2025/429

2025 3 12

KOMISIJOS SPRENDIMAS (ES) 2025/429

2024 m. balandžio 30 d.

dėl valstybės pagalbos priemonės SA.58207 (2021/N), kurią Čekija ketina taikyti naujos branduolinės elektrinės statybai ir eksploatavimui Dukovanuose remti

(pranešta dokumentu Nr. C(2024) 2858)

(Tekstas autentiškas tik anglų kalba)

(Tekstas svarbus EEE)

EUROPOS KOMISIJA,

atsižvelgdama į Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo, ypač į jos 108 straipsnio 2 dalies pirmą pastraipą,

atsižvelgdama į Europos ekonominės erdvės susitarimą, ypač į jo 62 straipsnio 1 dalies a punktą,

pagal pirmiau nurodytą (-as) nuostatą (-as) [1] paprašiusi suinteresuotąsias šalis pateikti pastabų ir atsižvelgdama į jų pastabas,

kadangi:

1. PROCEDŪRA

(1) 2022 m. kovo 15 d. raštu Čekija pranešė Komisijai apie priemonę, kuria remiama naujos branduolinės elektrinės (toliau – BE) statyba ir eksploatavimas Dukovanuose (toliau – projektas). Gavusi 2022 m. balandžio 21 d. Komisijos prašymą pateikti informaciją, 2022 m. gegužės 5 d. raštu ji pateikė Komisijai papildomos informacijos.

(2) 2022 m. birželio 30 d. raštu Komisija Čekijai pranešė nusprendusi dėl priemonės pradėti Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 108 straipsnio 2 dalyje nustatytą procedūrą (toliau – sprendimas pradėti procedūrą). Sprendimas pradėti procedūrą paskelbtas *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje*. Komisija paragino suinteresuotąsias šalis pateikti pastabų.

(3) Čekija pateikė savo pastabas dėl sprendimo pradėti procedūrą 2022 m. rugpjūčio 31 d.

(4) Komisija gavo pastabų iš trečiųjų šalių. Ji jas perdavė Čekijai ir suteikė jai galimybę į jas atsakyti; jos pastabos gautos 2022 m. spalio 21 d. raštu.

(5) Papildomą informaciją Čekija pateikė 2023 m. sausio 30 d., 2023 m. kovo 16 d., 2023 m. balandžio 4 d., 2023 m. balandžio 24 d., 2023 m. balandžio 24 d., 2023 m. birželio 9 d., 2023 m. birželio 21 d., 2023 m. liepos 3 d., 2023 m. liepos 14 d., 2023 m. rugpjūčio 2 d., 2023 m. rugsėjo 8 d., 2023 m. rugsėjo 14 d., 2023 m. rugsėjo 22 d., 2023 m. spalio 6 d., 2023 m. spalio 9 d., 2023 m. spalio 18 d., 2023 m. spalio 19 d., 2023 m. spalio 22 d., 2023 m. lapkričio 8 d., 2023 m. lapkričio 8 d., 2023 m. lapkričio 20 d., 2023 m. gruodžio 16 d., 2024 m. sausio 10 d., 2024 m. sausio 26 d., 2024 m. vasario 1 d., 2024 m. vasario 7 d., 2024 m. vasario 9 d., 2024 m. vasario 12 d., 2024 m. vasario 21 d., 2024 m. vasario 23 d., 2024 m. vasario 26 d., 2024 m. kovo 1 d., 2024 m. kovo 7 d., 2024 m. kovo 8 d., 2024 m. kovo 11 d., 2024 m. kovo 19 d., 2024 m. kovo 20 d., 2024 m. kovo 21 d. ir 2024 m. balandžio 15 d.

(6) 2024 m. sausio 26 d. Čekijos valdžios institucijos išimties tvarka sutiko nesinaudoti savo teisėmis pagal SESV 342 straipsnį, taikomą kartu su Reglamento Nr. 1/1958 3 straipsniu, ir su tuo, kad šis sprendimas būtų priimtas ir paskelbtas anglų kalba.

[1] OL C 299, 2022 8 5, p. 5.

2. KONTEKSTO PAAIŠKINIMAS

2.1. Elektros energijos gamyba Čekijoje

(7) Kaip paaiškinta sprendimo pradėti procedūrą 2.1 skirsnyje, Čekijos energijos rūšių derinyje šiuo metu dominuoja elektros energijos gamyba iš lignito ir branduolinės energijos. Toliau pateiktoje lentelėje parodyta elektros energijos gamybos pajėgumų ir bendrosios elektros energijos gamybos raida Čekijoje 2000–2022 m.

1 lentelė

Elektros energijos gamybos pajėgumų gigavatais (GW) ir bendrosios elektros energijos gamybos teravatvalandėmis (TWh) raida Čekijoje, 2000–2022 m.

	2000	2005	2010	2015	2018	2019	2020	2021	2022
Installed Electricity Capacity (GW)	15,3	17,4	20,1	21,9	22,3	22,0	21,4	20,9	20,8
Combustible Fuels	11,5	11,5	12,0	13,0	13,3	13,0	12,4	11,9	11,8
Nuclear	1,8	3,8	3,9	4,3	4,3	4,3	4,3	4,3	4,3
Hydro	2,1	2,2	2,2	2,3	2,3	2,3	2,3	2,3	2,3
Wind	0,0	0,0	0,2	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3
Solar	0,0	0,0	1,7	2,1	2,1	2,1	2,1	2,1	2,1
Geothermal	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Tide, Wawe, Ocean	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
	2000	2005	2010	2015	2018	2019	2020	2021	2022
Gross Electricity Generation, by Fuel (TWh)	75,3	82,6	85,8	83,8	87,9	86,9	81,4	84,9	84,5
Solid Fossil Fuels, Peat & Products, Oil Shale	52,8	49,5	46,9	41,1	41,2	37,3	31,0	38,6	41,0
Oil and Petroleum Products	0,4	0,3	0,2	0,1	0,1	0,1	0,0	0,0	0,0
Natural gas	3,9	4,2	4,2	5,0	6,1	7,9	6,6	9,2	6,4
Nuclear	13,6	24,7	28,0	26,8	29,9	30,2	30,0	30,7	31,0
Renewables and Biofuels	2,8	3,8	6,5	10,7	10,5	11,2	13,7	6,4	6,0
Wastes non-Res	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1

Šaltinis: Čekijos valdžios institucijos

(8) Savo atnaujintame 2023 m. nacionalinio energetikos ir klimato srities veiksmų plano (NEKSVP) projekte ([2]) Čekija patvirtino savo įsipareigojimą iki 2033 m. sumažinti savo elektros energijos sistemos priklausomybę nuo iškastinio kuro ir laipsniškai nutraukti anglių naudojimą energijai ir šilumai gaminti.

(9) Remiantis atnaujintu NEKSVP projektu, iki 2030 m. fotovoltinės ir sausumos vėjo elektrinės atliks svarbų vaidmenį mažinant elektros energijos tiekimo priklausomybę nuo iškastinio kuro. Čekija mano, kad, nepaisant tikėtinos didelės plėtros, nepastovūs atsinaujinantieji energijos ištekliai (AEI) patys negalės dekarbonizuoti Čekijos energetikos sistemos, nes jais nebus galima padengti numatomo pasiūlos atotrūkio. Čekijos valdžios institucijos paaiškino, kad Čekijoje šių nepastovių šaltinių pajėgumų koeficientai yra palyginti riboti: fotovoltinės energijos – 11 %, o sausumos vėjo energijos – 22 %. Be to, nustatyta, kad Čekijoje vėjo energijos plėtros potencialas yra ribotas dėl menko visuomenės pritarimo ir labai tankiai apgyvendintų vietovių. Be to, Čekija taip pat neturi jūros vėjo energijos ar didelio masto hidroenergijos potencialo, o tai dar labiau riboja didelių atsinaujinančiųjų išteklių energijos gamybos pajėgumų galimybes.

(10) Čekija nemano, kad gamtinės dujos yra tinkamas anglių ir lignito pakaitalas dėl didelio išmetamųjų teršalų faktoriaus (499 tonos CO_2e/GWh, palyginti su 29 tonomis iš branduolinės energijos arba 85 – iš saulės energijos per vieną gyvavimo ciklą) ir priklausomybės nuo dujų importo. Priklausomybė nuo dujų žiemą paprastai yra didesnė, nes tuo laikotarpiu iš AEI pagaminama nepakankamai elektros energijos, o dėl šildymo gamtinių dujų paklausa padidėja. Be to, atsižvelgdamos į dabartinę geopolitinę padėtį ir jos poveikį dujų tiekimui į Europos Sąjungą, visų pirma iš Rusijos, Čekijos valdžios institucijos siekia sumažinti priklausomybę nuo dujų importo.

([2]) Paskelbta adresu https://commission.europa.eu/publications/czech-draft-updated-necp-2021-2030_en.

(11) 2019 m. spalio mėn. Čekijos perdavimo sistemos operatorius ČEPS pateikė išteklių adekvatumo prognozę ([3]), pagrįstą dviem scenarijais: A scenarijumi – tai atskaitos scenarijus, pagal kurį daroma prielaida, kad elektros energija bus gaminama modernizuotose lignito elektrinėse („Prunéřov II“, „Tušimice“, „Mělník I“ ir „Ledvice PP“), ir B scenarijumi – tai mažo anglies dioksido pėdsako scenarijus, pagal kurį daroma prielaida, kad visos lignito elektrinės, išskyrus „Ledvice PP“, bus laipsniškai panaikintos. Dėl abiejų scenarijų kyla tinkamumo klausimų.

(12) Iš dar vieno naujesnio tyrimo, kurį taip pat atliko ČEPS ([4]), matyti, kad nuo 2030 m. atsiras elektros energijos gamybos adekvatumo problemų, nes nebebus naudojamas lignitas ir Čekijos paklausai patenkinti importą reikės padidinti iki didesnio nei 20 % lygio. Elektros energijos trūkumo problemų kyla pagal visus scenarijus nuo 2035 m. ir jos yra ypač opios pagal scenarijus, pagal kuriuos numatyta visiškai nebenaudoti anglių nuo 2033 m. (pagrindinis scenarijus, kurį ČEPS laiko labiausiai tikėtinu) arba 2030 m. (dekarbonizacijos scenarijus). Teikiant tokią prognozę (remiantis prielaida, kad dėl techninių ir saugos apribojimų didžiausias grynasis importo lygis bus 20 TWh, ir į prielaidas įtraukiant naują branduolinį bloką po 2035 m.) akcentuojama, kad LOLE ([5]) lygiai ir toliau būtų nepatenkinami. Iš pagal pagrindinį scenarijų atliktų skaičiavimų matyti, kad jau 2030 m. gamybos pajėgumų nepakaks suvartojimui padengti.

(13) Čekijos valdžios institucijų pateiktuose tyrimuose atsižvelgiama į numatomus tarpvalstybinius srautus tarp Čekijos ir jos kaimyninių šalių. Čekijos elektros energijos sistema yra gerai sujungta su kaimyninių valstybių narių sistemomis ir planuojama, kad ateityje jungčių pralaidumas toliau didės ([6]). Čekijos kitos paros elektros energijos rinka yra sujungta daugiaregione jungtimi ([7]), grindžiama susietojo tarpvalstybinių pajėgumų paskirstymo būdu remiantis grynuoju pralaidumu. 2022 m. birželio mėn. pradėtas įgyvendinti pagrindinio ([8]) srautinio rinkų susiejimo projektas ([9]) ir Čekija visapusiškai integravo savo elektros energijos kitos paros ir einamosios paros rinkas ir taip pasiekė tikslinį Europos Sąjungos elektros energijos rinkos modelį, kaip apibrėžta 2015 m. liepos 24 d. Komisijos reglamente (ES) 2015/1222, kuriuo nustatomos pralaidumo paskirstymo ir perkrovos valdymo gairės ([10]).

([3]) *Hodnocení zdrojové přiměřenosti ES ČR do roku 2040* (MAF CZ), 2019. Daugiau informacijos žr. čia: https://www.mpo.cz/assets/cz/energetika/elektroenergetika/2021/2/Hodnoceni-zdrojove-primerenosti-ES-CR-_2019__1.pdf.

([4]) *Hodnocení zdrojové přiměřenosti ES ČR do roku 2040* (MAF CZ), 2022. Daugiau informacijos žr. čia: https://www.mpo.cz/assets/cz/energetika/elektroenergetika/2023/5/Hodnoceni-zdrojove-primerenosti-elektrizacni-soustavy-CR-2022.pdf.

([5]) LOLE (angl. *loss of load expectation*) – numatomas apkrovos sumažėjimas – tai statistinis matas, rodantis, kiek valandų per metus pasiūla netenkins paklausos ilguoju laikotarpiu.

([6]) Čekijos valdžios institucijos paaiškino, kad Čekijos ir kaimyninių elektros energijos sistemų jungtys istoriškai buvo labai stiprios ir kad jos tikisi, jog dėl energetikos sektoriaus pertvarkos elektros energijos mainai toliau didės. Dabartiniai Čekijos rinkos jungčių pajėgumai yra šie: CZ00-AT00: 900 MW, AT00-CZ00: 900 MW, CZ00-DE00: 2 800 MW, DE00-CZ00: 2 600 MW, CZ00-PLI0: 800 MW, PLE0-CZ00: 800 MW, CZ00-SK00: 2 000 MW, SK00-CZ00: 1 200 MW. Siekiant sustiprinti energetinį saugumą kaimyninėse šalyse, planuojamos kelios investicijos esamiems pajėgumams didinti. Visų pirma, 2027–2028 m. numatytas Vokietijos ir Čekijos jungties modernizavimas ir dėl to abiem kryptimis rinkos importo pajėgumas padidės 500 MW (t. y. CZ00-DE00: 3 300 MW ir DE00-CZ00: 3 100 MW). Po 2035 m. numatoma nauja Čekijos ir Slovakijos jungtis (Otrokovicės–Ladcė), o grynasis rinkos pajėgumas, kuris bus pasiektas, turėtų būti maždaug 500 MW didesnis abiem kryptimis. Daugiau informacijos žr. 2023–2032 m. Čekijos nacionaliniame plėtros plane, paskelbtame šiuo adresu: https://www.ceps.cz/en/transmission-system-development. Čekijos valdžios institucijos teigia, kad Čekija yra vienintelė Vidurio Europos regiono šalis, atitinkanti minimalų tarpzoninei prekybai skirtą 70 % pralaidumo lygį (nustatytą Elektros energijos reglamento (ES) 2019/943 16 straipsnio 8 dalyje).

([7]) Daugiaregione jungtimi sujungiamos 19 šalių elektros energijos rinkos, kurioms tenka apie 85 % Europos elektros energijos suvartojimo.

([8]) Pralaidumo skaičiavimo regionas yra geografinė vietovė, kurioje pralaidumo skaičiavimo užduotis koordinuoja perdavimo sistemos operatoriai. Pagrindinį pralaidumo skaičiavimo regioną sudaro prekybos zonų ribos tarp Austrijos, Belgijos, Čekijos, Kroatijos, Lenkijos, Liuksemburgo, Nyderlandų, Rumunijos, Prancūzijos, Slovakijos, Slovėnijos, Vengrijos ir Vokietijos. Pagrindinis regionas yra ACER 2019 m. sprendimu nustatytas regionas: https://www.acer.europa.eu/sites/default/files/documents/Individual%20Decisions/ACER%20Decision%2002-2019%20on%20CORE%20CCM_0.pdf.

([9]) Pagrindinio srautinio rinkų susiejimo projekto tikslas – plėtoti ir įgyvendinti kasdienį srautinio kitos paros rinkų susiejimo veikimą pagrindiniame regione.

([10]) OL L 197, 2015 7 25, p. 24.

(14) Šiuo metu Čekija yra grynoji elektros energijos eksportuotoja į Vidurio ir Rytų Europos šalis, tačiau, ČEPS duomenimis, ateityje taip nebus. Remiantis 2019 m. adekvatumo prognoze, 2025 m. eksportas sumažės iki 5,4 TWh, o bendras balansas bus 1,8 TWh Čekijos naudai. 2030 m. balansas taptų neigiamas: pagal atskaitos scenarijų būtų importuojama 8,2 TWh elektros energijos, o bendras neigiamas balansas būtų 5,4 TWh. Pagal 2030 m. mažo anglies dioksido pėdsako scenarijų bendras neigiamas balansas būtų 9,2 TWh.

(15) Nors numatoma, kad elektros energijos gamyba mažės, nepaisant energijos vartojimo efektyvumo priemonių pagal 2018 m. gruodžio 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą (ES) 2018/2002, kuria iš dalies keičiama Direktyva 2012/27/ES dėl energijos vartojimo efektyvumo, manoma, kad suvartojimas šiek tiek padidės nuo šiuo metu esančio maždaug 67 TWh kiekio iki maždaug 77,5 TWh 2040 m. ČEPS 2022 m. adekvatumo prognozėje daroma prielaida, kad pagal visus prognozuojamus scenarijus elektros energijos paklausa per ateinančius 15 metų gerokai išaugs, o pagal pagrindinį scenarijų ji padidės 46 % iki 98 TWh per metus, palyginti su dabartiniu maždaug 67 TWh lygiu. Čekija taip pat tikisi didesnės elektros energijos paklausos, iš dalies dėl perėjimo nuo dujinio šildymo prie šilumos siurblių naudojimo, taip pat apskritai dėl dujų pakeitimo elektros energija pramonėje.

(16) Nors Čekija yra gerai sujungta su aplinkinėmis šalimis, elektros energijos srautai skirtingais metų laikais labai skiriasi. 2019 m. adekvatumo prognozėje pažymima, kad Vidurio Europos regione (pagrindiniame regione pralaidumui apskaičiuoti) numatoma, kad dėl panašių klimato sąlygų, laipsniško anglių atsisakymo planų ir tiekimo stygiaus vienu metu kelių šalių sistemoje bus elektros energijos stygiaus laikotarpių ([11]). Čekijos valdžios institucijos mano, kad dėl numatomo elektros energijos stygiaus sumažėjus pramonės gamybai susilpnėtų Čekijos ekonomikos augimas ir konkurencingumas, o tai taip pat gali lemti didelį valstybės biudžeto pajamų sumažėjimą. Taigi bet koks elektros energijos atjungimas arba ilgesnis jos stygius gali turėti didelį poveikį šalies socialiniam stabilumui sukeliant visus su tuo susijusius neigiamus padarinius.

(17) Remiantis pirmiau minėtais tyrimais, branduolinė energija tampa saugesne galimybe ateityje Čekijoje investuoti į energetikos dekarbonizaciją. Čekijos valdžios institucijos paaiškino, kad sprendimas investuoti į naujus branduolinius pajėgumus buvo pagrįstas šalies dekarbonizacijos tikslais, taip pat 2019 m. adekvatumo prognozės rezultatais, kurie buvo labai svarbūs kiekybiškai įvertinant naujų investicijų į branduolinę energiją poreikį. Čekijos vyriausybė planuoja 2036–2050 m. sukurti apie 4 GW naujų branduolinių pajėgumų (įskaitant investicijas, apie kurias pranešta).

2.2. **Tikslai ir pagrindiniai faktai**

(18) Čekijos valdžios institucijos numato išlaikyti arba sustiprinti branduolinės energijos vaidmenį šalyje gaminant elektros energiją, prisidėti prie šalies energijos rūšių derinio dekarbonizacijos, darbo vietų kūrimo ir pramonės konkurencingumo, taip pat spręsti pirmiau aprašytas tiekimo saugumo problemas. Projektas yra dalis platesnės programos, skirtos mažo anglies dioksido pėdsako energijos gamybos šaltiniams remti, siekiant, kad branduolinės energijos gamyba sudarytų apie 50 % visų Čekijos elektros energijos gamybos pajėgumų. Iš tiesų 2015 m. birželio mėn. patvirtintame nacionaliniame branduolinės energetikos plėtojimo Čekijoje veiksmų plane ([12]) jau buvo išnagrinėtas branduolinės energetikos vaidmens stiprinimo klausimas.

([11]) Remiantis modeliavimo rezultatais, elektros energijos stygius turės poveikį Lenkijai, Slovakijai, Austrijai, Vengrijai, Belgijai, taip pat Italijai, Serbijai ir Lietuvai, priklausančioms pagrindiniam regionui.

([12]) Nacionalinis branduolinės energetikos plėtojimo Čekijoje veiksmų planas, data: 2015 m. gegužės 22 d., https://www.mpo.cz/assets/en/energy/electricity/nuclear-energy/2017/10/National-Action-Plan-for-the-Development-of-the-Nuclear-_2015_.pdf.

(19) Šiuo metu Čekijoje veikia šeši branduolinių elektrinių blokai, Temelyne ([13]) ir Dukovanuose ([14]). Čekijos teigimu, numatoma, kad keturi Dukovanų objekto blokai bus uždaryti 2045–2047 m., su sąlyga, kad Valstybinis branduolinės saugos biuras kas 10 metų per visą turto naudojimo laikotarpį patvirtins esamus branduolinės elektrinės saugos reikalavimus. Čekijos valdžios institucijos teigia, kad šiuo metu nėra konkretaus įsipareigojimo juos eksploatuoti pasibaigus šiam laikotarpiui.

(20) Atnaujinto Čekijos NEKSVP projekte ([15]) nustatyti energijos šaltinių įvairinimo tikslai, susiję su konkrečių kuro rūšių dalimi i) visuose pirminės energijos šaltiniuose (išskyrus elektros energiją) ir ii) elektros energijos gamyboje. Čekijos valdžios institucijos paaiškino, kad 2022 m. branduolinės energijos dalis buvo atitinkamai 15 % ir 37 %, o 2040 m. tikslinis lygis nustatytas 25–33 % pirminės energijos šaltinių (išskyrus elektros energiją) ir 46–58 % elektros energijos gamyboje.

(21) Manoma, kad norint įvykdyti ilgalaikius įsipareigojimus mažinti išmetamą šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekį, NEKSVP labai svarbu padidinti branduolinės energijos ir atsinaujinančiųjų energijos išteklių dalį, kuri pakeistų iškastinį kurą. Čekija įsipareigojo iki 2050 m. neutralizuoti poveikį klimatui. Kad šis tikslas būtų pasiektas, reikės iš esmės pakeisti Čekijos energijos rinkos struktūrą ir elektros energijos gamybos šaltinius. Reikės laipsniškai atsisakyti didelio anglies dioksido kiekio iškastinį kurą naudojančių elektrinių, kartu nutraukiant senėjančių branduolinės energijos gamybos pajėgumų eksploatavimą.

(22) Čekijos teigimu, iki 2030 m. ji taps grynąja elektros energijos importuotoja, neinvestuosianti į naujus branduolinius pajėgumus, o tai padidintų Čekijos priklausomybę nuo elektros energijos importo. Čekija teigia, kad projektas atliks labai svarbų vaidmenį užtikrinant energetinį saugumą ir elektros energijos tiekimo patikimumą, nes tai yra esminė sąlyga siekiant pertvarkyti gamybos priemonių derinį, kad Čekijoje būtų pasiektas anglies dioksido poveikio neutralumas. Čekija taip pat teigia, kad lignitu ir anglimis kūrenamų elektrinių, tiekiančių elektros energiją rinkai, eksploatavimas šiuo metu nutraukiamas, taigi numatoma, kad nuo 2025 m. elektros energijos sektorius bus orientuotas į importą.

(23) Atsižvelgdama į pakaitinių pajėgumų poreikių mastą ir nacionalinius dekarbonizacijos ir tiekimo saugumo tikslus, taip pat į tai, kad Čekijos ekonomika ir pramoninė bazė yra priklausomos nuo energijos išteklių, Čekija padarė išvadą, kad reikalingi dideli nauji branduolinės energijos pakaitiniai pajėgumai. Čekijos valdžios institucijos pabrėžia, kad investicijos į mažo anglies dioksido kiekio branduolinės energijos šaltinius kartu su AEI ir kitomis nulinio ŠESD balanso energetikos technologijomis padės siekti ES tvarumo ir aplinkos apsaugos tikslų ([16]).

(24) Čekija taip pat paaiškino, kad projektu taip pat bus tiesiogiai prisidedama prie plano „REPowerEU“ tikslų, nes juo bus mažinama priklausomybė nuo importuojamo iškastinio kuro, kurį veikia kainų svyravimai ir geopolitinė rizika, taip pat stiprinamas energetinis saugumas ([17]).

2.3. **Alternatyvios mažo anglies dioksido kiekio energijos rūšių derinio užtikrinimo galimybės**

(25) Čekijos valdžios institucijos išnagrinėjo keletą galimybių užtikrinti mažo anglies dioksido kiekio energijos rūšių derinį, t. y. investicijas į AEI, elektros energijos gamybą naudojant dujas, importo padidinimą, reguliavimą apkrova ir branduolinę energiją. Išsamesnė informacija apie apsvarstytas alternatyvas pateikta sprendimo pradėti procedūrą 19–21 konstatuojamosiose dalyse.

([13]) Du Temelyno objekto blokai su suslėgtojo vandens reaktoriais VVER-1000/320 buvo pradėti eksploatuoti 2002 ir 2003 m., o jų numatoma eksploatavimo trukmė – 60 metų. Jų įrengtoji galia kartu yra 2,18 GW.

([14]) Keturi Dukovanų objekto blokai su suslėgtojo vandens reaktoriais VVER-440/213 buvo pradėti eksploatuoti 1985–1987 m., jų pradinė numatoma eksploatavimo trukmė buvo 30 metų ir buvo pratęsta dar 20 metų. Jų įrengtoji galia kartu yra 2,04 GW.

([15]) Žr. 8 konstatuojamąją dalį ir 2 išnašą.

([16]) Komisijos komunikatas „Mūsų ateities užtikrinimas. Europos 2040 m. klimato srities tikslas ir siekis iki 2050 m. užtikrinti poveikio klimatui neutralumą kuriant tvarią, teisingą ir klestinčią visuomenę“, 2024 m. vasario 6 d., COM(2024) 63 *final*.

([17]) Komisijos komunikatas „Planas „REPowerEU“, 2022 m. gegužės 18 d., COM(2022) 230 *final*.

(26) Paaiškėjo, kad dėl geografinių ypatumų ir sunkumų plėtojant didelio masto atsinaujinančiųjų energijos išteklių projektus Čekijoje branduolinė energetika, Čekijos valdžios institucijų nuomone ([18]), yra tinkamiausia galimybė, o jos pagrindiniai pranašumai – ilga eksploatavimo trukmė, mažas išmetamas CO_2 kiekis, didelis pajėgumų panaudojimo koeficientas, didelė kuro koncentracija ir stabilus, patikimas ir nuspėjamas jos eksploatavimas. Dvi branduolinės elektrinės Dukovanuose ir Temelyne yra glaudžiai susietos su pramonės, mokslinių tyrimų ir inovacijų objektais. Dėl šių priežasčių branduolinės energijos plėtra įvardyta kaip strateginis tikslas, kuriuo papildomi kiti Čekijos tikslai, susiję su energetiniu saugumu ir tvarumu (AEI dalies didinimas, laipsniškas lignitu kūrenamų elektrinių atsisakymas ir kt.).

2.4. **Branduolinės energetikos finansavimo mechanizmų alternatyvos**

(27) 2021 m. spalio 1 d. Čekija priėmė Čekijos perėjimo prie mažo anglies dioksido kiekio energetikos sektoriaus priemonių įstatymą ([19]) (toliau – Mažo anglies dioksido kiekio įstatymas arba MADKĮ). MADKĮ nustatoma galingesnių nei 100 megavatų (MW) branduolinių elektrinių statybos ir eksploatavimo po 2030 m. Čekijoje sistema, įskaitant projektą ([20]).

(28) Išsamesnė informacija apie apsvarstytas alternatyvas pateikta sprendimo pradėti procedūrą 24–31 konstatuojamosiose dalyse.

3. IŠSAMUS PRIEMONIŲ APIBŪDINIMAS

3.1. **Čekijos atlikti priemonių pakeitimai priėmus sprendimą pradėti procedūrą**

(29) Reaguodama į Komisijos sprendime pradėti procedūrą išreikštas abejones (žr. 3.13 skirsnį), Čekija pakeitė tam tikrus iš pradžių planuotų priemonių elementus.

(30) Šie pakeitimai visų pirma susiję su:

— elektros energijos pirkimo sutarties trukme, sutrumpinta nuo 60 iki 40 metų (žr. 83–85 konstatuojamąsias dalis);

— atlygio pagalbos gavėjui pagal pirkimo sutartį apskaičiavimo formule, kuri buvo pakeista siekiant nustatyti papildomas finansines paskatas veiksmingam eksploatavimo ir techninės priežiūros planavimui (žr. 83–106 konstatuojamąsias dalis);

— tikslinės nuosavo kapitalo grąžos normos pagrindimu, kai Čekija panaikino branduolinės rizikos priedą / atskiros pagrindinės rizikos priedą (APRP) (žr. 120–140 konstatuojamąsias dalis);

— pelno pasidalijimo mechanizmu, pagal kurį, siekiant atsižvelgti į padidėjusią riziką, visų pirma dėl trumpesnio pirkimo sutarties laikotarpio, nustatytas šiek tiek didesnis pasidalijimo koeficientas po pirkimo sutarties sudarymo (žr. 161–169 konstatuojamąsias dalis);

— nustatomomis per visą BE eksploatavimo laikotarpį jos pagamintos elektros energijos prekybos sąlygomis (žr. 112–118 konstatuojamąsias dalis);

— atnaujintais BE statybos ir veiklos sąnaudų įverčiais siekiant atsižvelgti į rinkos pokyčius (žr. 3.6.6 skirsnį).

([18]) Čekijos valdžios institucijos paaiškina atsinaujinančiųjų energijos išteklių svarbą Čekijos dekarbonizacijos pastangoms, tačiau taip pat pripažįsta jų ribotumą plėtojant didelio masto gamybos pajėgumus Čekijoje (žr. 9 konstatuojamąją dalį). Be to, Čekija apsvarstė kitas alternatyvas (pvz., importą gamybos deficitui mažinti arba elektros energijos gamybą naudojant gamtines dujas), nurodytas sprendime pradėti procedūrą (žr. 19–21 konstatuojamąsias dalis). Remdamasi tuo, kas išdėstyta, Čekija nusprendė, kad branduolinių ir atsinaujinančiųjų išteklių derinio sistemos sąnaudos yra mažesnės, todėl tai yra ekonomiškai efektyvus dekarbonizacijos būdas.

([19]) Čekijos valdžios institucijos aiškina, kad prieš priimant MADKĮ 2020 ir 2021 m. vyko plataus masto konsultacijos, iš kurių matyti platus visuomenės pritarimas (63–65 % ilgalaikiu laikotarpiu) ir plati politinė parama.

([20]) Šis sprendimas netaikomas galimai valstybės pagalbai kitiems projektams pagal MADKĮ: jis susijęs tik su parama projektui.

(31) Pirmiau nurodyti pakeitimai išsamiai išdėstyti likusioje šio sprendimo 3 skirsnio dalyje.

3.2. **Pagalbos gavėjai**

3.2.1. *ČEZ ir EDU II*

(32) ČEZ yra vienintelė Čekijos branduolinių elektrinių operatorė. Tai yra viešoji bendrovė, įtraukta į Prahos ir Varšuvos vertybinių popierių biržų sąrašus, ir „ČEZ Group“ patronuojančioji bendrovė, vykdanti veiklą keliose Europos šalyse (visų pirma Čekijoje, Vokietijoje, Lenkijoje, Slovakijoje, Prancūzijoje, Italijoje, Nyderlanduose ir Austrijoje). „ČEZ Group“ daugiausia užsiima elektros energijos gamyba, prekyba, skirstymu, taip pat elektros energijos ir šilumos pardavimu. „ČEZ Group“ mažesniu mastu vykdo ir prekybos biržos prekėmis, dujų skirstymo ir tiekimo, kasybos veiklą ir teikia energetikos paslaugas ([21]). Didžiausia ČEZ akcininkė yra Čekija, turinti 69,78 % akcijų, o akcininko teises įgyvendina Finansų ministerija.

(33) Tiesioginė pagalbos pagal priemonę gavėja yra „Elektrárna Dukovany II a. s.“ (toliau – EDU II), visiškai priklausanti ČEZ patronuojamoji įmonė, įsteigta naujai branduolinei elektrinei statyti ir eksploatuoti Dukovanuose. EDU II bus su specialiosios paskirties įmone (SPĮ) ([22]) sudarytos pirkimo sutarties ir grąžintinos finansinės pagalbos (GFP) ([23]) gavėja. EDU II ir ČEZ taip pat naudojasi investicijų apsauga pagal apsaugos nuo teisės arba politikos pakeitimų mechanizmą.

(34) Čekija paaiškino, kad projektą prižiūrės dvi valdybos (Strateginio projekto valdymo komiteto valdyba ir Projekto valdymo komiteto valdyba) ir vykdomoji vadovybės grupė, turinti patirties branduolinėse ir tradicinėse elektrinėse.

— Strateginio projekto valdymo komiteto valdyba ([24]) (įskaitant ČEZ atstovus) yra „ČEZ Group“ aukščiausias projekto organas. Jai pirmininkauja ČEZ generalinis direktorius ir ją sudaro ČEZ direktorių valdybos nariai ir kiti pagrindiniai ČEZ ir EDU II vadovai, pavyzdžiui, EDU II generalinis direktorius ir projektų direktorius.

— Projekto valdymo komiteto valdyba yra atsakinga už bendrą ČEZ ir EDU II vykdomą projektų valdymą. Jai pirmininkauja EDU II generalinis direktorius; ją sudaro ČEZ ir EDU II nariai, atsakingi už atskiras projekto dalis. ČEZ valdybos nariai turi teisę reguliariai dalyvauti šios valdybos posėdžiuose.

(35) ČEZ yra projekto rėmėja, atsakinga už projekto strateginės kontrolės ir priežiūros vykdymą, o EDU II yra atskiras subjektas, kuris vykdys visas valdymo funkcijas, kurias faktiškai kontroliuos ir prižiūrės ČEZ. Čekijos valdžios institucijos teigia, kad ČEZ ir EDU II bus valdomos nepriklausomai viena nuo kitos dėl toliau nurodytų priežasčių.

([21]) „ČEZ Group“, 2022 m. metinė finansinė ataskaita, p. 2, paskelbta adresu https://www.cez.cz/en/investors/financial-reports/annual-reports.

([22]) Paaiškinimai pateikti 40 konstatuojamojoje dalyje.

([23]) Išsamesnė informacija pateikta 170–180 konstatuojamosiose dalyse.

([24]) Pagrindinės Strateginio projekto valdymo komiteto valdybos pareigos – patvirtinti projekto planą ir jo reguliarius atnaujinimus, taip pat projekto tęsimo ir užbaigimo kriterijus; skirti Projekto valdymo komiteto valdybos narius ir duoti nurodymus Projekto valdymo komiteto valdybai įgyvendinti; spręsti visus Projekto valdymo komiteto valdybos jai perduotus klausimus; patvirtinti projekto perėjimą iš vieno etapo į kitą ir apibrėžti projekto įvykdymo priėmimo kriterijus; įvertinti projekto saugos sąlygas; įvertinti su projektu susijusią reikšmingą saugumo riziką ir bet kokius reikšmingus saugumo incidentus ir atitinkamai nustatyti jų švelninimo ir (arba) šalinimo priemones; patvirtinti galutinį projekto vertinimą po to, kai pasibaigus garantiniam laikotarpiui išduodamas galutinio priėmimo pažymėjimas.

(36) Pirma, Čekija pažymi, kad bus aiškus teisinis ir finansinis EDU II ir ČEZ atskyrimas. Valdymo struktūra ([25]) užtikrins EDU II nepriklausomumą nuo ČEZ ir faktiškai panaikins paskatas ČEZ nederamai kištis į kasdienę EDU II veiklą.

(37) Antra, pirkimo sutarties sąlygomis bus siekiama apsaugoti valstybės interesą užtikrinti tiekimą ir sankcijų mechanizmus, jei EDU II pažeistų sutartinius įsipareigojimus. Bet kuriuo atveju valstybė, būdama ČEZ dalies savininke ([26]), taip pat galėtų užtikrinti, kad nebūtų trukdoma EDU II visapusiškai eksploatuoti elektrinę.

(38) Trečia, Čekija aiškina, kad yra stipri ekonominė paskata EDU II veiksmingai vykdyti veiklą elektros energijos rinkoje, kaip užtikrinama taikant pirkimo sutartyje nustatytą atlygio formulę. Bet kokia veikla, kuria siekiama sumažinti EDU II pajamas, prieštarautų bendrovės ekonominiams interesams.

(39) Ketvirta, Čekija aiškina, kad projektas yra itin svarbus „ČEZ Group“ elektros energijos gamybos portfeliui ir finansiniams rezultatams, ypač atsisakius anglių ir nutraukus „Dukovany I“ eksploatavimą (šiuo metu numatoma, kad tai įvyks 2045–2047 m., žr. 19 konstatuojamąją dalį). Remiantis ČEZ parengtu verslo planu (žr. 76 konstatuojamąją dalį), „ČEZ Group“ apskaičiavo, kad EDU II vidutinės metinės EBITDA per visą projekto įgyvendinimo laikotarpį sudarys maždaug [200–500] mln. EUR 2020 m. realiąja verte, t. y., visiems kitiems veiksniams esant tokiems patiems ir visiškai konsolidavus, maždaug [10–20] % daugiau, palyginti su grupės dabartinėmis EBITDA. Todėl projekto mastas, ypač atsižvelgiant į esamą ČEZ elektros energijos gamybos portfelį ir balansą, reiškia, kad jis turės reikšmingą poveikį visai „ČEZ Group“.

3.2.2. *SPĮ*

(40) BE gaminamo elektros energijos kiekio pirkimo sutartį (žr. 3.6 skirsnį) numatoma sudaryti kaip valstybės ir EDU II – pagrindinės projekto pagalbos gavėjos – sutartį. Valstybės ir EDU II pasirašytos pirkimo sutarties sąlygų dokumente nustatyta, kad valstybė turės teisę perduoti (deleguoti) tam tikras su pirkimo sutartimi (arba tam tikra jos dalimi) susijusias teises ir pareigas 100 % valstybės valdomam teisės subjektui, turinčiam prekybos elektros energija licenciją pagal Energetikos įstatymą, (toliau – SPĮ), kuris po perdavimo (delegavimo) taptų šio susitarimo šalimi.

(41) Jei elektros energijos kainos bus didesnės už pirkimo sutartyje numatytą vykdymo kainą (paaiškinta 94–106 konstatuojamosiose dalyse), SPĮ nereikės jokių papildomų išteklių iš valstybės. Vis dėlto, jei pirkimo sutartyje numatyta vykdymo kaina yra didesnė už elektros energijos rinkos kainas, valstybė turės finansuoti kainų skirtumą iš valstybės išteklių, t. y. iš valstybės biudžeto ir (arba) vartojimo mokesčių, pagal pirkimo sutartyje pateiktą atlygio formulę (paaiškinta 88–93 konstatuojamosiose dalyse). MADKĮ 8 straipsnyje valstybei paliekama galimybė naudoti vieną arba abu finansinius mechanizmus. Čekijos valdžios institucijos paaiškino, kad tikėtina, jog tai bus ir valstybės biudžeto lėšų, ir konkrečių mokesčių derinys.

(42) MADKĮ 8 straipsnyje nustatytos taisyklės, pagal kurias SPĮ gali nustatyti mokestį, kurį perdavimo ir skirstymo sistemų operatoriai gali surinkti iš elektros energijos vartotojų ir grąžinti SPĮ. Nacionalinė energetikos reguliavimo institucija (Energetikos reguliavimo tarnyba) nustatytų mokesčio apskaitos ir išmokėjimo būdą ir laiką atitinkamoms sąnaudoms padengti. Čekijos valdžios institucijos taip pat patvirtino, kad jei mokestis būtų taikomas, o pajamų iš mokesčio nepakaktų SPĮ sąnaudoms padengti, likusios sąnaudos būtų dengiamos valstybės biudžeto

([25]) Su ČEZ ir EDU II valdymo struktūra galima susipažinti atitinkamai šiose svetainėse: https://www.cez.cz/en/cez-group/cez/governing-bodies-of-cez ir https://www.cez.cz/cs/o-cez/skupina-cez/vyznamne-spolecnosti-skupiny-cez/elektrarna-dukovany-ii/informace-o-spolecnosti. Čekijos valdžios institucijos paaiškino, kad EDU II yra atskiras verslo subjektas, kurį nepriklausomai valdo jo direktorių valdyba ir prižiūri stebėtojų taryba. Konkrečiai EDU II direktorių valdyba privalo veikti vadovaudama deramai rūpestingai ir paisydama bendrovės interesų. Kiti mechanizmai, kuriais siekiama užtikrinti EDU II nepriklausomumą, apima aiškiai apibrėžtas teises ir pareigas, nustatytas ČEZ ir EDU II sudarytose sutartyse, draudimą perleisti EDU II akcijas ir draudimą perduoti EDU II turtą „ČEZ Group“.

([26]) Su ČEZ akcininkų struktūra galima susipažinti šioje svetainėje: https://www.cez.cz/en/investors/shares/structure-of-shareholders.

lėšomis. Kita vertus, tuo atveju, jei iš mokesčio, jei jis būtų taikomas, būtų gaunama daugiau pajamų, nei patiriama sąnaudų, šis perteklius atitektų valstybės biudžetui. Čekijos valdžios institucijos teigė, kad visos SPĮ sąnaudos būtų kompensuojamos pagal priemonę tik jei jos būtų patiriamos rinkos sąlygomis ([27]). Kad SPĮ veiktų rinkos sąlygomis, bus užtikrinta ir viešųjų pirkimų teisės aktais, .

(43) Pagal 1 priemonę pinigų srautai veiksmingai nukreipiami per SPĮ (žr. 3.6 skirsnį). Todėl SPĮ prisiims nuostolius ir gaus pajamas iš EDU II gaminamos elektros energijos pardavimo rinkai. Todėl palankiomis rinkos sąlygomis SPĮ išsaugos elektros energijos pardavimo veiklos pelną. Čekijos valdžios institucijos paaiškino, kad šios pajamos galiausiai bus pervedamos į valstybės biudžetą (arba bus naudojamos paramai investicijoms į atsinaujinančiuosius energijos išteklius finansuoti, sumažinant atitinkamą mokestį), nes SPĮ visiškai priklausys Čekijai ir bus jos kontroliuojama. Čekijos valdžios institucijos paaiškino, kad pagal priemonę tiesioginis pajamų paskirstymas elektros energijos vartotojams nenumatytas.

(44) SPĮ turės prekybos elektros energija licenciją pagal Čekijos energetikos įstatymą, kad galėtų pateikti EDU II produkciją didmeninėms elektros energijos rinkoms. Numatoma, kad visų pirma ji bus už balansą atsakinga šalis (BAŠ) Čekijos rinkos operatoriaus OTE atžvilgiu.

(45) Čekijos valdžios institucijos paaiškino, kad šios struktūros tikslas – sumažinti galimų rinkos iškraipymų riziką dėl įtakos rinkoje koncentracijos „ČEZ Group“.

(46) Čekijos valdžios institucijos numato, kad SPĮ sudarys savo prekybos operacijų sąrašą ir vykdys vidaus operacijas. Tačiau jos pažymėjo, kad SPĮ gali surengti konkurencingą, skaidrų ir nediskriminacinį konkursą, kuriame galėtų dalyvauti visos tinkamos šalys, siekiant perduoti pasirinktas funkcijas išorės paslaugų teikėjams, jei, SPĮ nuomone, atsižvelgiant į pasirinktą prekybos metodą tai būtų tinkamiau ir ekonomiškai efektyviau. Tai galėtų apimti BAŠ arba už prekybą atsakingų asmenų veiklą ateityje, jei atitinkamoje rinkoje bus pakankamai reikalavimus atitinkančių potencialių sandorio šalių. Tačiau SPĮ prekyba elektros energija jokiomis aplinkybėmis negali būti perduota „ČEZ Group“ arba „ČEZ Group“ priklausantiems subjektams.

(47) Taigi SPĮ parduos elektros energiją didmeninėje rinkoje naudodamasi savo prekybos sąrašu arba perduos savo veiklą išorės subjektams sudarydama sutartį su trečiąja šalimi, kuri tada įsipareigos parduoti elektros energiją rinkoje jos vardu. Be pardavimo kitos paros ir einamosios paros (neatidėliotinų sandorių) rinkose, SPĮ taip pat gali sudaryti dvišales elektros energijos pardavimo sutartis arba apsidraudimo sutartis su atskirais klientais.

(48) Čekija paaiškino, kad SPĮ turėtų būti įsteigta ne anksčiau kaip 2030 m., bet ne vėliau kaip likus 12 mėnesių iki naujosios branduolinės elektrinės perdavimo eksploatuoti, kad būtų išvengta nereikalingų išlaidų, atsižvelgiant į netikrumą, susijusį su rinkos ir reglamentavimo aplinka po 2030 m. Čekijos teigimu, SPĮ bus įsteigta pagal taikytiną nacionalinę ir Europos Sąjungos teisę, t. y. visų pirma užtikrinant nepriklausomumo, kompetencijos ir skaidrumo principus. Remiantis MADKĮ, numatoma, kad SPĮ bus 100 % valstybės valdoma įmonė, turinti prekybos elektros energija licenciją ([28]).

(49) SPĮ nepriklausys vertikaliai integruotai grupei, kurią kontroliuoja ČEZ. SPĮ organizacinė struktūra bus aiškinama pagal Įstatymą Nr. 90/2012 Rink. dėl komercinių bendrovių ir kooperatyvų (Verslo bendrovių aktas), įskaitant taisykles dėl SPĮ organų narių rūpestingumo pareigos. Siekiant užtikrinti kompetencijos ir skaidrumo principų laikymąsi, bus įsteigta SPĮ stebėtojų taryba. Be to, bus įsteigtas nepriklausomas audito komitetas visai SPĮ apskaitos ir audito veiklai prižiūrėti.

([27]) Čekijos valdžios institucijos paaiškino, kad SPĮ veiklos sąnaudų rinkos sąlygos bus tikrinamos lyginant su kitų toje pačioje rinkoje veikiančių prekiautojų lyginamosiomis sąnaudomis. Tokios sąnaudos būtų reguliariai prižiūrimos ir audituojamos. SPĮ veiklos sąnaudos būtų dengiamos iš vykdymo kainą viršijančių rinkos pajamų, jei tokių būtų. Kitu atveju jas dengtų valstybė.

([28]) MADKĮ 6 straipsnio 1 dalyje numatyta: „Ministerija leidžia 100 % valstybės valdomam teisės subjektui, turinčiam prekybos elektros energija licenciją pagal Energetikos įstatymą (toliau – įgaliotasis subjektas), vykdyti pareigas, kylančias iš elektros energijos kiekio pirkimo sutarties, ir su ja susijusias pareigas pagal šį įstatymą“.

3.2.3. *Pagalbos gavėjo pasirinkimas*

(50) Čekijos valdžios institucijos paaiškino, kad dabartinis projekto modelis ir ČEZ kaip projekto rengėja buvo pasirinkti vyriausybei atlikus išsamų vertinimą, tačiau prieš tai nebuvo surengtas konkursas, atrankos procesas ar viešas kvietimas pareikšti susidomėjimą.

(51) 2017 m. birželio mėn. Branduolinės energetikos nuolatinis komitetas parengė ir aptarė ataskaitą ([29]), kurioje apibendrinta atlikta analizė ir įvairių investuotojų modelių (įskaitant privačių bendrovių konsorciumus) ir finansavimo modelių, kurie buvo apsvarstyti projektui, vertinimas. Ataskaitoje išsamiai apibūdintos trys galimybės. Pirmoji galimybė buvo privačių investuotojų konsorciumas numatant tris papildomas galimybes: i) investuotojų konsorciumą, kurio veikloje Čekijos valstybė arba „ČEZ Group“ jokiu būdu nedalyvautų; ii) investuotojų konsorciumą, kurio mažumos akcijų paketas priklauso „ČEZ Group“, ir iii) investuotojų konsorciumą, kurio mažumos akcijų paketas priklauso valstybei. Ši pirmoji galimybė nebuvo pasirinkta, nes valstybė galėtų vykdyti menką projekto užbaigimo kontrolę. Antroji galimybė – projektą visiškai įgyvendinti per atskirą valstybės valdomą subjektą, kuriam būtų pavesta statyti ir eksploatuoti naują branduolinę elektrinę. Nors manyta, kad ta galimybe užtikrinamas pakankamas saugumas, ji buvo atmesta dėl didelio poveikio biudžetui ir nepakankamų techninių žinių.

(52) Čekijos valdžios institucijos nusprendė, kad trečioji galimybė, pagal kurią projekto rengėja būtų ČEZ ([30]), yra optimali, nes ja užtikrinama būtina valstybės kontrolė (visų pirma per įsteigtą SPĮ) ir pasinaudojama ČEZ patirtimi, įgyta statant ir eksploatuojant branduolines elektrines. Čekijos valdžios institucijų teigimu, ČEZ yra tinkamiausias subjektas, galintis veikti kaip projekto plėtotojas ir investuotojas, iš dalies dėl to, kad Čekija, bendrovėje atstovaujama Finansų ministerijos, turi kontrolinį jos akcijų paketą, o tai Čekijos vyriausybei suteikia patikinimą dėl nacionalinio saugumo aspektų ir lėšų pakankamumo reikiamam akciniam kapitalui gauti. Ta galimybė patvirtinta 2019 m. liepos 8 d. vyriausybės nutarimu Nr. 485.

(53) Čekijos valdžios institucijos paaiškino, kad ČEZ turi didelę patirtį rinkoje kaip patikima ir pajėgi branduolinių elektrinių plėtotoja ir operatorė Čekijoje ir yra labai gerai susipažinusi su įstatymų ir kitų teisės aktų nuostatomis, įskaitant licencijavimo procedūras. „ČEZ Group“, kaip viena iš dešimties didžiausių energetikos bendrovių Europoje, taip pat turi patirties branduolinių mokslinių tyrimų, energetikos įrenginių planavimo, statybos ir techninės priežiūros bei šalutinių energinių produktų perdirbimo srityse. Taigi Čekijos valdžios institucijos paaiškino, kad ČEZ turi aukštos kvalifikacijos darbuotojų, turinčių patirties ne tik branduolinės energetikos srityje, bet ir viešųjų pirkimų bei derybų srityje, o tai turėtų būti naudinga įgyvendinant projektą.

(54) Čekijos valdžios institucijų teigimu, kiti svarbūs projekto aspektai yra branduolinei elektrinei statyti tinkamų vietų buvimas ir tokios statybos ekonominis racionalumas. Naujai branduolinei elektrinei statyti Čekija turi ribotas geologines, geografines ir technines sąlygas, susijusias su podirvio stabilumu, vandens išteklių pakankamumu ir pagamintos energijos perdavimo galimybe. Čekijos valdžios institucijos laikėsi nuomonės, kad geriausios sąlygos, patikrintos daugiau kaip 30 metų eksploatuojant esamus blokus, yra Dukovanuose.

(55) Čekijos valdžios institucijos išsamiai apibūdino iki šiol ČEZ vykdytus parengiamuosius veiksmus. Kalbant konkrečiai, ČEZ įgijo nuosavybės teisę į siūlomą BE aikštelę; procesas pradėtas 2008 m. balandžio mėn. ir baigtas 2021 m. Be to, ČEZ atliko galimybių studijas, siekdama paspartinti projekto plėtojimo grafiką ir sumažinti susijusias išlaidas. Šių veiksmų imtasi siekiant sumažinti prognozuojamą pajėgumų atotrūkį ir užtikrinti sistemos tiekimo poreikių

([29]) *Analýza vhodného investorského modelu pro výstavbu nového jaderného zdroje a návrh možných modelů financování pro zajištění návratnosti investic* (Branduolinės energetikos nuolatinis komitetas, Naujos branduolinės elektrinės statybai tinkamo investuotojų modelio analizė ir pasiūlymas dėl galimų finansavimo modelių investicijų grąžai užtikrinti, 2017 m. birželio mėn.).

([30]) Tas modelis buvo išsamiau įvertintas 2018 m. papildomoje ataskaitoje: *Analýza vybraných investorských modelů výstavby nových jaderných zdrojů a způsobu jejich financování*. Toje ataskaitoje atsižvelgta į numatomas elektros energijos vieneto gamybos sąnaudas pagal skirtingus nuosavybės variantus, išsamią kiekvieno varianto SSGG analizę, kaip kiekvienas variantas geriausiai atitinka Valstybinės energetikos politikos ir Nacionalinio branduolinės energetikos veiksmų plano tikslus, taip pat į kiekvieno modelio fiskalinį poveikį. Ataskaitoje taip pat pateiktas rizikos vertinimas.

saugumą. Be to, Čekija pabrėžė, kad alternatyviais projektais, kurių plėtros laikotarpiai yra ilgesni, nebūtų tinkamai sprendžiamos neatidėliotinos tiekimo problemos. Čekijos valdžios institucijos paaiškino, kad tuo atveju, jei kitas projekto rengėjas ketintų Čekijoje ieškoti branduolinei elektrinei tinkamos aikštelės, apskaičiuota, kad būtų labai vėluojama – iki 14 metų viršijant projekto grafiką, be kita ko, patiriant didesnę riziką ir išlaidas. Galiausiai Čekijos valdžios institucijos paaiškino, kad tuo atveju, jei projektą vykdytų kitas rengėjas, tikėtina, kad atsirastų maždaug [200–700] mln. EUR papildomų išlaidų, susijusių su BE aikštelės verte, licencijavimu, plėtros veikla ir sinergija su esama BE infrastruktūra.

(56) ČEZ ir EDU II jau turi kelias būtinas licencijas ir patvirtinimus projektui įgyvendinti, pavyzdžiui, poveikio aplinkai vertinimą ir vietos parinkimo leidimą pagal Branduolinės energetikos įstatymą ir valstybės leidimą naujai branduolinei elektrinei. Taip pat vyksta pagal nacionalines taisykles reikalaujamos statybos licencijos ir planavimo leidimo gavimo procesas.

(57) Čekijos valdžios institucijos paaiškino, kad energijos tiekimo požiūriu šalies ekonomikai didelę grėsmę kelia išorės šaltiniai. Tai, kad didžioji dalis ČEZ akcijų priklauso valstybei, buvo svarbus atrankos aspektas, visų pirma siekiant užtikrinti Čekijos nacionalinio saugumo interesų apsaugą.

(58) Išplėtus branduolinės energijos gamybos pajėgumus „ČEZ Group“ portfelyje, siekiant pakeisti kai kuriuos esamus gamybos pajėgumus ateityje nutraukus jų eksploatavimą, projektas yra esminė ČEZ vidutinės trukmės ir ilgalaikės verslo strategijos dalis.

(59) Galiausiai Čekija teigė, kad, be ČEZ, nebuvo jokios kitos perspektyvios alternatyvos, tinkamos šiam projektui, bet kad tai neturi poveikio jokiems panašiems projektams ateityje.

3.3. **Bendras projekto apibūdinimas**

(60) Projektą sudaro naujos iki 1 200 MW galios branduolinės elektrinės statyba ir eksploatavimas Dukovanuose (Čekija).

(61) MADKĮ, kuriuo sukuriama plati paramos investicijoms į branduolinę energetiką sistema, nepatenka į šio sprendimo taikymo sritį, nes MADKĮ yra bendrai taikytina teisė, atskira nuo konkrečiai projektui skirtų ir numatytų valstybės paramos priemonių.

(62) Valstybės paramą sudaro trijų priemonių rinkinys:

(63) 1 priemonė: pagrindinės pagalbos gavėjos – visiškai priklausančios ČEZ patronuojamosios įmonės EDU II – ir valstybės, atstovaujamos Pramonės ir prekybos ministerijos (toliau – ministerija), elektros energijos pirkimo sutartis (toliau – pirkimo sutartis arba vykdymo sutartis). Elektros energija bus parduodama įmonei, veikiančiai kaip SPĮ, kuri bus įsteigta vėliau, kuri priklausys valstybei ir kurią tiesiogiai valdys valstybė (žr. 3.6 skirsnį);

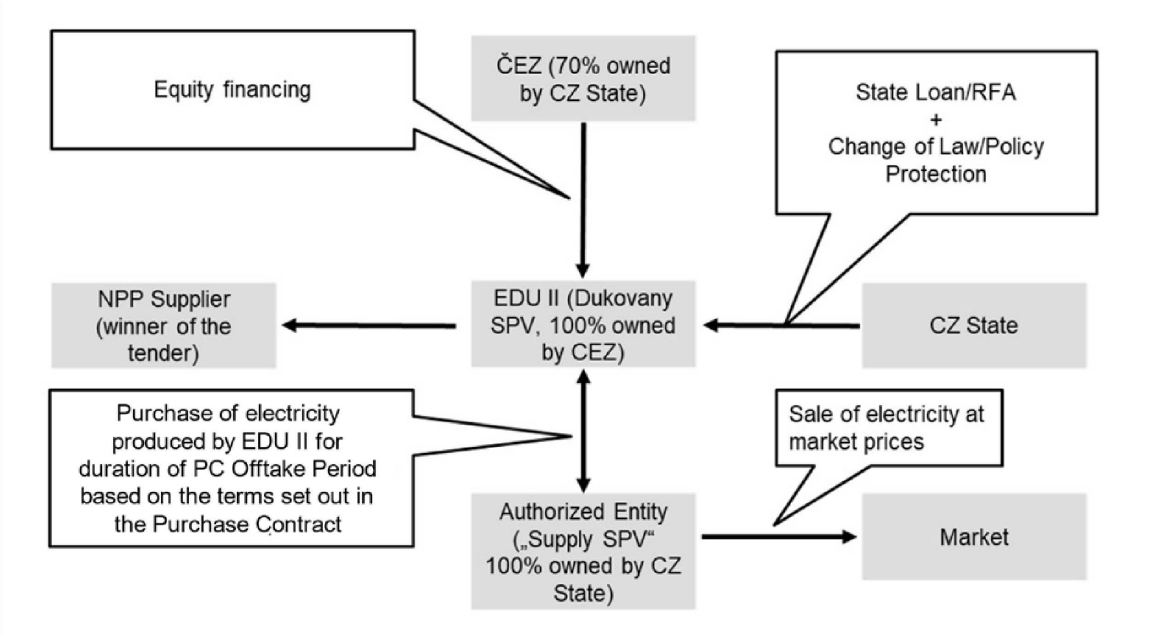
(64) 2 priemonė: valstybės paskola (grąžintina finansinė pagalba; GFP) taikant subsidijuojamą palūkanų normą, kuri iš esmės padengia 100 % statybos išlaidų (žr. 3.7 skirsnį);

(65) 3 priemonė: apsaugos nuo teisės arba politikos pakeitimų mechanizmas, skirtas ČEZ kaip investuotojai (kartais vadinama investuotoju; žr. 3.8 skirsnį).

(66) Pagalbos gavėjai (žr. 3.2 skirsnį) ir projekto struktūra pateikiami šioje diagramoje:

1 diagrama

Dukovanų projekto struktūra

Šaltinis: Čekijos valdžios institucijos

(67) Projektą sudaro penki etapai:

— 1 etapas: pasirengimas ir tiekėjų atranka [2020–2025 m.],

— 2 etapas: parengiamieji darbai [2025–2029 m.],

— 3 etapas: statyba ir perdavimas eksploatuoti [2030–2036 m.],

— 4 etapas: garantinis laikotarpis [2036–2038 m.],

— 5a etapas: eksploatavimas [2038–2096 m.],

— 5b etapas: eksploatavimo nutraukimas [2096–2116 m.].

(68) Numatoma, kad pastatytos naujosios branduolinės elektrinės bandomoji eksploatacija bus pradėta 2036 m., o 2038 m. planuojama pradėti komercinę eksploataciją. Planuojama, kad elektrinės eksploatavimo trukmė bus 60 metų ir jis bus nutrauktas 2096 m.

(69) Čekijos valdžios institucijos paaiškino, kad pirmąja Čekijos, ČEZ ir EDU II sudaryta įgyvendinimo sutartimi reglamentuojamas projekto 1 etapas, t. y. kol bus atrinktas už inžineriją, viešuosius pirkimus ir statybą (toliau – IVPS) atsakingas rangovas. Ši sutartis, be kita ko, naudinga pagrindiniams Čekijos saugumo interesams ginti įgyvendinant projektą ir užtikrina Čekijos prieigą prie informacijos apie projektą, taip pat atrankos procedūroms taikomų saugumo reikalavimų vykdymą. Tą etapą numatoma užbaigti 2025 m. Dėl projekto 2 ir 3 etapų (t. y. parengiamųjų darbų, statybos ir perdavimo eksploatuoti) pirmojoje įgyvendinimo sutartyje numatyta, kad 2024 m. gruodžio 31 d. arba anksčiau bus pasirašyta antroji įgyvendinimo sutartis arba pirkimo sutartis, kuriais pakeičiama pirmoji įgyvendinimo sutartis. Po to sutarčių struktūrą sudaro pirkimo sutartis, investuotojų susitarimas ir valstybės sprendimas teikti GFP.

(70) Čekija teigia, kad dėl esminių projekto nacionalinio saugumo interesų valstybė į sutartis turėjo įtraukti sąlygas užtikrindama, kad ji turėtų pakankamą projekto kontrolę. Šios sąlygos nustatytos pirmojoje įgyvendinimo sutartyje, be kita ko, dėl dalijimosi konfidencialia informacija ir valstybės saugumo klausimų. Pagal šią sutartį šalys mano, kad nacionalinio saugumo interesai yra pagrįsta priežastis nukrypti nuo nacionalinių viešųjų pirkimų taisyklių, grindžiamų Viešųjų pirkimų įstatymo Nr. 134/2016 ([31]) 29 skirsnio a punktu, siekiant atrinkti susitariančiąją šalį elektrinei statyti.

(71) ČEZ ir EDU II aptarė viešųjų pirkimų organizavimą, kuriam netaikoma Viešųjų pirkimų įstatyme nustatyta tvarka, su valstybės Konkurencijos apsaugos tarnyba ir 2020 m. birželio 15 d., prieš paskelbdamos konkursą ([32]), gavo teigiamą nuomonę.

(72) IVPS tiekėjas bus atsakingas už projekto inžineriją, statybą ir perdavimą eksploatuoti. Valstybei nusprendus pašalinti pasiūlymų teikėjus iš valstybių, kurios nėra Sutarties dėl viešųjų pirkimų ([33]) šalys, tuo metu, kai buvo pradėtas viešųjų pirkimų procesas, buvo trys galimi technologiniai pasirinkimai:

— AP1000 projektas, kurį parengė „Westinghouse Electric Company LLC“ (JAV);

— APR1000+ projektas, kurį parengė „Korea Hydro & Nuclear Power“ (Pietų Korėja) ir

— EPR 1200 projektas, kurį parengė „EdF“ (Prancūzija).

(73) Konkursą dėl IVPS rangovo atrankos 2022 m. kovo mėn. paskelbė ČEZ per savo patronuojamąją įmonę EDU II, o pirminiai trijų iš anksto atrinktų tiekėjų pasiūlymai buvo gauti tų pačių metų lapkričio mėn. Du kartus pratęsus galutinių pasiūlymų pateikimo terminą, trys iš anksto atrinkti galimi tiekėjai 2023 m. spalio 31 d. pateikė atnaujintus pasiūlymus. Čekija paaiškino, kad pagal konkurso procedūros sąlygas į atitinkamus pasiūlymus turėjo būti įtraukti įpareigojantys pasiūlymai dėl 5-ojo bloko statybos Dukovanuose (tai projekto dalykas ir šio sprendimo pagrindas) ir neįpareigojantys pasiūlymai dėl 3 papildomų blokų, iš kurių vienas būtų Dukovanuose, o kiti du – Temelyne.

(74) 2024 m. sausio 31 d. Čekijos vyriausybė nusprendė ([34]) išplėsti IVPS konkurso taikymo sritį, pavesdama EDU II prašyti pateikti įpareigojančius pasiūlymus dėl ne daugiau kaip keturių branduolinių reaktorių (įskaitant projektą), kad būtų užtikrinta galimybė pradėti įgyvendinti šiuos papildomus blokus tam tikru metu ateityje, kai ir jei Čekijos valstybė nuspręs tai padaryti. Čekija paaiškino, kad priimant šį sprendimą nebuvo nustatytas nei investuotojas / operatorius, nei šių papildomų blokų finansavimo modelis. Čekijos vyriausybė pavedė pramonės ir prekybos ministrui ir finansų ministrui ne vėliau kaip 2024 m. gruodžio 31 d. pateikti vyriausybei pasiūlymą dėl papildomų trijų naujų branduolinių blokų Dukovanuose ir Temelyne finansavimo. Valstybės parama šių trijų papildomų blokų statybai, jei tokia būtų skirta, į šio sprendimo taikymo sritį nepatenka.

(75) Čekijos valdžios institucijos įsipareigoja, kad tuo atveju, jei bus manoma, kad trims papildomiems branduoliniams blokams reikia skirti valstybės pagalbą, be 5-o reaktoriaus Dukovanuose, Čekija atitinkamai praneš apie pagalbą Europos Komisijai ir prieš ją įgyvendindama lauks Komisijos patvirtinimo.

([31]) https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2016-134#.

([32]) Žr. Konkurencijos apsaugos tarnybą, 2020 m. birželio 15 d. Įstatymo Nr. 134/2016 Rink., dėl viešųjų pirkimų 29 straipsnio 1 dalies a punktą; paskelbta adresu https://uohs.gov.cz/cs/legislativa/verejne-zakazky.html. 2024 m. sausio 23 d. Konkurencijos apsaugos tarnyba patvirtino, kad tai taikoma ir atsižvelgiant į konkurso procedūros pakeitimus, padarytus siekiant prašyti pateikti įpareigojančius pasiūlymus dėl 4 reaktorių.

([33]) Pasaulio prekybos organizacija, Sutartis dėl viešųjų pirkimų su pakeitimais, padarytais 2012 m. kovo 30 d. (toliau – 2012 m. VPS), https://www.wto.org/english/tratop_e/gproc_e/gp_gpa_e.htm.

([34]) Žr. 2024 m. sausio 31 d. Vyriausybės nutarimą Nr. 74.

3.4. **Projekto parengiamieji darbai**

(76) Atsižvelgdama į naujų branduolinių pajėgumų poreikį, ČEZ 2010 m. patvirtino pradinį verslo planą, pagal kurį iki 2036 m. Dukovanuose norima sukurti papildomus pajėgumus iki 1 200 MW. Tais pačiais metais buvo užbaigta galimybių studija, susijusi su dabartinių branduolinių pajėgumų didinimu Dukovanuose. 2021 m. birželio mėn. Komisijai pateiktas pradinis ČEZ parengtas verslo planas, o 2023 m. spalio 25 d. pateikta atnaujinta jo redakcija.

(77) ČEZ pradėjo įsigyti projektui reikalingą žemę dar 2008 m. balandžio mėn. 2024 m. vasario mėn. EDU II priklausė projektui reikalinga žemė, o visi (IVPS) konkurso dalyviai buvo informuoti apie turimą plotą.

(78) Turėjo būti atliktas projekto poveikio aplinkai vertinimas (PAV), siekiant nustatyti, apibūdinti ir išsamiai įvertinti numatomą poveikį aplinkai ir visuomenės sveikatai. Procesas pradėtas 2016 m. pradžioje, o 2018 m. vyko tarptautinės konsultacijos ir viešos diskusijos. Atlikus PAV buvo atliktas teigiamas nepriklausomas vertinimas, o Aplinkos ministerija 2019 m. rugpjūčio mėn. paskelbė teigiamą įpareigojantį pareiškimą dėl projekto PAV ([35]), o tai yra būtinas žingsnis, kad būtų galima pradėti vykdyti projektą.

(79) 2020 m. kovo mėn. ČEZ ir EDU II pradėjo branduolinio įrenginio aikštelės branduolinės saugos, radiacinės saugos, techninės saugos, radiacinės padėties, stebėsenos, nenumatytų radiacinių įvykių valdymo ir saugumo branduolinio įrenginio eksploatavimo laikotarpiu vertinimo procesą. 2021 m. kovo mėn. EDU II gavo branduolinio įrenginio vietos parinkimo licenciją, kuri yra pirmoji naujam branduoliniam blokui reikalinga licencija. Čekija teigia, kad buvo gautos visos pagrindinės licencijos ir leidimai, kurių reikia, kad būtų sudarytos palankios sąlygos laiku įgyvendinti projektą.

3.5. **Techninės charakteristikos**

(80) Projektas skirtas III+ kartos suslėgtojo vandens reaktoriaus (SVR) statybai. Laikoma, kad į 850–1 200 MW intervalą patektų pakankamai techninių sprendimų, kad būtų galima pasirinkti technologijos tiekėją. Čekijos valdžios institucijos aiškina, kad projekto technologijų ir įgyvendinimo partneriai bus atrinkti konkurencingo ir skaidraus konkurso tvarka.

(81) Čekijos valdžios institucijos taip pat paaiškino, kad projektas atitiks techninio tikrinimo kriterijus, nustatytus pagal Taksonomijos reglamentą ([36]) priimto deleguotojo akto 4.27 punkte. 2023 m. sausio 11 d. Čekija priėmė Vyriausybės nutarimą Nr. 24/2023 ([37]), kuriame nustatyta Čekijos pareiga atitikti techninio tikrinimo kriterijus, susijusius su radioaktyviųjų atliekų tvarkymu pagal Taksonomijos reglamentą. Konkrečiai, šiuo nutarimu reikalaujama laikytis Taksonomijos reglamento I priedo 4.26, 4.27 ir 4.28 punktų, įskaitant reikalavimus turėti dokumentais pagrįstą planą su išsamiais veiksmais, kad iki 2050 m. būtų įrengtas labai radioaktyvių atliekų atliekynas, o nuo 2025 m. būtų naudojamas avarinėmis sąlygomis atsparus kuras. Pagal tą nutarimą, pramonės ir prekybos ministras ne vėliau kaip 2024 m. gruodžio 31 d. turi pateikti Čekijos vyriausybei pasiūlymą dėl Nacionalinės radioaktyviųjų atliekų ir panaudoto kuro tvarkymo politikos atnaujinimo ir nurodyti galutinį būsimo giluminio atliekyno galutinės vietos ir atsarginių vietų parinkimo terminą.

(82) Be to, Čekijos valdžios institucijos aiškina, kad, laikantis Taksonomijos reglamento, numatomo branduolinės elektrinės naudingo tarnavimo laikotarpio pabaigoje bus išteklių, atitinkančių apskaičiuotąsias radioaktyviųjų atliekų tvarkymo ir eksploatavimo nutraukimo išlaidas, kaip matyti iš eksploatavimo nutraukimo ir branduolinių atliekų tvarkymo išlaidų įtraukimo į projekto finansinį modelį (žr. 3.6.6 skirsnį).

([35]) https://portal.cenia.cz/eiasea/detail/EIA_MZP469?lang=en.

([36]) Žr. 2022 m. kovo 9 d. Komisijos deleguotąjį reglamentą (ES) 2022/1214, kuriuo dėl ekonominės veiklos tam tikruose sektoriuose iš dalies keičiamas Deleguotasis reglamentas (ES) 2021/2139 ir dėl tam tikros informacijos apie tą ekonominę veiklą viešo atskleidimo iš dalies keičiamas Deleguotasis reglamentas (ES) 2021/2178, (OL L 188, 2022 7 15, p. 1).

([37]) Žr. 2023 m. sausio 11 d. Vyriausybės nutarimą Nr. 24/2023, paskelbtą adresu https://www.odok.cz/portal/zvlady/jednani-detail/2023-01-11/.

3.6. **1 priemonė. Pirkimo sutartis**

3.6.1. *Pagrindiniai pirkimo sutarties elementai*

(83) Pirmąją priemonę sudaro valstybės kaip įsipareigojančios pirkti šalies ir EDU II kaip tiekėjos pirkimo sutartis, per pirmuosius 40 branduolinės elektrinės eksploatavimo metų teikiant paramą pajamoms. Pagalbos gavėja yra EDU II, visiškai priklausanti „ČEZ Group“ patronuojamoji įmonė (žr. 3.2 skirsnį), o kita sutarties šalis bus SPĮ, visiškai priklausanti Čekijos valstybei (žr. 3.2.2 skirsnį).

(84) Čekija iš pradžių pranešė apie 60 metų sutarties trukmę fiksuota kaina nuo 50 iki 60 EUR/MWh, kuria elektrinė būtų skatinama kuo labiau padidinti gamybos apimtį.

(85) Siekdama išsklaidyti Komisijos sprendime pradėti procedūrą iškeltas abejones, Čekija 84 konstatuojamojoje dalyje aprašytą priemonę pakeitė pirkimo sutartimi su atlygio formule, kurios poveikis, Čekijos nuomone, yra panašus į abipusio susitarimo dėl skirtumo (SDS) ([38]), kuris, be pajamų garantijos, apima pagalbos gavėjo rinkos pajamų didėjimo apribojimą, poveikį. Čekija paaiškino, kad iš dalies pakeista paramos priemone bus suteiktos tinkamos paskatos EDU II vykdyti veiklą ir veiksmingai dalyvauti elektros energijos rinkose optimizuojant savo produkciją, reaguojant į rinkos signalus, atsižvelgiant į elektrinės techninius apribojimus.

(86) Pagal pirkimo sutarties sąlygų projektą SPĮ įsipareigos pirkti visą EDU II pagamintą ir į tinklą eksportuotą elektros energiją (toliau – produkcijos kiekis) 40 metų nuo eksploatavimo pradžios (toliau – įsipareigojimo pirkti laikotarpis). ([39]) EDU II bus įpareigota visą savo produkcijos kiekį per pirkimo sutartyje numatytą įsipareigojimo pirkti laikotarpį parduoti tik SPĮ ir gaus mokėjimus pagal pirkimo sutartyje nustatytą atlygio formulę (žr. 88 konstatuojamąją dalį).

(87) Visos siuntimo teisės priklauso EDU II. Jei SPĮ neišperka produkcijos kiekio ar kurios nors jo dalies, EDU II tokiomis išskirtinėmis aplinkybėmis parduos elektros energiją nenustatydama minimalios jos kainos neatidėliotinų sandorių rinkoje. Čekija teigia, kad taip siekiama užtikrinti galimybę toliau gaminti elektros energiją, kol padėtis bus išspręsta. Priežastys gali būti teisinės (prekybos leidimo netekimas), finansinės (nemokumas, negalėjimas įvykdyti įsipareigojimus, finansinių sąlygų, kuriomis atsiskaitoma už nukrypimus, neįvykdymas) arba techninės (SPĮ prieigos prie rinkų netekimas). Tokiomis aplinkybėmis elektrinė vis dar veikia ir elektros energija turi būti tiekiama rinkai. SPĮ mokės EDU II kompensaciją, kad padengtų bet kokį trūkumą, palyginti su pajamomis, kurias EDU II būtų gavusi, jei SPĮ būtų įvykdžiusi įsipareigojimą pirkti. Čekija įsipareigojo, kad šiuo atveju EDU II parduos visą pagamintą elektros energiją neatidėliotinų sandorių rinkoje (kitos paros arba einamosios paros biržinėje rinkoje) nenustatydama minimalios elektros energijos kainos. Čekijos valdžios institucijos teigė, kad tokiu atveju EDU II negali nei pasirinkti konkretaus pirkėjo (nes pardavimas vyksta anoniminėje biržoje), nei nustatyti pardavimo kainos ar sąlygų (nes standartiniai produktai biržoje parduodami ribine kaina). Čekijos valdžios institucijos teigia, kad tokiu atveju ministerija, kaip už SPĮ paskyrimą atsakingas subjektas, atliks būtinus veiksmus, kad būtų atkurtas SPĮ gebėjimas vykdyti savo įsipareigojimus pirkti. Pagal Mažo anglies dioksido kiekio energetikos įstatymą SPĮ arba ministerija apie bet kokį tokį įvykį informuos NRI.

([38]) Abipusis susitarimas dėl skirtumo – elektros energijos gamybos įrenginio operatoriaus ir kitos sandorio šalies, kuri paprastai yra viešasis subjektas, pasirašyta sutartis, pagal kurią tiek teikiama minimali atlyginimo apsauga, tiek ribojamas atlyginimo perviršis; sutartimi siekiama skatinti tolesnį elektros energijos gamybos įrenginio veikimą ir veiksmingą dalyvavimą elektros energijos rinkose.

([39]) Čekijos valdžios institucijų teigimu, pirkimo sutartyje numatytas įsipareigojimo pirkti laikotarpis (t. y. laikotarpis, kuriuo taikomas SPĮ įsipareigojimas pirkti elektros energiją) prasideda nuo ankstesnės iš šių datų: i) pradžios datos, t. y. dienos, kada BE pirmą kartą eksportavo elektros energiją į tinklą, o EDU II pranešė valstybei / SPĮ, kad ji pageidauja, kad pradžios data būtų nustatyta taikant pirkimo sutartyje apibrėžtus terminus, ir ii) galutinės datos, t. y. dienos po paskutinės tikslinio perdavimo eksploatuoti laikotarpio, kuris tęsiasi penkerius metus nuo tikslinio perdavimo eksploatuoti datos, dienos. Tikslinė perdavimo eksploatuoti data bus pratęsta siekiant atsižvelgti į visus vėlavimus dėl įvykių, kurie yra teisėti pagrindai.
Čekijos valdžios institucijos paaiškino, kad bet koks vėlavimas pradėti komercinį eksploatavimą po tikslinio perdavimo eksploatuoti laikotarpio, kuris apibrėžiamas kaip penkerių metų laikotarpis, prasidedantis nuo tikslinio perdavimo eksploatuoti datos, faktiškai sutrumpina pirkimo sutarties galiojimo trukmę.

(88) Pagal pirkimo sutartyje nustatytą atlygio formulę apskaičiuojamos sumos, kurias SPĮ turi sumokėti EDU II arba atvirkščiai. Formulę sudaro du komponentai: 1) *ex post* atsiskaitymas ir 2) rinkos pozicija. Ji parengta pagal šią bazinę formulę:

$$R = \underbrace{(f - p') * k}_{\substack{settlement \\ term}} + \underbrace{\sum_{h} q_h * p_h}_{\substack{market \\ exposure}}$$

įtraukiant tam tikrus *ex post* atsiskaitymo laikotarpiui taikytinus koregavimus, atsižvelgiant į rinkos aplinkybes ir elektrinės veiklos sąnaudas. Konkrečiai, pirkimo sutartyje nustatyta atlygio formulė apibrėžiama taip:

$$\text{If } p' > c : R = \max\left[(f - p')* k;\ (\alpha * c - p')* q \right] + \Sigma_h q_h * p_h \text{ If } p' \le c : R = (f - c)* k + \Sigma_h q_h * p_h$$

Čia:

— (*R*) – atlygis.

— (p_h) – rinkos kaina, apibrėžiama kaip kitos paros valandinė rinkos kaina PXE ([40]).

— (q_h) – EDU II produkcijos kiekis per tam tikrą valandą.

— (*q*) – EDU II produkcijos kiekis, susumuotas per atsiskaitymo laikotarpį (laikotarpį, kuriuo remiantis nustatoma referencinė rinkos kaina, t. y. vienus metus).

— (*f*) – vykdymo kaina (žr. 3.6.2 skirsnį).

— (*p'*) – referencinė rinkos kaina, apibrėžiama kaip *ex post* aritmetinis rinkos kainų vidurkis (p_h) per metus, pasibaigusius dieną, kurią apskaičiuojama referencinė rinkos kaina.

— (*k*) – referencinis kiekis, *ex ante* apibrėžiamas kaip numanomas produkcijos apimtis per atsiskaitymo laikotarpį.

— (*c*) – elektrinės kintamosios veiklos sąnaudos.

— (*α*) – Alfa apibrėžiama kaip vykdymo kainos ir veiklos sąnaudų dalmuo ($\alpha = f/c$). Alfa nustatoma tuo metu, kai *ex post* atsiskaitymas, mokėtinas EDU II, apskaičiuojamas remiantis taikytinomis (*c*) ir (*f*) vertėmis.

(89) Čekijos valdžios institucijos paaiškino, kad pirmuoju bazinės formulės laikotarpiu, t. y. *ex post* atsiskaitymo laikotarpiu, pagalbos gavėjui bus užtikrintos stabilios pajamos, neatsižvelgiant į vidutines rinkos sąlygas, kartu užtikrinant, kad valstybė nepatirtų žalos dėl kompensacijos permokos ([41]). *Ex post* atsiskaitymas bus apskaičiuojamas atsiskaitymo laikotarpiui (laikotarpiui, kuriuo nustatoma referencinė rinkos kaina, t. y. vieniems metams), remiantis faktinėmis referencinės rinkos kainos, Alfa ir kitų taikytinų parametrų vertėmis, ir bus vykdomas praėjus dviem mėnesiams po kiekvieno atsiskaitymo laikotarpio pabaigos. Bendras bazinės formulės principas yra tai, kad kai referencinė rinkos kaina (*p'*) yra mažesnė už vykdymo kainą (*f*), elektrinė už referencinį kiekį (*k*) gaus skirtumą tarp vykdymo kainos (*f*) ir referencinės rinkos kainos (*p'*); ir atvirkščiai, kai referencinė rinkos kaina (*p'*) yra didesnė už vykdymo kainą (*f*), elektrinė privalės grąžinti skirtumą už referencinį kiekį (*k*).

(90) Palyginti su bazine formule, į pirkimo sutartyje nustatytą atlygio formulę įtraukti tam tikri *ex post* atsiskaitymo laikotarpio koregavimai, atsižvelgiant į rinkos aplinkybes (*p'*) ir elektrinės bloko kintamąsias veiklos sąnaudas (*c*), kaip apibrėžta 88 konstatuojamojoje dalyje. Konkrečiai, kai referencinė rinkos kaina (*p'*) yra didesnė už elektrinės kintamąsias veiklos sąnaudas (*c*) atsiskaitymo laikotarpiu, *ex post* atsiskaitymo laikotarpis bus koreguojamas taip, kad lėšų susigrąžinimas būtų apribotas, siekiant apsisaugoti nuo veiklos nuostolių neplaninio atjungimo atveju, kai

([40]) Vidurio Europos elektros energijos birža – energijos birža, kurios specializacija yra Vidurio ir Pietryčių Europos energijos rinkos. Daugiau informacijos žr. PXE – „Power Exchange Central Europe, a.s.“.

([41]) Kompensacijos permokos klausimas taip pat sprendžiamas taikant pelno pasidalijimo mechanizmą (žr. 3.6.7 skirsnį).

kainos yra didelės. Pavyzdžiui, jei referencinė rinkos kaina yra didesnė už kintamąsias veiklos sąnaudas (*c*) ir didesnė už vykdymo kainą (*f*), EDU II grąžins skirtumą tarp referencinės rinkos kainos (*p'*) ir vykdymo kainos (*f*) už mažesnę iš šių verčių – referencinio kiekio (*k*) ir produkcijos apimties (*q*). Kai referencinė rinkos kaina (*p'*) yra lygi elektrinės kintamosioms veiklos sąnaudoms (*c*) arba yra už jas mažesnė, *ex post* atsiskaitymo vertė bus apribota vykdymo kainos (*f*) ir kintamųjų veiklos sąnaudų (*c*) skirtumu, padaugintu iš referencinio kiekio (*k*), siekiant užtikrinti apsaugą nuo pernelyg didelio atlygio, kai kainos yra mažos.

(91) Antrasis bazinės formulės komponentas, t. y. rinkos pozicija, yra skirtas paskatinti EDU II optimizuoti jos veikimą visus metus, remiantis kitos paros rinkos valandinės kainos (p_h) signalais. Kiekvieno mėnesio pabaigoje EDU II iš SPĮ gaus atitinkamus mokėjimus, pagrįstus faktinio valandinio produkcijos kiekio suma, padauginta iš faktinių rinkos kainų kiekvieną to mėnesio valandą, t. y. $\sum q_h * p_h$.

(92) Pagal pirkimo sutartį EDU II gali laisvai spręsti dėl savo produkcijos ir neprivalo išlaikyti iš anksto nustatyto minimalaus produkcijos lygio. Visą EDU II pagamintą elektros energiją pirks SPĮ; ji ją parduos rinkoje pagal tam tikrus įsipareigojimus atitinkančią pardavimo strategiją (žr. 3.6.4 skirsnį). Bet kokį rinkoje SPĮ gautos kainos ir bendrovei EDU II mokamos rinkos kainos skirtumą dengia SPĮ.

(93) Čekija teigė, kad pirkimo sutartis bus sudaryta vėlesniame etape, atrinkus IVPS rangovą ir įgyvendinimo partnerius. Pirkimo sutartis bus sudaryta ir pasirašyta laikantis IVPS sutarties sąlygų. SPĮ bus įsteigta vėliau ir prieš pradedant eksploatuoti naują pastatytą elektrinę kaip pirkimo sutartyje nustatyta sutarties šalis.

3.6.2. *Pirkimo sutarties vykdymo kainos nustatymas*

(94) Čekijos valdžios institucijos paaiškino, kad pirkimo sutartyje bus nustatyta pradinė vykdymo kaina, apskaičiuota pagal Čekijos pateiktą finansinį modelį (toliau – finansinis modelis) ([42]), parengtą taip, kad investuotojas per numatomą projekto eksploatavimo laikotarpį galėtų gauti [9–11] % nominaliojo ikiprekybinio finansavimo atskaičius mokesčius (įskaitant eksploatavimo nutraukimo išlaidas) tikslinę nuosavo kapitalo grąžą (toliau – leistina nuosavo kapitalo vidinė grąžos norma (VGN). Remiantis 2024 m. kovo 15 d. Komisijai pateikto finansinio modelio prielaidomis, vykdymo kainos vertė yra [65–80] EUR/MWh ([43]), o referencinio kiekio vertė – [75–100] % grynojo pajėgumo. Vykdymo kainos vertė gali labai pasikeisti priklausomai nuo įvairių įvesties parametrų, kaip aprašyta toliau šiame poskirsnyje. Jei, pavyzdžiui, numatytos statybos išlaidos sudarius IVPS sutartį būtų gerokai didesnės nei pagal pradines prielaidas ir jei sąnaudų padidėjimas įvyktų teisėtais pagrindais (paaiškinta toliau 104 konstatuojamojoje dalyje), dėl to vykdymo kaina labai padidėtų. Čekija Komisijai pateikė iš viso 35 skirtingus scenarijus, kuriuose pateikiamos skirtingos galimos prielaidos dėl sąnaudų ir pajamų kitimo ir dėl kurių pradinės vykdymo kainos svyruoja nuo [50–80] EUR/MWh (pagal 35-ą scenarijų, grindžiamą didelės [100–200] EUR/MWh rinkos kainos prielaidomis) iki [100–125] EUR/MWh (pagal 30-ą scenarijų, grindžiamą statybos išlaidų padidėjimu iki [17–18] mlrd. EUR).

(95) Finansiniame modelyje kaip įvesties duomenys bus naudojamos prielaidos, be kita ko, dėl tikėtinų rinkos kainų, EDU II prieinamumo, numatomo apkrovos reguliavimo ([44]), numatomų statybos išlaidų, veiklos sąnaudų ir eksploatavimo nutraukimo išlaidų bei kitų svarbių prielaidų, pavyzdžiui, dėl kapitalo išlaidų ir finansavimo (įskaitant valstybės paskolą, žr. 3.7 skirsnį), taip pat dėl pirkimo sutartyje nustatytos atlygio formulės pradinio referencinio kiekio. Šios prielaidos išsamiai išdėstytos 3.6.6 skirsnyje.

([42]) Žr. 124 konstatuojamąją dalį.

([43]) Ši vertė yra realioji vertė 2020 m. kainomis. Čekijos valdžios institucijos apskaičiavo, kad lygiavertė realioji vertė 2025 m. kainomis bus [50–100] EUR/MWh.

([44]) Apkrovos reguliavimas šiame kontekste reiškia BE pagaminamos elektros kiekio koregavimą siekiant optimizuoti gamybą, reaguojant į visą dieną svyruojančias elektros energijos kainas. Dėl papildomos informacijos žr. 187 konstatuojamąją dalį.

(96) Pagal finansinį modelį galima prognozuoti produkcijos kiekį ir apskaičiuoti laisvąjį pinigų srautą kiekvienais metais nuo pirkimo sutarties pasirašymo iki eksploatavimo nutraukimo pabaigos. Vykdymo kaina (kuri turi įtakos numatomoms elektrinės pajamoms *ex post* atsiskaitymo laikotarpiu) finansiniame modelyje apskaičiuojama kaip vertė, kuriai esant grynoji dabartinė pinigų srautų vertė taikant leistiną nuosavo kapitalo VGN yra lygi nuliui.

(97) Daugumai išlaidų kategorijų ir kitų modelio įvesties duomenų (įskaitant rinkos kainų prognozes) bus taikomas indeksavimas pagal infliaciją. Pirkimo sutartyje numatyta vykdymo kaina taip pat bus indeksuojama pagal infliaciją. Visiems atitinkamiems išlaidų punktams ir kitiems modelio įvesties duomenims bus taikomas nustatytas indeksas arba indeksų krepšelis. Kai kurios išlaidos nebus indeksuojamos, nes jos nustatomos teisės aktais arba teikiant GFP (pvz., GFP palūkanos, eksploatavimo nutraukimo išlaidos, branduolinės sąskaitos įvykdymas, privalomosios atsargos konkretiems atvejams). Rinkos kainų prognozės bus indeksuotos remiantis Čekijos VKI ([45]). Tiek statybos išlaidų, tiek veiklos sąnaudų atveju indeksavimui nustatyti bus naudojamas paskelbtų indeksų krepšelis. Šis krepšelis grindžiamas keturių Čekijos indeksų, t. y. GKI ([46]), Čekijos VKI, ES GKI ([47]) ir Čekijos darbo užmokesčio ([48]), korekciniu koeficientu:

a) statybos išlaidos bus indeksuojamos taip: CZ GKI ([30–50] %), CZ VKI ([0–10] %), ES GKI ([30–50] %), CZ darbo užmokestis ([10–30] %);

b) veiklos sąnaudos bus indeksuojamos taip: CZ GKI ([30–50] %), CZ VKI ([10–30] %), ES GKI ([0–10] %), CZ darbo užmokestis ([30–50] %).

(98) Vykdymo kainos indeksavimo mechanizmas bus grindžiamas pirmiau nurodytais indeksais ir korekciniais koeficientais, priklausomai nuo to, ar projektas yra statybos ar eksploatavimo etape (t. y. vykdymo kaina bus koreguojama pagal statybos indeksų krepšelį statybos metu ir pagal veiklos indeksų krepšelį eksploatavimo metu). Pirkimo sutartyje bus numatytas indeksavimo mechanizmas (su atitinkamu indeksu ir taikymo metodu), pagal kurį anksčiau taikyta vykdymo kaina kasmet bus didinama. Indeksavimo mechanizmui naudojama infliacijos prielaida bus atnaujinama kas penkerius metus atliekant kompensacijos permokos peržiūras (žr. 3.6.7 skirsnį).

(99) Pavyzdžiui, remiantis prielaida, kad infliacijos lygis yra 2 %, tai reiškia, kad nominalioji vykdymo kaina, 2020 m. buvusi [60–80] EUR/MWh (neatsižvelgiant į galimus įvesties parametrų pokyčius atliekant reguliarias peržiūras), 2036 m. sudarytų [90–110] EUR/MWh, 2056 m. – [130–170] EUR/MWh ir 2076 m. – [200–250]/MWh. Čekijos valdžios institucijos teigia, kad šiuo požiūriu siekiama užtikrinti kartų tarpusavio teisingumą, išvengti pernelyg didelių vykdymo kainų eksploatavimo pradžioje ir (atsižvelgiant į bendrą infliaciją) pernelyg mažų vykdymo kainų baigiantis pirkimo sutarties laikotarpiui. Jos tvirtina, kad nors nustatant įvesties vertes, naudojamas apskaičiuojant vykdymo kainą, atsižvelgiama ir į infliaciją, tai nereiškia, kad taikomas dvigubas indeksavimas, nes neatliekant atskiro vykdymo kainos indeksavimo pradinė vykdymo kaina turėtų būti gerokai didesnė. Remdamosi pirmiau pateiktu pavyzdžiu, jos teigia, kad alternatyvi neindeksuota vykdymo kaina pirkimo sutarties laikotarpiu baziniu atveju būtų [100–150] EUR/MWh.

(100) Kitos išlaidos indeksuojamos taip: kūrimo ir statybos išlaidoms naudojamas pirmiau nurodytas statybos indeksas. Veiklos sąnaudoms ir eksploatavimo nutraukimo išlaidoms naudojamas pirmiau nurodytas veiklos sąnaudų indeksas.

(101) Vykdymo kaina ir referencinis kiekis bus nustatomi remiantis parametrais, turimais pasirašius IVPS sutartį, visų pirma atsižvelgiant į statybos išlaidas, ir bus peržiūrimi tik 1) atliekant periodinę pirkimo sutartyje nustatytos atlygio formulės parametrų peržiūrą (žr. 102 konstatuojamąją dalį) ir 2) kai atliekami vykdymo kainos koregavimai, kaip susitarta pirkimo sutartyje (žr. 104 konstatuojamąją dalį).

([45]) Čekijos VKI atitinka Čekijos statistikos tarnybos paskelbto vidutinio metinio vartotojų kainų indekso Čekijoje padidėjimą, žr. https://www.czso.cz/csu/czso/inflation_rate.

([46]) Čekijos GKI atitinka Čekijos statistikos tarnybos paskelbtą bendrą pramonės gamintojų kainų indeksą Čekijoje (visos pramonės), žr. https://www.czso.cz/csu/czso/ipc_ts.

([47]) ES GKI atitinka Eurostato paskelbtą pramonės gamintojų kainų indeksą Europos Sąjungoje (gamintojų kainos pramonėje, iš viso), žr. https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/teiis010/default/table?lang=en&category=t_sts.t_sts_ind.t_sts_ind_pric.

([48]) Darbo užmokesčio indeksas Čekijos pramonėje atitinka Čekijos statistikos tarnybos paskelbto vidutinio bruto darbo užmokesčio pramonėje metinį procentinį pokytį (vidutinis darbo užmokestis pramonėje, iš viso), žr. https://www.czso.cz/csu/czso/pmz_ts.

(102) Pirma, pirkimo sutartyje nustatytoje atlygio formulėje nurodytų parametrų periodinė peržiūra bus atliekama kartą per 5 metus, o pirmąją peržiūrą numatoma atlikti prieš pradedant eksploatavimą arba bet kurios iš sutarties šalių rašytiniu prašymu. Atliekant peržiūrą bus atnaujinamos (atitinkamai padidinamos arba sumažinamos) tam tikrų pirkimo sutartyje nustatytos atlygio formulės parametrų, t. y. (*c*), (*k*), (*f*) ir (*α*)), vertės ir kai kurios finansinio modelio prielaidos, pavyzdžiui, susijusios su veiklos sąnaudomis (OPEX), infliacijos indeksais arba apkrovos reguliavimo prielaidomis). Vykdymo kaina ir referencinis kiekis finansiniame modelyje bus perskaičiuojami naudojant atnaujintas prielaidas, kad būtų pasiekta leistina investuotojo nuosavo kapitalo VGN. Peržiūrą prižiūrės nepriklausoma trečioji šalis, kuri turėtų būti Čekijos energetikos reguliavimo tarnyba.

(103) Čekijos pateiktuose sutartinių dokumentų projektuose taip pat numatyta galimybė peržiūrėti atlygio formulėje naudojamų parametrų apibrėžtis. Tačiau apie bet kokius šių apibrėžčių pakeitimus turi būti pranešta Komisijai prieš juos įgyvendinant.

(104) Antra, vykdymo kainos koregavimai pagal pirkimo sutartį gali būti atliekami įvykus įvykiui, dėl kurio padidėja CAPEX / OPEX arba prarandamos projekto pajamos, arba daromas kitas neigiamas poveikis projektui; pirkimo sutartyje tai vadinama teisėtu pagrindu. Pirkimo sutartyje bus pateiktas nebaigtinis teisėtų pagrindų sąrašas ([49]). Jei atsiranda teisėtas pagrindas, tam tikrų pirkimo sutartyje nustatytos atlygio formulės parametrų, t. y. (*c*), (*k*), (*f*) ir (*α*), vertės ir finansinio modelio įvesties parametrai bus peržiūrimi ir atnaujinami, kad būtų sušvelnintas teisėto pagrindo poveikis EDU II. Šie vykdymo kainos koregavimai skirti tam, kad EDU II galėtų pasiekti daugiausia tą pačią leistiną nuosavo kapitalo VGN, kuri būtų buvusi pasiekta, jei nebūtų atsiradęs atitinkamas teisėtas pagrindas. Tai reiškia, kad tais atvejais, kai įvyko kitų pokyčių, kurie nėra teisėti pagrindai, ir dėl šių kitų pokyčių sumažėjo VGN, dėl teisėtų pagrindų poveikio negalima kompensuoti neteisėtų pagrindų poveikio, o tikslinė nuosavo kapitalo VGN yra mažesnė už [9–11] % leistiną nuosavo kapitalo VGN.

(105) Jei pagrindai teisėti, užuot koregavusios vykdymo kainą, EDU II ir valstybė gali susitarti, kad EDU II kompensaciją gaus kaip vienkartinę išmoką (arba ji bus išmokėta keliomis dalimis), mokėtiną per sutartą laikotarpį nuo atitinkamo teisėto pagrindo atsiradimo.

(106) Čekijos valdžios institucijos taip pat paaiškino, kad teisėti pagrindai taikomi su sąlyga, kad EDU II, imdamasi reikiamų priemonių, neigiamo poveikio įveikti negali.

3.6.3. *Pirkimo sutarties finansavimas ir pagal įsipareigojimo pirkti sutartį gautų pajamų panaudojimas*

(107) Kaip nustatyta MADKĮ 9 straipsnyje, paramos branduolinei energetikai finansavimą ministerija skirs iš lėšų, gaunamų iš: i) SPĮ pajamų pardavus elektros energiją, ii) mokesčio ([50]), kurį tinklo operatoriai taiko galutiniams elektros energijos vartotojams, panašaus į esamą AEI finansavimą, ir iii) įnašų iš valstybės biudžeto.

(108) Čekija teigia, kad pasirinkimas, ar mokesčius ar nuolaidas perkelti mokesčių mokėtojams, ar vartotojams, yra politikos klausimas ir turėtų būti paliktas spręsti valstybės nuožiūra. Čekijos valdžios institucijos paaiškino, kad ketina naudoti visus pajamų srautus, aprašytus MADKĮ 9 straipsnyje. Perėjimo prie mažo anglies dioksido pėdsako energetikos priemonėms finansuoti skirtas lėšas ministerija arba SPĮ atskirai laikys specialiose sąskaitose Čekijoje įsisteigusiuose bankuose.

([49]) Remiantis pirkimo sutarties sąlygų dokumentu, teisėtais pagrindais laikomi šie įvykiai: GFP finansavimo išlaidų pokyčiai arba vienašališkas GFP atšaukimas ar pakeitimas, pavėluotas galutinis sprendimas dėl investicijų, teisės akto pakeitimas, valstybės ar valstybės subjektų pareigų nevykdymas, saugumo reikalavimai, institucijų reikalavimai, gaivalinės nelaimės ar panašūs įvykiai, įvykiai, kurių EDU II negali kontroliuoti, infrastruktūros ir tinklo problemos.

([50]) Galimas mokestis ir galimos jo išimtys į šios procedūros taikymo sritį nepatenka.

(109) Čekijos valdžios institucijos patvirtino, kad jei tinklo operatorių nustatyto mokesčio nepakaktų iš mokesčio gautų lėšų ir SPĮ pajamų pardavus elektros energiją deficitui padengti, Čekijos valstybės biudžeto įnašai būtų naudojami deficitui padengti pagal MADKĮ 9 straipsnio 1 dalies d punktą ir 9 straipsnio 9 dalį. Priešingu atveju bet koks perteklius, likęs padengus priemonės išlaidas, būtų įtrauktas į valstybės biudžetą.

(110) Čekijos valdžios institucijos taip pat paaiškino, kad nors mokesčiu gali būti prisidedama prie priemonių finansavimo, finansavimas nuo tokio mokesčio nepriklausytų ir galimas deficitas prireikus būtų dengiamas iš valstybės biudžeto. Konkrečiai Čekija įsipareigojo, kad valstybė įsikiš, kad padengtų bet kokį iš galimo mokesčio surinktų lėšų ir numatomo paramos pagal projektą lygio trūkumą.

(111) Kalbant apie galimas SPĮ pajamas iš *ex post* atsiskaitymo mokėjimų, pagal Įstatymą Nr. 367/2021 dėl Čekijos Respublikos perėjimo prie mažo anglies dioksido pėdsako energetikos priemonių jos bus naudojamos i) ateityje visų pirma atsiskaitymams su pagalbos gavėju finansuoti, ii) antra, atsinaujinantiesiems energijos ištekliams finansuoti pagal Įstatymą Nr. 165/2012 Rink. dėl skatinamųjų energijos šaltinių (nediskriminuojant sumažinant sumą, kuri turi būti finansuojama taikant reguliuojamą elektros energijos kainos komponentą) arba grąžinamos į valstybės biudžetą.

3.6.4. *Prekybos elektros energija įsipareigojimai*

(112) Čekija įsipareigojo užtikrinti, kad bent 70 % visos EDU II pagaminamos elektros energijos būtų parduodama kitos paros, einamosios paros ir ateities sandorių rinkose per visą BE eksploatavimo laikotarpį. Todėl šis įsipareigojimas taikomas SPĮ visu pirkimo sutarties laikotarpiu, o vėliau – pagalbos gavėjai EDU II, taip pat bet kuriam subjektui, kuriam SPĮ arba EDU II gali perduoti savo prekybos veiklą (visos nuorodos į SPĮ / EDU II šiame 3.6.4 skirsnyje apima bet kurį subjektą, kuriam perduota prekybos veikla).

(113) Iš esmės SPĮ / EDU II ([51]) prekiaus kitos paros ir einamosios paros rinkose Čekijos elektros energijos rinkos operatoriaus (OTE) organizuojamose trumpalaikėse biržose (OTE) ir ateities sandorių rinkose Čekijos elektros energijos biržoje (PXE) ir tik išimtiniais atvejais, gavus išankstinį Komisijos tarnybų sutikimą, kitose biržose.

(114) SPĮ / EDU II parduos likusią visos EDU II pagamintos elektros energijos dalį (t. y. ne daugiau kaip 30 %) objektyviomis, skaidriomis ir nediskriminacinėmis sąlygomis aukcionuose. Šių aukcionų taisyklių sąvadą ir (arba) sistemą turi iš anksto peržiūrėti ir patvirtinti Čekijos energetikos reguliavimo institucija, laikydamasi reguliavimo institucijos pareigų ir kompetencijos pagal Čekijos energetikos įstatymą. SPĮ / EDU II turi pranešti apie bet kokį aukcioną Čekijos energetikos reguliavimo institucijai ne vėliau kaip likus vienai dienai iki jo viešo paskelbimo.

(115) Čekija įsipareigoja užtikrinti, kad branduolinės energijos aukcionai būtų atviri, aiškūs, skaidrūs ir nediskriminaciniai, grindžiami objektyviais kriterijais bei apibrėžti *ex ante*, kuo labiau sumažinant strateginio pasiūlymų teikimo riziką. Aukcionai vykdomi plačiai prieinamoje platformoje, kad būtų užtikrintas prieinamumas, kartu šalinant geografines kliūtis ir sudarant sąlygas plačiam įvairių rinkos dalyvių dalyvavimui. Platforma turi būti suprojektuota taip, kad aukciono procesas būtų supaprastintas ir visiems dalyviams būtų lengviau ja naudotis, kartu užtikrinant aukcionų duomenų konfidencialumą ir vientisumą. Platforma turi atitikti atitinkamus reguliavimo reikalavimus ir standartus, kuriais reglamentuojamos elektros energijos rinkos, įskaitant rinkos modelio, veikimo, skaidrumo ir sąžiningos konkurencijos taisykles. Visi licencijuoti ir registruoti prekiautojai gali dalyvauti aukcionuose vienodomis sąlygomis.

([51]) Pirkimo sutarties laikotarpiu už produkcijos pardavimą bus atsakinga SPĮ arba „ČEZ Group“ nepriklausantis subjektas, kuriam SPĮ perdavė šią veiklą. Išimtiniais atvejais, jei SPĮ neišperka produkcijos kiekio ar kurios nors jo dalies, EDU II parduos elektros energiją nenustatydama minimalios jos kainos neatidėliotinų sandorių rinkoje (žr. 83 konstatuojamąją dalį). Pasibaigus pirkimo sutarties laikotarpiui, už produkcijos pardavimą bus tiesiogiai atsakinga EDU II arba subjektas, kuriam ji perdavė prekybos veiklą. Prekybos elektros energija įsipareigojimai taikomi bet kuriam iš dviejų subjektų, parduodančių BE pagamintą elektros energiją per numatomą eksploatavimo laikotarpį, taip pat visiems subjektams, kuriems jie gali perduoti savo prekybos veiklą.

Galutinis aukcionuose parduodamos elektros energijos naudojimas niekaip neribojamas. Aukcionų kriterijai skelbiami likus pakankamai laiko iki pasiūlymų pateikimo termino, numatomas dalyvių skaičius turėtų būti pakankamas veiksmingai konkurencijai užtikrinti, o aukcione parduotas elektros energijos kiekis tampa įpareigojančiu apribojimu. Konkurso rezultatus koreguoti *ex post* vengiama. Čekijos energetikos reguliavimo institucija stebės aukcionų procesą ir prižiūrės, kaip laikomasi patvirtintų aukcionų taisyklių. Ji taip pat praneš Europos Komisijai apie bet kokį reikalavimų nesilaikymą.

(116) Čekija paaiškino, kad numatomi būsimų branduolinės energijos aukcionų parametrai apims apskaičiuotuosius 1–10 MW pirkimo dalių dydžius, vienų metų, vieno ketvirčio arba trumpesnio laikotarpio sutarčių trukmę. Aukcionai bus organizuojami laikantis mokėjimo pagal pasiūlytą kainą principo su iš anksto nustatyta minimalia kaina, kuri bus paskelbta ne anksčiau kaip likus vienai–dviem dienoms iki pasiūlymų teikimo pabaigos. Be to, aukcionų dažnumas yra nuo ketvirtinio iki metinio, taikant skaidrias 30 dienų iki aukciono pradžios skelbimo laikotarpio taisykles. Galiausiai aukcionų trukmė nebus ilgesnė nei septynios kalendorinės dienos, o rezultatai bus skelbiami kitą savaitę. Tai taikoma aukcionams, vykstantiems ir pirkimo sutarties laikotarpiu, ir po jo.

(117) Išimtinėmis aplinkybėmis SPĮ / EDU II gali nukrypti nuo pirmiau aprašytų prekybos taisyklių. Taigi, jei biržos, kurioje SPĮ / EDU II privalo parduoti bent 70 % visos EDU II pagamintos elektros energijos, parduoto kiekio ir pagaminto kiekio santykis ([52]) 30 dienų iš eilės nukrenta žemiau 40 % (toliau – slenkstinė vertė), SPĮ / EDU II turės teisę parduoti iki 50 % visos EDU II pagamintos elektros energijos aukcionuose, kurie atitinka šiame skirsnyje nustatytas sąlygas, 30 dienų laikotarpiu, kuris prasideda trisdešimt pirmą dieną po to, kai Čekijos energetikos reguliavimo institucija nustatė, kad parduoto kiekio ir pagaminto kiekio santykis nukrito žemiau slenkstinės vertės. Siekdama išvengti abejonių, šiomis aplinkybėmis Čekija įsipareigoja, kad bent 50 % visos EDU II pagamintos elektros energijos bus parduodama biržose pagal 113 konstatuojamąją dalį.

(118) Čekija be reikalo nedelsdama informuos Komisijos tarnybas, kai parduoto ir pagaminto kiekio santykis nukris žemiau slenkstinės vertės ir kai SPĮ / EDU II iki 50 % visos EDU II pagamintos elektros ketins parduoti aukcionuose.

(119) Jei SPĮ pasinaudos išimtimi, kad kalendoriniais metais parduotų iki 50 % visos EDU II pagamintos elektros aukcionuose, Čekija pateiks Komisijai metinę šios išimties stebėsenos ataskaitą, kurioje bus išsamiai nurodomos išimties taikymo priežastys ir trukmė.

3.6.5. *Grąžos norma*

(120) Čekija iš pradžių pranešė ([53]) apie [9–11] % tikslinę nuosavo kapitalo VGN (arba leistiną nuosavo kapitalo VGN) ([54]), pagrįstą kapitalo įkainojimo modelio (CAPM) įverčiu, susijusiu su reikalaujama [...]–[...] % nuosavo kapitalo grąža. Tai buvo pagrįsta to meto rinkos ir panašiais duomenimis ir apėmė branduolinės elektrinės statybos ir eksploatavimo priedą, kad būtų atsižvelgta į konkrečiai su BE susijusią riziką.

(121) Sprendime pradėti procedūrą ([55]) Komisija išreiškė abejonių dėl to, ar prielaidos, naudotos reikalingai nuosavo kapitalo grąžai apskaičiuoti, tiksliai atspindėjo investuotojo rizikos poziciją. Visų pirma Komisijai kilo abejonių dėl su branduolinės elektrinės statyba ir eksploatavimu susijusio priedo, atsižvelgiant į mažesnę pagalbos gavėjo rizikos poziciją.

(122) Siekdama atsižvelgti į sprendime pradėti procedūrą Komisijos išreikštas abejones, Čekija pateikė keletą pastabų ir atnaujino nuosavo kapitalo grąžą remdamasi:

a) naujausiais rinkos duomenimis: dėl to Čekija atnaujino nerizikingą normą, rinkos rizikos priedą ir beta prielaidas ir

([52]) Parduoto kiekio ir pagaminto kiekio santykis yra rinkos likvidumo matas, apibrėžiamas kaip bendras kiekis, kuriuo prekiaujama rinkoje, išreikštas fizinio vartojimo kartotiniu.
([53]) Sprendimo pradėti tyrimą 67 konstatuojamoji dalis.
([54]) Sprendimo pradėti tyrimą 71 konstatuojamoji dalis.
([55]) Sprendimo pradėti procedūrą 207 ir 208 konstatuojamosios dalys.

b) projekto rizikos pozicija: siekiant pripažinti pajamų apsaugos ir kitas valstybės paramos priemones, numatytas projekto sutartinėje ir komercinėje struktūroje, atskiras didelės apimties projektų priedas (anksčiau vadintas branduolinės elektrinės statybos ir eksploatavimo priedu), sudarantis 3–3,5 %, buvo išbrauktas iš Čekijos nuosavo kapitalo grąžos apskaičiavimo.

(123) Čekija tvirtina, kad pakeista nuosavo kapitalo grąža arba tikslinis nuosavas kapitalas, sudarantis [9–11] % per visą projekto įgyvendinimo laikotarpį, suteiks tinkamą atlygį EDU II akcininkams.

(124) Čekija pateikė daug dokumentų savo nuomonei pagrįsti. Be to, Čekijos vyriausybė taip pat pateikė finansinį modelį. Paskutinė šio modelio redakcija Komisijai pateikta 2024 m. kovo 15 d.

(125) Sprendime pradėti procedūrą įvertinama Čekijos pozicija dėl kiekvieno pagrindinio klausimo, paminėto jos pastabose iki sprendimo pradėti procedūrą priėmimo dienos ([56]). Likusioje šio skirsnio dalyje apžvelgiama Čekijos pozicija dėl pagrindinių klausimų, iškeltų paskelbus sprendimą pradėti procedūrą, susijusių su nuosavo kapitalo grąžos, skolos tvarkymo išlaidų ir vidutinės svertinės kapitalo kainos (VSKK) apskaičiavimu, taip pat nuosavo kapitalo ir projekto VGN.

3.6.5.1. Grąža nuosavo kapitalo turėtojams

(126) 3.6.2 skirsnyje aprašyto finansinio modelio tikslas – apskaičiuoti pirkimo sutarties vykdymo kainą, būtiną siekiant [9–11] % tikslinės nuosavo kapitalo grąžos.

(127) Čekijos valdžios institucijos paaiškino, kad jos įvertino reikalaujamą nuosavo kapitalo grąžą pagal pripažintą rinkos praktiką. Visų pirma Čekija, remdamasi CAPM, atliko vadinamąją principu „iš apačios į viršų“ grindžiamą analizę ir palygino su kitais panašaus rizikos profilio projektais ir investicijomis.

(128) Standartinė CAPM formulė yra tokia:

$$R_e = RfR + \beta * (R_m - RfR)$$

Čia:

1) RfR – yra nerizikinga norma, t. y. grąža, kurios tikimasi iš investicijų į nerizikingą turtą;

2) R_m – tikėtina rinkos grąža, apimanti vadinamąjį šalies rizikos priedą (ŠRP), siekiant atspindėti investavimo tam tikroje šalyje rizikingumą;

3) $(R_m - RfR)$ – rinkos rizikos priedas (RRP) ir

4) β – (arba beta koeficientas su finansiniu svertu) išskirtinės ir nekintamos projekto rizikos matas ([57]).

(129) Čekijos valdžios institucijos apskaičiavo, kad pagal projektą, panašų į Dukovanų, rinkos nuosavo kapitalo grąža patenka į [...]–[...] % intervalą, įskaitant atskiros pagrindinės rizikos priedą (APRP) ([58]), ir į [...]–[...] % intervalą, tokio priedo neįtraukiant. Šie skaičiai ir juos pagrindžiančios prielaidos pateiktos *2 lentelėje* ir paaiškintos toliau.

([56]) Sprendimo pradėti procedūrą 4.4.2.5 skirsnis.

([57]) Žr. 2024 m. kovo 1 d. Čekijos pateiktas pastabas. Čekijos valdžios institucijos aiškina, kad jos taikė Harriso-Pringlo metodą, kad įvertintų beta koeficientą su finansiniu svertu. Pagal šį metodą mokesčių skydas dėl palūkanų (t. y. mokesčių sumažinimas taikant leistiną apmokestinamųjų pajamų atskaitą) nėra naudojamas beta koeficientui su finansiniu svertu koreguoti. Harriso-Pringlo formulė yra tokia: $\beta_L = \beta_U + \frac{D}{E}(\beta_U - \beta_D)$, čia – β_L – beta koeficientas su finansiniu svertu, β_U – beta koeficientas neįskaitant finansinio sverto, β_D – skolos beta koeficientas, D – skola, o E – nuosavas kapitalas. Čekija taip pat teigia, kad šis metodas atitinka finansinį modelį, pagal kurį visi pinigų srautai, diskontuojami kapitalo kaina, yra nurodomi atskaičius mokesčius ir apima visas mokesčių skydo priemones.

([58]) Šis priedas yra sprendime pradėti procedūrą aprašytas „branduolinės elektrinės statybos ir eksploatavimo priedas“, kurį Čekija pervadino „atskiros pagrindinės rizikos priedu“ arba „APRP“.

2 lentelė

Čekijos nuosavo kapitalo grąžos apskaičiavimas

Nuosavo kapitalo kaina	To paties laikotarpio RfR		Ankstesni ilgalaikiai RfR vidurkiai	
	Maža	Didelė	Maža	Didelė
RfR	[…] %	[…] %	[…] %	[…] %
RRP	[…] %	[…] %	[…] %	[…] %
Beta koeficientas neįskaitant finansinio sverto	[…]	[…]	[…]	[…]
Finansinis svertas	[…] %	[…] %	[…] %	[…] %
Nuosavo kapitalo grąža	**[…] %**	**[…] %**	**[…] %**	**[…] %**
Skolos beta koeficientas	[…]	[…]	[…]	[…]
Nuosavo kapitalo grąža – su skolos beta koeficientu	**[…] %**	**[…] %**	**[…] %**	**[...] %**
APRP	3,0 %	3,5 %	3,0 %	3,5 %
Nuosavo kapitalo grąža – su APRP	**[…] %**	**[…] %**	**[…] %**	**[…] %**

Šaltinis: Čekijos valdžios institucijos

(130) RfR ([59]) apskaičiuoti Čekijos valdžios institucijos naudojo euro zonos valstybių obligacijų, 30 metų termino Vokietijos vyriausybės obligacijų ir ilgesnio nei 10 metų termino AAA reitingo Europos įmonių obligacijų ([60]) 2 metų ir 20 metų vidurkius. Čekija teigia, kad, siekdama užtikrinti analizės patikimumą, ji atsižvelgė į to meto ir ilgalaikius vidutinius duomenis, nes iš jų matyti, kokia yra RfR tiek trumpalaikėje, tiek ilgalaikėje perspektyvoje ([61]). Priėmusios tokį sprendimą, Čekijos valdžios institucijos parengė du scenarijus: vieną, kuriame atsižvelgiama į to paties laikotarpio, ir kitą, kuriame atsižvelgiama į ilgesnio laikotarpio RfR vidurkius. Čekija taip pat teigia, kad, atrinkus euro zonos valstybių obligacijas ir Vokietijos obligacijas kaip pakaitinius RfR kintamuosius, reikia atlikti koregavimus, kad ši RfR taptų Čekijos Respublikos RfR, t. y. reikia pridėti priedą ([62]). Šis priedas lygus Čekijos dvejų metų rizikos priedo vidurkiui ([63]). Atlikus šią analizę nustatyta, kad RfR yra [2–5] %.

([59]) Žr. 2024 m. kovo 1 d. ir 2024 m. vasario 26 d. Čekijos pateiktas pastabas.

([60]) AAA euro obligacijos atveju ilgiausias obligacijos terminas yra 10 metų.

([61]) Čekija aiškina, kad nors trumpalaikiai vidurkiai tiksliau atspindi vyraujančias rinkos sąlygas ir investuotojų nuotaikas, atsižvelgiant į nustatytą vyriausybės obligacijų duomenų nepastovumą, nerizikingą normą tiesiog grįsti nepastoviais neatidėliotinų sandorių duomenimis labai ilgalaikių infrastruktūros, pavyzdžiui, branduolinių elektrinių, projektų atveju gali būti neapdairu. Naudojant ilgesnio laikotarpio vidurkį susijęs duomenų nepastovumas sušvelninamas ir taip galima susidaryti labiau subalansuotą vaizdą ir sudaryti sąlygas atlikti rinkų koregavimus (pvz., grįžti prie vidurkio). 2024 m. sausio 9 d. Čekijos pateiktos pastabos.

([62]) Čekijos reguliavimo institucijos taikomas RfR nustatymo metodas grindžiamas Čekijos Respublikos išleistų vyriausybės obligacijų, kurių vidutinis likutinis terminas yra 10 metų, krepšeliu. Šios obligacijos išreikštos Čekijos kronomis. Vis dėlto, kadangi visi EDU II projekto finansiniai duomenys pateikiami eurais, RfR buvo grindžiama Europos vyriausybės ir aukšto reitingo įmonių obligacijomis.

([63]) Žr. Čekijos finansinį modelį ir 2024 m. sausio 9 d. Čekijos pateiktas pastabas, kuriose nurodytas 0,6 % priedas. A. Damodaran (2023 m. liepos mėn.), https://pages.stern.nyu.edu/~adamodar/pc/datasets/ctrypremJuly23.xlsx.

(131) Čekija daro prielaidą, kad RRP intervalas yra [5–7] % ([64]). [...] % yra A. Damodarano kredito įsipareigojimų neįvykdymo apsikeitimo sandoriais grindžiamo metodo ([...] %) ir kredito reitingais grindžiamo metodo ([...] %) vidurkis ([65]). [...] % yra šių skaičių vidurkis: a) prof. A. Damodarano [...] % skaičiaus ir b) prof. P. Fernandezo naujausio RRP tyrimo, paskelbto 2022 m. birželio mėn., kuriame nurodyta, kad vidutinis RRP ir jo mediana sudaro atitinkamai [...] % ir [...] % ([66]).

(132) Kalbant apie beta koeficiento įvertį ([67]), Čekija vertino panašių bendrovių imties beta koeficientus. Šiai imčiai Čekija įvertino kelias Europos energetikos komunalinių paslaugų biržines bendroves ir patikslino sąrašą, kad visų pirma atsižvelgtų į bendrovių, savo portfeliuose turinčių branduolinės energetikos veiklą, beta koeficientus ([68]). Atlikus šią analizę gaunamas [...] ([69]) beta koeficientas neįskaitant finansinio sverto. Čekija aiškina, kad, nors šios bendrovės yra tinkamiausios EDU II lyginamajai analizei atlikti, pagal jas galima nustatyti tik orientacinį teigiamo poveikio branduolinio projekto beta koeficiento įvertį ir kad šis beta intervalas yra konservatyvus. Visų pirma Čekija aiškina, kad daugelis šių panašių biržinių įmonių vykdo ne tik branduolinę veiklą, bet ir kitą verslo veiklą. Todėl Čekija taip pat teigia, kad, atsižvelgiant į tai, jog kai kurie duomenys atspindi riziką, sietiną su reguliuojamu perdavimo ir skirstymo turtu (o ne vien branduolinės elektrinės rizika), duomenis reikia aiškinti tam tikru mastu vadovaujantis savo nuožiūra. Dėl šios priežasties Čekija teigia, kad tikėtina, jog branduolinės elektrinės Čekijoje beta koeficientas yra artimesnis panašių įmonių beta koeficientų intervalo aukščiausiai ribai ([70]).

(133) Kalbant apie skolos beta koeficiento ([71]) įvertį, Čekija manė, kad tikslinga daryti prielaidą, jog yra nulinis ir ne nulinis įvertis [...] ([72]), kaip patvirtinta neseniai priimtuose JK vandens ir energetikos sektorių teisės aktuose ([73]). [9–11] % tikslinė nuosavo kapitalo grąža buvo nustatyta remiantis [...] skolos beta koeficientu.

([64]) Žr. 2024 m. kovo 1 d. ir 2024 m. vasario 26 d. Čekijos pateiktas pastabas.

([65]) Šie duomenys paimti iš 2023 m. liepos mėn. Niujorko universiteto prof. A. Damodarano (toliau – A. Damodaranas) sukurtos pasaulinės nuosavybės vertybinių popierių rizikos priedų duomenų bazės (https://pages.stern.nyu.edu/~adamodar/pc/datasets/ctrypremJuly23.xlsx). Šiuo tikslu A. Damodaranas naudoja numanomą „S&P“ 500 nuosavybės vertybinių popierių rizikos priedą. Apibrėžęs suėjusio termino rinkos priemoką (šiame duomenų rinkinyje – 5 %), A. Damodaranas įvertina atitinkamos šalies įsipareigojimų neįvykdymo skirtumą arba šalies rizikos priedą. Čekijos rinkos rizikos priedą sudaro ilgalaikio šalies nuosavybės vertybinių popierių rizikos priedo (5 %) ir Čekijos šalies rizikos priedo (0,3 % ir 0,9 %) suma. Čekijos šalies rizikos priedas apskaičiuojamas pagal dvi metodikas. Pirmoji metodika, pagal kurią numatomas 0,3 % priedas, grindžiama kredito įsipareigojimų neįvykdymo apsikeitimo sandorių skirtumu tarp Vokietijos (0,22 % pirmiau nurodytos „Excel“ rinkmenos skirtuke „10-year CDS Spreads“ („10 metų kredito įsipareigojimų neįvykdymo apsikeitimo sandorių skirtumai“) ir Čekijos (0,45 % pirmiau nurodytos „Excel“ rinkmenos skirtuke „10-year CDS Spreads“ („10 metų kredito įsipareigojimų neįvykdymo apsikeitimo sandorių skirtumai“), kuris po to padauginamas iš koeficiento 1,4, kaip parodyta A. Damodarano duomenų rinkinyje. Antroji metodika, pagal kurią numatomas 0,9 % priedas, grindžiama Čekijos Aa3 kredito reitingu, dėl kurio gaunamas 0,64 % skirtumas, kuris po to padauginamas iš koeficiento 1,4, kaip nurodyta pirmiau.

([66]) Navaros universiteto IESE verslo mokyklos prof. P. Fernandezo (toliau – P. Fernandezas) sukurta duomenų bazė. Ši duomenų bazė sukurta atlikus P. Fernandezo ir kt. tyrimą dėl 2023 m. 80 šalių taikytos nerizikingos normos ir rinkos rizikos priedo (žr. Fernandez et al. (2023), *Survey: Market Risk Premium and Risk-Free Rate used for 95 80 countries in 2023* ir *Survey: Market Risk Premium and Risk-Free Rate used for 80 countries in 2023*, Pablo Fernandez, Diego García de la Garza, Javier Fernandez Acin: SSRNhttps://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=4407839).

([67]) Žr. 2024 m. kovo 1 d. Čekijos pateiktas pastabas.

([68]) Vertinamos šios bendrovės: RWE, ČEZ, „Fortum“, EDF, „Engie“, „Iberdrola“, „Uniper“, „Centrica“, „Nuclearelectrica“. Žr. 2024 m. vasario 27 d. Čekijos pateiktas pastabas.

([69]) Čekija aiškina, kad jos analizėje vadovaujamasi Modiljanio ir Milerio metodu, pagal kurį EDU II beta koeficiento neįskaitant finansinio sverto (turto) įverčiui apskaičiuoti naudojama nustatyta lyginamosios analizės sistema. Tada jis perskaičiuojamas, kad būtų gautas atitinkamas beta koeficiento su finansiniu svertu (nuosavas kapitalas) įvertis (remiantis prielaida, kad skolos beta koeficientas yra nulis). Siekdama įvertinti beta koeficientą neįskaitant finansinio sverto, Čekija savo analizėje daugiausia dėmesio skyrė dvejų metų ir penkerių metų savaitiniams įverčiams. Visų pirma beta koeficientas apskaičiuotas taikant A. Damodarano metodą, pagal kurį atrenkami panašių įmonių 2 metų savaitės kainų (taikant 66,7 % svorinį daugiklį) ir 5 metų savaitės kainų (taikant 33,3 % svorinį daugiklį) beta koeficientai. Žr. https://pages.stern.nyu.edu/~adamodar/New_Home_Page/datafile/variable.htm. Žr. 2024 m. vasario 27 d. Čekijos pateiktas pastabas.

([70]) 2024 m. sausio 10 d. Čekijos pateiktos pastabos dėl nuosavo kapitalo grąžos.

([71]) Turto beta koeficientą galima padalyti į nuosavo kapitalo beta koeficientą, akcininkų sisteminės rizikos poziciją ir skolos beta koeficientą, obligacijų turėtojų sisteminės rizikos poziciją. Apskaičiuojant turto beta koeficientą, skolos ir nuosavo kapitalo beta koeficientai įvertinami pagal skolos ir nuosavo kapitalo santykį kapitalo struktūroje.

([72]) Žr. 2024 m. sausio 9 d. Čekijos pateiktas pastabas.

([73]) Čekijos šaltinis yra JK reguliuojamas vandens komunalinių paslaugų sektorius, kuriame naudojamas 0,15–0,05 skolos beta koeficientas (žr. vandens sektoriaus reguliavimo institucijos galutinių kainų peržiūros metodiką, „Ofwat“, 2022 m. gruodžio mėn., https://www.ofwat.gov.uk/wp-content/uploads/2022/12/PR24_final_methodology_Appendix_11_Allowed_return.pdf).

(134) Vertindama finansinius svertus ([74]), Čekija naudoja […] % skaičių. Tai atspindi BE eksploatavimo laikotarpio finansinio sverto aritmetinį vidurkį ir projekto tikslinį finansinį svertą ([75]). Čekija pažymi, kad ši prielaida yra konservatyvi, nes, pirma, projekto kapitalo struktūroje numatyta 98 % skolos ir, antra, projekto „faktinis finansinis svertas“ sudaro 67–78 % ([76]).

(135) Kalbant apie APRP, Čekija teigė, kad branduolinės elektrinės yra atskiri didelės apimties projektai, pasižymintys tam tikromis unikaliomis savybėmis ir rizika, palyginti su kitais elektros energijos gamybos projektais, į kuriuos reikia atsižvelgti įtraukiant APRP į pagal CAPM nustatytą nuosavo kapitalo grąžą. Čekijos valdžios institucijų skaičiavimais, ši rizika sudaro 3–3,5 % ir todėl ji nėra įtraukta į įvairių energetikos paslaugų beta koeficientų įverčius ([77]). Tačiau, atsižvelgiant į reikšmingas rizikos mažinimo priemones, įtrauktas į siūlomą finansinę ir sutartinę struktūrą, įskaitant ilgalaikę vykdymo kainos apsaugą, APRP nebuvo įtraukta į tikslinę nuosavo kapitalo grąžą.

(136) Remdamasi pirmiau išdėstytomis prielaidomis, Čekija nustato apskaičiuotąjį tikslinės nuosavo kapitalo grąžos intervalą nuo [...] iki [...], neįskaitant APRP. Čekija teigia, kad tikslinė nuosavo kapitalo grąža apibrėžta kaip apatinė intervalo riba dėl šių priežasčių: ji yra arčiau lyginamųjų rodiklių intervalo vidurio (žr. 137 dalį), o projekto rizikos profilis yra patikimas dėl pajamų apsaugos ir kitų į komercinę struktūrą įtrauktų švelninimo priemonių.

(137) Siekdama atlikti savo analizės lyginamąjį įvertinimą, Čekija palygina projekto tikslinę grąžos normą, kuri yra [9–11] %, su panašiais projektais, įskaitant kitus branduolinius projektus, didelės apimties komercinės infrastruktūros projektus, Čekijos reguliuojamus komunalinių paslaugų projektus ir JK „YieldCos“. Šie rezultatai pateikiami lentelėje toliau ([78]).

([74]) Šiame kontekste finansinis svertas apibrėžiamas kaip skolos ir kapitalo santykis, kai kapitalas yra skolos ir nuosavo kapitalo suma.

([75]) Žr. 2024 m. kovo 21 d. Čekijos pateiktas pastabas.

([76]) 2024 m. sausio 9 d. pateiktose pastabose Čekija paaiškina, kad pagal EDU II finansavimo struktūrą projekto finansinio sverto lygis ilgainiui kinta. Statybos etape jos finansinis svertas viršija 90 %, o grąžinant GFP per visą projekto laikotarpį jis mažėja. Čekija taip pat aiškina, kad EDU II laike kintančio finansinio sverto poveikis yra tai, kad pagal standartinę CAPM sistemą reikalaujama nuosavo kapitalo grąža turi būti teigiamai koreliuojama pagal finansinį svertą, nes investuotojai į nuosavą kapitalą didėjant finansiniam svertui paprastai reikalauja didesnės grąžos. Todėl pagal CAPM sistemą būtų galima tikėtis, kad nuosavo kapitalo grąža ilgainiui kis, o tai atspindės šią santykinę nuosavo kapitalo grąžos ir faktinio finansinio sverto dinamiką. Čekija taip pat teigia, kad, atsižvelgiant į tai, jog dabartinėje finansinio modelio struktūroje daroma prielaida, kad per visą projekto įgyvendinimo laikotarpį metinė nuosavo kapitalo grąža bus pastovi, tai nėra suderinama su tuo, kaip turėtų būti nustatoma nuosavo kapitalo grąžos kaina, atsižvelgiant į tai, kad EDU II metinis svertas yra laike kintančio pobūdžio. Siekiant išspręsti šį klausimą, pastovų metinį faktinio finansinio sverto lygį reikėtų kalibruoti siekiant užtikrinti, kad 1) nuosavybės vertybinių popierių rizikos pozicijos raida per EDU II projekto įgyvendinimo laikotarpį būtų tiksliai įkainota ir 2) CAPM būtų naudojama pastovi metinė nuosavo kapitalo grąža, atitinkanti dabartinę finansinio modelio struktūrą. Todėl tam tikro laikotarpio finansinio sverto aritmetinis vidurkis iš tikrųjų neatspindi projektui kylančios rizikos lygio ir kartu nuosavo kapitalo grąžos lygio, kurio reikalautų investuotojai. Pavyzdžiui, atsižvelgiant į tą patį finansinio sverto metinio aritmetinio vidurkio lygį, projekto, kuris statybos etape finansinis svertas yra didesnis, nuosavybės vertybinių popierių rizikos pozicija būtų didesnė nei eksploatavimo etape, kuriame finansinis svertas yra mažesnis. Mat statybos etapas investuotojams į nuosavą kapitalą kelia gerokai didesnę riziką nei eksploatavimo etapas. Atsižvelgdama į tai, Čekija pateikė tris alternatyvius metodus, kaip pakeisti faktinį finansinį svertą, kuriuo vadovaujamasi vertinant nuosavo kapitalo grąžą. Šie alternatyvūs metodai išsamiai aprašyti 2024 m. sausio 9 d. ir 2023 m. lapkričio 8 d. Čekijos pateiktose pastabose.

([77]) Žr. 2024 m. sausio 9 d. Čekijos pateiktas pastabas.

([78]) Žr. 2024 m. sausio 9 d. Čekijos pateiktas pastabas.

3 lentelė

Čekijos lyginamieji rodikliai ([79])

Panašus projektas	Svertas (%)	Nuosavo kapitalo grąža su finansiniu svertu (%)
Branduolinės energijos gamybos projektai		
Hinklio kyšulio C elektrinės projektas ([1])	duomenų nėra	11,0–11,5
Pakšo II projektas ([2])	40,0–50,0	10,9–12,5
Didelės apimties komercinės infrastruktūros projektai		
Vokietijos antracito projektas ([3])	60,0	11,0
Vokietijos KCDT projektas ([3])	60,0	10,0
Jūros vėjas ([4])		7,0–9,0
Čekijos reguliuojamosios kainų kontrolės priemonės ([5])		
Elektros energijos skirstymas ir perdavimas (2021–2025 m.)	48,9	7,9
Dujų skirstymas ir perdavimas (2021–2025 m.)	48,9	7,8
JK „YieldCos“ ([6])	34,0–65,0	7,2–11,0

([1]) Žr. 2014 m. spalio 8 d. Komisijos sprendimą (ES) dėl pagalbos priemonės SA.34947 (2013/C) (ex 2013/N), kurią Jungtinė Karalystė ketina skirti Hinklio kyšulio C branduolinei elektrinei remti.

([2]) Žr. 2017 m. kovo 6 d. Komisijos sprendimą dėl pagalbos priemonės SA.38454 (2015/C) (ex 2015/N), kurią Vengrija planuoja įgyvendinti siekdama paremti dviejų naujų branduolinių reaktorių įrengimą Pakšo II atominėje elektrinėje.

([3]) Fraunhofer ISE (2021), Levelized cost of electricity renewable energy technologies, https://www.ise.fraunhofer.de/en/publications/studies/cost-of-electricity.html.

([4]) „World Forum Offshore Wind“ (2022), *Financing Offshore Wind* („Jūros vėjo energijos finansavimas“), WFO_FinancingOffshoreWind_2022.pdf (wfo-global.org).

([5]) ERÚ (2020), p. 154, (https://www.eru.cz/en/price-control-principles-2021-2025-regulatory-period-electricity-and-gas-industries-and-market). ERÚ (2020), p. 154, (https://www.eru.cz/en/price-control-principles-2021-2025-regulatory-period-electricity-and-gas-industries-and-market).

([6]) Čekija praneša, kad „YieldCos“ yra įmonių, kurių akcijomis prekiaujama viešai ir kurios daugiausia susijusios su eksploatuojamu atsinaujinančiųjų energijos išteklių turtu, turto klasė. Šešios bendrovės, kurios buvo nagrinėjamos nuo 2022 m. birželio mėn. iki 2023 m. birželio mėn., iš kurių dvi 2023 m. paskelbė ataskaitas ir nurodė atitinkamą svertą ir nuosavo kapitalo grąžos su finansiniu svertu vertes. Mažėjantis sverto lygis buvo paimtas iš portfelio veiklos rezultatų, o didėjantis – susijęs su pagal jų investicijų politiką leistina didžiausia riba: TRIG finansinis svertas: https://www.trig-ltd.com/wp-content/uploads/2023/08/TRIG-H1-2023-Interim-Results-Presentation.pdf; TRIG nuosavo kapitalo grąža su finansiniu svertu: https://www.trig-ltd.com/wp-content/uploads/2023/02/TRIG-2022-Annual-Report.pdf; UKW finansinis svertas ir nuosavo kapitalo grąža su finansiniu svertu: https://www.greencoat-ukwind.com/~/media/Files/G/GreenCoat-UKWind/documents/Results/2911%20Greencoat%20Interim%20Report_CL.pdf.

Šaltinis: Čekijos valdžios institucijos, 2024 m. sausio 9 d. pateiktos pastabos

(138) Čekija teigia, kad iš šio palyginimo išvadų matyti, jog siūlomos BE Dukovanuose nuosavo kapitalo grąžos įverčiai atitinka kitų BE ir energetikos infrastruktūros projektų įverčius. Čekija taip pat teigia, kad tikimasi, jog EDU II nuosavo kapitalo grąža bus didesnė nei kitų neseniai atidarytų branduolinių elektrinių, *inter alia*, nes EDU II finansinis svertas didesnis. Čekijoje teikiamų energetikos paslaugų reguliuojamąją grąžą pakoregavus pagal rizikos ir grąžos santykio skirtumus (t. y. pridėjus 3–3,5 % APRP), grąža bus panaši ([80]).

([79]) Čekija taip pat pažymi, kad rezultatai iš esmės sutampa su rizikos analize, pagal kurią branduoliniai projektai yra rizikos spektro viršutinėje dalyje, o jų grąža atitinkamai yra didelė; panašių branduolinių projektų apskaičiuotosios nuosavo kapitalo grąžos intervalas iš dalies sutampa; Čekijos reguliuojamosios kainų kontrolės priemonės byloja apie palyginti stabilią grąžą 2021–2025 m. kontrolės laikotarpiais. Tai vienu iš žemiausių lyginamųjų dydžių pasižymintis panašus projektas ir jis dera su rizikos analizėje pateiktu priskyrimu prie mažos rizikos kategorijos. Be to, dviejų panašių Vokietijos elektros energijos gamybos projektų (antracito ir KCDT) nuosavo kapitalo grąžos lygiai atitinka branduolinės energijos gamybos projektus ir yra šiek tiek mažesni už juos, visų pirma dėl gerokai mažesnės statybos ir eksploatavimo rizikos. Žr. 2024 m. sausio 9 d. Čekijos pateiktas pastabas.

([80]) 2024 m. sausio 9 d. Čekijos pateiktos pastabos.

(139) Čekijos valdžios institucijos daro išvadą, kad [9–11] % tikslinė nuosavo kapitalo VGN yra tinkama, atsižvelgiant į rinkos riziką ir susijusias rizikos mažinimo priemones. Čekija taip pat teigia, kad tikslinė [9–11] % nuosavo kapitalo grąža atspindi siūlomą projekto finansinę struktūrą, o EDU II prisiima atsakomybę už pasirengimo statybai veiklą, o statyba finansuojama valstybės paskola ir 40 metų trukmės įsipareigojimo pirkti sutartimi ([81]).

(140) Čekijos valdžios institucijos taip pat aiškina, kad taikant realistišką scenarijų, pagal kurį dėl neteisėtų pagrindų išlaidos būtų viršijamos 10 %, nuosavo kapitalo VGN sumažėtų iki […] %.

3.6.5.2. Skolos tvarkymo išlaidos

(141) Čekija aiškina, kad GFP išlaidos statybos ir garantiniu laikotarpiu sudaro 0 % per metus, o vykdant komercinę veiklą GFP išlaidos bus lygios valstybės skolos finansavimo išlaidoms, pridėjus 1 %, bet ne mažiau kaip 2 % per metus. Čekija taip pat aiškina, kad, atsižvelgiant į naujausius valstybės skolinimosi išlaidų pokyčius ir infliaciją, eksploatavimo laikotarpiu skolos tvarkymo išlaidos sudaro 3,5 % ([82]). Čekija apskaičiavo, kad bendros projekto skolos tvarkymo išlaidos sudaro [2–4] % ([83]).

3.6.5.3. Bendra grąžos norma

(142) Čekija rėmėsi šia paprasčiausia VSKK formule ([84]):

$$WACC = CoE\ x\ \left(1 - \frac{D}{D+E}\right) + CoD\ x\ \left(\frac{D}{D+E}\right)$$

Čia:

1) CoE – nuosavo kapitalo sąnaudos arba nuosavo kapitalo grąža, sudaranti [9–11] %, kaip nagrinėjama 3.6.5.1 skirsnyje;

2) CoD – [2–4] % skolos tvarkymo išlaidos, kaip nagrinėjama 3.6.5.2 skirsnyje, ir

3) $\left(\frac{D}{D+E}\right)$ – projekto [...] % finansinio sverto koeficientas, kaip nagrinėjama 3.6.5.1 skirsnyje.

([81]) 2024 m. sausio 9 d. Čekijos pateiktos pastabos.

([82]) Čekija aiškina, kad 3,5 % skolos tvarkymo išlaidos buvo apskaičiuotos remiantis naujausiais Čekijos vyriausybės obligacijų pajamingumo kreivės duomenimis. Taikant linijinį turimų 20–50 metų kotiruočių derinimą, atitinkama 30 metų norma Čekijos kronomis yra 4,04 %. Kadangi Čekijos vyriausybė neturi ilgalaikių obligacijų eurais, apskaičiuojant fiksuotąją palūkanų normą buvo apskaičiuota atitinkama palūkanų norma eurais, remiantis CZK / EUR išankstinių užsienio valiutos kursų kotiruotėmis. Remiantis šia analize, atitinkama fiksuotoji norma eurais yra apie 2,5 %. Pridėjus pirmiau minėtą 1 % skirtumą, apskaičiuotosios skolos tvarkymo išlaidos sudaro 3,5. Žr. 2024 m. kovo 1 d. ir 2024 m. kovo 7 d. Čekijos pateiktas pastabas.

([83]) Žr. 2024 m. kovo 7 d. Čekijos pateiktas pastabas. Pasibaigus pirkimo sutarties laikotarpiui, Čekija aiškina, kad dėl projekto komercinė skola nuo 2081 m. iki 2095 m. galėtų padidėti 304 mln. EUR, t. y. 3 % GFP, siekiant atsižvelgti į lūkesčius, kad pasibaigus pirkimo sutarties laikotarpiui investuotojas sieks refinansuoti projektą, kad veiksmingiau valdytų savo turto portfelį. Numatoma, kad komercinė skola pasibaigus pirkimo sutarties laikotarpiui bus išmokama taikant 5,5 % normą. Šis skaičius apskaičiuotas kaip lyginamasis dydis naudojant GFP skolos tvarkymo išlaidas (t. y. 3,5 %). Atsižvelgiant į visą rinkos kainų poziciją į projekto įgyvendinimo laikotarpio pabaigą, prie 3,5 % buvo pridėtas 2 % skirtumas, kad būtų galima apskaičiuoti komercinės skolos tvarkymo išlaidas tuo etapu. Taip pat žr. Čekijos finansinį modelį.

([84]) Žr. 2023 m. spalio 13 d. ir 2024 m. kovo 1 d. Čekijos pateiktas pastabas.

(143) Pagal šią formulę VSKK yra [4,5–7] %. Čekija aiškina, kad jos VSKK formulėje neatsižvelgiama į mokesčių skydo poveikį, nes visas mokesčių poveikis pripažįstamas finansiniame modelyje ir įtraukiamas į pinigų srautus, naudojamus finansinio modelio koeficientams apskaičiuoti ([85]). Tačiau jei mokesčių skydo poveikis būtų įtrauktas ir būtų taikomas 21 % efektyvusis mokesčio tarifas, VSKK būtų [4–7] % ([86]).

3.6.6. *Projekto pajamos ir išlaidos*

(144) Kaip paaiškinta 3.6.2 skirsnyje, Čekijos pateiktas finansinis modelis grindžiamas keliomis prielaidomis dėl tikėtinų rinkos kainų, elektrinės prieinamumo, statybos išlaidų, veiklos sąnaudų ir eksploatavimo nutraukimo išlaidų, taip pat kitomis svarbiomis prielaidomis, pavyzdžiui, dėl kapitalo sąnaudų ir projekto finansavimo.

(145) Elektrinės pajamos apskaičiuojamos atsižvelgiant į rinkos kainų prognozes ir darant prielaidą, kad veikla priklausys nuo apkrovos ir bus ribojama: elektrinė, laikydamasi tam tikrų techninių apribojimų, koreguoja pagaminamos elektros kiekį, atsižvelgdama į valandines neatidėliotinų sandorių rinkos kainas ir finansines paskatas, teikiamas pagal 88 konstatuojamojoje dalyje aprašytą atlygio formulę.

(146) Čekijos valdžios institucijos paaiškino, kad elektrinės pajėgumą reguliuoti apkrovą varžys techniniai apribojimai ir tai iš dalies priklausys nuo pasirinktos technologijos. Modeliuodama elektrinės skirstymą pagal rinkos kainas, Čekija darė prielaidą, kad elektrinė atitiks bent lengvojo vandens reaktorių branduolinėms elektrinėms taikomus Europos komunalinių paslaugų reikalavimus. ([87]) Jei elektrinės techniniai pajėgumai viršys minėtus minimaliuosius reikalavimus, tai atsispindės prielaidose dėl pajamų, naudojamose apskaičiuojant vykdymo kainą po IVPS sutarties sudarymo. Toks didesnis lankstumas leistų geriau optimizuoti apkrovos reguliavimą ir taip sumažinti vykdymo kainą.

(147) Apskaičiuodama centrinės rinkos kainas Čekija rėmėsi ČEZ komercinėmis prielaidomis dėl vidutinių metinių elektros energijos rinkos kainų raidos Čekijoje 2035–2050 m. Siekdamos apimti visą numatomą elektrinės eksploatavimo laikotarpį, Čekijos valdžios institucijos daro prielaidą, kad 2051–2096 m. rinkos kainos laipsniškai mažės pastoviu [...] % per metus tempu, atsižvelgdamos į lūkesčius, kad rinkos kainos ilgainiui mažės dėl didėsiančios AEI dalies sistemoje. Nekoregavus infliacijos, centrinės rinkos kainų prielaida pradedama taikyti nuo [...] EUR už MWh 2036 m., iki 2050 m. sumažėjant iki [...] EUR už MWh ir palaipsniui sumažėjant iki [...] EUR už MWh 2076 m. bei iki [...] EUR už MWh 2096 m.

(148) Čekijos valdžios institucijos pateikė jautrumo kainoms analizę pagal finansinį modelį, remdamosi tolesniais scenarijais, kuriuose daroma prielaida, kad vidutinės pastovios metinės rinkos kainos gali svyruoti nuo –10 EUR už MWh iki 150 EUR už MWh. Pagal scenarijus, pagal kuriuos rinkos kainos yra –10 EUR už MWh, 10 EUR už MWh ir 20 EUR už MWh, jos tikisi, kad elektrinė bus uždaryta po to, kai baigs galioti pirkimo sutartis. Kalbant apie visus jautrumo kainoms scenarijus, Čekijos valdžios institucijos apskaičiavo, kad vykdymo kainos intervalas, būtinas siekiant [9–11] % tikslinės nuosavo kapitalo grąžos per visą projekto įgyvendinimo laikotarpį, yra [50–80] EUR už MWh ir [75–90] EUR už MWh. Darant prielaidą, kad fiksuota vykdymo kaina bus [65–80] EUR/MWh (2020 m. realiąja verte), remiantis skirtingais jautrumo skaičiavimais, numatoma nuosavo kapitalo VGN būtų [...] % iki pelno pasidalijimo sutarties galiojimo laikotarpiu, [...] % iki pelno pasidalijimo projekto įgyvendinimo laikotarpiu ir [...] % iki pelno pasidalijimo rinkos kainomis, sudarančiomis 150 EUR/MWh, [...] % tiek iki pelno pasidalijimo, tiek po jo – 40 EUR/MWh, [...] % tiek iki pelno pasidalijimo, tiek po jo – 20 EUR/MWh ir [...] % tiek iki pelno pasidalijimo, tiek po jo – 10 EUR/MWh ir minus 10 EUR/MWh.

([85]) Čekija aiškina, kad šis metodas skiriasi nuo įmonių finansų metodo, pagal kurį vertinamas laisvasis pinigų srautas į įmonę, o siekiant atsižvelgti į finansinės struktūros poveikį mokesčiams, kurie nėra tiesiogiai įtraukti į modelį, reikia taikyti mokesčių skydo koregavimą VSKK (kai skolos tvarkymo išlaidos dauginamos iš (1-t) koeficiento; čia t – mokesčio tarifas). Todėl šis koregavimas netaikomas šiuo atveju naudojamam projekto finansavimo modeliui. Žr. 2024 m. vasario 21 d. Čekijos pateiktas pastabas.

([86]) 2024 m. kovo 1 d. Čekijos pateiktos pastabos ir Čekijos finansinis modelis.

([87]) Nariai gali susipažinti adresu https://europeanutilityrequirements.eu/.

(149) Kaip paaiškinta 145 konstatuojamojoje dalyje, Čekija parengė metinių pajamų modelį, pagal kurį elektrinės pajamos už kiekvieną eksploatavimo valandą apskaičiuojamos remiantis apskaičiuotosiomis valandinėmis rinkos kainomis ir darant prielaidą, kad produkcija optimizuojama reaguojant į rinkos kainų signalus, kartu atsižvelgiant į planinę ir neplaninę techninę priežiūrą. Valandinės kainų kreivės buvo nustatytos remiantis 2035 m. einamųjų metų kainų svyravimu pagal ČEZ pagrindinį kainų scenarijų, taikytą metinėms kainų prognozėms turto naudojimo laikotarpiu. Tada kiekvienos valandos kainos kreivės atveju elektrinės pajamos apskaičiuojamos pagal 3.6.1 skirsnyje aprašytą atlygio formulę, darant prielaidą, kad produkcija optimizuojama reaguojant į rinkos signalus, atsižvelgiant į BE technines galimybes.

(150) Čekija įvertino poveikį elektrinės pelningumui, darydama prielaidą, kad apkrova bus reguliuojama, kaip aprašyta pirmiau, palyginti su scenarijumi, pagal kurį apkrova nereguliuojama ir išlaikoma vidutinė metinė gamybos apimtis, sudaranti [75–100] % elektrinės pajėgumo. Čekijos valdžios institucijos apskaičiavo, kad, reguliuodama apkrovą, elektrinė išnaudos vidutiniškai [70–90] % savo pajėgumo (tai lems numatomas gamybos apimties sumažėjimas iki 75 % tais laikotarpiais, kai rinkos kainos *p* yra mažesnės už sąnaudas *c*), taigi turės vidutiniškai 101,24 % pajamų ir 96,59 % sąnaudų, palyginti su pajamomis ir sąnaudomis, kurias elektrinė būtų turėjusi, jei projekto įgyvendinimo laikotarpiu apkrova nebūtų buvusi reguliuojama. Čekijos valdžios institucijos pabrėžia, kad analizės rezultatus iš esmės lemia numanomų hipotetinio pobūdžio rinkos kainų profilis ir kad jas galima laikyti tik teoriniais elektrinės veiklos rezultatų rodikliais.

(151) 88 konstatuojamojoje dalyje aprašyta atlygio formule užtikrinamas EDU II pajamų stabilumas, neatsižvelgiant į vidutinę rinkos būklę pirkimo sutarties laikotarpiu (2038–2078 m.).

(152) Kadangi priimant šį sprendimą IVPS konkurso rezultatas nebuvo žinomas, Čekija pateikė orientacinius išlaidų įverčius, pagrįstus lyginamąja analize ir viešai prieinama informacija apie esamų įrenginių projektavimą, statybą ir eksploatavimą. Čekija pripažįsta, kad išlaidų prognozių patikimumas yra ribotas, nes Čekijoje nėra tiesiogiai palyginamų ankstesnių panašių projektų, o projektavimo darbai dar nėra pakankamai detalūs. Tačiau Čekija teigia, kad ji tikisi, jog IVPS rangovo konkurso pasiūlymas bus ekonomiškai naudingiausias sprendimas, kurį įgyvendinus išlaidos turėtų būti kuo mažesnės.

(153) Pagal pagrindinį scenarijų bendros kapitalo sąnaudos, t. y. statybos išlaidos (toliau – vienos nakties išlaidos), kaip apskaičiuota, yra [...] EUR/kW, o tai atitinka [...] mlrd. EUR 2020 m. realiosiomis kainomis (ir [...] mlrd. EUR nominaliosiomis kainomis).

(154) Čekija taip pat teigia, kad, atsižvelgiant į branduolinių elektrinių kompleksiškumą ir techninius ypatumus, nėra neįprasta patirti daug didesnes statybos sąnaudas, nei buvo numatyta iš pradžių. Čekija numatė, kad blogiausiu atveju, jei išlaidų perviršis būtų panašus į išlaidų perviršį Vouglio (angl. *Vogtle*, USA) ir Hinklio kyšulio C (Jungtinė Karalystė) branduolinėse elektrinėse, projekto vienos nakties išlaidos galėtų siekti [14 000–15 000] EUR/kW arba [17–18] mlrd. EUR (2023 m. realiosiomis kainomis).

(155) Į kintamųjų veiklos sąnaudų sąmatas įtrauktos kuro sąnaudos, valstybei mokami atliekų tvarkymo mokesčiai, veiklos ir techninės priežiūros išlaidos, išskyrus kuro sąnaudas, ir nuolatinis atidėjinių sudarymo reikalavimas eksploatavimo nutraukimo išlaidoms. Čekijos valdžios institucijos apskaičiavo, kad kintamosios veiklos sąnaudos iš viso sudaro maždaug [10–15] EUR/MWh (įskaitant kuro pirkimo sąnaudas – [...] EUR/MWh, eksploatavimo nutraukimo ir atliekų tvarkymo sąnaudas – [...] EUR/MWh ir kintamąsias veiklos sąnaudas ir techninės priežiūros išlaidas – [...] EUR/MWh). Pirkimo sutartyje nustatytoje atlygio formulėje kintamosios veiklos sąnaudos naudojamos kaip įvesties kintamasis (*c*), siekiant įvertinti nuo apkrovos reguliavimo priklausomą veiklą pagal valandines neatidėliotinų sandorių rinkos kainas.

(156) Bendros veiklos sąnaudos pagal finansinį modelį taip pat apima einamąsias [...] EUR/MWh gyvavimo ciklo sąnaudas, kurios, Čekijos valdžios institucijų teigimu, yra elektrinės komponentų pakeitimo ir kapitalinio atnaujinimo išlaidos, bet neapima eksploatavimo trukmės pratęsimo išlaidų. Be to, veiklos sąnaudos pagal finansinį modelį apima pastoviąsias [10–20] EUR/MWh veiklos sąnaudas, kurios, Čekijos valdžios institucijų teigimu, apima darbo užmokestį ir atlyginimus, įsigytas paslaugas, draudimą ir mokesčius, rinkliavas, tikrinimo ir peržiūros išlaidas, eksploatavimo nutraukimo išmokas ir įvairias išlaidas.

(157) Siekdamos atsižvelgti į apkrovos reguliavimo poveikį išlaidoms, Čekijos valdžios institucijos pridėjo [...] EUR/MWh veiklos sąnaudas. Čekijos valdžios institucijų teigimu, papildomas branduolinių elektrinių veiklos apkrovos reguliavimo išlaidos apima išlaidas, susidarančias dėl sudėtingesnio eksploatavimo, techninės priežiūros ir kuro naudojimo neefektyvumo, ir jas lemia tokie veiksniai, kaip branduolinės elektrinės konstrukciniai ypatumai, veikimo laikas, reglamentavimo aplinka, kurioje ji veikia, ir jos eksploatavimo praktika. Dabartinė [...] EUR/MWh prielaida yra preliminari, ji bus peržiūrima po IVPS konkurso ir atliekant periodines peržiūras.

(158) Pasibaigus IVPS konkursui, Čekija atnaujins tam tikras pirmiau aprašytas prielaidas dėl išlaidų (žr. priedą). Konkrečiai, vienos nakties išlaidos, kintamosios veiklos sąnaudos (kuro sąnaudos, eksploatavimo ir techninės priežiūros išlaidos, eksploatavimo nutraukimo ir atliekų tvarkymo išlaidos), gyvavimo ciklo sąnaudos, pastoviosios veiklos sąnaudos, apkrovos reguliavimo sąnaudos ir prielaidos dėl prieinamumo bus atnaujinamos ir naudojamos finansiniame modelyje pradinei vykdymo kainai apskaičiuoti.

(159) Atliekant periodines peržiūras galima atnaujinti tam tikras prielaidas (t. y. pakoreguoti jas padidinant arba sumažinant), įskaitant prielaidas dėl infliacijos, kintamąsias veiklos sąnaudas, gyvavimo ciklo sąnaudas, pastoviąsias veiklos sąnaudas, apkrovos reguliavimo sąnaudas ir apkrovos reguliavimo pelningumo įverčius (žr. priedą). Peržiūrą prižiūrės nepriklausoma trečioji šalis, kuri turėtų būti Čekijos energetikos reguliavimo tarnyba.

(160) Be to, tam tikras prielaidas galima atnaujinti dėl teisėtų pagrindų, kaip aprašyta 3.8 skirsnyje.

3.6.7. *Kompensacijos permokos kontrolė*

(161) Kaip paaiškinta sprendime pradėti procedūrą, Čekijos valdžios institucijos iš pradžių pasiūlė kompensacijos permokos kontrolės mechanizmą, kurį sudaro nuosavo kapitalo prieaugio pasidalijimas esant [9–11] % tikslinės nuosavo kapitalo grąžos lygį atitinkančiai slenkstinei vertei ir taikant 50:50 pasidalijimo koeficientą.

(162) Atlikus siūlomus 1 priemonės pakeitimus, visų pirma atsižvelgiant į tai, kad pirkimo sutarties trukmė sutrumpinama nuo 60 iki 40 metų, Čekijos nuomone, pagalbos gavėjui per paskutinius 20 turto naudojimo laikotarpio metų kyla rinkos kainų rizika, ir Čekijos valdžios institucijos teigia, kad būtų tikslinga šiek tiek pakeisti nuosavo kapitalo prieaugio dalį, nes tai tiksliau atspindėtų didesnę pagalbos gavėjo rinkos kainų rizikos poziciją po pirkimo sutarties galiojimo pabaigos. Taigi dalijantis nuosavo kapitalo prieaugiu bus užtikrinama, kad:

a) per 40 metų laikotarpį, kuris prasideda BE perdavimo eksploatuoti dieną, pagalbos gavėjas ir SPĮ pasidalys visą pelną, viršijantį [9–11] % grąžos normą (nominalusis ikiprekybinis finansavimas atskaičius mokesčius), 50:50 pagrindu;

b) per 20 metų laikotarpį, kuris eina iš karto po pirmiau nurodyto 40 metų laikotarpio, pagalbos gavėjas ir SPĮ pasidalys visą pelną, viršijantį [9–11] % grąžos normą (nominalusis ikiprekybinis finansavimas atskaičius mokesčius), 60:40 pagrindu.

(163) Čekija paaiškino, kad faktinė projekto grąža bus vertinama kas penkerius metus per visą projekto eksploatavimo laikotarpį, siekiant patikrinti, ar gautas pelno perteklius. Šis vertinimas bus atliekamas i) pirmiausia pasibaigus finansiniams metams, kuriais įsigalioja licencija eksploatuoti BE, arba, jei anksčiau, pasibaigus finansiniams metams, einantiems iš karto prieš pasibaigiant penkerių metų laikotarpiui nuo elektros energijos tiekimo iš BE į tinklą pradžios (toliau – pradinė kompensacijos permokos peržiūra), ir ii) vėliau kas penkerius metus (toliau – paskesnė kompensacijos permokos peržiūra), kol projekto komercinė veikla bus nutraukta.

(164) Vertinimas bus grindžiamas naujausia finansinio modelio versija, atnaujinta finansinių metų, einančių prieš vertinimą, pabaigoje (toliau – vertinimo diena), kurioje bus nurodytos faktinės pajamos ir išlaidos.

(165) Atliekant vertinimą bus tikrinama, ar faktinė nuosavo kapitalo grąža (toliau – faktinė nuosavo kapitalo VGN) viršija nuosavo kapitalo VGN slenkstinę vertę (toliau – kompensacijos permokos nuosavo kapitalo VGN slenkstinė vertė). Faktinė nuosavo kapitalo VGN bus grąžos norma, pasiekta esant vykdymo kainai ir rinkos pajamoms bei taikant kitus vertinimo dieną taikytinus atlygio formulės parametrus. Faktinės nuosavo kapitalo VGN nustatymas atspindės faktinius projekto veiklos rezultatus nuo projekto pradžios iki atitinkamo vertinimo momento. Į prognozuojamus pinigų srautus iki eksploatavimo pabaigos nebus atsižvelgiama. Kompensacijos permokos nuosavo kapitalo VGN slenkstinė vertė buvo *ex ante* nustatyta [9–11] % per visą projekto įgyvendinimo laikotarpį (t. y. tiek per pirkimo sutarties įsipareigojimo pirkti laikotarpį, tiek po jo).

(166) Jei faktinė nuosavo kapitalo VGN viršija kompensacijos permokos nuosavo kapitalo VGN slenkstinę vertę, laikoma, kad įvyko nuosavo kapitalo kompensacijos permoka (toliau – nuosavo kapitalo kompensacijos permokos įvykis). Nuosavo kapitalo kompensacijos permokos įvykio atveju valstybei ir ČEZ bus grąžinta vienkartinė piniginė suma (toliau – nuosavo kapitalo kompensacijos permokos suma). Bet kokia nuosavo kapitalo kompensacijos permokos suma bus išmokėta tik atlikus kompensacijos permokos peržiūrą, o ne tais metais, kuriais susidarė nuosavo kapitalo kompensacijos permoka.

(167) Jeigu laikoma, kad įvyko nuosavo kapitalo kompensacijos permokos įvykis, nuosavo kapitalo kompensacijos suma apskaičiuojama taip:

(168) Pirmajame etape reikia kiekybiškai įvertinti tą pinigų sumą, lygią skirtumui tarp faktinės nuosavo kapitalo VGN ir nuosavo kapitalo kompensacijos permokos VGN, atsižvelgiant į pinigų srautų laiką ir neįtraukiant jokių valstybei anksčiau sumokėtų nuosavo kapitalo kompensacijos sumų.

(169) Antrajame etape ši suma padauginama iš pasidalijimo santykio, kad būtų nustatytas mokėjimas, kuris siunčiamas pagalbos gavėjui, o likutis sumokamas valstybei. Čekija taip pat patvirtino, kad kompensacijos permokos koregavimas gali būti atliekamas išmokant vienkartinę sumą arba koreguojant pirkimo sutartyje numatytą vykdymo kainą.

3.7. **2 priemonė. Valstybės paskola (GFP)**

(170) Čekija ketina suteikti valstybės paskolą – GFP – 2 etapui (projekto rengimas) ir 3 etapui (statyba) finansuoti. Čekija teigia, kad pagal pagrindinį scenarijų numatomos 2 ir 3 etapų kapitalo sąnaudos yra [...] mlrd. EUR (nominalioji suma 2020 m. kainomis). Vis dėlto Čekija taip pat pateikė scenarijus, grindžiamus didesnėmis kapitalo sąnaudomis. Remiantis ankstesniais branduolinės energetikos projektais, kurių užbaigimo išlaidos buvo didžiausios (t. y. Vouglio ir Hinklio kyšulio C), apskaičiuota, kad 2 ir 3 etapų kapitalo sąnaudos sudarys [17–18] mlrd. EUR (2023 m. realiąja verte). Tiksli paskolos suma bus nustatyta remiantis konkurso rezultatais ir IVPS sutarties pasirašymu, kad būtų galima finansuoti projekto plėtrą.

(171) Čekija teigia, kad paskolos suteikimas turi šiuos pranašumus, palyginti su valstybės garantijos suteikimu rinkos sąlygomis teikiamai paskolai. *Pirma*, suteikiant GFP pašalinama rizika, kad nebus komercinės rinkos, kurioje būtų užtikrintas projekto finansavimas. *Antra*, GFP yra laiko požiūriu tinkamesnis sprendimas dėl bendro finansavimo paketo, palyginti su komercine skolinimo priemone. *Trečia*, GFP reikštų mažesnes skolos tvarkymo išlaidas, nes valstybė skolintų tiesiogiai, taip pat mažesnius mokesčius, susijusius su finansavimo organizavimu ir įsipareigojimu per visą statybos laikotarpį. Čekijos valdžios institucijos taip pat paaiškino, kad dėl didelės skolos sumos ir rizikos vengimo rinkos požiūrio į branduolinius projektus, dėl didesnių rinkos sąlygomis teikiamo skolinimo sąnaudų padidėtų pirkimo sutartyje numatyta vykdymo kaina. Be to, Čekijos valdžios institucijos pažymėjo, kad valstybė gali lanksčiau nuspręsti dėl galutinės finansavimo sumos, palyginti su rinka pagrįstais skolintojais, ir toks lankstumas yra reikalingas, atsižvelgiant į tai, kad IVPS sutartis dar nesudaryta.

(172) Tikimasi, kad GFP lėšomis bus padengta 100 % išlaidų, susijusių su 2 ir 3 etapais (žr. 67 konstatuojamąją dalį). GFP bus užtikrinta EDU II turtu ir dėl su GFP susijusių teisės gynimo priemonių nebus galima nei kreiptis į ČEZ, nei pasinaudoti su GFP susijusia ČEZ garantija. Projekto statybos etapu pagalbos gavėjas mokės 0 % palūkanų normą ([88]). Vėliau metinė palūkanų norma atitiks valstybės skolos tvarkymo išlaidas, kurias Finansų ministerija nustato kaip atitinkamų metų procentinę normą, padidintą 1 procentiniu punktu, bet ne mažiau kaip 2 % per metus ([89]). GFP bus galutinai nustatyta, kai bus baigtas konkurso dėl IVPS sutarties procedūra.

(173) GFP bus galima naudotis nuo tos dienos, kurią įsigalioja pirkimo sutartis, investuotojų sutarimas ir GFP. Lėšos bus išmokamos periodiškai (pavyzdžiui, kasmet) pagal atnaujintą EDU II biudžetą.

(174) GFP bus amortizuojama remiantis konkrečiais projekto etapais, stadijomis ir numatomais pokyčiais per 30 metų. GFP amortizacija pradedama nuo licencijos išdavimo pagal Branduolinės energetikos įstatymą. Iki to momento laikotarpiu iki amortizacijos pradžios bus sukurtas skolos tvarkymo rezervas, skirtas tik GFP amortizacijai ir palūkanoms mokėti (toliau – skolos tvarkymo rezervas), o vėliau amortizacijos laikotarpiu jis bus laikomas EDU II ir naudojamas tik GFP amortizacijai ir palūkanoms mokėti pinigų trūkumo atveju. Jei skolos tvarkymo rezervas nebus panaudotas amortizacijos laikotarpiu, jis bus naudojamas paskutinėms įmokoms ir palūkanų mokėjimams atlikti.

(175) Jei EDU II praneša valstybei, kad įgyvendinant projektą reikia sustabdyti GFP amortizaciją, kad būtų išvengta finansinių įsipareigojimų neįvykdymo ([90]), ir kad EDU II išnaudojo skolos tvarkymo rezervą bei kad ČEZ nepažeidė savo įsipareigojimų dėl nuosavo kapitalo ([91]) (toliau – pranešimas dėl sustabdymo), GFP amortizacija ir palūkanų mokėjimas bus sustabdyti tokiam laikotarpiui, kurio reikia, kad būtų išvengta finansinių įsipareigojimų neįvykdymo.

(176) Savanoriškas išankstinis GFP mokėjimas ir (arba) refinansavimas bus leidžiamas pagal GFP sąlygas.

(177) Pasikeitus bendrovės EDU II kontrolei, EDU II privalės grąžinti paskolos sumą su palūkanomis per sprendime dėl GFP nurodytą laikotarpį, išskyrus atvejus, kai visas EDU II akcijas įsigyja Čekijos valstybė.

(178) EDU II turės teisę paskirstyti dividendus nuo pirkimo sutarties laikotarpio pradžios pagal sutartus parametrus ir iš anksto sumokėjus visas grąžintinas GFP dalis, kurių grąžinimo terminas yra suėjęs. EDU II taip pat bus leidžiama laisvuosius pinigus ČEZ mokėti kitais kanalais (pvz., atliekant mokėjimus atsižvelgiant į akcininkų skolą arba įmonių tarpusavio skolą, kurią EDU II suteikė ČEZ).

(179) Kol EDU II negrąžins visos GFP sumos (įskaitant visas mokėtinas palūkanas), EDU II negali atlikti paskirstymo ar mokėjimų ČEZ ar bet kuriam „ČEZ Group“ nariui, išskyrus mokėjimus už grupės viduje tiekiamas prekes ar teikiamas paslaugas, reikalingas EDU II, ir (arba) už BE eksploataciją ir techninę priežiūrą. Tačiau tiek, kiek nurodyta GFP, jei EDU II dalyvauja bet kokiame „ČEZ Group“ lėšų sujungimo procese, pirmesniu sakiniu nenustatoma jokių draudimų ar apribojimų dėl jokių mokėjimų, kuriuos atlieka EDU II arba kurie atliekami jai ir kurie yra susiję su tokiu lėšų sujungimu.

(180) Galiausiai, negalima atmesti galimybės, kad jei išlaidos būtų viršytos, GFP grąžinti iš dalies gali reikėti refinansuoti skolą pasinaudojant privačiosios rinkos sąlygomis teikiamomis paskolomis. Pagal šį scenarijų investicinių išlaidų grąžinimas nebebūtų tiesiogiai susijęs su GFP laikotarpiu.

([88]) Ši palūkanų norma bus taikoma iki licencijos eksploatuoti BE išdavimo. *Žr.* Branduolinės energetikos įstatymo 9 skirsnio f poskirsnį ir 4 skirsnio 2 dalį (branduolinio įrenginio eksploatavimas).

([89]) Ši palūkanų norma bus taikoma po to, kai pagalbos gavėjui bus išduota licenciją eksploatuoti BE. *Žr.* Branduolinės energetikos įstatymo 9 skirsnio f poskirsnį ir 4 skirsnio 2 dalį (branduolinio įrenginio eksploatavimas).

([90]) Terminas „finansinių įsipareigojimų neįvykdymas“ apibrėžtas investuotojų susitarimo sąlygų dokumento 6 punkto.

([91]) Remiantis investuotojų susitarimo sąlygų dokumentu, ČEZ įsipareigojimai dėl nuosavo kapitalo yra susiję su jos įsipareigojimu projektui suteikti sutartą nenumatytų atvejų nuosavo kapitalo finansavimą, kurio bendra suma negali viršyti 1,95 mlrd. EUR.

3.8. **3 priemonė. Apsaugos nuo teisės arba politikos pakeitimų mechanizmas**

(181) Trečioji projekto rėmimo priemonė yra ČEZ sąnaudų padengimo apsauga tuo atveju, jei Čekija nuspręstų pakeisti savo nacionalinę branduolinės energetikos politiką arba neskirti 1 ar 2 priemonių, arba jei atsirastų teisėtų pagrindų (toliau – apsaugos nuo teisės arba politikos pakeitimų mechanizmas) ([92]).

(182) Apsaugos nuo teisės arba politikos pakeitimų mechanizmą sudaro ČEZ pasirinkimo parduoti sandoris ([93]) arba valstybės pasirinkimo pirkti sandoris ([94]), jei susiklosto tam tikros aplinkybės. Ši priemonė nustatyta Čekijos valdžios institucijų ir ČEZ bei EDU II sutartyje kartu su ČEZ pareiga teikti projekto nuosavo kapitalo finansavimą.

(183) Iki investuotojų susitarimo pasirašymo pirmojoje įgyvendinimo sutartyje nustatoma bendradarbiavimo vykdant projektą sistema, įskaitant apsaugos nuo teisės arba politikos pakeitimų mechanizmą pirmajam projekto etapui. Konkrečiai, pirmojoje įgyvendinimo sutartyje nustatomos procedūros ir sąlygos dėl sutarties sąlygų persvarstymo esant teisėtų pagrindų ir dėl akcijų pardavimo valstybei teisėtais pagrindais projekto 1 etape. Pirmojoje įgyvendinimo sutartyje išsamiai išdėstomos akcijų pirkimo susitarimų sąlygos, siekiant užtikrinti, kad operacija būtų neutrali abiejų šalių atžvilgiu (pvz., užtikrinant, kad pirkimo kainos vertė atitiktų į EDU II investuotas lėšas, kad nebūtų pervedamos pajamos iš EDU II į ČEZ ir kt.).

(184) Čekijos valdžios institucijos aiškina, kad nustatyta visų akcijų pardavimo valstybei iki 1 etapo pabaigos pirkimo kaina yra 4 509 591 000 CZK numatant galimą papildomą mokestį, susijusi su teisėtais pagrindais, neviršijantį 200 000 000 CZK, t. y. atitinka bendrą kapitalo įnašų, kuriuos ČEZ suteiks, sumą. Atskirame susitarime šalys nustatė sąlygas, kuriomis tos sumos apims ekonominę investicijų grąžą, ir sąlygas, kuriomis jos tos grąžos neapims. Paprastai, jei projektas bus nutrauktas teisėtais pagrindais, ČEZ taip pat turės gauti investicijų grąžą.

(185) Be to, Čekijos valdžios institucijos aiškina, kad apsaugos nuo teisės arba politikos pakeitimų mechanizmas užtikrins EDU II apsaugą nuo įvykių, kurių ji negali kontroliuoti (pvz., esant teisinių pagrindų ([95])), kaip nustatyta pirkimo sutartyje (žr. 104 konstatuojamąją dalį). Konkrečiai kalbant, tais atvejais, kai yra teisėtų pagrindų, kuriais užkertamas kelias arba atidedamas EDU II teisinių įsipareigojimų vykdymas, toks įsipareigojimų nevykdymas arba vėlavimas juos vykdyti bus jai atleistas. Be to, jei dėl teisėto pagrindo projekto vykdymas vėluoja, tikslinė perdavimo eksploatuoti data bus kiekvieną dieną pratęsiama. Galiausiai, jei iškils teisėtas pagrindas, EDU II turės teisę į piniginę kompensaciją.

(186) Čekijos valdžios institucijos aiškina, kad šios priemonės tikslas – kuo labiau sumažinti pagalbos sumą, reikalingą nustatant vykdymo kainą, sukuriant priimtiną rizikos paskirstymo sistemą. Šios priemonės poveikis – apriboti riziką investuotojui ir kartu sumažinti investicijų grąžos intervalą. Tikslas – apsaugoti EDU II nuo tam tikros rizikos (žr. sprendimo pradėti procedūrą priedą). Tuo pat metu EDU II prisiims projekto išlaidų viršijimo riziką dėl kitų priežasčių, kurios nėra teisėti pagrindai. Čekijos valdžios institucijos pateikė pakeitimų, kurie būtų pripažinti

([92]) Dėl teisėtų pagrindų apibrėžties žr. 104 konstatuojamąją dalį.
([93]) Pasirinkimo parduoti sandoris susijęs su ČEZ teise įvykus tam tikriems įvykiams valstybei parduoti visas EDU II akcijas.
([94]) Pasirinkimo pirkti sandoris susijęs su Čekijos valstybės teise įvykus tam tikriems įvykiams pirkti iš ČEZ visas EDU II akcijas.
([95]) Teisėti pagrindai – tai įvykiai ir aplinkybės, kurie bus nurodyti pirkimo sutartyje (ir kurie jau įtvirtinti pirmojoje įgyvendinimo sutartyje), susiję su GFP sąlygų pakeitimais, vėluojančiu Čekijos vyriausybės galutiniu investavimo sprendimu, su projektu susijusių taikytinų įstatymų ar kitų teisės aktų priėmimu, pakeitimu ar panaikinimu, valstybės ar valstybės subjektų, sudarančių sąlygas projektui įgyvendinti, konkrečių įsipareigojimų pažeidimu, infrastruktūros ir tinklo problemomis, valstybės reikalavimais, susijusiais su nacionalinio saugumo interesais ir susijusiais padariniais ir kt.

teisėtais pagrindais, apžvalgą. Tai, be kita ko, vykdymo kainos apskaičiavimui reikalingų įvesties duomenų pakeitimai, atsižvelgiant į IVPS konkurso rezultatus (dėl kapitalo sąnaudų, statybos laikotarpių trukmės, prieinamumo laikotarpių ([96]), eksploatavimo, techninės priežiūros, kuro ir gyvavimo ciklo sąnaudų ([97]) ir elektrinės pajėgumų, taip pat techninių pajėgumų) arba GFP užbaigimo (palūkanų normos, paskolos sumos ir mokėjimo terminų, nustatyti pagal GFP (žr. 172 konstatuojamąją dalį), taip pat prielaidų dėl komercinių paskolų, grindžiamų GFP suma ir sąlygomis). Šiuo atžvilgiu Čekijos valdžios institucijos patvirtina, kad finansinis modelis grindžiamas minimaliu teisės aktais nustatytu elektrinės veikimo lankstumu ir kad bet koks lankstumo padidinimas lemtų numatomą veiksmingesnį apkrovos reguliavimą ir dėl to vykdymo kaina sumažėtų.

(187) Jie taip pat apima pakeitimus projekto įgyvendinimo laikotarpiu, kurie, kiek jie grindžiami teisėtais pagrindais, bus atnaujinami reguliariai peržiūrint pirkimo sutarties sąlygas, įskaitant veiklos sąnaudų ir investicinių sąnaudų pokyčius (tiek didėjimą, tiek mažėjimą) ir teisės aktų pakeitimus, pvz., susijusius su eksploatavimo nutraukimo parametrais ir mokesčių tarifais. Čekijos valdžios institucijos pripažįsta, kad naudojimasis (arba nesinaudojimas) elektrinės techniniu lankstumu siekiant optimizuoti gamybos apimtį atsižvelgiant į kintančias rinkos kainas (reguliuoti apkrovą) nėra teisėtas pagrindas pateisinti papildomą sąnaudų padidinimą viršijant bendrą veiklos sąnaudų atnaujinimą per reguliarią kas penkerius metus atliekamą peržiūrą (žr. 3.6.7 skirsnį). Todėl techniniai apkrovos reguliavimo apribojimai nebuvo įtraukti į teisėtų pagrindų sąrašą. Apsaugos nuo teisės arba politikos pakeitimų mechanizmu siekiama užtikrinti bendrą projekto priimtinumą investuotojui ir valstybei.

3.9. **Teisinis pagrindas ir skaidrumas**

(188) Šios priemonės nacionalinis teisinis pagrindas yra Čekijos perėjimo prie mažo anglies dioksido kiekio energetikos sektoriaus priemonių įstatymas, kuriuo iš dalies keičiamas Įstatymas Nr. 165/2012 ([98]).

(189) Čekijos valdžios institucijos paaiškino, kad pagalba taip pat bus reglamentuojama Įstatymu Nr. 218/2000 Sb., Biudžeto taisyklių įstatymu, kuriuo iš dalies keičiami kai kurie susiję įstatymai (biudžeto taisyklės), su pakeitimais, taip pat įvairiomis sutartimis ir susitarimais su pagalbos gavėju, kaip aprašyta toliau.

(190) 2020 m. liepos 28 d. ministerijos, ČEZ ir EDU II pasirašytame pagrindiniame bendradarbiavimo susitarime dėl naujų branduolinių įrenginių statybos Čekijoje nustatyta bendra šalių bendradarbiavimo dėl naujų branduolinių įrenginių statybos Dukovanuose projekto inicijavimo ir tolesnio plėtojimo sistema. Jame nenustatyta jokių konkrečių teisiškai privalomų šalių pareigų. Pagrindiniame susitarime numatyta, kad projektas bus įgyvendinamas tik jeigu bus iš anksto patvirtinta valstybės pagalba.

(191) Ministerijos, ČEZ ir EDU II pirmoji įgyvendinimo sutartis apima teisiškai privalomus susitarimus dėl šalių teisių ir pareigų pirmuoju projekto etapu, t. y. iki IVPS rangovo atrankos. Ji buvo pasirašyta 2020 m. liepos 28 d., o vėliau iš dalies pakeista 2022 m. gruodžio 24 d., 2023 m. gruodžio 20 d. ir 2024 m. sausio 30 d.

(192) 2024 m. sausio 26 d. Čekijos valdžios institucijos pateikė šių dokumentų kopijas:

a) pirkimo sutarties sąlygų dokumento projekto, kuriame nustatomos šalių teisės ir pareigos, susijusios su projektu, ir kuris, kai bus pasirašytas, pakeis pagrindinį susitarimą ir pirmąją įgyvendinimo sutartį. Konkrečiai, sutartyje bus nustatytos Čekijos valstybės įsipareigojimo pirkti elektros energiją sąlygos (be kita ko, kiek tai susiję su vykdymo kainos apskaičiavimu, jos koregavimu ir pelno pasidalijimo pareigos sąlygomis), valstybės pareiga sukurti SPĮ, EDU II pareiga projektuoti, statyti ir eksploatuoti BE, taip pat sąlygos, taikytinos pasikeitus nuosavybei;

([96]) [75–100] % prieinamumo tikslas nustatytas kaip atlygio pagrindas. Tačiau pasirinktos technologijos sąlygojami prieinamumo tvarkaraščių skirtumai gali turėti įtakos finansiniam modeliui.

([97]) Gyvavimo ciklo sąnaudos apima BE komponentų pakeitimą ir kapitalinį atnaujinimą. Konkursą laimėjusiame IVPS pasiūlyme bus pateiktas išsamus numatomas pakeitimo ir kapitalinio atnaujinimo tvarkaraštis. Į šias sąnaudas neįtrauktos eksploatavimo laikotarpio pratęsimo išlaidos.

([98]) Įstatymas paskutinį kartą iš dalies pakeistas 2023 m. ir paskelbtas adresu https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2012-165.

b) Čekijos valstybės, ČEZ ir EDU II investuotojų susitarimo sąlygų dokumento projekto, kuriame nustatomos pareigos, susijusios su ČEZ nuosavo kapitalo finansavimu projektui, akcijų perleidimas trečiosioms šalims, taip pat pateikiama išsami informacija apie pasirinkimo pirkti ir parduoti sandorius;

c) grąžinamųjų finansinių subsidijų, kurios turi būti suteiktos Pramonės ir prekybos ministerijos sprendimu, sąlygų dokumento projekto.

(193) Čekijos valdžios institucijos pareiškia, kad pirmiau minėtų sutarčių sąlygos bus baigtos rengti, kai bus užbaigta IVPS rangovo atrankos viešųjų pirkimų procedūra ir bus patvirtintos projekto investicinės išlaidos ir veiklos sąnaudos, taip pat jo techninės charakteristikos. Dėl tos pačios priežasties tam tikri finansinio modelio įvesties duomenys, kurie bus naudojami perskaičiuojant pirkimo sutartyje numatytą vykdymo kainą, bus atnaujinti, kad atitiktų IVPS sutarties sąlygas (žr. priedą).

(194) Čekijos valdžios institucijos taip pat pareiškia, kad likusiose 191 konstatuojamojoje dalyje išvardytų sutartinių dokumentų sąlygose ir galutiniuose finansavimo dokumentuose bus numatytos standartinės sąlygos, kurių bet kuris investuotojas siektų ir galėtų pagrįstai tikėtis, jei tartųsi dėl panašaus projekto. Jei atitinkamais galutiniais sutartiniais dokumentais sutarčių sąlygos pagerinamos ir su projektu bei susijusia infrastruktūra susijusios rizikos, tikėtinos grąžos normos arba išlaidų padengimo balansas pasikeičia pagalbos gavėjų naudai arba juose esama kitų elementų, kurie gali būti laikomi valstybės pagalba, Čekijos valdžios institucijos įsipareigoja apie juos pranešti Europos Komisijai prieš juos įgyvendinant.

(195) Čekijos valdžios institucijos paaiškino, kad informacija apie projektą bus skelbiama ministerijos svetainėje https://www.mpo.cz/cz/energetika/.

3.10. **Projekto finansavimo struktūra**

(196) Apskaičiuota, kad bendras projekto finansavimo poreikis pagal pradinį projektą yra [...] mlrd. EUR (realiąja verte 2020 m. kainomis) arba [...] mlrd. EUR nominaliąja verte ir bus jis finansuojamas panaudojant 0,18 mlrd. EUR pradinio ČEZ nuosavo kapitalo 1 etape ir [9,8–10,8] mlrd. EUR valstybės paskolos – GFP – 2 ir 3 etapuose.

(197) ČEZ papildomai suteiks 1,77 mlrd. EUR tam skirto nenumatytų atvejų nuosavo kapitalo bet kokiam galimam išlaidų perviršiui, atsiradusiam ne dėl teisėtų pagrindų, finansuoti. ČEZ ir valstybė susitars dėl išsamesnių bet kokio išlaidų perviršio finansavimo aspektų. Bendras didžiausias ČEZ nuosavo kapitalo įsipareigojimas projektui plėtros ir statybos etape sudarys 1,95 mlrd. EUR.

(198) Čekijos valdžios institucijos aiškina, kad viršutinė perviršio riba yra šalių komercinių derybų ir veiksmingo bei optimalaus projekto rizikos paskirstymo rezultatas. Jos mano, kad projektas negalėjo būti įgyvendintas nustačius neterminuotą finansinį įsipareigojimą.

(199) Kaip minėta 3.6.6 skirsnyje, Čekijos valdžios institucijos numato, kad projekto statybos išlaidos sudarys [...] EUR/kW (vienos nakties, taigi statybos laikotarpiu be palūkanų, 2020 m. kainomis), ir mano, kad veiklos sąnaudos sieks maždaug [25–50] EUR/MWh (2020 m. kainomis), įskaitant kuro, eksploatavimo ir techninės priežiūros, gyvavimo ciklo pratęsimo ir eksploatavimo nutraukimo bei atliekų tvarkymo išlaidas. Pagal alternatyvų scenarijų ([99]) Čekijos valdžios institucijos apskaičiavo, kad projekto statybos išlaidos, nesusijusios su perviršiu, susidariusiu dėl teisėtų priežasčių, bus 10 % didesnės.

(200) Kaip išdėstyta 154 konstatuojamojoje dalyje, Čekijos valdžios institucijos paaiškino, kad blogiausiu atveju, jei išlaidų perviršis būtų panašus, kaip Vouglio ir Hinklio kyšulio C elektrinėse, vienos nakties projekto išlaidos galėtų siekti [17–18] mlrd. EUR (realiąja verte 2023 m. kainomis) arba [...] mlrd. EUR nominaliąja verte. Tokiu atveju, jei išlaidų perviršį lemtų vien teisėti pagrindai, GFP suma nominaliąja verte siektų [...] mlrd. EUR.

([99]) „Realistišku atveju“ ČEZ vadina alternatyvų scenarijų, pagal kurį daroma prielaida, kad projekto vienos nakties išlaidos padidės +10 %, išlaidas laikant netinkamomis finansuoti.

(201) Šiame etape išlaidų įverčiai yra orientaciniai ir parengti remiantis ankstesniais duomenimis. Faktinės išlaidos bus nustatytos atsižvelgiant į IVPS konkurso rezultatus ir pasirinktą technologiją.

3.11. **Pagalbos sumavimas**

(202) Priemonė negali būti sumuojama su kita pagalba, gauta toms pačioms projekto išlaidoms padengti.

3.12. **Skaidrumas**

(203) Čekijos valdžios institucijos teigė, kad visa su priemone susijusi aktuali informacija bus skelbiama nacionalinėje svetainėje ([100]) ir Komisijos skaidrumo registre.

3.13. **Pagrindai pradėti procedūrą**

(204) Komisija priėmė sprendimą pradėti procedūrą 2022 m. birželio 30 d. Komisija laikėsi preliminarios nuomonės, kad priemonės yra valstybės pagalba, ir išreiškė abejonių dėl priemonių suderinamumo su vidaus rinka pagal SESV 107 straipsnio 3 dalies c punktą. Konkrečiai, sprendime pradėti procedūrą Komisija išreiškė abejonių dėl pagalbos tinkamumo bei proporcingumo ir galimo konkurencijos ir prekybos iškraipymo.

(205) Kalbant apie sprendime pradėti procedūrą išreikštas abejones dėl tinkamumo, Komisija nagrinėjo, ar iš pradžių pasiūlyta įsipareigojimo pirkti fiksuota kaina sutartis kartu su GFP ir apsaugos nuo teisės arba politikos pakeitimų mechanizmu yra tinkama pagalbos teikimo priemonė, ypač palyginti su kitomis priemonėmis, kurios buvo laikomos tinkamomis ankstesnių investicijų į branduolinę energetiką atveju. Komisija išreiškė abejonių dėl to, ar didesnė rizika pagalbos gavėjui nebūtų buvusi tinkamesnė. Konkrečiai, sprendime pradėti procedūrą Komisija pažymėjo, kad dėl to, jog pagalbos gavėjas apsaugomas nuo didelės rinkos rizikos, galėjo būti nuslopintos tam tikros paskatos elgtis konkurencingai, ir laikėsi nuomonės, kad visos trys priemonės (*t. y.* nuostata dėl teisės keitimo, įsipareigojimo pirkti sutartis ir GFP) kartu gerokai sumažina rinkos riziką. Atsižvelgdama į tai, kas išdėstyta, Komisija nusprendė, kad nėra aišku, ar Čekijos pasiūlyta trijų priemonių naudojimo pusiausvyra yra tinkama ir ar gali prireikti alternatyvių priemonių arba pakeisti siūlomas priemones siekiant užtikrinti didesnį rinkos rizikos poveikį ([101]).

(206) Kalbant apie projekto proporcingumą, sprendime pradėti procedūrą Komisija išreiškė abejonių, ar įsipareigojimo pirkti sutarties trukmė – 60 metų – buvo apribota iki minimumo, būtino užtikrinti, kad projektas būtų vykdomas. Visų pirma Komisija pažymėjo, kad ši trukmė gerokai viršija finansinės paramos grąžinimo laikotarpį (šiuo atveju 30 metų po komercinės eksploatacijos pradžios dienos), taip pat ankstesnėse bylose ([102]) patvirtintos paramos trukmę. Komisija taip pat pažymėjo, kad, nors ilgalaikės sutartys yra bendras reikalavimas siekiant sudaryti sąlygas didelio masto ilgalaikėms investicijoms, sutarties trukmė nebūtinai visada apima visą projekto ekonominio gyvavimo laikotarpį.

(207) Be to, sprendime pradėti procedūrą Komisija išreiškė abejonių ir dėl to, ar prielaidos, naudotos reikalaujamai grąžai apskaičiuoti, tiksliai atspindėjo investuotojo rizikos poziciją. Visų pirma Komisija išreiškė abejonių dėl branduolinės elektrinės statybos ir eksploatavimo priedo, kuris buvo įtrauktas į CAPM įvertį, atsižvelgiant į tai, kad dėl trijų pagalbos priemonių pagalbos gavėjas patiria mažesnę riziką, taip pat į EEPS kainos koregavimo galimybes. Tada Komisija suabejojo, ar reikalaujama nuosavo kapitalo grąža tiksliai atspindi pagalbos gavėjo prisiimamą riziką ir ar

([100]) Paskelbta adresu https://mpo.cz/cz/energetika/novy-jaderny-zdroj/rozvoj-novych-jadernych-zdroju/.
([101]) Žr. sprendimo pradėti procedūrą 191–193 konstatuojamąsias dalis.
([102]) Ten pat, 197–198 konstatuojamosios dalys. Konkrečiai, Hinklio kyšulio C elektrinės įsipareigojimo pirkti sutartis buvo sudaryta 35 metams, o Pakšo II elektrinei nustatytas GFP grąžinimo laikotarpis buvo tik 21 metai ir kartu su priemone nebuvo teikiama jokia kita veiklos pagalba.

ji atitinka pagrįstą grąžą investuotojui į tokią veiklą, nes pagal įsipareigojimo pirkti sutartį SPĮ, taigi ir valstybei, perduodama tiek kainos, tiek rinkos rizika ([103]).

(208) Be to, sprendime pradėti procedūrą Komisija išreiškė abejonių, ar Čekijos pasiūlytas nuosavo kapitalo prieaugio pasidalijimo mechanizmas pakankamai padėtų išvengti kompensacijos permokos, visų pirma dėl to, kad į jį įtrauktas valstybės ir EDU II dalijimosi 50:50 koeficientas ([104]).

(209) Be to, dėl ČEZ, kaip projekto rengėjos, Komisija pažymėjo, kad atvira projekto rengėjo atrankos procedūra galėjo padėti sumažinti projektui įgyvendinti būtiną paramą ([105]).

(210) Kalbant apie abejones, susijusias su galimu neigiamu poveikiu prekybai ir konkurencijai, Komisija suabejojo ČEZ, kaip projekto pagalbos gavėjos, pasirinkimu ir tuo, kad ČEZ buvo pasirinkta nerengus konkurso ar atrankos procedūros ir galbūt faktiškai neatsižvelgus į kitus potencialius operatorius. Po to Komisija iškėlė klausimą, kodėl ČEZ būtų veiksmingiausia operatorė, kodėl nebuvo vykdomas konkursas ar taikomas kitas atrankos mechanizmas ir remiantis kokiomis techninėmis ar ekonominėmis priežastimis buvo pasirinkta ČEZ. ČEZ atranka kelia abejonių dėl galimo rinkos struktūros iškraipymo, atsižvelgiant į tvirtą ČEZ padėtį Čekijos elektros energijos rinkoje ([106]).

(211) Be to, Komisija pažymėjo, kad negalima visiškai atmesti galimybės, kad ČEZ gali manipuliuoti kainomis ir riboti pajėgumus. Pavyzdžiui, tais laikotarpiais, kai rinkos kainos yra didesnės už fiksuotą EEPS kainą, neatmetama galimybė, kad „ČEZ Group“ galėtų turėti ekonominių paskatų sumažinti EDU II produkciją, kad kiti ČEZ vienetai galėtų parduoti daugiau energijos didesnėmis rinkos kainomis. Komisija laikėsi nuomonės, kad negalima atmesti manipuliavimo rinka galimybės, visų pirma dėl dabartinės stiprios ČEZ rinkos padėties elektros energijos gamybos pajėgumų ir faktinės gamybos Čekijoje atžvilgiu. Atsižvelgdama į tai, kas išdėstyta, Komisija išreiškė abejonių dėl to, ar ČEZ arba EDU II turėtų paskatų ar galimybių manipuliuoti rinka ([107]).

(212) Galiausiai Komisija išreiškė abejonių dėl SPĮ vaidmens rinkoje. Visų pirma Komisija pažymėjo, kad atsižvelgiant į tai, jog SPĮ gali subalansuoti savo nuostolius pasinaudodama valstybės lėšomis, neaišku, ar SPĮ turėtų pakankamai paskatų veikti kaip kuo didžiausio pelno siekiantis privatusis subjektas, nebent šį vaidmenį iš tiesų atliktų atskira įmonė, vykdanti veiklą pagal pelno maksimizavimo strategiją, atrinkta per atvirą konkursą, kuris nelemia SPĮ prekybos veiklos reintegracijos su ČEZ. Be to, Komisija nusprendė, kad esama rizikos, jog pagalba SPĮ gali padaryti šalutinį poveikį stambiems elektros energijos vartotojams. Šią riziką gali dar labiau padidinti tai, kad SPĮ kontroliuos valstybė. Kadangi dar nėra visiškai aišku, kaip SPĮ parduos elektros energiją arba kam ji ją parduos, negalima atmesti galimybės, kad SPĮ gali sudaryti dvišales sutartis su pramonės vartotojais palankiomis sąlygomis ([108]). Galiausiai Komisija pažymėjo, kad rinka gali būti iškraipyta, nes neaišku, ar SPĮ EEPS struktūra galėtų užkirsti kelią tam, kad rinkos signalai pasiektų elektrinės operatorių ([109]).

([103]) Ten pat, 207–208 konstatuojamosios dalys.
([104]) Ten pat, 205 konstatuojamoji dalis.
([105]) Ten pat, 209 konstatuojamoji dalis.
([106]) Ten pat, 215 konstatuojamoji dalis.
([107]) Ten pat, 217–218 konstatuojamosios dalys.
([108]) Ten pat, 221–223 konstatuojamosios dalys.
([109]) Ten pat, 224 konstatuojamoji dalis.

4. ČEKIJOS VYRIAUSYBĖS POZICIJA

(213) Čekija pateikė savo atsakymą dėl sprendimo pradėti procedūrą 2022 m. rugpjūčio 30 d. Atsakydama į sprendime pradėti procedūrą Komisijos išreikštas abejones dėl priemonės tinkamumo, proporcingumo ir poveikio prekybai ir konkurencijai, Čekija pateikė keletą analizių.

(214) Reikėtų pažymėti, kad Čekijos atsakyme į sprendimą pradėti procedūrą aptariamos valstybės pagalbos paramos priemonės, aprašytos sprendime pradėti procedūrą. Šio sprendimo 3 skirsnyje išsamiai aprašytos dabartinės paramos priemonės, kurios apima iš pradžių planuotų priemonių pakeitimus, padarytus siekiant išsklaidyti Komisijos sprendime pradėti procedūrą iškeltas abejones.

(215) Čekijos pateikti argumentai išsamiau išdėstyti toliau.

4.1. Čekijos pozicija dėl pagalbos tinkamumo

(216) Atsakydama į sprendimą pradėti procedūrą Čekija teigė, kad dabartinėmis neaiškiomis ir sparčiai kintančiomis rinkos sąlygomis visos trys projekto priemonės yra reikalingos siekiant pašalinti rinkos nepakankamumą, susijusį su branduolinės energijos plėtra, (t. y. su kapitalo poreikiu, rinkos kainodaros signalų, kurie patys iškraipomi dėl intervencinių priemonių, poveikio trukme ir politinių sprendimų poveikio trukme), kaip Komisija pripažino sprendime pradėti procedūrą ([110]). Čekijos teigimu, pirmiau minėtoms rinkos nepakankamumo problemoms spręsti reikalingos atskiros, bet tarpusavyje susijusios valstybės intervencinės priemonės.

(217) Pirma, nesant finansavimo rinkos sąlygomis iš privačių šaltinių dėl didelio investicijų masto ir kitos rizikos, susijusios su branduolinių projektų plėtojimu, GFP sumažintų su dideliu kapitalo poreikiu susijusią riziką.

(218) Antra, dėl rinkos kainų signalų rizikos poveikio trukmės projektui kyla didelė pajamų rizika, susijusi su didelėmis pastoviosiomis išlaidomis, dėl kurių veiklos finansinis svertas tampa labai didelis, o privatieji investuotojai tos rizikos prisiimti nenori. Ši rizika būtų pašalinta taikant ilgalaikę kainų apsaugą, teikiamą pagal pirkimo sutarties sąlygas ([111]).

(219) Trečia, visuose projekto etapuose (t. y. nuo projektavimo iki eksploatavimo nutraukimo) kylančios politinių sprendimų rizikos poveikio trukmės klausimas būtų sprendžiamas taikant apsaugos nuo teisės arba politikos pakeitimų mechanizmą, įskaitant pirkimo sutartyje nustatytą apsaugą dėl teisėtų pagrindų.

(220) Pagrįsdamos tai, Čekijos valdžios institucijos pateikė branduolinių projektų, kurių atsisakyta dėl vieno ar kelių minėtų rinkos nepakankamumo atvejų, susijusių su branduolinės energijos gamybos projektų plėtojimu, sąrašą. ([112])

(221) Čekijos valdžios institucijos taip pat paaiškino, kad be šių pagrindinių rinkos nepakankamumo problemų, dėl dabartinių rinkos sąlygų labai padidėjo rizika naujiems branduolinių projektų rengėjams. Tai apima i) vykstantį technologinį perėjimą, pavyzdžiui, prie atsinaujinančiųjų energijos išteklių ir vandenilio, dėl kurio branduolinės technologijos gali būti išstumtos iš šaltinių, kurių ribinės gamybos sąnaudos yra minimalios, ii) makroekonominę

([110]) Ten pat, 182–184 konstatuojamosios dalys.

([111]) Sprendime pradėti procedūrą vykdymo sutartis vadinama elektros energijos pirkimo sutartimi (EEPS). Oficialaus tyrimo metu Čekija atnaujino šį terminą savo sutartyse ir pasirinko terminą „pirkimo sutartis“. Siekiant nuoseklumo, šiame sprendime vartojamas atnaujintas terminas, tiksliai atspindintis dabartinę priemonę.

([112]) *Pirma*, Čekijos valdžios institucijos pateikė keletą projektų, kurių buvo atsisakyta dėl didelio kapitalo poreikio nulemto rinkos nepakankamumo, pavyzdžių. Konkrečiai, jos nurodė projektą „Horizon“ Jungtinėje Karalystėje, „Belene“ Bulgarijoje ir „Virgil C. Summer“ JAV. *Antra*, Čekijos valdžios institucijos teigė, kad Temelyno II (3 ir 4 blokų statybos) projekto vykdymo Čekijoje buvo atsisakyta iš dalies dėl to, kad nebuvo valstybės paramos mechanizmo, kuriuo būtų mažinama rinkos kainų nepastovumo rizika. *Trečia*, Čekija paaiškino, kad nauji branduoliniai projektai visą projektų įgyvendinimo laikotarpį susiduria su politiniais pokyčiais ir tokie pokyčiai gali daryti neigiamą poveikį projektų gyvybingumui ir finansavimo galimybėms. Čekijos valdžios institucijos paminėjo projektus „Olkiluoto 4“ ir „Hanhikivi 1“ Suomijoje, kurių atsisakyta priėmus politinius sprendimus.

aplinką, kurioje buvo daromas infliacinis spaudimas, taip pat palūkanų normų ir užsienio valiutos kurso pokyčius, be kita ko, iii) biržos prekių rinkos kainų nepastovumą, lemiantį elektros energijos kainų nepastovumą, ir nenumatytus įvykius, pavyzdžiui, Rusijos agresiją prieš Ukrainą, dėl kurios buvo sutrikdyta rinka ir tiekimo grandinės.

(222) Be to, Čekijos valdžios institucijos pateikė priešingos padėties scenarijus, pagal kuriuos, jei būtų panaikinta kuri nors iš trijų projekto paramos priemonių, pirmiau aprašyta pagrindinė rizika liktų nemažinta, o tai pakenktų projekto gyvybingumui ir sukeltų nepriimtiną riziką projekto rengėjui ir galiausiai nesėkmingą įgyvendinimą.

(223) Pagal pirmąjį priešingos padėties scenarijų Čekijos valdžios institucijos paaiškino, kad GFP suteikia naujam branduoliniam blokui statyti reikalingą kapitalą ir mažina rinkos nepakankamumo riziką, kylančią dėl labai didelio kapitalo poreikio ir didelės statybos rizikos. Nesant GFP, Čekijos valdžios institucijų teigimu, dėl pirmiau minėtos rizikos projekto rengėjas negalėtų gauti kapitalo per komercines skolos vertybinių popierių rinkas statybos etapu, todėl projektas būtų nesėkmingas. Be to, Čekija teigia, kad jei pritraukti kapitalo komercinėse skolos vertybinių popierių rinkose būtų apskritai įmanoma, labai tikėtina, kad norint gauti šį privatųjį finansavimą reikėtų gerokai didesnių skolos tvarkymo sąnaudų, palyginti su valstybės siūloma priemone; dėl to valstybės pagalbos lygis galiausiai padidėtų. Visų pirma, norint pasiekti tokį patį nuosavo kapitalo grąžos lygį, reikėtų didesnės pirkimo sutartyje numatytos vykdymo kainos.

(224) Antrajame priešingos padėties scenarijuje Čekijos valdžios institucijos pažymėjo, kad pirkimo sutartis yra pagrindinis labai didelio kapitalo poreikio ir rinkos kainų nepastovumo poveikio trukmės švelninimo veiksnys. Čekijos nuomone, jei pirkimo sutartis būtų panaikinta, investuotojai nebūtų suinteresuoti remtis rinka grindžiama grąža per visą projekto įgyvendinimo laikotarpį, o didelis rizikos, kad kuro sąnaudos ir (arba) OPEX viršys elektros energijos kainas, poveikis, pinigų srautų nepastovumas ir papildomos apsidraudimo sąnaudos veiklos metu dar labiau atgrasytų investuotojus.

(225) Galiausiai, pagal trečiąjį priešingos padėties scenarijų Čekijos valdžios institucijos paaiškino, kad teisinių, politikos ir reguliavimo pokyčių branduolinių projektų plėtotojai negali kontroliuoti ir tokie pokyčiai kelia didelę riziką naujiems branduoliniams projektams, atsižvelgiant į jų trukmę ir skirtingą požiūrį į branduolinės technologijos vaidmenį. Nesant apsaugos nuo teisės arba politikos pakeitimų mechanizmo, Čekijos valdžios institucijų teigimu, tikėtina, jog projekto rengėjas pasitrauktų iš projekto, todėl vėluotų perdavimo eksploatuoti terminai ir (arba) projekto įgyvendinimas būtų nesėkmingas.

(226) Per oficialų tyrimą Čekija nusprendė iš dalies pakeisti priemonę, kad projektui būtų suteikta didesnė rinkos rizika, pirkimo sutartyje nustatytas atlygį pastoviosiomis kainomis ([113]) pakeisdama atnaujinta atlygio formule, kuri atspindi rinkos sąlygas ir reaguoja į rinkos signalus. Išsamų atlygio formulės aprašymą žr. 83–106 konstatuojamosiose dalyse.

4.2. **Čekijos pozicija dėl pagalbos proporcingumo**

4.2.1. *Paramos trukmė*

(227) Atsakydamos į sprendime pradėti procedūrą Komisijos išreikštas abejones dėl pirkimo sutarties galiojimo trukmės, Čekijos valdžios institucijos, pirma, teigė, kad pirkimo sutartis turi būti proporcinga dabartinei rizikos investicijų aplinkai. Konkrečiai, Čekijos valdžios institucijos paaiškino, kad investuotojų į branduolinės energijos plėtrą aplinka labai pasikeitė dėl sparčiai didėjančios rizikos, susijusios su pasaulinių tiekimo grandinių trūkumu, infliaciniu spaudimu, nestabiliomis užsienio valiutos rinkomis ir geopolitinės aplinkos Europoje pablogėjimu (pvz., dėl Rusijos agresijos prieš Ukrainą). Energijos rinkose kyla tokia geopolitinė rizika, kuri pastaruoju metu lėmė didelį energijos

([113]) Žr. sprendimo pradėti procedūrą 60–65 konstatuojamąsias dalis.

kainų nepastovumą. Šie pokyčiai daro ypač didelį poveikį branduolinės energetikos srities investuotojams dėl projektų trukmės ir didelio kapitalo poreikio projektų gyvavimo ciklo pradžioje. Atsižvelgdama į tai, kas išdėstyta, Čekija teigia, kad siūlomas 60 metų terminas atitinka dabartinę rizikos aplinką, o bet koks termino trukmės sumažinimas lemtų didesnę investuotojų rizikos poziciją ir atitinkamai didesnę nuosavo kapitalo grąžą. Čekijos valdžios institucijų teigimu, tai reikštų, kad pirkimo sutartyje numatyta vykdymo kaina būtų didesnė, o tai pakenktų projekto tikslui tiekti įperkamą elektros energiją.

(228) Antra, Čekijos valdžios institucijos paaiškino, kad kuo ilgesnė įsipareigojimo pirkti sutarties trukmė, tuo mažesnė pirkimo sutartyje numatyta vykdymo kaina ir mažesnė rizika, kad elektros energija taps brangesnė. Čekija teigė, kad dėl trumpesnio nei 60 metų galiojimo pirkimo sutarties projektui kiltų didesnė rizika. Tokia rizika, be kita ko, būtų ta, kad projekto rengėjas turėtų susitvarkyti su gerokai didesne pirkimo sutartyje numatyta vykdymo kaina, kad sukauptų didesnius apyvartinio kapitalo rezervus, taip pat per trumpesnį laikotarpį labiau prisidėti prie eksploatavimo nutraukimo rezervo ([114]), kad pasibaigus įsipareigojimo pirkti sutarties galiojimui galėtų valdyti riziką nepalankiomis rinkos sąlygomis (pvz., nepastoviomis rinkos kainomis). Be to, Čekijos valdžios institucijos pabrėžė stabilių ir prieinamų elektros energijos kainų svarbą vartotojams, o tai būtų pasiekta įgyvendinant tinkamą ilgalaikę pirkimo sutartį. Galiausiai Čekija teigė, kad siekiant užtikrinti, kad projektui nekiltų pavojaus dėl padidėjusios rizikos ir kad pirkimo sutartyje numatyta vykdymo kaina išliktų pagrįsta ir stabili ilgalaikėje perspektyvoje, reikėtų nustatyti pirkimo sutarties galiojimo laiką, kuris būtų ilgesnis nei 30 metų GFP grąžinimo laikotarpis.

(229) Trečia, Čekijos valdžios institucijos teigė, kad veiklos paramos paskirstymas per visą BE eksploatavimo laikotarpį leidžia išvengti rizikos, kad pagalbos gavėjas gaus nenumatytų pajamų. Konkrečiai, Čekija paaiškino, kad kompensacijos permokos mechanizmas kartu su reguliarių pirkimo sutartyje numatytos vykdymo kainos koregavimo mechanizmu, siekiant užtikrinti proporcingą atlygį, užtikrintų, kad būtų nenumatytų pajamų rizika būtų kuo labiau sumažinta. Čekijos valdžios institucijos taip pat paminėjo, kad 60 metų trukmės pirkimo sutartis taip pat apribotų bet kokias nenumatytas pajamas, kurių gali būti gauta pasibaigus įsipareigojimo pirkti sutarties galiojimui, jei terminas būtų trumpesnis.

(230) Ketvirta, Čekija paaiškino, kad paramos paskirstymas per visą BE eksploatavimo laikotarpį sumažina konkretų poveikį kainoms ir nesąžiningo ekonominės naudos perdavimo iš kartos į kartą riziką. Visų pirma Čekijos valdžios institucijos pažymėjo, kad pirkimo sutartis yra svarbi vartotojų apsaugos nuo nepastovios rinkos pokyčių priemonė. Be to, projekto pirkimo sutarties trukmė, atitinkanti BE eksploatavimo trukmę, užtikrintų didesnį energijos tiekimo ir kainų stabilumą energijos vartotojams, kitaip nei trumpesnės trukmės įsipareigojimo pirkti sutartis, dėl kurios projekto rengėjui ir energijos vartotojams kiltų neaiškumų dėl kainų ir tiekimo. Tais atvejais, kai pirkimo sutarties trukmė būtų trumpesnė nei 60 metų, kiltų didesnė nesąžiningo ekonominės naudos perdavimo iš kartos į kartą rizika, galinti atsirasti dėl kainų ar tiekimo neapibrėžtumo. Be to, Čekija paminėjo, kad veiklos parama BE eksploatavimo laikotarpiu yra įprasta daugeliu AEI atvejų. Toks požiūris sumažina investicijų riziką, nes užtikrina garantuotą grąžą investuotojams.

(231) Penkta, Čekijos valdžios institucijos taip pat teigė, kad ilga pirkimo sutarties trukmė sustiprintų pasitikėjimą, kad BE tęs veiklą visą jos eksploatavimo laikotarpį, ir skatintų Čekijos energetinį saugumą. Konkrečiai, Čekijos valdžios institucijos paaiškino, kad ilga pirkimo sutarties trukmė būtų rinkos signalas, rodantis valstybės įsipareigojimą ilguoju laikotarpiu užtikrinti mažo anglies dioksido pėdsako energetinį saugumą. Toks pasitikėjimas galėtų lemti mažesnes projekto išlaidas.

([114]) Žr. Branduolinės energetikos įstatymo 51 straipsnio 2 dalį; paskelbta adresu https://sujb.gov.cz/fileadmin/sujb/docs/legislativa/zakony/Act_263_2016_web.pdf.

(232) Galiausiai, šešta, Čekija teigia, kad priemonės (įskaitant siūlomą pirkimo sutarties trukmę) leidžia maksimaliai perspektyviai paskirstyti riziką projekto plėtotojui ir rangovui taip, kad tos šalys galėtų ją prisiimti. Pagal siūlomą paramos paketą Čekijos valdžios institucijos paminėjo, kad didelę riziką (pavyzdžiui, dėl vėlavimo, didesnių išlaidų, tiekimo grandinės problemų, įrenginių veikimo ir atjungimo, taip pat pokyčių, kurių neapima teisėti pagrindai) prisiima projekto vykdytojas. Taigi, Čekijos nuomone, siūlomos priemonės yra proporcinga pagalba, kurios suma yra minimali ir neviršija to, kas būtina.

(233) Per oficialų tyrimą Čekija nusprendė pirkimo sutarties trukmę sutrumpinti nuo 60 iki 40 metų (žr. 83–85 konstatuojamąsias dalis).

4.2.2. *Kompensacijos permokos rizika*

(234) Reaguodamos į Komisijos abejones dėl sprendime pradėti procedūrą nurodytos kompensacijos permokos rizikos, Čekijos valdžios institucijos teigė, kad siūlomas kompensacijos permokos mechanizmas yra pakankamas, kad būtų išvengta kompensacijos permokos. Siūlomą kompensacijos permokos mechanizmą sudaro trys pagrindinės stiprią apsaugą užtikrinančios priemonės: konkrečiai: i) pelno pasidalijimo mechanizmas, kuris, Čekijos nuomone, viršija lygiavertes anksčiau patvirtintų branduolinių projektų nuostatas ir yra už jas griežtesnis, ii) IVPS konkurso procesas, kuris padės kalibruoti pirkimo sutarties kainą ([115]), ir iii) i) izoliacija nuo energijos rinkų per pirkimo sutarties struktūrą, kuri neleidžia EDU II gauti kompensacijos permoką dėl esminių ilgalaikės energijos kainos pokyčių.

(235) Dėl pirmosios priemonės Čekijos valdžios institucijos paminėjo, kad siūlomu mechanizmu vertinami projekto veiklos rezultatai per visą jo gyvavimo laikotarpį ir užtikrinama, kad į jo taikymo sritį būtų įtraukti visi pertekliniai veiklos rezultatai. Visų pirma, visoms grąžintoms sumoms, viršijančioms suderėtą EDU II pradinę grąžą, taikomas 50 % pasidalijimo koeficientas. Čekijos valdžios institucijos taip pat pabrėžė, kad siūlomas pelno pasidalijimo mechanizmas skatina EDU II gauti didesnę grąžą ir suteikia galimybę valstybei gauti pelno dalies pajamas, jei projekto veiklos rezultatai būtų viršijami.

(236) Be to, Čekijos valdžios institucijos teigė, kad siūlomas pelno pasidalijimo mechanizmas grindžiamas Komisijos patvirtintu Hinklio kyšulio C elektrinės mechanizmu. Tačiau jos tvirtina, kad projekto pelno pasidalijimo mechanizmu numatomas didesnio masto dalijimasis tarp valstybės ir operatoriaus esant mažesnei nuosavo kapitalo grąžai, palyginti su Hinklio kyšulio C projektu. Konkrečiai, projekto pelno pasidalijimo mechanizmo slenkstinė vertė yra gerokai mažesnė nei buvo Hinklio kyšulio C projekte ([116]). Be to, Hinklio kyšulio C projekto pelno pasidalijimo mechanizmas pradedamas taikyti tik kai projekto VGN (VSKK) ima viršyti 11,4 % (bazinė VSKK – 9,02 %), o projekto pelno pasidalijimo mechanizmas būtų pradėtas taikyti esant daug mažesnei projekto ekonominei grąžai (bazinė VSKK – 3,7 %). Be to, projekto pelno pasidalijimo mechanizmas turi didesnį pradinį dalijimosi koeficientą nei buvo Hinklio kyšulio C projekte (50 %, palyginti su 30 %).

2 diagrama

EDU II ir Hinklio kyšulio C projekto pelno pasidalijimo mechanizmai [...]

Šaltinis: Čekijos valdžios institucijos

(237) Dėl antrosios priemonės Čekijos valdžios institucijos teigia, kad IVPS konkurse į prielaidų nustatymo procesą įtrauktas konkurencingas rinka grindžiamas mechanizmas. Šiuo mechanizmu užtikrinama, kad bet koks galimas pagal ilgalaikes prielaidas numatytas perteklius būtų kuo labiau sumažintas dėl konkurso procedūros rezultatų.

([115]) Čekijos teigimu, tai būtų daroma remiantis prielaidomis, peržiūrėtomis per rinkos IVPS konkurso procedūrą, pagal kurią į visas naudotas ilgalaikes prielaidas įtrauktas naujausias rinkos požiūris.

([116]) Čekija teigia, kad nors Hinklio kyšulio C elektrinėje grąža turi padidėti 26,7 %, palyginti su pradine VGN (9,02 %), prieš bet kokį dalijimąsi projekto pelno pasidalijimo mechanizmas pritaikomas bet kokiai kompensacijos permokai, viršijančiai pradinę VGN.

Panašiai, Čekijos nuomone, IVPS konkurso procedūra užtikrintų, kad bet kokia kompensacijos permoka dėl galimų nepagrįstų nenumatytų atvejų, susijusių su pagrindinėmis prielaidomis, būtų ribota. Čekija taip pat teigia, kad projekto konkurso procedūra skiriasi nuo Hinklio kyšulio C projekto atrankos procedūros, kurioje projekto rengėjas turėjo daugiau priemonių kompensacijos permokai skatinti ([117]).

(238) Dėl trečiosios priemonės Čekijos valdžios institucijos paaiškino, kad siūloma pirkimo sutarties struktūra nutraukia ryšį tarp projekto rengėjo ir rinkos kainų poveikio, todėl panaikinama galimybė projekto rengėjui dėl (struktūrinių arba su kainomis susijusių) rinkos pokyčių gauti kompensacijos permoką. Tokia rizika teoriškai galėtų kilti pasibaigus pirkimo sutarties galiojimo laikotarpiui ir, Čekijos teigimu, tai yra papildoma priežastis, dėl kurios EEPS trukmė turėtų būti ilgesnė – 60 metų – ir atitikti BE eksploatavimo trukmę. Remiantis siūloma pirkimo sutarties struktūra, EDU II galėtų gauti kompensacijos permoką tik tais atvejais, kai viršijami pajėgumai.

(239) Be to, Čekijos valdžios institucijos paaiškino, kad projekto rengėjo gebėjimas šiek tiek viršyti tikslinę nuosavo kapitalo grąžą turi pageidautiną skatinamąjį poveikį ir paskatins EDU II elgtis kaip rinkos ekonomikos dalyviui. Čekija parengė paramą projektui ir dėl jos derėjosi, siekdama, viena vertus, perkelti didžiausią priimtiną riziką EDU II ir, kita vertus, išlaikyti paskatas, kuriomis būtų skatinamas tinkamas EDU II ir ČEZ ekonominis elgesys. Į siūlomą struktūrą įtrauktos paskatos sudaro sąlygas EDU II veiksmingai valdyti riziką, diegti inovacijas, užtikrinti veiksmingumą ir įgyvendinti projektą laikantis nustatytų sąlygų. Galiausiai Čekija teigia, kad dėl papildomų kompensacijos permokos mechanizmų, kuriais ribojamas galimas perteklius, padidėtų grynoji EDU II rizikos pozicija, taigi jie galėtų būti nesuderinti su dabartine minimalios pagalbos pozicija. Konkrečiai, Čekijos valdžios institucijos paminėjo, kad siūlomu pelno pasidalijimo mechanizmu apsaugoma nuo kompensacijos permokos, nes sumažinamas galimas perteklius, ir tai atspindi dabartinė nuosavo kapitalo grąža ir pirkimo sutartyje numatyta vykdymo kaina, dėl kurios susitarė Čekija ir projekto rengėjas. Bet kokia papildoma priemonė, kuria siekiama dar labiau sumažinti potencialų perteklių, gali lemti didesnę riziką projekto rengėjui ir dėl to gali padidėti nuosavo kapitalo grąža ir pirkimo sutartyje numatyta vykdymo kaina.

(240) Per oficialų tyrimą Čekija, siekdama atsižvelgti į rinkos riziką, peržiūrėjo pirkimo sutartyje nustatytą ČEZ atlygio formulę (žr. 83–106 konstatuojamąsias dalis) ir atnaujino pelno pasidalijimo mechanizmą (žr. 161–169 konstatuojamąsias dalis), kad būtų išvengta kompensacijos permokos.

4.2.3. *Minimaliu reikalaujamu lygmeniu apskaičiuota nuosavo kapitalo grąža*

(241) Čekijos valdžios institucijos paaiškino, kad siūlomas nuosavo kapitalo grąžos intervalas buvo įvertintas atsižvelgiant į riziką, su kuria susiduria EDU II, palyginti su kitais didelės apimties energetikos infrastruktūros projektais. Konkrečiai, projekto rizika buvo įvertinta pagal šešias kategorijas, t. y. plėtros, statybos, veiklos, pajamų, finansavimo ir reguliavimo. Panašūs projektai suskirstyti į tris grupes, t. y. i) branduolinės energijos gamybos projektai (EDU II, Hinklio kyšulio C ir Pakšo II), ii) didelės apimties komercinės infrastruktūros projektai (tradicinių elektrinių projektai ir jūros vėjo energijos projektai) ir iii) Čekijos reguliuojamos kainų kontrolės priemonės. Čekijos atliktame kokybiniame rizikos vertinime nustatyta, kad branduolinės energijos gamybos projektai laikomi didelės rizikos projektais, o kitų kategorijų projektai laikomi vidutinės ir mažos rizikos projektais. Toliau pateiktoje lentelėje apibendrinama visų rizikos veiksnių ir panašių projektų, vertinamų pagal šešias rizikos kategorijas, rizikos lyginamoji analizė.

([117]) Konkrečiai, Čekijos valdžios institucijos teigė, kad Hinklio kyšulio C elektrinės projekto rengėjas taip pat buvo technologijų tiekėjas, tiekiantis didelę įrangos ir inžinerijos sprendinių dalį pagal daugiau kaip 180 tiesioginių sutarčių. Atsižvelgdama į tai, kad projekto rengėjas taip pat yra svarbus technologijų tiekimo grandinės dalyvis, Čekija teigia, kad jis užsitikrina didesnę kontrolę ir gebėjimą skatinti kompensacijos permoką pagal pagrindines prielaidas ir perdavimo išlaidas.

4 lentelė

Visų rizikos veiksnių ir panašių projektų rizikos vertinimo santrauka

Project	Development	Construction	Operational	Revenue	Financing	Regulatory	Overall
EDU II	High	High	High	Medium (40-year PPA)	Medium	Medium	High
				Low (i60-year PPA)			
HPC	High	High	High	Low	High	Medium	High
Paks II	High	High	High	Medium	Medium	Medium	High
Conventional power plant projects (IPPs)	Medium	Medium	Low	High	Medium	Low	Medium
Offshore wind	Medium	Medium	Low	Low	Low	Low	Low
Czech regulated distribution	Low	Low	Low	Low	Low	Medium	Low

Šaltinis: Čekijos valdžios institucijos

(242) Čekijos teigimu, tipinė tų panašių projektų grąža, atrodo, atitinka pagrindinę riziką. Branduolinės energijos gamybos projektų grąža svyruoja nuo 9 iki 12,5 % (Hinklio kyšulio C elektrinės – 11–11,5 % (su finansiniu svertu), 9,02 % (be finansinio sverto), o Pakšo II projekto – 10,9–12,5 %). Tradicinių elektrinių projektų grąža naudojant finansinį svertą siekia 10–11 %, o jūros vėjo elektrinių – 7–9 %. Galiausiai, Čekijos reguliuojamo elektros energijos ir dujų skirstymo grąža sudaro 7,76–7,94 %.

(243) Be to, Čekijos valdžios institucijos paaiškino, kad apskaičiuojant reikalaujamą EDU II nuosavo kapitalo grąžos intervalą buvo atlikta išsami rinkos kintamaisiais pagrįsta analizė. Atlikus šią analizę nustatyta, kad nuosavo kapitalo grąžos intervalas yra [...]–[...] %, o tai atitinka kokybinį lyginamąjį rizikos vertinimą ir lyginamų projektų grąžą. Konkrečiai, siekiant įvertinti CAPM parametrus, įskaitant nerizikingą normą, nuosavo kapitalo rizikos priedą ir beta koeficientų vertes, buvo naudojami Čekijos ir Europos finansų rinkų kintamieji. Be to, atsižvelgiant į didesnę branduolinių projektų riziką, turi būti įtrauktas branduolinės energetikos priedas, palyginti su tradicine energija arba reguliuojamais tinklais. Mat branduoliniai projektai kelia materialinę statybos ir eksploatavimo riziką ir tai, Čekijos nuomone, rodo patirtis ir praktiniai sunkumai, susiję su branduolinių projektų įgyvendinimu laiku ir neviršijant biudžeto. Čekija teigia, kad, atsižvelgiant į projekto teikiamą apsaugą, 3–3,5 % priedas yra tinkamas ir įtrauktas į CAPM skaičiavimą pagal principą „iš apačios į viršų“.

(244) Be to, Čekijos valdžios institucijos paminėjo, kad siūlomi paramos mechanizmai yra sukurti taip, kad didžiausia rizika būtų perkelta EDU II, ir jų pakaktų pagrindinėms rinkos nepakankamumo problemoms spręsti.

(245) Per oficialų tyrimą Čekija pasiūlė atnaujintą nuosavo kapitalo grąžą, kaip aprašyta 3 skirsnyje (žr. 84–99 konstatuojamąsias dalis).

4.3. **Čekijos pozicija dėl ČEZ pasirinkimo**

(246) Savo atsakyme į sprendimą pradėti procedūrą Čekijos valdžios institucijos paaiškino, kad buvo svarstyti alternatyvūs projekto rengėjai ir ČEZ buvo pasirinkta kaip tinkamiausia (147–148 konstatuojamosios dalys). Prieš atrenkant ČEZ kaip projekto rengėją buvo atlikta išsami trijų nagrinėjamų galimybių (t. y. i) privačiųjų investuotojų konsorciumo, ii) galimybės, kai didžioji dalis projekto priklausytų Čekijos valstybei ir ji ją valdytų, ir iii) galimybė, pagal kurią projekto rengėja būtų ČEZ, analizė (žr. 51 konstatuojamąją dalį). Čekija pasirinko trečiąją galimybę.

(247) Čekijos valdžios institucijos taip pat paaiškino, kad ČEZ yra tinkamiausias projekto rengėjos pasirinkimas, atsižvelgiant į jos gebėjimą ir paskatas įgyvendinti projektą, taip pat į energijos tiekimo saugumo aspektus, nacionalinio saugumo interesus ir technologinį neutralumą. Konkrečiai:

— ČEZ, kaip projekto rengėja, turi unikalią galimybę įgyvendinti šį projektą, nes turi daug patirties rinkoje kaip patikima BE plėtotoja ir operatorė Europoje ir kaip Čekijoje veikianti energijos gamintoja. Be to, „ČEZ Group“ yra viena iš dešimties didžiausių energetikos bendrovių Europoje tiek pagal įrengtąją galią, tiek pagal vartotojų skaičių. Be to, ČEZ suteiks iki 1,95 mlrd. EUR investicijų į EDU II nuosavą kapitalą ir tai bus didelė paskata ČEZ sėkmingai įgyvendinti EDU II.

— Atsižvelgiant į Čekijos anglies dioksido poveikio neutralumo iki 2050 m. tikslus, tiekimo saugumo aspektai atliko svarbų vaidmenį šiam projektui atrenkant investuotojo modelį. ČEZ yra visapusiškai įsipareigojusi įgyvendinti projektą per laikotarpį, kuriuo užtikrinamas Čekijos tiekimo saugumas, ir iki šiol ėmėsi visų būtinų veiksmų šia kryptimi (pvz., įsigijo sklypą, gavo reikiamus planavimo patvirtinimus ir leidimus).

— ČEZ, kaip biržinė ir Čekijos valstybės kaip pagrindinės akcininkės valdoma bendrovė, atliekanti svarbų vaidmenį Čekijos energijos rinkoje, užtikrina, kad būtų apsaugoti Čekijos nacionalinio saugumo interesai, ypač tokioje aplinkoje, kurioje Čekijos ekonomika patiria didelę išorės grėsmę energijos išteklių pasiūlai.

— Galiausiai, nors projekto rengėja buvo pasirinkta ČEZ, branduolinės technologijos tiekėjas bus atrinktas konkurso būdu. IVPS tiekėjas bus atsakingas už projekto statybą ir perdavimą eksploatuoti, todėl jam teks didelė atsakomybė užtikrinant, kad projektas būtų sėkmingai įgyvendintas.

(248) Be to, Čekijos valdžios institucijos paaiškino, kad pasirinkus ČEZ užtikrinamas didelis efektyvumas, padedama išvengti papildomų išlaidų ir nereikalaujama atskiros aikštelės plėtros. Taigi dėl šio pasirinkimo atsiranda didelis projekto įgyvendinimo laiko pranašumas, kurio negalima atkartoti alternatyviose struktūrose.

(249) Čekijos valdžios institucijos išsamiau paaiškino visus iki šiol ČEZ atliktus parengiamuosius darbus. „ČEZ Group“ yra siūlomos BE aikštelės (EDU II) savininkė. Statybvietei reikalingos žemės įsigijimo procesas pradėtas 2008 m. balandžio mėn. ir baigtas 2021 m. (77 konstatuojamoji dalis). Be to, ČEZ atliko galimybių studijas, siekdama sutrumpinti Čekijos projekto rengimo laiką ir išlaidas.

(250) Be to, nuo 2021 m. pradžios ČEZ gavo visas pagrindines licencijas ir leidimus, reikalingus projektui tęsti pagal projekto planą (pvz., branduolinio įrenginio vietos parinkimo licenciją ir PAV (78–79 konstatuojamosios dalys). Branduolinio įrenginio vietos parinkimo licencijai gauti paprastai reikia 6–7 metų, o PAV parengti – 3–5 metų.

(251) Be to, Čekijos valdžios institucijos paaiškino, kad ČEZ, kaip branduolinės elektrinės savininkė ir operatorė, puikiai išmano ir supranta naujos BE reguliavimo reikalavimus, įskaitant licencijavimo reikalavimus, ir Čekijos teisės aktus (149 konstatuojamoji dalis). Be to, ČEZ ir EDU II yra kelių tarptautinių organizacijų, įskaitant Pasaulinę branduolinių įrenginių operatorių asociaciją (WANO) ([118]), Europos suderintus reikalavimus naujoms branduolinėms elektrinėms (EUR) ([119]), Elektros energijos mokslinių tyrimų institutą (EPRI) ([120]), Pasaulio branduolinės energetikos asociaciją (WNA) ([121]) ir II ir III branduolinės energetikos kartos aljansą (NUGENIA) ([122]), narės, todėl jos turi galimybę naudotis standartais ir procesais, kuriuos visame pasaulyje pripažįsta ir skatina reguliavimo institucijos, siekdamos skatinti nuolatinį tobulėjimą.

(252) Čekijos valdžios institucijos taip pat pabrėžė svarbų projekto vaidmenį užtikrinant Čekijos elektros energijos tiekimo saugumą ateityje, ypač atsižvelgiant į anglimis kūrenamų elektrinių eksploatavimo nutraukimą. Konkrečiai, Čekijos valdžios institucijos paaiškino, kad trumpesnis projekto plėtojimo laikotarpis padės spręsti prognozuojamo pajėgumų trūkumo problemą ([123]). Kitoje vietoje plėtojant kitą projektą, kuris būtų gerokai ilgesnės trukmės, nebūtų patenkinti sistemos tiekimo saugumo neatidėliotini poreikiai.

(253) Be to, teikdama argumentus, Čekija paaiškino, kad jei kuris nors alternatyvus projekto rengėjas norėtų įsigyti potencialiai tinkamą branduolinei elektrinei sklypą Čekijos teritorijoje, dėl to būtų labai vėluojama įgyvendinti projektą, palyginti su ČEZ. Konkrečiai, pagal šį alternatyvų scenarijų Čekijos valdžios institucijos apskaičiavo, kad vėlavimas (palyginti su projektu) sudarytų iki 14 metų, nesant jokių garantijų, kad aikštelės apibūdinimo ar planavimo etapuose, kurie buvo sėkmingi EDU II atveju, nekiltų jokių problemų, todėl padidėtų projekto plėtojimo rizika ir išlaidos. Bet kuriuo atveju Čekijos valdžios institucijos teigia, kad nėra jokių duomenų, kad Europoje branduolinė elektrinė būtų plėtojama ne savo šalyje ir tai darytų technologijų požiūriu neutralus, patyręs branduolinės elektrinės operatorius.

(254) Jei projektą plėtotų kitas nei ČEZ projekto rengėjas, Čekija apskaičiavo, kad būtų patirta bent apie [200–700] mln. EUR papildomų išlaidų, kurias reikėtų finansuoti. Šias išlaidas daugiausia sudaro BE aikštelės vertė, galimybių studijos, iki šiol ČEZ vykdyta licencijavimo ir plėtros veikla, taip pat sinergija su esama Dukovanų BE.

(255) Galiausiai, Čekijos valdžios institucijos paminėjo, kad ČEZ pasirinkimas projekto rengėja atitiko ankstesnius Komisijos įvertintus branduolinės energetikos atvejus, kai dėl tų projektų ypatumų nebuvo vykdoma jokia atviro konkurso procedūra projektų rengėjams atrinkti ([124]).

(256) Kitose 2023 m. kovo 16 d. pateiktose pastabose Čekija atkreipė dėmesį į ČEZ patirtį statant ir eksploatuojant branduolines elektrines. Temelyne (Čekija) ČEZ suprojektavo ir pastatė du blokus, kurių įrengtoji galia yra 1 125 MW (jų eksploatacija pradėta 2000 m. ir 2002 m.), o Dukovanuose – pirmąją branduolinę elektrinę; jos dabartinė įrengtoji galia yra 2 040 MW. Šie blokai pradėti eksploatuoti 1985–1987 m. ir Čekija pabrėžia, kad WANO šiuos blokus laiko vienais iš 20 % geriausiai eksploatuojamų elektrinių.

([118]) https://www.wano.info/.
([119]) https://www.europeanutilityrequirements.eu/fr.
([120]) https://www.epri.com/.
([121]) https://www.world-nuclear.org/.
([122]) https://snetp.eu/nugenia/.
([123]) Čekijos perdavimo sistemos operatoriaus modeliai, susiję su vidutinės trukmės adekvatumo prognozėmis pagal tris scenarijus, t. y. i) laipsnišką scenarijų, pagal kurį anglimis kūrenamų elektrinių eksploatavimą numatoma nutraukti ne vėliau kaip 2033 m., ii) konservatyvų scenarijų, pagal kurį anglimis kūrenamų elektrinių eksploatavimą numatoma nutraukti 2038 m., ir iii) orientacinį scenarijų, pagal kurį anglimis kūrenamų elektrinių eksploatavimą numatoma nutraukti 2040 m., rodo, kad siekiant užtikrinti Čekijos elektros energijos tiekimo saugumą ir savarankiškumą svarbu perduoti eksploatuoti naują branduolinės energijos šaltinį laiku.
([124]) Pavyzdžiui, Čekijos valdžios institucijos pažymėjo, kad EDF buvo paskirta Hinklio kyšulio C elektrinei plėtoti po konsultacijų dėl susidomėjimo pareiškimo, kuriose EDF buvo vienintelė atsiliepusi šalis, o Pakšo II atveju „MVM Paks II“ buvo paskirta nerengiant atviro konkurso, nes tuo metu rinkoje nebuvo patikimų alternatyvų.

(257) Be to, Čekija akcentuoja ne tik tiekimo saugumo ir nacionalinio saugumo aspektus, bet ir finansinio saugumo perspektyvą, nes ČEZ turi gerą vyriausybės kredito reitingą ([125]).

(258) Galiausiai, Čekija pažymėjo, kad projekto rengėjo, kuris galėtų būti kitas nei ČEZ, atrankos konkursas turėtų didelių trūkumų. Čekija iš esmės teigia, kad tokiu atveju konkurencija šiuo projekto lygmeniu neduotų jokių rezultatų, kad būtų galima pasirinkti veiksmingiausią operatorių. Atkreipdama dėmesį į pirmiau nurodytas priežastis, Čekija laikosi nuomonės, kad dėl to, jog konkurencija nebūtų naudinga, jei būtų paprašyta kitų šalių pareikšti susidomėjimą arba būtų organizuotas konkursas, nebūtų galima kompensuoti šio proceso trūkumų, visų pirma vėlavimo ir papildomų išlaidų, taip pat saugumo problemų, susijusių su bet kuriuo kitu potencialiu kandidatu. Čekija taip pat teigia, kad nė viename projekto planavimo etape nė viena trečioji šalis nesiskundė arba nepareiškė prieštaravimų dėl ČEZ paskyrimo projekto rengėja, įskaitant trečiųjų šalių atsakymus į sprendimą pradėti procedūrą.

4.4. **Čekijos pozicija dėl projekto poveikio prekybai ir konkurencijai**

4.4.1. *Galimas ČEZ manipuliavimas kainomis ir pajėgumų ribojimas*

(259) Atsakydamos į sprendime pradėti procedūrą Komisijos išreikštas abejones dėl galimo ČEZ pajėgumų ribojimo, Čekijos valdžios institucijos paaiškino, kad „ČEZ Group“ neturės nei ekonominių paskatų, nei galimybių padidinti didmenines kainas sumažindama EDU II produkciją.

(260) Pirma, Čekijos valdžios institucijos teigia, kad taip yra todėl, kad pagal projekto valdymo struktūrą EDU II yra nepriklausoma nuo „ČEZ Group“; taigi faktiškai apribojamos pastarosios galimybės nepagrįstai kištis į kasdienę BE veiklą.

(261) Antra, remiantis „Oxera“ ataskaita ([126]), „*EDU II perdavimas eksploatuoti turi nedidelį, bet pastebimą poveikį Čekijos elektros energijos kainai*“. Iš šioje ataskaitoje pateiktų prognozių matyti, kad dėl EDU II perdavimo eksploatuoti 2040–2050 m. Čekijos elektros energijos kainos sumažėtų maždaug 2 EUR/MWh (170 konstatuojamoji dalis). Po to Čekijos valdžios institucijos apskaičiavo, kad, jei EDU II vienus metus visiškai neveiktų, ji iš viso prarastų apie 450 mln. EUR pajamų ([127]), o ČEZ sukauptų tik apie 17 mln. EUR papildomų pajamų iš kitų metų neapdraustos produkcijos dalies pardavimo ([128]), todėl „ČEZ Group“ patirtų didelių finansinių nuostolių.

([125]) Nuoroda į 2023 m. kovo 16 d. Čekijos atsakymus į 20 klausimą.

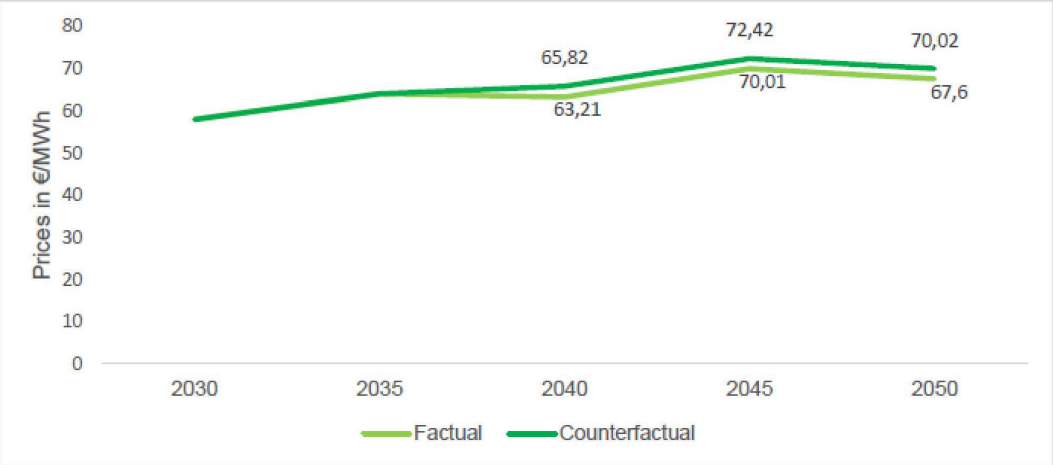
([126]) „Oxera Consulting LLP“, 2021, *The impact of Dukovany on the Central European electricity market (Dukovanų elektrinės poveikis Vidurio Europos elektros energijos rinkai)* (toliau – „Oxera“ ataskaita).

([127]) Apskaičiuota remiantis metine 9 TWh gamyba, padauginta iš 50 EUR/MWh.

([128]) Apskaičiuota remiantis 21 % metinės 40 TWh energijos gamybos apimties verte, padauginta iš 2 EUR/MWh kainos, padidintos, kad atspindėtų 2020 m. realiąsias kainas.

3 diagrama

Didmeninių elektros energijos kainų skirtumas Čekijoje pagal faktinį ir priešingos padėties scenarijus (2030–2050 m.)

Note: Projections taken from the Oxera model baseline (factual and counterfactual) scenarios. (In the factual scenario, the planned support measures for the construction and operation of Dukovany II are implemented, while in the counterfactual scenario, the planned measures are not implemented.)

Source: Oxera report

(262) Trečia, Čekijos valdžios institucijos paaiškino, kad nors teoriškai galima šiek tiek sumažinti EDU II gamybos apimtį ([129]), mažai tikėtina, kad toks pokytis lems reikšmingą elektros energijos kainų pokytį, atsižvelgiant į tai, kad Europos energijos rinkos yra sujungtos. Čekija ir jos artimiausios kaimyninės šalys, kurių elektros energijos rinkos yra sujungtos, yra Austrija, Vokietija, Lenkija ir Slovakija. Čekija teigia, kad 2030–2050 m. projektas neturėtų poveikio kainų nustatymui Čekijoje arba turėtų tik labai nedidelį poveikį. Iš tiesų, jos skaičiavimais, elektros energijos rinkos kaina sujungtame regione nustatoma remiantis ne Čekijoje pagamintos elektros energijos kainomis (iki 98 % valandų sudaro užsienio gamintojų gamybos valandos). Čekijoje energija būtų gaminama naudojantis gamtinėmis dujomis ir lignitu, vis daugiau pasitelkiant AEI. Šios Čekijos technologijos lemtų kainas tik nedidelį valandų skaičių.

(263) Čekijos valdžios institucijos taip pat teigia, kad ČEZ būtų padarytas neigiamas poveikis, jei SPĮ nurodytų EDU II apriboti gamybą, net ir dėl pagrįstų priežasčių, pavyzdžiui, dėl sistemos balansavimo, nes dėl tokio apribojimo ČEZ pinigų srautai sumažėtų. Bet kuriuo atveju, Čekija teigimu, branduolinėms elektrinėms pradėjus veikti, jų ribinės eksploatavimo sąnaudos yra nedidelės ir jos neturi daug galimybių dideliu mastu moduliuoti savo produkcijos kiekius.

(264) Ketvirta, Čekijos valdžios institucijos paaiškino, kad tiek EDU II, tiek „ČEZ Group“ ekonomiškai racionalūs veiksmai būtų visada gaminti didžiausią įmanomą BE produkcijos kiekį, nes EDU II gaus pajamų tik už patiektą elektros energiją ([130]). Čekijos valdžios institucijos nurodė „Oxera“ ataskaitą, kurioje teigiama, kad *„[v]isas EDU II produkcijos sumažėjimas lems prarastus pinigų srautus ir galimas finansines problemas, kurių patirs EDU II, atsižvelgiant į mažą pelningumo maržą, kuria projektas veiktų šiuo metu siūloma 50 EUR/MWh EEPS kaina“* ([131]). Jos taip pat paaiškino, kad EDU II veiklos marža vidutiniškai yra [40–50] %, o įtraukus GFP išlaidas ir grąžinimą ji sumažėja iki 6 %. Sumažinus apkrovos koeficientą nuo numatyto [75–100] % iki mažiau nei [70–90] %, būtų netekta pinigų, kuriuos būtų galima panaudoti skolai tvarkyti, ir dėl to EDU II negalėtų tvarkyti GFP. Sumažinus iki mažiau nei [40–60] %, pinigų srautų nepakaktų veiklos sąnaudoms padengti.

([129]) Konkretus BE veiklos moduliavimo laipsnis būtų nustatomas pagal pasirinktą IVPS technologiją.

([130]) Kita vertus, Čekijos valdžios institucijos paaiškino, kad būtų ekonomiškai neracionalu, jei EDU II gamintų produkcijos kiekį, nesiekiantį apatinės ribos (t. y. 84 %), t. y. sumos, kuriai esant pinigų srautas skolos tvarkymui yra nepakankamas.

([131]) Žr. „Oxera“ ataskaitą.

(265) Dėl Komisijos abejonių dėl galimo ČEZ manipuliavimo kainomis, iškeltų sprendime pradėti procedūrą, Čekijos valdžios institucijos paaiškino, kad ČEZ rinkos dalis Čekijoje ir kaimyninėse rinkose tik nežymiai padidės dėl EDU II įrengtų dispečerinio skirstymo gamybos pajėgumų ir turės nedidelį poveikį ČEZ įtakai rinkoje. Čekijos valdžios institucijos taip pat paaiškino, kad rinkos dalies padidėjimą dėl projekto investicijų į branduolinę energiją atsvers rinkos dalies sumažėjimas dėl mažesnių investicijų į anglimis kūrenamas elektrines ir planinio esamos BE eksploatavimo nutraukimo. Bet kuriuo atveju, Čekija teigimu, SPĮ yra specialiai pritaikyta siekiant užkirsti kelią bet kokiam galimam konkurencijos iškraipymui.

(266) Čekija taip pat nesutinka, kad atitinkama rinka apimtų tik Čekiją. Kadangi šiuo metu įgyvendinami rinkų susiejimo mechanizmai ir siekiama mažinti Europos priklausomybę nuo iškastinio kuro integruojant AEI, Čekija laikosi nuomonės, kad, kaip tikimasi, valstybių narių elektros energijos sistemų sujungimo lygis didės ([132]). Taip pat reikėtų apsvarstyti galimybę ateityje peržiūrėti prekybos zonas ir tarpvalstybinių prekybos zonų susijungimų galimybę. Todėl Čekija daro išvadą, kad atitinkama rinka yra platesnė nei Čekijos, o tai daro tokį poveikį ČEZ rinkos dalims:

(267) Konkrečiai, Čekijos valdžios institucijos teigia, kad pajėgumai, kuriuos sukurs EDU II, neturės didelio poveikio „ČEZ Group“ įtakai Čekijos rinkoje ([133]). Visų pirma, jos apskaičiavo, kad 2040 m. EDU II dispečerinio skirstymo gamybos pajėgumai sudarys tik 4 % Čekijos rinkos ir maždaug 0,8 % projekto atitinkamos geografinės rinkos ([134]). Čekijos teigimu, prognozuojama, kad „ČEZ Group“ rinkos dalis 2030–2050 m. bus gerokai sumažėjusi, o pradėjus veikti EDU II grupės rinkos dalis Čekijoje ir atitinkamoje geografinėje rinkoje padidėtų atitinkamai tik 4,08 % / 0,76 % (2040 m.) ir 6,97 % / 0,76 % (2050 m.). Manoma, kad toks grupės rinkos dalies padidėjimas dėl EDU II pajėgumų neturės reikšmingo poveikio grupės įtakai Čekijos ar kaimyninėse rinkose.

5 lentelė

ČEZ rinkos dalis pagal dispečerinio skirstymo įrengtąją galią (2020–2050 m.), faktinis scenarijus

Year	Market shares in Czech Republic	Increase in market shares in Czech Republic due to Dukovany II	Market shares in Czech Republic incl. import capacities	Market shares in Czech Republic and four neighbours incl. import capacities	Increase In market shares in Czech Republic and four neighbours due to Dukovany II
2020	80,20%	-	60,29%	6,50%	-
2030	70,37%	-	50,64%	5,89%	-
2035	70,82%	-	49,25%	5,67%	-
2040	71,43%	4,08%	45,06%	5,38%	0,76%
2045	70,40%	5,37%	42,92%	4,86%	0,77%
2050	44,17%	6,97%	28,40%	3,46%	0,77%

Note: Dispatchable capacity includes all thermal, nuclear, and pumped storage hydro plants. Data for 2020 were provided by ČEPS. Market shares 2030–50 is based on the Oxera model, which takes the ČEPS and TYNDP 2020 data as a basis. Projections taken from the Oxera model baseline (factual) scenario.

Source: Oxera report

([132]) Žr. 13 konstatuojamąją dalį ir 6 išnašą.

([133]) 2023 m. gruodžio mėn. „ČEZ Group“ priklauso 61 % Čekijos elektros energijos gamybos įrenginių, 35 % tiekėjų ir 53 % lignito kasybos. Žr. „ČEZ Group“ strategiją *Clean Energy of Tomorrow, Investment Story*, 2023 m. gruodžio mėn., https://www.cez.cz/webpublic/file/edee/ospol/fileexport/investors/investment-stories2022.

([134]) Projekto atitinkamą geografinę rinką sudaro Čekija ir jos kaimyninės šalys, kurių elektros energijos rinkos sujungtos (t. y. Austrija, Vokietija, Lenkija ir Slovakija).

6 lentelė

Čekijos duomenimis, apskaičiuotoji būsima ČEZ rinkos dalis pagal gamybos apimtį

Year	CEZ market shares in Czech Republic incl. net imports	Dukovany II market shares in Czech Republic incl. net imports	CEZ market shares in Czech Republic and four neighbours	Dukovany II market shares in Czech Republic and four neighbours
2019	70,48%	-	7,32%	-
2020	64,29%	-	6,94%	-
2030	73,02%	-	5,29%	-
2035	71,24%	-	4,92%	-
2040	45,15%	12,83%	2,89%	0,82%
2045	42,61%	12,40%	2,76%	0,80%
2050	18,98%	10,27%	1,40%	0,76%

Note: Projections taken from the Oxera model baseline (factual) scenario.

Source: ČEPS, ENTSO–E Transparency platform, CEZ, APG, SMARD Strommarktdaten, Oxera model.

(268) Be to, Čekijos valdžios institucijos teigė, kad pagrindinis „ČEZ Group“ strateginis tikslas yra veiksmingas branduolinių elektrinių, taip pat lignito ir anglimis kūrenamų elektrinių valdymas. Tačiau planuojama, kad anglimis kūrenamų elektrinių (kurios 2019 m. sudarė 45 % įrengtosios galios GW ir 39 % visos pagamintos elektros energijos TWh) bus laipsniškai atsisakyta, laikantis ES dekarbonizacijos reikalavimų. ČEZ yra įsipareigojusi iki 2050 m. pasiekti anglies dioksido poveikio neutralumą ir planuoja sumažinti anglimis kūrenamus pajėgumus beveik perpus – iki 3 GW iki 2025 m. ir iki 2 GW iki 2030 m. Čekijoje anglys šiuo metu sudaro maždaug pusę elektros energijos gamybos ir ją iš dalies pakeis branduolinė energija ir, kiek mažesniu mastu, atsinaujinantieji energijos ištekliai ([135]).

7 lentelė

Konkrečių kuro rūšių dalis bendroje elektros energijos gamyboje Čekijoje

	2016	2040 target level according to the State Energy Policy
Coal and other solid non-renewable fuels	50%	11-21%
Nuclear energy	29%	46-58%
Natural gas	8%	5-15%
Renewable and secondary energy sources	13%	18-25%
Total	**100%**	**100%**

Source: Czech Republic (2019), 'National Energy and Climate Plan of the Czech Republic', November.

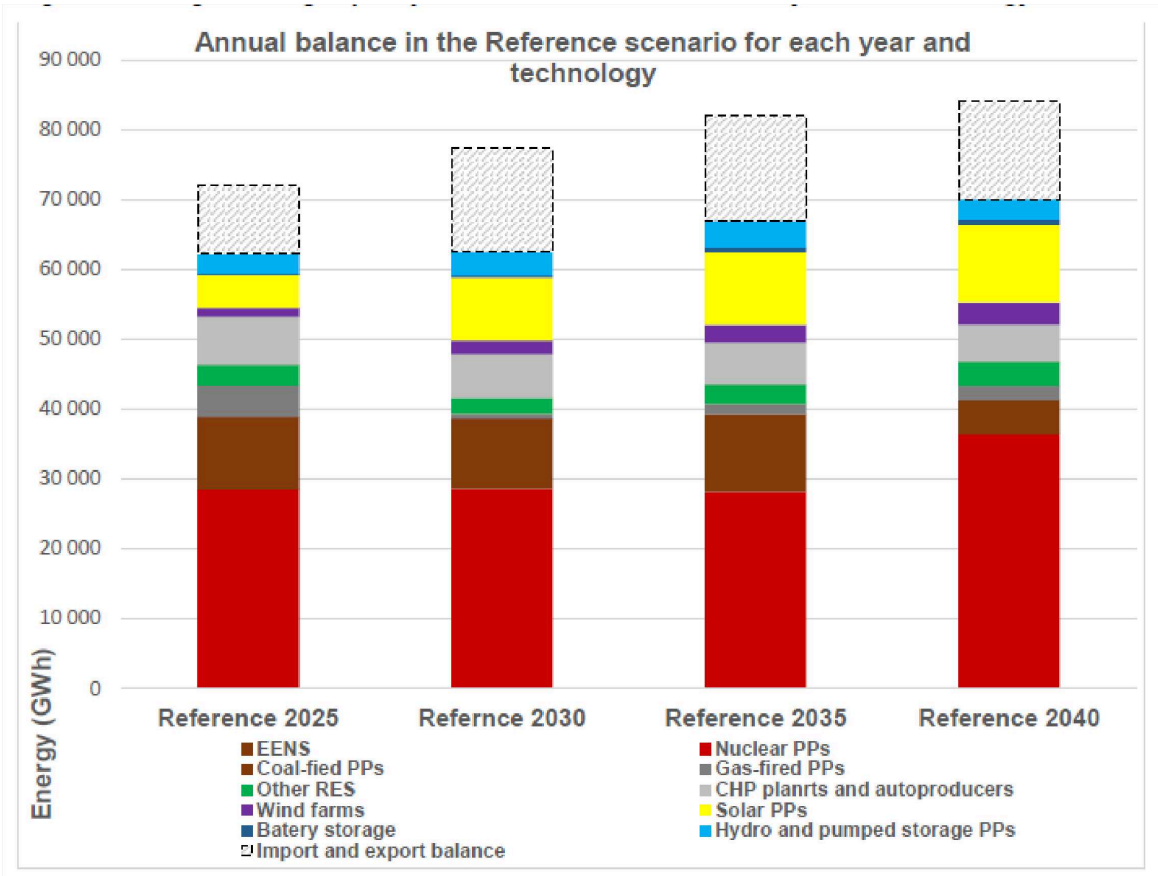
([135]) Čekijos valdžios institucijos paaiškino, kad, nors Čekija toliau diegia atsinaujinančiuosius energijos išteklius, dėl savo geografijos, geologijos ir klimato, taip pat dėl didelių turimų technologijų sąnaudų šalis turi ribotas galimybes plėsti AEI gamybą platesniu mastu.

(269) Remiantis išmetamųjų teršalų kiekio mažinimo tikslais, elektros energijos gamybos naudojant anglis Čekijoje bus dideliu mastu nutraukta, todėl tam, kad ši spraga būtų užpildyta, reikės naujų investicijų į branduolinę energiją, AEI ir gamtinių dujų gamybos pajėgumus ([136]). Numatoma, kad 2037 m. elektros energijos gamyba naudojant antracitą ir lignitą bus visiškai nutraukta, o pajėgumas sumažės maždaug 6,5 GW ([137]).

(270) Čekijos valdžios institucijos paaiškino, kad EDU II atlieka svarbų vaidmenį siekiant Čekijos vyriausybės išmetamųjų teršalų kiekio mažinimo tikslų, kartu prisidedant prie būtino tiekimo saugumo Čekijoje. Naujieji branduoliniai blokai turėtų pakeisti kai kuriuos dabartinius elektros energijos gamybos naudojant lignitą ir antracitą pajėgumus, taip pat Dukovanų branduolinius blokus, kurių eksploatavimas 2045–2047 m. bus nutrauktas ([138]). Čekija taip pat teigia, kad projektas neišstumtų investicijų į sausumos vėjo energijos gamybą. Toks pat energijos gamybos iš vėjo energijos kiekis būtų įrengtas 2030–2050 m. pagal scenarijus, kuriuose atsižvelgiama į šio projekto įgyvendinimą ir į jį neatsižvelgiama, nors, jei projektas būtų įgyvendintas, įrenginiai būtų įrengti šiek tiek vėliau.

4 diagrama

Kiekvienų metų kiekvienos technologijos grynoji galia pagal orientacinį scenarijų

Šaltinis: Čekijos valdžios institucijos

([136]) Numatoma, kad iki 2038 m. bus uždaryti visi lignito ir antracito gamybos pajėgumai, galbūt išskyrus kai kuriuos bendros šilumos ir elektros energijos gamybos įrenginius, kaip numatyta neseniai parengtame plane laipsniškai atsisakyti taršiausių elektrinių. Žr. Čekijos anglių komisija, 2020, 7-ojo Anglių komisijos posėdžio protokolas, 2020 m. gruodžio 4 d., p. 6–7, paskelbta adresu https://www.mpo.cz/assets/cz/rozcestnik/ministerstvo/kalendar-akci-vse/2021/2/Zapis-z-jednani-UK-_4-12-2020_.pdf.

([137]) Tai pagrįsta ČEPS pateiktais duomenimis.

([138]) ČEPS duomenimis, keturių esamų Dukovanų branduolinių blokų (kiekvieno iš jų galia – apie 510 MW) eksploatavimą planuojama nutraukti taip: vieno iš blokų – 2045 m. pabaigoje, vieno – 2046 m. pabaigoje ir dviejų – 2047 m. pabaigoje.

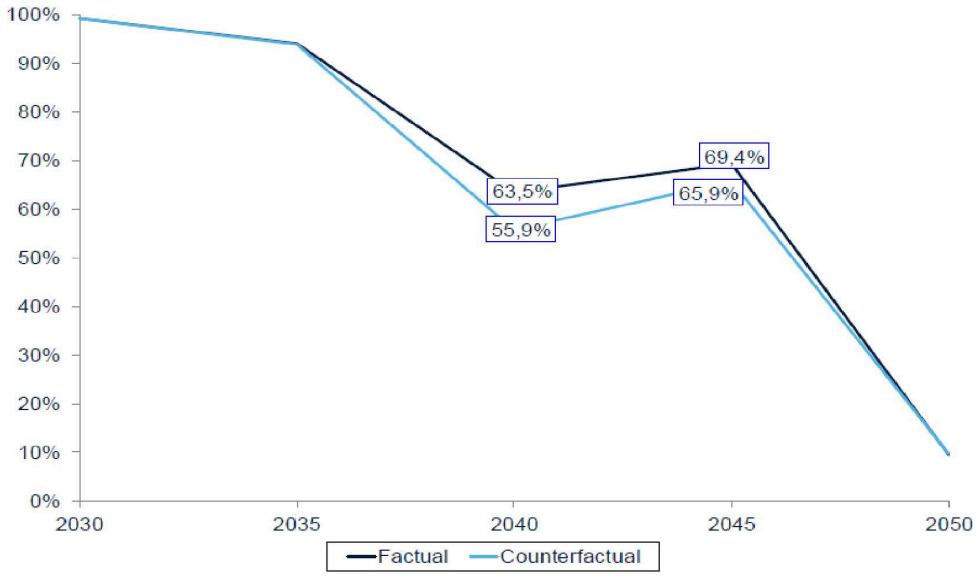
(271) Šešta, Čekija teigia, kad dėl ČEZ pareigos pagal pirkimo sutartį parduoti visą EDU II produkciją SPĮ, taip pat dėl Čekijos įsipareigojimų dėl prekybos BE pagaminta elektros energija jos eksploatavimo laikotarpiu (žr. 3.6.4 skirsnį), manoma, kad dėl bet kokio galios padidėjimo, susijusio su šiomis investicijomis, elektros energijos kiekis, kurį galima parduoti ČEZ klientams, nepadidės.

(272) Galiausiai, Čekija teigia, kad ČEZ svarbumas ([139]) pagal reikalingumo paklausai patenkinti indeksą (RSI), neretai naudojamą gamintojo gebėjimui veikti nepriklausomai nuo konkurentų įvertinti, ateityje labai sumažėtų:

5 diagrama

Čekijos duomenimis, ČEZ svarbumas pagal RSI

Figure 6.10 Share of hours in which CEZ' RSI is below 1, factual and counterfactual scenarios (2030–50)

Note: Projections taken from the Oxera model baseline (factual and counterfactual) scenarios.

Source: Oxera model based on TYNDP 2020 and ČEPS data.

4.4.2. *SPĮ vaidmuo rinkoje*

(273) Dėl SPĮ vaidmens rinkoje Čekijos valdžios institucijos teigė, kad su SPĮ susijęs komercinis susitarimas sąmoningai paliktas atviras ir lankstus, kad jis būtų tinkamai parengtas siekiant išvengti bet kokio galimo rinkos iškraipymo.

(274) Čekija paaiškino, kad SPĮ bus visiškai nepriklausoma nuo EDU II ir „ČEZ Group“ ir turės atskirą valdymo ir vadovybės struktūrą. Ji su EDU II (ir, jei aktualu, su ČEZ) sudarys sandorius, grįstus ištiestosios rankos principu. Čekijos valdžios institucijos paminėjo, kad tokioje valdymo struktūroje su prekybos strategija susijusių sprendimų priėmimas, už kurį atsako SPĮ ir kuris daro poveikį konkurencijai ir prekybai elektros energijos rinkose, atskiriamas nuo BE plėtros ir eksploatavimo, už kuriuos atsako EDU II.

(275) Čekijos valdžios institucijos taip pat akcentavo skirtumą tarp projekte pasiūlyto SPĮ metodo ir priemonių kitų branduolinių įrenginių atveju, kiek tai susiję su BE komercine struktūra ir įsipareigojimo pirkti mechanizmais. Čekijos valdžios institucijos paaiškino, kad SPĮ metodo naujumas, palyginti su kitais atvejais, susijęs su atskiro subjekto, kuris yra nepriklausomas nuo BE operatoriaus, įsteigimu. EDU II nuosavybės teise valdys ir eksploatuos BE ir gamins elektros energiją turėdama tik elektros energijos gamybos licenciją. EDU II pagamintą produkciją visą

([139]) Analizuojant svarbumą nagrinėjama, ar konkrečiai įmonei priklausančios elektrinės yra reikalingos siekiant patenkinti paklausą tam tikru laikotarpiu, t. y. reikalingas bent vienas jų pagamintas megavatas. Jei taip, įmonė galėtų pasinaudoti šia įtaka rinkoje. Svarbumas susijęs tik su įtakos rinkoje galimybe visoje rinkoje, o ne su tuo, ar įtaka rinkoje gali atsirasti konkrečiais atvejais, pavyzdžiui, kai yra perdavimo apribojimų.

įsipareigos pirkti SPĮ, kuri turės prekybos elektros energija licenciją. SPĮ parduos EDU II produkciją didmeninėje rinkoje ir taip pat bus už balansą atsakinga šalis (BAŠ) OTE kaip prekiautojo elektros energija atžvilgiu. Taigi EDU II neprekiaus su kitais rinkos dalyviais (išskyrus SPĮ) ir nebus veikiama rinkos sąlygų. Čekijos valdžios institucijos pabrėžė, kad šios struktūros tikslas – apriboti galimų rinkos iškraipymų riziką, kylančią dėl įtakos rinkoje.

8 lentelė

EDU II (toliau lentelėje – „Dukovany II“), Hinklio kyšulio C ir Pakšo II komercinių struktūrų palyginimas

	Owner/operator of assets	Trading entity	Price mechanism for the offtake of generated electricity
Dukovany II	State support **recipient** (EDUII)	The Supply SPV, wholly owned by the State [**Counterparty** to some of the state support]	Power Purchase Agreement *(pre-determined PPA price for the full generation volume)*
Hinkley Point C	State aid **recipient** (the NPP)		Contracts for Difference *(market price topped up or reduced to match the pre-determined Strike Price)*
Paks II	State aid **recipient** (the power plant)		Market price *(with the condition that at least 30% of the generation must be sold on the open market and bilateral contracts must be limited to less than 70% of the output)*

Šaltinis: Čekijos valdžios institucijos

(276) Čekijos valdžios institucijos taip pat paaiškino, kad SPĮ numatyta sudaryti savo prekybos operacijų sąrašą ir vykdyti veiklą vidaus lygmeniu, tačiau, jei būtų manoma, kad tai būtų tinkamiau ir ekonomiškai efektyviau, SPĮ gali apsvarstyti galimybę ateityje surengti konkursą prekybos funkcijai perduoti išorės paslaugų teikėjui.

(277) Be to, Čekijos valdžios institucijos paminėjo, kad SPĮ priims rizikos mažinimo prekybos strategiją ir sieks vengti bet kokio neigiamo poveikio rinkai. Visų pirma tikimasi, kad numatomas komercinis modelis paskatins SPĮ gauti maksimalias elektros energijos pardavimo pajamas Čekijos valstybei ir vėliau kuo labiau sumažinti projektui skiriamos pagalbos sumą. Kalbant apie prekybos strategiją, SPĮ pirmiausia veiks Čekijos didmeninėje elektros energijos rinkoje, tačiau suprantama, kad regionas yra glaudžiai sujungtas ir kitos paros rinkos yra susietos su kaimyninėmis šalimis. Kadangi tikimasi, kad ateityje rinkos augs, o likvidumo lygiai didės, ypač atsižvelgiant į tai, kad 2021 m. birželio mėn. užbaigtas kitos paros rinkų susiejimas tarp Vokietijos, Lenkijos ir Austrijos bei Čekijos, Vengrijos, Slovakijos ir Rumunijos regionų, prekybos strategija bus reguliariai vertinama, kad derėtų su naujausiomis rinkos sąlygomis. Numatoma, kad galutinė prekybos strategija, grindžiama skaidrumo ir rizikos mažinimo požiūriu, bus priimta po 2030 m.

(278) Per oficialų tyrimą Čekija nusprendė pasiūlyti įsipareigojimus dėl prekybos branduoline energija (kaip aprašyta 112–119 konstatuojamosiose dalyse).

5. **TREČIŲJŲ ŠALIŲ PASTABOS**

(279) Per konsultacijas dėl sprendimo pradėti procedūrą, kurios truko iki rugsėjo 5 d., Komisija gavo 18 respondentų pastabas. Pažymėtina, kad dauguma trečiųjų šalių pastabų (t. y. 12 iš 18) buvo už projektą. Toliau aprašomos valstybės pagalbai įvertinti svarbios pastabos.

(280) Pastabų pateikė valstybės narės, įmonės, asociacijos ir nevyriausybinės organizacijos (NVO). Trečiųjų šalių pastabos atitinkamose vertinimo dalyse bus nagrinėjamos konkrečiai nenurodant konkrečios pastabos.

(281) Trečiųjų šalių pastabos bus aprašomos jas grupuojant pagal temas.

5.1. **Pastabos dėl pagalbos buvimo**

(282) Dėl pagalbos buvimo pastabų negauta.

5.2. **Pastabos dėl pagalbos suderinamumo**

5.2.1. *Pastabos dėl priemonės tinkamumo*

(283) Dvi trečiosios šalys pritaria sprendime pradėti procedūrą Komisijos išreikštoms abejonėms dėl priemonės tinkamumo.

(284) Be to, vienas respondentas teigė, kad kol kas neįmanoma įvertinti dabartinių pokyčių Europos elektros energijos rinkoje ir jų būsimo poveikio. Todėl būtų labai sunku konkrečiai įvertinti priemonės tinkamumą.

(285) Be to, daugelis respondentų teigė nepritariantys Komisijos nuogąstavimams dėl priemonės tinkamumo. Jų nuomone, siūloma priemonė yra tinkama, nes priemonę sudaro tinkamas priemonių derinys numatytiems projekto tikslams pasiekti ir kartu užtikrinama, kad mažiau konkurenciją iškraipančios politikos ar priemonių, kuriomis būtų galima pasiekti tuos pačius rezultatus, nebūtų. Be to, kai kurios trečiosios šalys teigė, kad priemonės sudedamosios dalys (t. y. įsipareigojimo pirkti sutartis, paskola ir apsaugos nuo teisės pakeitimų mechanizmas) yra vienos nuo kitų neatsiejamos ir būtinos atitinkamam su projektu susijusiam rinkos nepakankamumui pašalinti.

(286) Be to, kai kurie respondentai pažymėjo, kad galutiniame Komisijos sprendime dėl Hinklio kyšulio C projekto buvo patvirtintas panašus priemonių derinys (t. y. susitarimas dėl skirtumo, valstybės garantija ir apsaugos nuo galimai žalingų politinių sprendimų mechanizmas), o projekto rengėjo prisiimama rizika buvo panaši.

5.2.2. *Pastabos dėl priemonės proporcingumo*

(287) Du respondentai pakartojo, kad pritaria sprendime pradėti procedūrą Komisijos išreikštoms abejonėms dėl priemonės proporcingumo.

(288) Be to, vienas respondentas teigė, kad dar negalima įvertinti dabartinių pokyčių Europos elektros energijos kainų rinkoje ir jų būsimo poveikio. Todėl būtų labai sunku konkrečiai įvertinti priemonės proporcingumą.

(289) Tačiau daugelis trečiųjų šalių atsakė, kad nepritaria Komisijos nuogąstavimams dėl priemonės proporcingumo. Jų teigimu, siūloma priemonė yra proporcinga.

(290) Keli respondentai teigė, kad prielaidos, kuriomis remiantis buvo apskaičiuota projekto nuosavo kapitalo grąža, tiksliai atspindi ČEZ rizikos poziciją ir pagalbos gavėjo prisiimamą riziką.

(291) Be to, Komisija gavo keletą pastabų, kad siūloma periodinė pirkimo sutartyje numatytos vykdymo kainos peržiūra, pagrįsta rinkos vertinimais, yra pakankama automatinė stabilizavimo priemonė, kad būtų išvengta kompensacijos permokos, ir turėtų suteikti pakankamai finansinių paskatų tiek EDU II, tiek SPĮ, kad būtų kuo labiau padidinta gamyba ir sudaryti pelningi prekybos energija susitarimai.

(292) Viena trečioji šalis pažymėjo, kad siūloma pirkimo sutarties trukmė (t. y. 60 metų, apimant įrenginio eksploatavimo laikotarpį (pagal MADKĮ – 30 metų laikotarpis, kurį galima kelis kartus pratęsti 10 metų), iš naujo įvertinus Čekijos prekybos ir pramonės ministerijos reguliuojamos vykdymo kainos proporcingumą) yra apibrėžta siekiant atspindėti konkrečias technines, reguliavimo ir finansavimo sąlygas.

5.2.3. *Pastabos dėl valstybės intervencijos būtinybės*

(293) Vienas respondentas teigė, kad energijos tiekimą taip pat būtų galima užtikrinti pigesnėmis technologijomis, ir tvirtino, kad subsidijos branduoliniame sektoriuje sulėtintų pažangą kitų pigesnių, spartesnių ir klimatui palankesnių technologijų srityje. Be to, jis laikėsi nuomonės, kad elektros energijos gamyba BE neturėtų būti subsidijuojama, nes ši technologija yra brandi ir nepelninga.

(294) Komisija gavo vieną pastabą, kad valstybės intervencija į elektros energijos gamybą branduolinėse elektrinėse yra nepagrįsta atsižvelgiant į naujausius rinkos pokyčius. Visų pirma šis respondentas teigė, kad dėl pastarojo meto neramumų rinkoje susidariusios didelės elektros energijos kainos ateinančiais dešimtmečiais išliks didelės, todėl pagalbos suma priemonei nepadės pasiekti vieno iš jos tikslų – užtikrinti mažesnes elektros energijos kainas rinkoje.

(295) Vienoje iš pastabų pažymėta, kad Čekija gali investuoti į AEI plėtrą ir iki 2030 m. pagaminti po 5,3 TWh naujose vėjo jėgainėse ir po 4,9 TWh naujose fotovoltinėse elektrinėse, užuot skatinusi Dukovanų BE plėtrą. Be to, joje teigiama, kad valstybės parama vėjo ir saulės energijos plėtrai būtų daug mažesnė, palyginti su branduoline energija.

(296) Priešingai nei šios pastabos, kelios trečiosios šalys teigė, kad valstybės intervencija yra būtina priemonės tikslams pasiekti.

(297) Kai kurie respondentai pažymėjo, kad valstybei nesikišant įgyvendinti naują branduolinės elektrinės projektą dabartinėje Europos elektros energijos rinkoje būtų neįmanoma. Jie taip pat teigė, kad privačiuosius investuotojus atgraso dabartinis rinkos nepakankamumas (didelis kapitalo poreikis, ilgalaikis rinkos kainų nepastovumas ir su politika, įstatymais ir kitais teisės aktais susijusi rizika) ir didelis neapibrėžtumas, susijęs su branduoliniais projektais, todėl, siekiant užtikrinti investicijas į mažo anglies dioksido pėdsako branduolines elektrines, valstybės intervencija yra būtina.

(298) Be to, kai kurios trečiosios šalys atkreipė dėmesį į tai, kad pastarojo meto energijos rinkų nepastovumas rodo, jog valstybės pagalbos paramos schemos yra būtinos rinkos iškraipymams kompensuoti. Be to, šie respondentai paminėjo, kad rinkos sąlygos neskatina plėtoti didelio masto energetikos infrastruktūros projektų.

(299) Vienas respondentas teigė, kad nauji branduoliniai projektai turi būti analizuojami atsižvelgiant į naują tiekimo saugumo perspektyvą ir jiems turi būti teikiama pirmenybė, atsižvelgiant į galimybę sumažinti priklausomybę nuo importo iš Rusijos. Jis taip pat pažymėjo, kad neseniai branduolinės energijos įtraukimas į ES tvaraus finansavimo taksonomiją yra svarbus žingsnis sudarant sąlygas tolesnei branduolinės energijos plėtrai.

5.2.4. *Gautos pastabos dėl ČEZ pasirinkimo*

(300) Kai kurios trečiosios šalys savo pastabose aiškiai pareiškia nepritariančios Komisijos nuogąstavimams dėl ČEZ pasirinkimo be konkurso ar konsultacijų. Tiek valstybės, tiek energetinio saugumo sumetimais, taip pat dėl kitų priežasčių (pvz., veikiančio operatoriaus ekspertinių žinių, praktinės patirties ir efektyvumo) tos šalys mano, kad visiškai pagrįsta paskirti valstybės valdomą energetikos įmonę, pavedant jai vykdyti kompleksišką užduotį, pavyzdžiui, statyti ir eksploatuoti naują branduolinę elektrinę, ir pažymi, kad tai atspindi platesnę tarptautinę praktiką.

(301) Nė vienas konkurentas ar jokia kita trečioji šalis nekėlė jokių prieštaravimų dėl ČEZ pasirinkimo projekto rengėja.

5.2.5. *Gautos pastabos dėl galimų netinkamų valstybių narių konkurencijos ir prekybos iškraipymų*

(302) Vienas respondentas savo pastabose pakartoja pritariantis sprendime pradėti procedūrą Komisijos nuogąstavimams dėl galimo konkurencijos rinkoje iškraipymo. Be to, jis mano, kad elektros energijos gamyba naudojant branduolinę technologiją yra per daug subsidijuojama ir todėl nekonkurencinga, ir teigia, kad bet koks subsidijavimas labai iškraipytų konkurenciją rinkoje.

(303) Kita vertus, kelios trečiosios šalys pažymėjo, kad yra nedidelė rizika, jog priemonė iškraipys arba galės iškraipyti konkurenciją rinkoje.

(304) Kai kurie respondentai teigė, kad SPĮ struktūra gali turėti ribotą poveikį rinkai, nes ČEZ ir EDU II yra du atskiri ūkio subjektai, kurie bus visiškai nepriklausomi vienas nuo kito. Jie taip pat tvirtina, kad galimybės manipuliuoti rinka būtų ribotos.

(305) Vienas respondentas atkreipė dėmesį į tai, kad ČEZ turi didelį anglimis kūrenamų elektrinių parką, kurio eksploatavimą šio amžiaus ketvirtajame dešimtmetyje numatoma nutraukti, taip pat numatoma, kad 2045–2047 m. bus uždaryti keturi Dukovanuose esantys blokai. Tuo remdamasis jis teigė, kad ČEZ elektros energijos gamybos rinkos dalys reikšmingai nepadidės.

(306) Be to, viena trečioji šalis pateikė pastabą, kad manipuliavimo rizika, kai rinkos kainos yra didesnės už pirkimo sutartyje nustatytą pirkimo kainą ir „ČEZ Group“ pirkimo kainą, gali turėti ekonominių paskatų sumažinti EDU II produkciją, kad kiti blokai parduotų daugiau energijos didesnėmis rinkos kainomis, atrodo nedidelė. Taip yra todėl, kad EDU II veikla bus siejama su dideliu apkrovos koeficientu (90 %), o EDU II ekonominė paskata – pateikti rinkai visą turimą kiekį, kad ji gautų atlygį ir galėtų tvarkyti savo skolą. Be to, „ČEZ Group“ ir EDU II yra atskirtos. Be to, pagal REMIT manipuliuoti rinka draudžiama.

(307) Be to, viena trečioji šalis teigė, kad Dukovanų branduolinės elektrinės tikslas – sukurti naujų pajėgumų ir padengti elektros energijos gamybos trūkumą, kurio laukiama 2030–2040 m., o tai turės teigiamą poveikį kaimyninių šalių tiekimo saugumui ir įvairinimui. Todėl ji tvirtina, kad šis teigiamas priemonės poveikis nusveria ir neigiamą priemonės poveikį, jei toks yra.

(308) Galiausiai viena trečioji šalis pažymėjo, kad bet koks tariamas poveikis konkurencijai turėtų būti vertinamas atsižvelgiant į tai, kad energetikos sektoriuje nėra tikrai vienodų sąlygų, nes nauji gamybos pajėgumai beveik niekada nėra plėtojami vien rinkos pagrindu. Ši šalis paminėjo, kad, pavyzdžiui, atsinaujinantiesiems energijos ištekliams taikomos ne tik tiesioginės paramos schemos, bet ir įvairios kitos priemonės, nustatytos pagal ES žaliąjį kursą ir „REPowerEU“ dokumentų rinkinius.

5.2.6. *Pastabos dėl ES teisės pažeidimo*

(309) Viena trečioji šalis teigė, kad branduolinės energijos naudojimas elektros energijos gamybai pažeidžia principą „teršėjas moka“ ir SESV 191 straipsnyje įtvirtintą atsargumo principą.

(310) Be to, dvi trečiosios šalys pažymėjo, kad projektu neužtikrinamas principas „teršėjas moka“, nes priemone neatsižvelgiama į panaudoto branduolinio kuro tvarkymą, todėl kilo abejonių, ar pasibaigus numatomam branduolinės elektrinės naudingam tarnavimo laikui bus išteklių, atitinkančių numatomas radioaktyviųjų atliekų tvarkymo ir eksploatavimo nutraukimo išlaidas. Tie respondentai taip pat laikėsi nuomonės, kad jei šiuo metu taikoma į Nacionalinį atominės energijos fondą mokamų mokesčių sistema nebus iš esmės pakeista, tų lėšų nebus, taigi nebus laikomasi principo „teršėjas moka“.

(311) Komisija gavo pastabų iš dar vieno respondento, kuris pažymėjo, kad Čekijos pareigūnų viešuose pareiškimuose teigiama, kad jie sieks iš dalies pakeisti taksonomijos sąlygas, susijusias su labai radioaktyvių atliekų giluminio atliekyno eksploatavimo pradžia ne vėliau kaip 2050 m., arba atidėti jų taikymą.

(312) Kita vertus, kai kurie respondentai teigė, kad ES teisė šia priemone nepažeidžiama.

5.2.7. *Gautos pastabos dėl tiekimo saugumo*

(313) Du respondentai pateikė pastabą, kad branduolinė energija negali suteikti jokių pranašumų, palyginti su kitais energijos šaltiniais, tiekimo saugumo požiūriu, pažymėdami, kad urano ir torio prieinamumas yra ribotas ir kad ES yra labai priklausoma nuo importo.

(314) Kita vertus, viena trečioji šalis teigė, kad branduolinė energija yra mažai priklausoma nuo importo, tvirtindama, kad žaliavos sudaro ne daugiau kaip 10 % gamybos sąnaudų, ir taip pat pažymėjo, kad tarptautinė urano rinka yra gerai reguliuojama ir stabili.

(315) Be to, atsižvelgiant į nuogąstavimus dėl tiekimo saugumo, dekarbonizacijos, energijos įperkamumo ir rinkos pokyčių, susijusių su Rusijos invazija į Ukrainą, Komisijai pateikta daug argumentų už priemonę. Konkrečiai, respondentai pažymėjo, kad branduoliniai reaktoriai yra technologija, kuria geriausiai galima užtikrinti anglies dioksido poveikio neutralumą, kartu išlaikant ES tiekimo saugumą. Be to, jie atkreipė dėmesį į tai, kad branduolinė energija taip pat yra stabili ir kontroliuojama elektros energijos gamybos priemonė, leidžianti patikimai valdyti elektros energijos tinklą ir padedanti užtikrinti didelį tiekimo saugumą.

(316) Kelios pastabos susijusios su branduolinių projektų plėtojimu visoje ES siekiant ES tikslų, susijusių su klimato kaita, taip pat siekiant užtikrinti tiekimo saugumą naudojant stabilią, patikimą, tvarią, mažo anglies dioksido pėdsako ir konkurencingą energiją.

(317) Daugelyje pastabų paminėtos geopolitinės aplinkybės (įskaitant naftos ir dujų tiekimo sutrikimus ir kainų nepastovumą) ir tiekimo saugumo svarba toliau mažinant ES energetinę priklausomybę nuo Rusijos. Be to, viena trečioji šalis pažymėjo, kad Rusijos agresija prieš Ukrainą išryškino branduolinės energijos poreikį siekiant tapti nepriklausomiems nuo kuro tiekimo iš Rusijos.

5.2.8. *Kitos trečiųjų šalių pateiktos pastabos*

(318) Komisijai buvo pateikta argumentų dėl saugos ir saugumo aspektų. Kai kurie respondentai susirūpino, ar labai radioaktyvios atliekos apskritai tvarkomos saugiai ir tvariai. Be to, jie atkreipė dėmesį į tai, kad branduolinės elektrinės gali kelti pavojų per ginkluotuosius konfliktus, taip pat į didelių branduolinių avarijų keliamas grėsmes. Kai kuriose pastabose teigiama, kad dabartinė padėtis Ukrainoje byloja apie papildomą riziką, kurią branduolinės elektrinės kelia saugai ir saugumui.

(319) Be to, kai kurie respondentai pažymėjo, kad dėl didelės aušinamojo vandens paklausos branduolinės elektrinės yra labai jautrios kylančiai temperatūrai. Be to, jie teigė, kad iš Jihlavos upės tiekiama per mažai vandens, kad naujus Dukovanų elektrinės blokus būtų galima patikimai aprūpinti aušinamuoju vandeniu, ir pažymėjo, kad tai jau buvo pripažinta planuojant Čekoslovakijos branduolinę programą ir dėl to buvo apribota šioje aikštelėje įrengtų blokų galia. Atsižvelgiant į klimato kaitą, kai kurios trečiosios šalys mano, kad naujų branduolinių elektrinių eksploatavimas nebus toks stabilus, kaip numatyta, ir kad jų panaudojimas nepasieks planuojamų lygių.

(320) Kai kuriose pastabose išreikštas susirūpinimas dėl vandens tiekimo naujai branduolinei elektrinei ir ypač dėl jo poveikio Jihlavos upei, taip pat teigiama, kad šiuo metu nėra vandens naudojimo ir apsaugos valdymo plano.

(321) Dvi trečiosios šalys reiškia susirūpinimą, kad projektas nebus užbaigtas laiku, nes trys potencialūs technologijų tiekėjai techniniu požiūriu gali būti nepasirengę vykdyti veiklą Europoje, todėl gali būti vėluojama. Šie respondentai mano, kad tai gali turėti ekonominių pasekmių ir padaryti poveikį aplinkai ir klimato apsaugai. Jie taip pat kelia klausimą dėl išlaidų didėjimo; tai būdinga visiems naujos statybos branduoliniams projektams.

(322) Vienas respondentas kritikavo tai, kad rengiant naujo reaktoriaus projektą trūko skaidrumo, ir pacitavo „Transparency International“ Čekijos padalinį, kvestionavusį projekto skaidrumą ([140]). Visų pirma ši trečioji šalis mini, kad Čekijos prekybos ir pramonės ministerija atsisakė jai atskleisti tam tikrus dokumentus apie projekto investuotojų modelių analizę ir projekto rengimo bei įgyvendinimo procedūras po to, kai ši šalis pateikė prašymą leisti susipažinti su dokumentais.

(323) Vienas respondentas teigia, kad ribotos branduolinės elektrinės operatoriaus atsakomybės nepakanka galimiems branduolinės avarijos nuostoliams padengti, ir atkreipia dėmesį į Čekijos Respublikos atsisakymą prisijungti prie 1997 m. Vienos konvencijos dėl civilinės atsakomybės už branduolinę žalą papildomo protokolo, kuriame reikalaujama, kad atsakomybė už žalą būtų ne mažesnė kaip 300 mln. SST (specialiosios skolinimosi teisės). Be to, respondentas teigia, kad elektrinės statybos, perdavimo ir specialios policijos apsaugos išlaidoms padengti prireiks papildomos valstybės pagalbos.

(324) Remiantis keliomis pateiktomis pastabomis, projektas padėtų siekti Europos masto tikslų, susijusių su energetikos tikslų įgyvendinimu ir indėliu į žaliąjį kursą.

(325) Kelios trečiosios šalys taip pat atkreipė dėmesį į socialinę ir ekonominę branduolinės energijos naudą, visų pirma į sukursimas darbo vietas ir didelį branduolinės energijos indėlį į ES valstybių narių ekonomiką. Visų pirma, remiantis 2019 m. „Deloitte“ atlikta analize, ES lygmeniu branduolinėje pramonėje yra daugiau kaip 1,1 mln. tiesioginių ir netiesioginių darbo vietų ir sukuriama daugiau kaip pusė trilijono EUR BVP ([141]).

6. **ČEZ PASTABOS**

(326) ČEZ savo pastabas pateikė 2022 m. rugsėjo 5 d. Savo pastabose ČEZ pateikia įrodymų ir analizę, kuriais pagrindžia savo argumentą, kad kai kurios Komisijos sprendime pradėti procedūrą išreikštos abejonės yra nepagrįstos.

(327) Toliau išsamiau išdėstyti pagrindiniai ČEZ argumentai.

6.1. **ČEZ pozicija dėl pagalbos tinkamumo**

(328) Savo pastabose ČEZ teigė, kad siūlomomis priemonėmis teikiama tinkama ir tikslinga parama Komisijos pripažintoms pagrindinėms rinkos nepakankamumo problemoms (t. y. susijusioms su kapitalo poreikiu, rinkos kainodaros signalų poveikio trukme ir politinių sprendimų poveikio trukme) spręsti, visos trys priemonės turėtų būti laikomos vienu tarpusavyje susijusiu paramos paketu. Visų pirma ČEZ teigia, kad siūlomas valstybės paramos paketas (t. y. pirkimo sutartis, GFP ir apsaugos nuo teisės ar politikos pakeitimų mechanizmas) yra tinkamas visas, nes panaikinus vieną iš priemonių pagrindinė rizika nebūtų sumažinta. Tokiu atveju būtų pakenkta projekto gyvybingumui.

(329) ČEZ taip pat paminėjo, kad Komisija anksčiau yra patvirtinusi panašius paramos paketus (pvz., Hinklio kyšulio C elektrinei).

(330) Galiausiai ČEZ paaiškino, kad siūlomos priemonės yra tinkamos siekiant sumažinti galimos projekto nesėkmės riziką ir susijusias viešąsias išlaidas.

6.2. **ČEZ pozicija dėl tam tikrų pagalbos proporcingumo elementų**

6.2.1. *Kompensacijos permokos rizika*

(331) Reaguodama į Komisijos abejones dėl kompensacijos permokos rizikos, ČEZ teigė, kad siūlomos priemonės apima tinkamą kompensacijos permokos kontrolės mechanizmą, kuriuo sudaromos sąlygos įgyvendinti rinka pagrįstą nuosavo kapitalo grąžą, atitinkančią projekto riziką. ČEZ teigimu, siūlomais mechanizmais nesiekiama visiškai užkirsti kelio kompensacijos permokai, nes ČEZ kiltų didelė su projektu susijusi rizika.

([140]) https://www.transparency.cz/kauzy/netransparentni-projekt-dostavby-jaderne-elektrarny-dukovany/.
([141]) https://www.nucleareurope.eu/press-release/investing-in-low-carbon-nuclear-generates-jobs-and-economic-growth-in-europe/.

(332) ČEZ nuomone, papildomos priemonės, skirtos bet kokiam galimam pertekliui, viršijančiam tai, kas numatyta pagal pelno pasidalijimo mechanizmą, pašalinti, turės įtakos teigiamo ir neigiamo poveikio pusiausvyrai. Galimos papildomos rizikos priedai turėtų didesnį poveikį nuosavo kapitalo grąžai, dėl to padidėtų pirkimo sutarties kaina, taigi ir valstybės paramos sąnaudos.

(333) Be to, ČEZ teigė, kad kompensacijos permoka būtų valdoma taikant pelno pasidalijimo mechanizmą EDU II veiklos etape. Siūlomas pelno pasidalijimo mechanizmas yra pagrįstas anksčiau patvirtintu Hinklio kyšulio C elektrinės mechanizmu ir yra už jį griežtesnis, o didesnis pasidalijimas užtikrinamas esant mažesnei nuosavo kapitalo grąžai. Pelno pasidalijimo mechanizmas sukurtas taip, kad būtų galima nustatyti realizuotą nuosavo kapitalo perteklių, stebint EDU II projekto duomenis ir nuosavo kapitalo VGN. Šiuo mechanizmu išmatuojami projekto veiklos rezultatai per visą jo gyvavimo laikotarpį ir užtikrinama, kad būtų atsižvelgta į visą perteklių.

6.2.2. *Nuosavo kapitalo grąžos įvertinimas*

(334) ČEZ pateikė EDU II lyginamosios rizikos ir atitinkamos grąžos analizę, palyginti su kitais energetikos infrastruktūros projektais (t. y. Hinklio kyšulio C, Pakšo II, tradicinių nepriklausomų elektrinių projektais ir jūros vėjo energijos projektais). Iš analizės matyti, kad tinkamas EDU II nuosavo kapitalo grąžos intervalas būtų [...] %. Ji taip pat paminėjo, kad tikslus nuosavo kapitalo grąžos nustatymas priklausys nuo tolesnio projekto parametrų, rizikos paskirstymo ir pagrindinių valstybės dalyvavimo ypatybių išaiškinimo.

(335) Visų pirma, nuosavo kapitalo grąžos įvertis, artimesnis pirmiau nurodyto intervalo viršutinei ribai, atitiktų scenarijų, pagal kurį EDU II tenka neproporcingai didelė rizika ir kyla didelė rizika, kad projekto bus atsisakyta. Priešingai, nuosavo kapitalo grąžos įvertis, artimesnis pirmiau nurodyto intervalo apatinei ribai, atitiktų scenarijų, pagal kurį rizika paskirstoma proporcingai, nes numatyta EDU II apsauga pagal pablogėjimo scenarijus ir projekto atsisakymo rizika yra ribota.

6.3. **ČEZ pozicija dėl jos pasirinkimo projekto rėmėja**

(336) Atsakydama į sprendimą pradėti procedūrą ČEZ paaiškino, kad Čekijoje ji turi ilgalaikės patirties, pajėgumų ir žinių, susijusių su BE projektavimu, plėtra, statyba ir eksploatavimu. Konkrečiai, „ČEZ Group“ suprojektavo ir pastatė abi šalies BE – Temelyno BE ir Dukovanų BE, taip pat projektuoja naują branduolinę elektrinę Slovakijoje.

(337) Be to, ČEZ turi daug darbo su Čekijos branduolinės energetikos institucija patirties ir gerai supranta branduolinėms elektrinėms keliamus reguliavimo reikalavimus. ČEZ, kaip branduolinės elektros energijos gamybos įrenginių savininkė ir operatorė šalyje, puikiai išmano Čekijos pagrindinę teisinę sistemą ir licencijavimo ir (arba) leidimų išdavimo reikalavimus.

(338) ČEZ yra aktyvi tarptautinių organizacijų, pavyzdžiui, WANO, EUR, EPRI, WNA ir NUGENIA, narė. Bendrovė laikosi visame pasaulyje reguliavimo institucijų nustatytų ir pripažintų standartų ir procesų, kuriais siekiama skatinti nuolatinį branduolinių elektrinių veiklos tobulinimą, saugą ir pažangiausias žinias.

(339) Galiausiai, ČEZ teigė, kad ji, kaip dabartinė teritorijos sklypo ir plėtotoja, gali užtikrinti, kad projektas būtų įgyvendintas laiku ir ekonomiškai efektyviu būdu. Visų pirma, remiantis ČEZ skaičiavimais, preliminari ir parengiamoji veikla objekte (įskaitant galimybių studijas, žemės įsigijimą ir kt.) pagreitino projekto įgyvendinimo tvarkaraštį bent 10–12 metų ir galbūt sumažino projekto išlaidas maždaug [200–700] mln. EUR, palyginti su trečiojo operatoriaus įgyvendinamu plyno lauko BE projektu.

7. **ČEKIJOS RESPUBLIKOS ATSAKYMAS Į TREČIŲJŲ ŠALIŲ PASTABAS**

(340) Čekijos valdžios institucijos atsiuntė atsakymą į trečiųjų šalių pateiktas pastabas 2022 m. spalio 21 d.

(341) Apskritai Čekija manė, kad dauguma pastabų buvo teigiamos ir daugiausia buvo už projektą. Be to, Čekija paaiškino, kad dauguma nurodytų problemų jau išspręsta jos ankstesnėse pastabose. Toliau bus išryškinti pagrindiniai Čekijos pateikti argumentai dėl trečiųjų šalių iškeltų svarbiausių klausimų. Bus pateikiami tik atsakymai į pastabas, tiesiogiai susijusias su valstybės pagalbos vertinimu.

(342) Reaguodama į pastabas dėl pagalbos tinkamumo ir proporcingumo, Čekija nurodė savo ankstesnes pastabas ir paminėjo, kad valstybės parama buvo teikiama siekiant kuo labiau sumažinti pagalbos sumą, kartu užtikrinant projekto įgyvendinamumą.

(343) Be to, Čekijos valdžios institucijos teigė, kad yra pasirengusios atitikti su projektu susijusius ES taksonomijos techninius kriterijus, įskaitant labai radioaktyvių atliekų giluminio atliekyno įrengimą 2050 m. Visų pirma Čekija paaiškino, kad 2019 m. patvirtinta nacionalinė radioaktyviųjų atliekų ir panaudoto branduolinio kuro tvarkymo politika bus atnaujinta pagal ES taksonomijos reikalavimus po programos tarpusavio vertinimo proceso pagal 2011 m. liepos 19 d. Tarybos direktyvos 2011/70/Euratomas 14 straipsnio 3 dalį Tarptautinei atominės energijos agentūrai 2023 m. IV ketvirtį vykdant misiją „Artemis“.

(344) Galiausiai, reaguodamos į konkrečius trečiųjų šalių iškeltus aplinkosaugos klausimus, Čekijos valdžios institucijos teigė, kad i) su branduoline energija susijusi veikla yra mažo anglies dioksido pėdsako veikla ([142]), o BE eksploatavimas yra viena iš ekonomiškai efektyviausių investavimo galimybių ([143]), ii) branduolinių įrenginių eksploatavimo nutraukimui skirtų atidėjinių sudarymo metodika atitinka ES taisykles ([144]), iii) pagal Čekijos teisės aktus numatyta pakankamai leidimų šalinti radioaktyviąsias atliekas ir panaudotą branduolinį kurą ateityje, iv) projekto poveikio aplinkai vertinimas rodo, kad buvo atsižvelgta į visus susirūpinimą keliančius aplinkosaugos klausimus, įskaitant tai, ar BE aušinti pakaks paviršinio vandens. Bet kuriuo atveju Čekijos valdžios institucijos paaiškino, kad pakankamo vandens tiekimo klausimas bus nuolat stebimas laikantis poveikio aplinkai vertinimo sąlygų, ir v) Čekijos civilinės atsakomybės už branduolinę žalą taisyklės atitinka tarptautinę teisę ([145]).

8. **PRIEMONĖS ĮVERTINIMAS**

8.1. **Valstybės pagalbos buvimas**

(345) SESV 107 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad valstybės narės arba iš jos valstybinių išteklių bet kokia forma suteikta pagalba, kuri, palaikydama tam tikras įmones arba tam tikrų prekių gamybą, iškraipo konkurenciją arba gali ją iškraipyti, yra nesuderinama su vidaus rinka, kai daro įtaką valstybių narių tarpusavio prekybai.

(346) Pagal SESV 107 straipsnio 1 dalį priemonė yra valstybės pagalba, jeigu ji atitinka keturias kartu taikomas sąlygas. Pirma, priemonę finansuoja valstybė arba ji finansuojama iš valstybės išteklių. Antra, taikant šią priemonę pagalbos gavėjams turi būti suteikiamas pranašumas. Trečia, taikant priemonę turi būti palankiau žiūrima į tam tikras įmones arba ekonominės veiklos rūšis (t. y. turi būti taikomas tam tikras atrankumas). Ketvirta, priemonė turi veikti valstybių narių tarpusavio prekybą ir iškraipyti konkurenciją vidaus rinkoje. Sprendimo pradėti procedūrą 4.2 skirsnyje

([142]) Žr. 2020 m. kovo mėn. Techninės ekspertų grupės tvarių finansų klausimais galutinę ataskaitą, paskelbtą adresu https://ec.europa.eu/info/sites/default/files/business_economy_euro/banking_and_finance/documents/200309-sustainable-finance-teg-final-report-taxonomy_en.pdf. Šioje ataskaitoje konstatuota, kad „*branduolinės energijos gamyba energijos gamybos etape beveik neišmeta šiltnamio efektą sukeliančių dujų*“ ir kad „*įrodymai, kad branduolinė energija gali svariai prisidėti prie klimato kaitos švelninimo tikslų, yra išsamūs ir aiškūs*“.

([143]) Žr. Tarptautinės energetikos agentūros (TEA) ataskaitą *Projected Costs of Generating Electricity 2020*.

([144]) Ši metodika nustatyta Nutarime Nr. 250/2020 Rink. dėl branduolinių įrenginių eksploatavimo nutraukimo ir III bei IV kategorijų darbo vietų panaikinimo rezervo sukūrimo, kuris, Čekijos valdžios institucijų teigimu, visiškai atitinka Direktyvą 2011/70/Euratomas.

([145]) Visų pirma, Įstatymu Nr. 18/1997 Rink. dėl branduolinės energijos ir jonizuojančiosios spinduliuotės naudojimo taikiems tikslams (toliau – Branduolinės energetikos įstatymas) su pakeitimais į nacionalinę teisę perkelta Vienos konvencija dėl civilinės atsakomybės už branduolinę žalą.

Komisija paaiškino, kad trys priemonės, apie kurias pranešta, buvo planuojamos kartu ir yra neatskiriamos viena nuo kitos ([146]). Pagal Komisijos pranešimo apie pagalbos sąvoką 81 punktą įvairios priemonės galėtų būti laikomos viena intervencija. Kaip pavyzdį visų pirma būtų galima paminėti atvejį, kai tarp kelių iš eilės įgyvendintų intervencijos priemonių, ypač atsižvelgiant į jų laiką, tikslą ir įmonės padėtį įgyvendinant tas intervencijos priemones, yra toks glaudus ryšys, kad jų neįmanoma atskirti ([147]). Pavyzdžiui, paskesnės valstybės intervencijos priemonės, kurios yra susijusios su ta pačia įmone ir įgyvendinamos per gana trumpą laiką, yra tarpusavyje susijusios arba buvo visos suplanuotos arba numatytos tuo metu, kai buvo įgyvendinta pirmoji intervencijos priemonė, gali būti vertinamos kaip viena intervencija.

(347) Sprendime pradėti procedūrą Komisija paaiškino, kad visų trijų priemonių dalykas ir tikslas yra tas pats, t. y. sudaryti sąlygas pastatyti ir eksploatuoti naują branduolinę elektrinę Dukovanuose ([148]). Priemonės planuojamos ir dėl jų deramasi kartu, tad kiekviena priemonė daro tiesioginį poveikį kitoms ir priemonės kartu sukuria išankstines finansines sąlygas elektrinės statybai ir eksploatavimui. Neginčijama, kad trijų priemonių teikėjas yra Čekijos valstybė ir kad chronologiniu požiūriu jos sutampa. Konkrečiau, visos intervencinės priemonės buvo planuojamos (taigi, jas buvo galima numatyti derybų metu) kartu ([149]). Pavyzdžiui, komercinės rizikos mažinimas taikant apsaugos nuo teisės pakeitimų mechanizmą ir pradinio kapitalo poreikio mažinimas teikiant GFP daro poveikį pagalbos sumai, reikalingai įsipareigojimo pirkti sutarčiai. Visos trys nagrinėjamos priemonės yra glaudžiai susijusios ir jas būtų neįmanoma atskirti.

(348) Atsižvelgdama į tai, kas išdėstyta, Komisija nustatė, kad visos trys priemonės turėtų būti nagrinėjamos kartu kaip viena intervencija, nes jos yra tarpusavyje susijusios ir turi viena kitą sustiprinantį poveikį projekto rezultatams. Komisija taip pat padarė preliminarią išvadą, kuri taikoma visoms trims priemonėms, kad intervencija būtų valstybės pagalba, nes ji buvo suteikta iš Čekijos valstybei priskirtinų valstybinių išteklių, kad priemone būtų suteiktas atrankusis ekonominis pranašumas ir kad ji galėtų daryti poveikį valstybių narių tarpusavio prekybai ir iškraipyti konkurenciją vidaus rinkoje.

(349) Kai vyko oficialus tyrimas, Komisija nerado jokių priežasčių, dėl kurių jai tektų pakeisti savo vertinimą dėl tų aspektų.

8.1.1. *Priskirtinumas valstybiniams ištekliams ir jų buvimas*

(350) Kaip paaiškinta sprendime pradėti procedūrą, Čekijos valstybė priėmė sprendimą dėl paramos šiam projektui priemonių remdamasi MADKĮ nuostatomis (žr. 27 konstatuojamąją dalį) ir pagrindinio susitarimo sudarymu (žr. 190 konstatuojamąją dalį) ir pirmąja įgyvendinimo sutartimi (žr. 69, 183 ir 380 konstatuojamąsias dalis). Pirkimo sutartyje taip pat nustatyta Čekijos valstybės pareiga įsteigti visiškai valstybės valdomą subjektą – SPĮ (dėl pirkimo sutarties žr. 83–93 konstatuojamąsias dalis). Visoms priemonėms pagalbą skirianti institucija yra Čekijos valstybė, veikianti per ministeriją.

(351) Čekijos valdžios institucijos neginčija, kad priemonės finansuojamas iš valstybės kontroliuojamų išteklių.

(352) Kaip minėta 107 konstatuojamojoje dalyje, MADKĮ 9 straipsnyje nurodyta, kad nauja branduolinės energijos gamyba gali būti finansuojama vienu iš šių būdų arba jų deriniu: i) SPĮ pajamomis, gautomis pardavus elektros energiją, ii) kainos komponentu, kurį perdavimo ir skirstymo sistemos operatoriai taiko tinklo naudotojams, jei taip nusprendžiama, ir iii) įnašais iš valstybės biudžeto. Faktinio pajamų srauto, skirto įvairioms priemonėms finansuoti, pasirinkimas priklauso nuo ministerijos sprendimo. Čekijos valdžios institucijos neginčija, kad visus pajamų srautus kontroliuoja arba kontroliuos valstybė.

([146]) Sprendimo pradėti tyrimą 143 konstatuojamoji dalis.

([147]) 2013 m. kovo 19 d. Sprendimas *Bouygues ir Bouygues Télécom / Komisija ir kt.*, sujungtos bylos C-399/10 P ir C-401/10 P, ECLI:EU:C:2013:175, 104 punktas; 2010 m. rugsėjo 13 d. Sprendimas *Graikija ir kt. / Komisija*, sujungtos bylos T-415/05, T-416/05 ir T-423/05, ECLI:EU:T:2010:386, 177 punktas; 1998 m. rugsėjo 15 d. Sprendimas *BP Chemicals / Komisija*, T-11/95, ECLI:EU:T:1998:199, 170 ir 171 punktai.

([148]) Sprendimo pradėti tyrimą 144 konstatuojamoji dalis.

([149]) 2021 m. gruodžio 15 d. Sprendimas *Oltchim SA / Komisija*, T-565/19, 93–197 punktai.

(353) Be to, MADKĮ 4 straipsnyje nurodyta, kad GFP bus teikiama iš valstybės biudžeto ir ją skirs Čekijos nacionalinis bankas. Kadangi GFP finansuojama tiesiogiai iš valstybės biudžeto, o visos trys priemonės yra tarpusavyje susijusios ir sudaro vieną intervenciją (žr. 348 konstatuojamąją dalį), tai, ar mokestis (kuris dar turi būti nustatytas, jei jis būtų taikomas), jei 1 priemonė būtų finansuojama tik juo, lemtų tai, kad reikės suteikti valstybės išteklius, valstybės išteklių buvimui reikšmės neturi. Kelių milijardų eurų iš valstybės biudžeto per GFP palankiomis finansinėmis sąlygomis jau pakanka nustatyti, kad visa intervencija priklauso nuo valstybės išteklių skyrimo. Tai dar labiau sustiprinama apsaugos nuo teisės ar politikos pakeitimų priemone, kuria projektui suteikiama teisinė apsauga, suteikiant finansinę vertę turinčias teises valstybės atžvilgiu, darant tiesioginę įtaką valstybiniams ištekliams, jei tomis teisėmis pasinaudojama.

(354) Remdamasi tuo, kas išdėstyta, Komisija daro išvadą, kad priemonė teikiama iš valstybinių išteklių ir yra priskirtina valstybei, kaip tai suprantama pagal SESV 107 straipsnio 1 dalį.

8.1.2. *Atrankusis ekonominis pranašumas*

(355) Priemonė laikoma atrankiąja, jeigu ja palaikomos tam tikros įmonės arba tam tikrų prekių gamyba. Komisija pakartoja, kad nagrinėjamomis priemonėmis, vertinamomis kartu ir atskirai, suteikiamas atrankusis pranašumas, kaip tai suprantama pagal SESV 107 straipsnio 1 dalį.

(356) 1 priemone (žr. 3.6 skirsnį) EDU II apsaugoma nuo bet kokio kainų nepastovumo elektros energijos rinkoje visu pirkimo sutarties galiojimo laikotarpiu, nes EDU II gauna stabilų atlygį už iš anksto nustatytą vykdymo kainą, taip pat tais atvejais, kai rinkos kainos nukrenta žemiau to lygio. Taip užtikrinamas pastovus EDU II pajamų srautas pirmuosius 40 BE eksploatavimo metų, o kiti operatoriai, kuriems nėra skirtos panašios paramos priemonės, to negauna.

(357) Pagal 2 priemonę (žr. 3.7 skirsnį) suteikiama paskola taikant palankią palūkanų normą, neatitinkančią rinkos sąlygų. Konkrečiai, GPF lėšomis bus dengiama 100 % BE statybos išlaidų, įskaitant išlaidų perviršį dėl teisėtų pagrindų ir išlaidų perviršį dėl su teisėtais pagrindais nesusijusių įvykių, viršijančių ČEZ didžiausią nuosavo kapitalo finansavimą pagal projektą (žr. 197 konstatuojamąją dalį). Statybos etape paskolai bus taikoma nulinė palūkanų norma. Taikoma palūkanų norma bus valstybės skolos tvarkymo išlaidos pridėjus 1 %, bet ne mažiau kaip 2 % per 30 metų, pradedant nuo BE perdavimo eksploatuoti dienos. Todėl šia priemone jos gavėjui suteikiamas pranašumas, nes ji atleidžia EDU II nuo finansavimo išlaidų, kurias ji turėtų patirti įprastomis rinkos sąlygomis. Kitos įmonės, įskaitant tas, kurios daro ilgalaikes investicijas, negauna valstybės paskolų panašiomis sąlygomis.

(358) 3 priemone (žr. 3.8 skirsnį) užtikrinama sąnaudų padengimo apsauga pasikeitus teisės aktams ar politikai arba įvykus kitiems įvykiams, kurie laikomi teisėtais pagrindais, taip sumažinant investavimo riziką ir ją perkeliant valstybei bei užtikrinant ekonominę naudą, kurios nebūtų buvę galima gauti įprastomis rinkos sąlygomis ir kurios negalėtų gauti kiti rinkos dalyviai.

(359) Todėl Komisija daro išvadą, kad visos trys nagrinėjamos priemonės yra individuali pagalba ir suteikia atrankųjį pranašumą „ČEZ Group“, įskaitant jos patronuojamąją įmonę EDU II.

8.1.3. *Konkurencijos iškraipymo ir poveikio prekybai grėsmė*

(360) Kaip Komisija pažymėjo sprendime pradėti procedūrą, elektros energijos rinka buvo liberalizuota ir elektros energijos gamintojai dalyvauja valstybių narių tarpusavio prekyboje, todėl branduolinės elektros energijos gamintojams suteiktas pranašumas gali iškraipyti konkurenciją ir paveikti valstybių narių tarpusavio prekybą. Elektros energija iš branduolinių šaltinių paprastai parduodama elektros energijos vidaus rinkoje, kurioje ji konkuruoja su visais elektros energijos šaltiniais, įskaitant esančius kitose valstybėse narėse.

(361) Todėl Komisija pakartoja, kad 1–3 priemonių pagalbos gavėjui suteiktas pranašumas gali iškraipyti konkurenciją ir daryti poveikį valstybių narių tarpusavio prekybai. Kadangi visos trys priemonės suteikia pranašumą elektros energijos gamybai kaip konkurencinei veiklai, ši išvada vėl būtų tokia pati, jei priemonės būtų vertinamos atskirai.

8.1.4. *Išvada dėl pagalbos buvimo*

(362) Todėl Komisija daro išvadą, kad pirkimo sutartis, grąžintina finansinė pagalba ir apsaugos nuo teisės ar politikos pakeitimų mechanizmas, kaip skirtingos priemonės, susijusios su viena valstybės intervencija, yra valstybės pagalba, kaip tai suprantama pagal SESV 107 straipsnio 1 dalį.

8.2. **Pagalbos teisėtumas**

(363) Kaip Komisija pažymėjo sprendime pradėti procedūrą ([150]), apie priemones Komisijai pranešta 2022 m. kovo 15 d. ir jos iki šiol neįgyvendintos. Be to, įgyvendinimas priklauso nuo to, ar Komisija patvirtins priemones (žr. 190 konstatuojamąją dalį). Todėl Čekijos valdžios institucijos įvykdė SESV 108 straipsnio 3 dalyje nustatytas pareigas pranešti ir laukti sprendimo.

8.3. **Priemonių suderinamumas su vidaus rinka**

(364) Nustačiusi, jog priemonės susijusios su valstybės pagalba, Komisija toliau nagrinėjo, ar jas galima laikyti suderinamomis su vidaus rinka.

8.3.1. *Pagalbos vertinimo teisinis pagrindas*

(365) Priemonę, apie kurią pranešta, Komisija vertino remdamasi SESV 107 straipsnio 3 dalies c punktu, kuriame nustatyta, kad Komisija gali pripažinti, kad suderinama yra „*pagalba, skirta tam tikros ekonominės veiklos rūšių arba tam tikrų ekonomikos sričių plėtrai skatinti, jei ji netrikdo prekybos sąlygų taip, kad prieštarautų bendram interesui*“.

8.3.2. *Pozityvioji sąlyga: ekonominės veiklos plėtra*

8.3.2.1. Indėlis į ekonominės veiklos plėtrą

(366) SESV 107 straipsnio 3 dalies c punkte nustatyta, kad Komisija gali pripažinti, kad suderinama yra „*pagalba, skirta tam tikros ekonominės veiklos rūšių arba tam tikrų ekonomikos sričių plėtrai skatinti, jei ji netrikdo prekybos sąlygų taip, kad prieštarautų bendram interesui*“. Todėl pagal šią Sutarties nuostatą suderinama pagalba turi prisidėti prie tam tikros ekonominės veiklos plėtros ([151]).

(367) Valstybės intervencija gali būti reikalinga siekiant palengvinti arba paskatinti tam tikros ekonominės veiklos, kuri, jei pagalba nebūtų teikiama, nebūtų plėtojama arba būtų plėtojama tokiu pačiu tempu ar tokiomis pačiomis sąlygomis, plėtrą.

(368) Kaip paaiškinta sprendimo pradėti procedūrą 2 ir 4.4.1 skirsniuose, priemonių, kurioms taikomas šis sprendimas, tikslas – sudaryti sąlygas investuoti į naują branduolinės energijos gamybą ir užtikrinti jos veikimą ilgą laiką. Konkrečiai, valstybės teikiama parama tiesiogiai skirta naujų pajėgumų statybai, perdavimui eksploatuoti ir eksploatavimui. Čekijos valdžios institucijų teigimu, pirkimo sutartimi siekiama užtikrinti, kad elektrinė gamintų elektros energiją ir būtų galima kompensuoti GFP išlaidas (žr. 3.6 skirsnį). GFP yra būtina, kad projekto rengėja galėtų padengti didelę projekto investicinių išlaidų dalį (žr. 3.7 skirsnį). Apsauga nuo teisės pakeitimų yra būtina siekiant sumažinti pagalbos sumą, būtiną projektui įgyvendinti, sumažinant tam tikrą riziką, kurios, kaip manoma, investuotojas negali kontroliuoti (žr. 3.8 punktą).

([150]) Ten pat, 157 konstatuojamoji dalis.
([151]) 2020 m. rugsėjo 22 d. Sprendimas *Austrija / Komisija*, C-594/18 P, ECLI:EU:C:2020:742, 20 ir 24 punktai.

(369) Visomis trimis priemonėmis mažinami pagrindiniai rizikos veiksniai, kurie priešingu atveju atsirastų investuojant į didelius branduolinės energijos gamybos įrenginius. Kartu jos gerokai sumažina bendrą projekto rizikingumą investuotojui. Kaip teigė Čekijos valdžios institucijos, dėl šios rizikos nebuvo įgyvendinti keli investiciniai branduolinės energijos projektai (žr. 220 konstatuojamąją dalį). Taigi, šiomis priemonėmis prisidedama prie elektros energijos gamybos iš branduolinės energijos šaltinių plėtojimo Čekijoje.

(370) Komisija primena, kad Teisingumo Teismas naujų branduolinių pajėgumų plėtrą pripažino ekonomine veikla, kaip tai suprantama pagal SESV 107 straipsnio 3 dalies c punktą ([152]), ir konstatavo, kad SESV 107 straipsnis gali būti taikomas investicijoms į branduolines elektrines ([153]).

(371) Todėl Komisija mano, kad priemonėmis skatinama tam tikros ekonominės veiklos plėtra, kaip reikalaujama SESV 107 straipsnio 3 dalies c punkte.

8.3.2.2. Skatinamasis poveikis

(372) Valstybės pagalba gali būti laikoma skatinančia ekonominę veiklą, tik jei ji turi skatinamąjį poveikį. Pagalba tokį poveikį daro, jei ji skatina pagalbos gavėją keisti savo elgesį, susijusį su ekonominės veiklos, kuri vykdoma teikiant pagalbą, plėtra, ir jei be pagalbos šis elgesys nepasikeistų.

(373) Čekija paaiškino, kad be pagalbos investuotojas neturėtų būtinų paskatų investuoti į naujų branduolinės elektros energijos gamybos pajėgumų plėtrą ([154]). Rinkai būdingas didelis nepastovumas, reguliavimo aplinkos nestabilumas, o branduolinių išteklių ekonomika dėl didelių pradinių investicijų sąnaudų taip pat yra kliūtis patekti į sektorių. Mažai tikėtina, kad investicijos į branduolinę energiją be valstybės paramos būtų pelningos dėl elektros energijos rinkos pokyčių neapibrėžtumo.

(374) Komisija pažymi, kad projektas nebūtų vykdomas be valstybės paramos, atsižvelgiant į dabartines neaiškias ir sparčiai kintančias rinkos sąlygas ir rinkos nepakankamumą, susijusį su branduolinės energijos plėtra (t. y. su kapitalo poreikiu, rinkos kainodaros signalų poveikio trukme ir politinių sprendimų poveikio trukme) ([155]).

(375) Komisija taip pat pažymi, kad be pagalbos projekto finansavimo trūkumas nebūtų padengtas. Taip yra dėl didesnių finansavimo išlaidų, kurių projektas greičiausiai patirtų, jei nebūtų GFP, ir dėl to, kad pirkimo sutartimi neužtikrinamas pajamų stabilumas. Be to, be valstybės intervencijos investuotojas turėtų prisiimti didelę papildomą riziką, kuri kitu atveju būtų sumažinta paramos priemonėmis, pavyzdžiui, rinkos kainų riziką ir politikos riziką (žr. 498 konstatuojamąją dalį), o tai reikštų, kad investuotojas tikėtųsi palyginti didesnės grąžos, kad įgyvendintų projektą be pagalbos.

(376) Atsižvelgdama į tai, kas išdėstyta, Komisija mano, kad pagalba turi skatinamąjį poveikį, nes ji skatina pagalbos gavėją vykdyti ekonominę veiklą, kurios be pagalbos jis nevykdytų.

([152]) Ten pat, 63 punktas.
([153]) Ten pat, 32 punktas.
([154]) Sprendimo pradėti tyrimą 163 konstatuojamoji dalis.
([155]) Sprendimo pradėti tyrimą 182 konstatuojamoji dalis.

8.3.2.3. Atitinkamų ES teisės nuostatų laikymasis

(377) Kaip paaiškinta sprendime pradėti procedūrą, Teisingumo Teismas Hinklio kyšulio C projekto byloje ([156]) nusprendė, kad *„valstybės pagalba, kuria pažeidžiamos Sąjungos teisės nuostatos ar bendrieji principai, negali būti pripažinta suderinama su vidaus rinka*“. Konkrečiai dėl branduolinės energijos Teisingumo Teismas paaiškino, kad *„Euratomo sutarties reglamentuojamame branduolinės energijos sektoriuje, valstybės pagalba šiam sektoriui priskiriamai ekonominei veiklai, kurią ištyrus matyti, kad ji pažeidžia Sąjungos teisės normas aplinkos srityje, negali būti pripažįstama suderinama su vidaus rinka taikant šią nuostatą*“ ([157]).

(378) Be to, Teisingumo Teismas pabrėžė, kad branduolinėms elektrinėms ir kitiems branduoliniams reaktoriams taikomi antrinės teisės aktai, kaip antai 2011 m. gruodžio 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2011/92/ES dėl tam tikrų valstybės ir privačių projektų poveikio aplinkai vertinimo ([158]), pagal kurią turi būti atliekamas tam tikrų projektų poveikio aplinkai vertinimas.

(379) Teisingumo Teismas taip pat paaiškino, kad pagal SESV 194 straipsnį dėl Sąjungos energetikos politikos nedraudžiama investuoti į branduolinę energiją ([159]). Pagal jurisprudenciją ([160]), kadangi, remiantis SESV, valstybės narės turi branduolinės energijos pasirinkimo teisę, matyti, kad Sąjungos teisės tikslai ir principai aplinkos srityje ir Euratomo sutarties tikslai neprieštarauja vieni kitiems, todėl aplinkos apsaugos, atsargumo principai, principas „teršėjas moka“ ir tvarumo principas negali būti laikomi tokiais, kuriais remiantis bet kokiomis aplinkybėmis draudžiama teikti valstybės pagalbą branduolinės elektrinės statybai ar eksploatavimui.

(380) Taigi tai, kad projektas ir priemonės yra susiję su branduoline energija, nereiškia, kad priemonės yra nesuderinamos su vidaus rinka. Čekija pasirinko branduolinę energiją, kad išspręstų dekarbonizacijos klausimą ir įveiktų būsimus išteklių adekvatumo bei tiekimo saugumo iššūkius (žr. 2.2 skirsnį).

(381) Komisija neįžvelgia jokių požymių, kad projektu būtų pažeistos aplinkos teisės nuostatos. Čekijos valdžios institucijos paaiškino, kad prieš rengiant projektą buvo vykdomas išsamus ir atviras poveikio aplinkai vertinimo procesas (žr. 78 konstatuojamąją dalį), atitinkantis ES antrinės teisės aktų reikalavimų ([161]).

(382) Pagal jurisprudenciją, *„kai Komisija taiko procedūrą dėl valstybės pagalbos, remiantis bendrąja Sutarties struktūra ji privalo laikytis valstybės pagalbą reglamentuojančių nuostatų ir kitų su valstybės pagalba nesusijusių konkrečių nuostatų nuoseklumo ir taip vertinti aptariamos pagalbos suderinamumą su šiomis konkrečiomis nuostatomis. Vis dėlto tokia pareiga Komisijai tenka tik tuo atveju, kai kalbama apie pagalbos aspektus, kurie yra taip neatskiriamai susiję su pagalbos tikslu, kad būtų neįmanoma jų nagrinėti atskirai. <...> Atvirkščiai, jeigu aptariamas aspektas gali būti atskirtas nuo pagalbos tikslo, Komisija, vykdydama SESV 108 straipsnyje numatytą procedūrą, neprivalo vertinti jo suderinamumo su nuostatomis, nesusijusiomis su valstybės pagalba.*“ ([162])

([156]) 2020 m. rugsėjo 22 d. Sprendimas *Austrija / Komisija*, C-594/18 P, ECLI:EU:C:2020:742, 44 ir 45 punktai.

([157]) Komisija pabrėžia, kad ši priemonė turi ir turės būti įgyvendinama atsižvelgiant į atitinkamus antrinės teisės aktus, įskaitant teisės aktus, kurie šio sprendimo priėmimo metu dar nebuvo priimti. Šiuo atžvilgiu Komisija norėtų atkreipti dėmesį į pasiūlymą dėl reglamento, kuriuo siekiant patobulinti Sąjungos elektros energijos rinkos modelį iš dalies keičiami reglamentai (ES) 2019/943 bei (ES) 2019/942 (COM(2023) 148), visų pirma į nuostatas dėl tiesioginio kainų rėmimo schemų, sukuriamų sudarant abipusius sandorius dėl kainų skirtumo dėl investicijų į branduolinės energijos gamybos objektus, laikantis galutinio reglamento teksto, kai jis įsigalios.

([158]) OL L 26, 2012, p. 1.

([159]) 2020 m. rugsėjo 22 d. Sprendimas *Austrija / Komisija*, C-594/18 P, ECLI:EU:C:2020:742, 48 ir 49 punktai.

([160]) Ten pat, 49 punktas.

([161]) 2011 m. gruodžio 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2011/92/ES dėl tam tikrų valstybės ir privačių projektų poveikio aplinkai vertinimo, *OL L 26, 2012 1 28, p. 1*. Žr. sprendimo pradėti procedūrą 168 konstatuojamąją dalį.

([162]) Žr. 2014 m. gruodžio 3 d. Sprendimo *Castelnou Energía*, T-57/11, ECLI:EU:T:2014:1021, 181–184 punktus su tolesnėmis nuorodomis. Taip pat žr. 2022 m. lapkričio 30 d. Sprendimo *Austrija / Komisija*, T-101/18, ECLI:EU:T:2022:728, 31 punktą.

(383) Bendrasis Teismas savo sprendime dėl valstybės pagalbos Pakšo II branduolinei elektrinei patvirtino, kad Komisija neprivalo tikrinti, ar bet kokia su pagalba susijusi sąlyga ar elementas, jei jie nėra neatskiriamai su ja susiję, yra suderinami su Sąjungos teise ([163]). Atitinkamoje byloje Bendrasis Teismas taip pat pažymėjo, kad „*[v]iešųjų pirkimų procedūros vykdymas ir galimas kitos įmonės paskyrimas reaktorių statybai nepakeistų nei pagalbos dalyko, <...> nei pagalbos gavėjos*“ ([164]).

(384) Šiuo atveju Komisija mano, kad valstybės pagalba nėra „neatsiejamai susijusi“ su viešųjų pirkimų aspektais, nes juos galima vertinti atskirai. Valstybės pagalbos priemonėmis (pirkimo sutartimi, GFP, apsaugos nuo teisės ar politikos pakeitimų mechanizmu) remiama veikla (branduolinės elektrinės statyba ir eksploatavimas), neatsižvelgiant į tai, kaip atrenkamas IVPS rangovas. Pagalbos priemonių įgyvendinimas taip pat nepriklauso nuo tikslaus viešųjų pirkimų taisyklių taikymo. Vertinamomis priemonėmis viešųjų pirkimų proceso rezultatai (t. y. investicinės sąnaudos) laikomi finansinio modelio, pagal kurį nustatoma viešojo pirkimo pagrindinė kaina, įvesties duomenimis ([165]). Net ir hipotetiniu atveju, jei tie įvesties duomenys padidėtų dėl netinkamo viešųjų pirkimų reikalavimų taikymo, vertinamos pagalbos priemonės nesukeltų papildomo iškraipymo. Iš tiesų, galimas viešųjų pirkimų taisyklių nesilaikymas gali turėti iškraipomąjį poveikį tik branduolinių įrenginių statybos darbų rinkoje, bet ne elektros energijos rinkoje. Todėl elektrinės eksploatavimą ir elektros energijos pardavimo sąlygas galima atskirti nuo viešųjų pirkimų aspektų, susijusių su elektrinės statyba. Taigi Komisija gali įvertinti priemonę nevertindama IVPS sutarties viešųjų pirkimų aspektų, nes tokie aspektai nėra neatsiejamai susiję nei su ekonomine veikla, kurią skatina pagalba, nei su jos sąlygomis.

(385) Energetikos srityje bet koks mokestis, kuriuo siekiama finansuoti valstybės pagalbos priemonę ir kuris yra neatsiejama tos priemonės dalis, visų pirma turi būti suderinamas su SESV 30 ir 110 straipsniais ([166]).

(386) Pagal suformuotą jurisprudenciją, tam, kad mokestį būtų galima laikyti sudėtine pagalbos priemonės dalimi, atitinkami nacionalinės teisės aktai turi nustatyti privalomą tarpusavio ryšį tarp mokesčio ir nagrinėjamos pagalbos: pagalba privalomai finansuojama surinktu mokesčiu ir pajamos daro tiesioginę įtaką pagalbos dydžiui, ir tarp šios pagalbos suderinamumo su bendrąja rinka įvertinimo ([167]). Visų pirma, atitinkamas mokestis yra konkrečiai renkamas tik nagrinėjamai pagalbai finansuoti ([168]).

(387) Be to, iš jurisprudencijos taip pat matyti, kad tokio privalomo paskirties ryšio tarp mokesčio ir pagalbos gali nebūti tada, kai suteikiamos pagalbos dydis nustatomas pagal objektyvius kriterijus, neatsižvelgiant į asignuotas mokestines pajamas, ir jam taikoma įstatymu nustatyta absoliuti riba ([169]). Teisingumo Teismas visų pirma yra nusprendęs, kad nėra jokio privalomo ryšio, kai nacionalinės teisės aktuose nustatomas pagalbos sumos minimalus ir maksimalus dydis, neatsižvelgiant į pajamas iš mokesčio ([170]). Be to, Teisingumo Teismas neseniai nusprendė, kad privalomas paskirties ryšys tarp mokesčio ir pagalbos neegzistuoja tada, kai teikiamos pagalbos dydis nustatomas pagal kriterijus, nesusijusius su asignuotomis mokestinėmis lėšomis, ir kai nacionalinėje teisėje yra numatyta, kad

([163]) 2022 m. lapkričio 30 d. Sprendimas *Austrija / Komisija*, T-101/18, ECLI:EU:T:2022:728, 32 punktas.

([164]) 2022 m. lapkričio 30 d. Sprendimas *Austrija / Komisija*, T-101/18, ECLI:EU:T:2022:728, 37 punktas. Teisingumo Teismas Sprendime *Braesch* pritarė argumentams, kad pagalbos sąlygos turi būti „neatsiejamai susijusios“, kad Komisija galėtų įvertinti tam tikrų pagalbos sąlygų suderinamumą su ES teise. Žr. 2023 m. sausio 31 d. Sprendimo *Komisija / Braesch ir kt.*, C-284/21 P, 96–99 punktus.

([165]) Kalbant konkrečiai, projekto priemonėmis bus atsižvelgiama į IVPS viešųjų pirkimų proceso rezultatą tik tiek, kiek jis turi įtakos projekto kapitalo sąnaudų apskaičiavimui, kuris būtų įvesties duomuo apskaičiuojant pagalbos sumas (pvz., apskaičiuojant tikslią GFP sumą arba pirkimo sutartyje numatytą vykdymo kainą), taip pat į elektrinės techninius pajėgumus, atsirandančius dėl IVPS sutartyje pasirinktos technologijos.

([166]) 2008 m. liepos 17 d. Sprendimas *Essent Netwerk Noord ir kt.*, C-206/06, ECLI:EU:C:2008:413, 40–59 punktai.

([167]) 2008 m. gruodžio 22 d. Sprendimas *Régie Networks / Rhône-Alpes Bourgogne*, C-333/07, ECLI:EU:C:2008:764, 99 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija.

([168]) 2008 m. gruodžio 22 d. Sprendimas *Régie Networks / Rhône-Alpes Bourgogne*, C-333/07, EU:C:2008:764, 100 ir 104 punktai.

([169]) 2018 m. rugsėjo 20 d. Sprendimas *Carrefour Hypermarchés ir kt.*, C-510/16, ECLI:EU:C:2018:751, 21 punktas.

([170]) 2005 m. spalio 27 d. Sprendimas *Distribution Casino France ir kt.*, C-266/04–C-270/04, C-276/04 ir C-321/04–C-325/04, ECLI:EU:C:2005:657, 52 punktas.

šias lėšas skyrus pagalbai susidaręs likutis turi būti pervedamas arba į rezervo fondą, arba į valstybės biudžetą, ir, be to, toms pajamoms yra taikoma absoliuti riba, todėl bet koks likutis taip pat yra pervedamas į bendrą valstybės biudžetą ([171]). Siekdamas paneigti, kad yra privalomas ryšys, Teisingumo Teismas taip pat atsižvelgė į tai, kad tuo atveju, kai pajamų iš mokesčio nepakanka bendrai pagalbos sumai padengti, atitinkama valstybė narė turi padengti trūkumą įnašais iš savo bendrojo biudžeto.

(388) Šiuo atveju, kaip nurodyta pirmiau (107 konstatuojamoji dalis), 1 priemonę ministerija finansuoja iš lėšų, gautų iš: i) SPĮ pajamų pardavus elektros energiją, ii) mokesčio, kurį tinklo operatoriai taiko galutiniams elektros energijos vartotojams, panašaus į esamą AEI finansavimą, ir iii) įnašų iš valstybės biudžeto. Tačiau, kaip aptarta pirmiau (41 konstatuojamoji dalis), jei pirkimo sutartyje numatyta vykdymo kaina yra didesnė už elektros energijos rinkos kainas, valstybė kainų skirtumą turės finansuoti iš valstybės išteklių, t. y. iš valstybės biudžeto ir vartojimo mokesčių.

(389) Čekija taip pat patvirtino, kad nors mokesčiu gali būti prisidedama prie priemonių finansavimo, finansavimas nuo tokio mokesčio nepriklausytų ir sąnaudos prireikus būtų dengiamos iš valstybės biudžeto. Konkrečiai, mokesčio perteklius, jei toks bus, bus perkeltas į bendrąjį valstybės biudžetą, o deficitas, jei toks bus, galiausiai bus padengtas iš bendrojo valstybės biudžeto (žr. 42 konstatuojamąją dalį).

(390) Vadinasi, galimas projekto mokesčio nustatymas, susijęs su pirkimo sutarties finansavimu, neturi tiesioginės įtakos pagalbos dydžiui, todėl nėra neatsiejama priemonės dalis, nes pagal atitinkamus nacionalinės teisės aktus privalomo ryšio su pagalba nėra. Todėl šiame sprendime nevertinama, ar mokestis yra suderinamas su SESV 30 ir 110 straipsniais.

(391) Galiausiai, Komisija pažymi, kad Čekijos valdžios institucijos įsipareigojo vykdyti savo pareigą pranešti apie projektą Komisijai pagal Euratomo sutarties 41 straipsnį.

(392) Todėl Komisija daro išvadą, kad siūlomomis priemonėmis arba remiama veikla savaime jokios atitinkamos ES teisės nuostatos nepažeidžiamos.

8.3.2.4. Išvada

(393) Atsižvelgdama į tai, kas išdėstyta, Komisija daro išvadą, kad projektas atitinka pirmąją (pozityviąją) suderinamumo vertinimo sąlygą (t. y. kad pagalba skatina ekonominės veiklos plėtrą).

8.3.3. *Negatyvioji sąlyga: pagalba negalima trikdyti prekybos sąlygų taip, kad prieštarautų bendram interesui*

8.3.3.1. Rinkos, kurią veikia pagalba, nustatymas

(394) Kaip pažymėta sprendime pradėti procedūrą, projektas buvo parengtas siekiant padėti dekarbonizuoti Čekijos energetikos sistemą ir spręsti elektros energijos tiekimo saugumo problemą, apimančią Čekijos rinką (žr. 8 ir paskesnes konstatuojamąsias dalis). Tuo pat metu nustatyta, kad Čekijos rinka yra gerai susieta pagrindiniame regione ([172]) (žr. 16 konstatuojamąją dalį).

(395) Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, vertinant nagrinėjamas priemones atitinkamos rinkos yra Čekijos elektros energijos rinkos ir pagrindinio regiono elektros energijos rinkos.

([171]) 2018 m. rugsėjo 20 d. Sprendimas *Carrefour Hypermarchés ir kt.*, C-510/16, ECLI:EU:C:2018:751, 22 punktas, ir 2016 m. lapkričio 10 d. Sprendimas *DTS Distribuidora de Televisión Digital / Komisija*, C-449/14 P, ECLI:EU:C:2016:848, 70–72 punktai.

([172]) Pagrindinį regioną sudaro prekybos zonų ribos tarp Austrijos, Belgijos, Čekijos, Kroatijos, Lenkijos, Liuksemburgo, Nyderlandų, Rumunijos, Prancūzijos, Slovakijos, Slovėnijos, Vengrijos ir Vokietijos. Daugiau informacijos pateikiama 8 išnašoje.

8.3.3.2. Teigiamo pagalbos priemonės poveikio nustatymas

(396) Kaip paaiškinta sprendimo pradėti procedūrą 4.4.2.2 skirsnyje, perėjimas prie poveikio klimatui neutralumo apima laipsnišką iškastinio kuro, pradedant taršiausiu kuru, atsisakymą. Dauguma valstybių narių jau paskelbė savo planus laipsniškai atsisakyti anglių per ateinančius metus ([173]). Naujausiame Čekijos NEKSVP nustatytas strateginis tikslas iki 2033 m. visiškai nutraukti anglių naudojimą elektros energijos gamybai. Remiantis CEPS tyrimais (žr. 12 konstatuojamąją dalį), dėl šių pokyčių vidutinės trukmės laikotarpiu kyla pakankamumo problemų. Manoma, kad ši tendencija bus stebima kitose valstybėse narėse, kuriose laipsniškai atsisakoma anglių.

(397) Papildomai investuojant į branduolinės energijos šaltinius suteikiami patikimi mažo anglies dioksido pėdsako gamybos įrenginiai, kurie turi tam tikro lankstumo. Užtikrinant saugų tiekimą laipsniškai atsisakant taršiausių degalų ir mažinant priklausomybę nuo gamtinių dujų, branduolinės energijos gamyba, kurią gaminant išmetamas mažas anglies dioksido kiekis vienai pagamintos elektros energijos MWh, padeda (kartu plėtojant atsinaujinančiųjų išteklių energiją) siekti nacionalinių ir Europos dekarbonizacijos tikslų.

(398) Kaip paaiškino Čekija, projektu taip pat bus tiesiogiai remiami plano „REPowerEU“ tikslai, nes juo bus mažinama priklausomybė nuo importuojamo iškastinio kuro, kurį veikia kainų svyravimai ir geopolitinė rizika, taip stiprinant energetinį saugumą.

(399) Be to, naujų branduolinės energijos gamybos pajėgumų įrengimas padeda išlaikyti būtiną elektros energijos gamybą pasiūlos pusėje. To reikia siekiant atsižvelgti į numatomą elektros energijos paklausos padidėjimą Čekijoje kartu su paklausos mažinimo priemonėmis, priimtomis pagal Energijos vartojimo efektyvumo direktyvą (žr. 15 konstatuojamąją dalį).

(400) Komisija pažymi, kad Čekijos valdžios institucijos užtikrins, kad projektas atitiktų ES taksonomijos reglamente nustatytus ekonominės veiklos branduolinės energetikos sektoriuje techninės analizės kriterijus ([174]). Nors šiuo reglamentu nenustatomos teisiškai privalomos pareigos statyti ar eksploatuoti branduolines elektrines ar papildomi valstybės pagalbos teikimo reikalavimai, juo nustatomi kriterijai, pagal kuriuos nustatoma, ar ekonominė veikla laikytina aplinkos atžvilgiu tvaria. Čekijos įsipareigojimas laikytis tų reikalavimų leidžia daryti išvadą, kad projektas yra tvarus, nedarys reikšmingos žalos jokiems kitiems aplinkos tikslams ir yra suderintas su nulinio ŠESD balanso pramonės trajektorija iki 2050 m.

(401) Konkrečiai, kalbant apie naujų branduolinių elektrinių statybą ir saugų eksploatavimą, elektros energijos ar šilumos gamybą, įskaitant vandenilio gamybą, naudojant geriausias turimas technologijas, Komisijos deleguotojo reglamento ([175]) I priedo 4.27 skirsnyje nustatyti keli investicijų į naujus branduolinės energijos gamybos įrenginius tikrinimo kriterijai. Tai apima valstybę narę, kuri įrodo, kad numatomo branduolinės elektrinės naudingo tarnavimo laiko pabaigoje turi išteklių, atitinkančių numatomas radioaktyviųjų atliekų tvarkymo ir eksploatavimo nutraukimo išlaidas, valstybę narę, kurioje veikia visų labai mažo, mažo ir vidutinio aktyvumo radioaktyviųjų atliekų galutinio šalinimo įrenginiai, valstybę narę, kuri turi dokumentais pagrįstą planą su išsamiais veiksmais, kad iki 2050 m. būtų įrengtas labai radioaktyvių atliekų atliekynas, ir projektą, kuriame taikomos geriausios turimos technologijos, be kita ko, nuo 2025 m. dėl avarinėmis sąlygomis atsparaus kuro naudojimo. Čekijos valdžios institucijos įsipareigojo įvykdyti visus šiuos reikalavimus (žr. 81 ir 82 konstatuojamąsias dalis).

([173]) https://energy.ec.europa.eu/topics/oil-gas-and-coal/eu-coal-regions/coal-regions-transition_en.

([174]) Žr. 2022 m. kovo 9 d. Komisijos deleguotąjį reglamentą (ES) 2022/1214, kuriuo dėl ekonominės veiklos tam tikruose sektoriuose iš dalies keičiamas Deleguotasis reglamentas (ES) 2021/2139 ir dėl tam tikros informacijos apie tą ekonominę veiklą viešo atskleidimo iš dalies keičiamas Deleguotasis reglamentas (ES) 2021/2178, (OL L 188, 2022 7 15, p. 1).

([175]) 2021 m. birželio 4 d. Komisijos deleguotasis reglamentas (ES) 2021/2139, kuriuo Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2020/852 papildomas nustatant techninės analizės kriterijus, pagal kuriuos nustatoma, kokiomis sąlygomis ekonominė veikla laikoma svariai prisidedančia prie klimato kaitos švelninimo arba prisitaikymo prie jos ir ar ta ekonominė veikla nedaro reikšmingos žalos kitiems aplinkos tikslams.

(402) Nors trečiosios šalys teigė, kad Čekijos pareigūnų viešuose pareiškimuose tvirtinama, jog jie sieks daryti įtaką teisėkūros procesui, kad būtų iš dalies pakeistos taksonomijos sąlygos, susijusios su labai radioaktyvių atliekų giluminio atliekyno eksploatavimo pradžia ne vėliau kaip 2050 m., arba atidėtas jų taikymas, Komisija neturi jokios informacijos, dėl kurios kiltų abejonių dėl Čekijos valdžios institucijų įsipareigojimo. 2023 m. sausio 11 d. Čekija priėmė Vyriausybės nutarimą Nr. 24 dėl reikalavimo atitikti radioaktyviųjų atliekų tvarkymo techninės analizės kriterijus. Pagal šį nutarimą Čekija dės visas pastangas, kad įvykdytų atitinkamuose ES teisės aktuose nustatytus techninius kriterijus, be kita ko, ne vėliau kaip 2050 m. pradėtų eksploatuoti branduolinių atliekų giluminį atliekyną (žr. 81 ir 82 konstatuojamąsias dalis).

(403) Atsižvelgdama į tai, kas išdėstyta, Komisija daro išvadą, kad projektas daro teigiamą poveikį rinkai, nes jis prisidės prie tausios energijos rūšių derinio dekarbonizacijos ir padidins tiekimo saugumą. Kadangi pagrindinis regionas yra gerai susietas, tikėtina, kad šis teigiamas poveikis būtų naudingas iš Čekijos elektros energiją importuojančioms kaimyninėms valstybėms narėms.

8.3.3.3. Valstybės intervencijos būtinybė

(404) Siekdama nustatyti, ar valstybės pagalba yra būtina, Komisija turi įvertinti, ar priemonė taikoma situacijoje, kurioje ja galėtų būti užtikrintas svarbus patobulinimas, kurio pati rinka užtikrinti negalėtų. Pagalba, kuri pagerina įmonės pagalbos gavėjos finansinę padėtį, bet nėra būtina numatytam tikslui pasiekti, negali būti laikoma suderinama su vidaus rinka.

(405) Nagrinėjamu atveju Čekija skatina naujas investicijas į branduolinę energetiką, kaip įtvirtinta Euratomo sutartyje, kad įveiktų jai kylantį dekarbonizacijos iššūkį ir uždengtų bendros nacionalinės įrengtosios galios spragas, su kuriomis ji netrukus susidurs dėl planuojamo esamo iškastinio kuro ir branduolinės energijos gamybos nutraukimo (žr. 8 ir 19 konstatuojamąsias dalis). Komisija turi įvertinti, ar valstybės pagalba yra būtina siekiant įgyvendinti naujų investicijų į branduolinę energetiką skatinimo tikslą.

(406) Sprendime pradėti procedūrą Komisija paaiškino, kad rinkos nepakankamumas yra svarbus veiksnys vertinant pagalbos būtinumą, ir pripažino tam tikrus rinkos nepakankamumo atvejus, dėl kurių reikia valstybės intervencijos branduolinės energijos plėtros srityje ([176]). Konkrečiai, naujų investicijų į branduolinę energiją atveju rinkos nepakankamumas iš esmės atsiranda dėl trijų aspektų: i) kapitalo poreikio, ii) rinkos kainodaros signalų, kurie patys iškraipomi dėl intervencinių priemonių, poveikio trukmės ir iii) politinių sprendimų poveikio trukmės.

(407) Pirma, investicijoms į branduolinę energiją reikia ypač daug kapitalo. Nors bendros išlygintos branduolinės energijos gamybos sąnaudos nebūtinai yra didesnės nei kitų technologijų atveju ([177]), branduolinių elektrinių ilgaamžiškumas ir dideli gamybos pajėgumai galėtų būti palyginami tik su didžiausiais hidroelektrinių projektais. Šie kapitalo reikalavimai, siekiantys kelis milijardus eurų, dar labiau padidėja dėl dažno ir didelio investicijų į naujos statybos branduolinės energijos gamybos įrenginius padidėjimo. Iš tiesų, visų pirma pirmosioms tokio pobūdžio III kartos investicijoms EBPO šalyse poveikį padarė statybos vėlavimai ir padidėjusios išlaidos ([178]).

(408) Antra, dėl planuojamo 60 metų eksploatavimo laikotarpio sunku suderinti įprastą privačiųjų investicijų ar komercinių paskolų trukmę su projekto trukme. Tai dar svarbiau dabartinėse elektros energijos rinkose, kurias iš esmės pakeitė energetikos pertvarka ir spartus atsinaujinančiųjų išteklių energijos naudojimas, taip pat su šia pertvarka susijusios reguliavimo reformos. Todėl net ir labiausiai patyrusiems rinkos dalyviams sunku patikimai prognozuoti energijos kainas tolimoje ateityje, o dauguma prekybos elektros energija sandorių ateityje bus sudaroma ne daugiau kaip 5 metams.

([176]) 2014 m. spalio 8 d. Komisijos sprendimas (ES) 2015/658 dėl pagalbos priemonės SA.34947 (2013/C) (ex 2013/N), kurią Jungtinė Karalystė ketina skirti Hinklio kyšulio C branduolinei elektrinei remti (382–385 konstatuojamosios dalys).

([177]) Žr. TEA ataskaitą *Projected Costs of Generating Electricity 2020*, https://iea.blob.core.windows.net/assets/ae17da3d-e8a5-4163-a3ec-2e6fb0b5677d/Projected-Costs-of-Generating-Electricity-2020.pdf, p. 46.

([178]) TEA ataskaita *Projected Costs of Generating Electricity 2020*, p. 145.

(409) Galiausiai, dėl branduolinės energijos vis dar kyla visuomenės ir politinių nesutarimų, o investuojant į branduolinės energijos gamybos įrenginius turi būti atsižvelgiama į politikos pakeitimų riziką.

(410) Komisija taip pat pripažino, kad šių elementų derinys būdingas tik branduolinei technologijai ([179]) ir yra bendras visų ES rinkų, įskaitant Čekijos elektros energijos rinką, bruožas.

(411) Suinteresuotųjų šalių pateiktos pastabos patvirtino Komisijos preliminarų vertinimą, pateiktą sprendime pradėti procedūrą. Komisija pažymi, kad savo pastabose dėl sprendimo pradėti procedūrą Čekija nurodė naujesnes nepalankias rinkos sąlygas, dėl kurių labai padidėja rizika naujų branduolinių projektų rengėjams, įskaitant makroekonominę aplinką ir infliacinį spaudimą, palūkanų normų didėjimą, taip pat vienkartinius įvykius, pavyzdžiui, Rusijos invaziją į Ukrainą, dėl kurios kilo didelių rinkos ir tiekimo grandinių sutrikimų. Todėl Čekijos valdžios institucijos teigia, kad mažai tikėtina, jog branduolinės elektrinės bus statomos be valstybės pagalbos.

(412) Čekijos valdžios institucijos taip pat atkreipė dėmesį į padidėjusį energijos rinkų nepastovumą, kurį iš dalies lėmė didėjančios išteklių, kurių ribinės sąnaudos yra nulinės, pvz., vėjo ir saulės energijos, dalys, taip pat į dujų kainų svyravimus, dėl kurių rinkos dalyviai gauna nenuspėjamą grąžą ir taip ribojamos paskatos plėtoti didelio masto branduolinius projektus, išskyrus atvejus, kai investuotojai gali apsidrausti nuo rinkos kainų rizikos. Tačiau, norint apsidrausti sudarant ilgalaikes sutartis, reikia, kad jų šalys būtų pasiruošusios sutikti su kainomis, pakankamai didelėmis, kad užtikrintų pakankamą grąžą investuotojams per labai ilgą laikotarpį. Panašių nuomonių buvo pateikta kelių trečiųjų šalių pastabose, kuriose padaryta išvada, kad dabartinėje Europos elektros energijos rinkoje neįmanoma įgyvendinti naujų branduolinių projektų be valstybės paramos.

(413) Kaip paaiškinta bendroje Tarptautinės energetikos agentūros (TEA) ir Branduolinės energijos agentūros (NEA) ataskaitoje ([180]), iš naujausių tendencijų, susijusių su naujų branduolinių elektrinių statyba Vakarų rinkose, matyti, kad sąnaudos smarkiai didėja, o statyba vėluoja. Tai iš dalies galima paaiškinti tuo, kad nauji projektai buvo pradėti po ilgos pertraukos branduolinių įrenginių statybos srityje, dėl kurios labai nukentėjo branduolinės energijos tiekimo grandinė ir pramonės pajėgumai, ir iš dalies tuo, kad statybos pradžioje projektas nėra pakankamai brandus, o vykdymo planavimas nėra pakankamas, taip pat vis labiau neapibrėžtomis politinėmis aplinkybėmis. Ataskaitoje konstatuojama, kad dėl tokios padėties sumažėjo suinteresuotųjų subjektų pasitikėjimas branduolinės pramonės pajėgumu įgyvendinti naujos statybos projektus ir padidėjo suvokiamos investavimo rizikos lygis, kuris baugina investuotojus ir dar labiau sumažina galimybes pritraukti finansavimą būsimiems projektams.

(414) Tačiau ataskaitoje paaiškinama, kad kitose šalyse, pvz., Kinijoje ir Korėjoje, naujos investicijos į branduolinę energiją teikiamos laiku ir laikantis biudžeto, ir daroma išvada, kad atotrūkio su Vakarų šalimis negalima paaiškinti vien tik konkrečiai aikštelei būdingomis sąlygomis. Todėl iššūkiai, su kuriais susiduria Vakarų šalys, nėra būdingi pačiai technologijai, o priklauso nuo sąlygų, kuriomis projektai rengiami ir įgyvendinami, ir nuo įvairių suinteresuotųjų subjektų sąveikos.

(415) Komisija primena trečiųjų šalių pastabas, kad energijos tiekimą taip pat galima užtikrinti pigesnėmis technologijomis, tvirtinant, kad subsidijos branduoliniame sektoriuje sulėtintų pažangą kitų pigesnių ir klimatui palankesnių technologijų srityje. Čekijos valdžios institucijos tvirtino, kad atsinaujinančiųjų energijos išteklių potencialas Čekijoje yra ribotas, tačiau branduolinės energijos ir atsinaujinančiųjų išteklių energijos gamybos didinimas yra svarbi nacionalinės energetikos ir klimato strategijos dalis (žr. 21 konstatuojamąją dalį). Jos taip pat teigia, kad nors investicijos į vėjo energiją vykdant projektą būtų daromos vėliau nei projekto nevykdant, bendra vėjo energijos gamyba pagal abu scenarijus būtų vienoda (žr. 270 konstatuojamąją dalį). Šis paaiškinimas yra įtikinamas. Iš tiesų, investicijas į vėjo ir saulės energijos gamybos pajėgumus galima įgyvendinti daug greičiau ir mažesnėmis kapitalo sąnaudomis nei šį projektą. Tačiau jas riboja kiti veiksniai, pavyzdžiui, esamos aikštelės ir

([179]) 2014 m. spalio 8 d. Komisijos sprendimas (ES) 2015/658 dėl pagalbos priemonės SA.34947 (2013/C) (ex 2013/N), kurią Jungtinė Karalystė ketina skirti Hinklio kyšulio C branduolinei elektrinei remti, 385 konstatuojamoji dalis.

([180]) *Projected Costs of Generating Electricity* („Prognozuojamos elektros energijos gamybos sąnaudos“), 2020 m. leidimas, paskelbta šiuo adresu: https://www.oecd-nea.org/jcms/pl_51110/projected-costs-of-generating-electricity-2020-edition.

tinklo jungčių pajėgumai. Be to, tikėtinas ribotas projekto poveikis rinkos kainoms didmeninėje rinkoje (2 EUR/MWh) rodo, kad jis turėtų minimalų poveikį investicijoms į atsinaujinančiuosius energijos išteklius. Tačiau dėl pagal pirkimo sutartyje nustatytą formulę teikiamomis paskatomis kuo labiau padidinti gamybą aukštos kainos valandomis ir ją sumažinti tuo metu, kai kainos mažos, taip pat sumažėja priemonės konkurencinis poveikis rinkos investicijoms į atsinaujinančiuosius energijos išteklius, nes galima tikėtis, kad atsinaujinančiųjų išteklių energijos gamybos įrenginiai bus naudojami ypač dažnai mažesnių kainų laikotarpiais (kadangi tais laikotarpiais turimi atsinaujinantieji energijos ištekliai yra dideli ir dėl to rinkos kainos sumažėja).

(416) Dar vienas respondentas teigė, kad artimiausiais dešimtmečiais tikimasi didelių elektros energijos kainų. Dėl ilgų laikotarpių elektros energijos kainų prognozės yra labai neaiškios. Jei elektros energijos kainos bus gerokai didesnės, nei tikėtasi, pagal pirkimo sutartį ir pelno pasidalijimo mechanizmą Čekijos valstybė gaus pajamų, taigi kompensacijos permoka bus apribota ČEZ naudai. Kita vertus, jei rinkos kainos būtų mažesnės, nei tikėtasi, visų pirma atsižvelgiant į mažesnę, nei tikėtasi, atsinaujinančiųjų išteklių energijos paklausą arba spartų atsinaujinančiųjų energijos išteklių diegimą, jei priemonė nebūtų taikoma, projektas negalėtų padengti savo kapitalo sąnaudų.

(417) Komisija daro išvadą, kad Čekijoje yra aiškiai nustatytų rinkos nepakankamumo atvejų, susijusių su investicijomis į naujus branduolinės energijos išteklius. Dėl labai ilgo investavimo laikotarpio nėra pakankamo tikrumo, kad šiuo metu aukštos energijos kainos išlieka didelės pakankamai ilgą laikotarpį, kad būtų padarytas poveikis šiam vertinimui. Atsižvelgiant į tai, kad Čekijoje nėra pakankamai elektros energijos gamybos pajėgumų, į tuos rinkos nepakankamumo atvejus ir į strateginį Čekijos energetikos politikos tikslą užtikrinti santykinį savarankiškumą elektros energijos gamybos srityje kartu su ilgalaikiu elektros energijos gamybos dekarbonizacija, atrodo, kad projekto statybai Čekijoje būtina teikti valstybės paramą.

(418) Iš tiesų vis dar mažai tikėtina, kad vien rinkos jėgos galėtų užtikrinti, kad tie patys branduoliniai pajėgumai būtų pristatyti laiku, kaip ir pagal projektą, o tai būtina siekiant palengvinti elektros energijos gamybos iš branduolinės energijos šaltinių plėtrą Čekijoje.

(419) Atsižvelgdama į tai, kas išdėstyta, Komisija daro išvadą, kad siekiant užtikrinti naujų branduolinių pajėgumų plėtrą Čekijoje valstybės pagalba yra būtina. Be to, Komisija daro išvadą, kad priemonės turi skatinamąjį poveikį pagalbos gavėjui ir taip jomis užtikrinama, kad projektas bus įgyvendintas sėkmingai.

8.3.3.4. Tinkamumas

(420) Savo vertinime Komisija turi nustatyti, ar siūloma priemonė yra tinkama politikos priemonė, kad būtų galima pasiekti jos tikslą – šiuo atveju, skatinti branduolinės energijos gamybos plėtrą, kad ateityje būtų galima kompensuoti būsimą pasiūlos trūkumą.

(421) Sprendime pradėti procedūrą Komisija pažymėjo, kad Čekija apsvarstė keletą alternatyvių paramos mechanizmų investicijoms į branduolinės energijos gamybą skatinti, pavyzdžiui, mokesčių kreditus, pajėgumų užtikrinimo mechanizmus, tiesioginę investicinę pagalbą, reguliuojamų investicijų kainų modelio (RAB) nustatymą ir kt., kurie visi pripažinti mažiau tinkamais nei priemonės, kurios galiausiai buvo atrinktos pagalbai teikti.

(422) Komisija sutinka, kad vien tokių kitų politikos priemonių tikriausiai nepakaktų tiems patiems rezultatams pasiekti, atsižvelgiant į projekto ypatumus ir reikalingų finansinių išteklių dydį. Visų pirma, paprasčiausiai pašalinus vieną iš trijų priemonių be papildomų koregavimų, didelė rizika investuotojui išliktų, nes kiekviena iš jų padeda pašalinti vis kitą rinkos nepakankamumą ([181]). Tais atvejais, kai alternatyvūs paramos mechanizmai visų pirma yra susiję su kitais finansavimo šaltiniais (mokesčių kreditais), jie nebūtinai mažina poveikį konkurencijai. Pajėgumų užtikrinimo mechanizmai ir RAB modeliai yra bendrosios sąvokos, kurios gali būti įvairių formų. Atlikus oficialų tyrimą nebuvo pateikta įrodymų, kad konkrečios nagrinėjamos priemonės atveju tokios sąvokos būtų buvusios tinkamesnės nurodytos rinkos nepakankamumo problemos sprendimo priemonės.

([181]) Sprendimo pradėti tyrimą 187 konstatuojamoji dalis.

(423) Tačiau sprendime pradėti procedūrą Komisija abejojo, ar trijų priemonių (t. y. GFP, pirkimo sutarties ir apsaugos nuo teisės pakeitimų) derinys galėtų būti laikomas tinkamu valstybės pagalbai teikti, ir teiravosi, ar didesnis rinkos rizikos poveikis būtų tinkamesnis. Konkrečiau, Komisija laikėsi nuomonės, kad derinant tris priemones ir pradinę projekto struktūrą gali būti pašalinta didelė rinkos rizika ir taip gali būti trukdoma tam tikroms konkurencinio elgesio paskatoms.

(424) Komisija taip pat išreiškė abejonių dėl to, ar šių trijų priemonių derinys yra tinkamas projekto plėtojimui užtikrinti, nors praeityje siekiant sudaryti sąlygas investicijoms, atrodo, pakako mažesnio skaičiaus priemonių, kurios galėjo būti mažiau intervencinės.

(425) Be to, Komisija suabejojo, ar Čekijos pasiūlyta pusiausvyra naudojant kelias priemones yra teisinga ir ar alternatyviomis priemonėmis arba tik kai kuriomis iš jų galėtų būti galima pasiekti tuos pačius tikslus teikiant mažesnę pagalbą arba mažiau iškraipant konkurenciją.

(426) Čekijos valdžios institucijų argumentai, kuriais grindžiamas siūlomų priemonių derinys, yra susiję su pagrindinėmis rinkos nepakankamumo problemomis, kurias šiomis priemonėmis siekiama spręsti, kaip aprašyta 4.1 skirsnyje, visų pirma susijusias su kapitalo poreikiu, rinkos kainų signalų poveikio trukme ir politinių sprendimų poveikio trukme. Komisija jau pripažino, kad dėl šios rizikos privatusis investuotojas nesiimtų vykdyti projekto įprastomis rinkos sąlygomis ([182]).

(427) Kaip paaiškinta pirmiau (žr. 83–106 konstatuojamąsias dalis), oficialaus tyrimo metu, siekdama išsklaidyti Komisijos abejones, susijusias su rinkos rizikos poveikio projektui laipsniu, Čekija į EDU II *ex post* atsiskaitymo apskaičiavimo formulę įvedė rinkos kainų poveikį ir įsipareigojimo pirkti sutarties trukmę sutrumpino iki 40 metų ir taip padidino rinkos rizikos poveikį projektui. Tai taip pat reiškia, kad EDU II turi ekonominių paskatų optimizuoti pagaminamos elektros kiekį taip, kad dispečerinis skirstymas būtų kuo labiau padidintas didelių kainų laikotarpiais ir sumažintas (kartu, pavyzdžiui, numatant planinę techninę priežiūrą) mažų kainų laikotarpiais. Taip sumažinamas priemonės iškreipiamasis poveikis.

(428) Be to, Komisija primena, kad Hinklio kyšulio C elektrinės byloje Komisija laikėsi nuomonės, kad panašus priemonių derinys yra tinkamas ([183]).

(429) Komisija mano, kad trijų priemonių derinys, apie kurį Čekija pranešė per oficialų tyrimą, ir atitinkama projekto struktūra yra tinkama priemonė sąlygoms investuoti į BE sudaryti. Komisija mano, kad trys kartu taikomos priemonės yra reikalingos siekiant pašalinti rinkos nepakankamumą, su kuriuo susiduriama plėtojant naujas branduolines elektrines.

(430) Pirma, kadangi yra tokių ilgalaikių kapitalo rinkos nepakankamumo problemų, nepakaktų suteikti vien GFP, kad būtų investuojama į naują branduolinę elektrinę, nes ja tik patenkinamas poreikis gauti kapitalo naujo branduolinio bloko statybai, bet neišsprendžiamos konkrečios problemos, kylančios branduolinės energetikos sektoriuje, pavyzdžiui, konkreti rizika, susijusi su BE statyba ir ilgu bei sudėtingu gyvavimo ciklu. Skiriant GFP suteikiamas beveik visas kapitalas, kurio reikia naujai branduolinei elektrinei statyti, o pagal įsipareigojimo pirkti sutartį investuotojas gali skirti projektui nuosavo kapitalo. Tačiau vien GFP neužtikrintų, kad paskola galės būti grąžinta, o

([182]) Sprendimo pradėti tyrimą 152 konstatuojamoji dalis.

([183]) Žr. 2014 m. spalio 8 d. Komisijos sprendimo dėl pagalbos priemonės SA.34947, skirtos Hinklio kyšulio C branduolinei elektrinei remti, 392–405 konstatuojamąsias dalis. Visų pirma, Hinklio kyšulio C elektrinėje tinkamomis pagalbos teikimo priemonėmis laikytas SDS ir kredito garantijos bei valstybės sekretoriaus susitarimo (dėl apsaugos nuo teisės ir (arba) politikos pakeitimų) derinys. Šio projekto atveju pirmenybė buvo teikiama GFP naudojimui, palyginti su valstybės garantija, nes i) teikiant GFP pašalinama projekto komercinio finansavimo trūkumo riziką, ii) GFP yra laiko požiūriu tinkamesnis sprendimas dėl bendro finansavimo paketo, palyginti su komercine skolinimo priemone, ir iii) GFP reikštų mažesnes skolos tvarkymo išlaidas, nes valstybė skolintų tiesiogiai, taip pat mažesnius mokesčius, susijusius su finansavimo organizavimu ir įsipareigojimu per visą statybos laikotarpį. Išsamiau žr. 166 konstatuojamąją dalį.

mažų kainų laikotarpiai galėtų kelti pavojų projekto gyvybingumui. Taigi pati GFP grindžiama prielaida, kad yra sudaryta įsipareigojimo pirkti sutartis ir yra su ja glaudžiai susijusi, nes nustatant projekto reitingą atsižvelgiama į pirkimo sutarties buvimą. Tik pirkimo sutarties garantuotos pajamos gali kompensuoti ilgalaikę projekto riziką.

(431) Be to, Komisija mano, kad GFP yra tinkama siekiant sudaryti sąlygas investicijoms ir spręsti ilgalaikes kapitalo rinkos nepakankamumo problemas, taip pat palyginti su valstybės garantija rinkos skolinimo priemonei, nes ja mažinama rizika, kad nebus užtikrintas pakankamas finansavimas projektui privačiųjų skolintojų lėšomis, užtikrinamos mažesnės skolos tvarkymo sąnaudos ir mažesni mokesčiai, susiję su finansavimo organizavimu ir įsipareigojimu per visą statybos laikotarpį, taip pat reikia mažiau laiko finansavimo paketui parengti, be kita ko, ir padidėjusių išlaidų atveju. Kadangi bet koks kapitalo sąnaudų padidėjimas darytų tiesioginį poveikį vykdymo kainos skaičiavimui, suteikiant GFP pirkimo sutartyje galima nustatyti mažesnę vykdymo kainą (žr. 171 konstatuojamąją dalį) ir taip sumažinti bendras priemonės sąnaudas.

(432) Antra, 40 metų trukmės pirkimo sutartimi tenkinamas poreikis užtikrinti kainų stabilumą ir nuspėjamumą bei nuosavo kapitalo grąžą, o tai labai svarbu tokio dydžio ir trukmės investicijoms, todėl tai yra būtina, kad būtų galima daryti investicijas. Šiuo atžvilgiu pirkimo sutartimi sprendžiama rinkos nepakankamumo problema, susijusi su pirmiau nurodytų rinkos kainų signalų poveikio trukme.

(433) Trečia, kompensacijomis, skiriamomis politinių ar teisinių formų diskriminacinių sankcijų už branduolinę technologiją atveju, (t. y. apsauga nuo teisės pakeitimų) sumažinama papildoma rizika, kuri gali būti laikoma būdinga branduolinei energetikai (daugiausia dėl galimybės sustabdyti investicijas dėl teisės aktų sistemos pakeitimų, pavyzdžiui, dėl politinių priežasčių). Pirkimo sutartyje nustatytos formulės įvesties elementų koregavimais, kai sąnaudos padidėja dėl teisėtų pagrindų, taip pat sumažinama sąnaudų padidėjimo rizika, būdinga investicijoms į branduolinės energijos gamybą.

(434) Atsižvelgdama į tai, kas išdėstyta, Komisija daro išvadą, kad 40 metų trukmės pirkimo sutarties, GFP ir apsaugos nuo teisės pakeitimų mechanizmo derinys, apibūdintas priemonėse, apie kurias pranešta, yra tinkamos priemonės valstybės pagalbai pagal projektą teikti.

8.3.3.5. Proporcingumas

(435) Siekdama įvertinti priemonės proporcingumą, Komisija turi patikrinti, kad priemonė būtų tik tokia, kokia yra būtina, kad būtų sėkmingai užbaigtas projektas siekiant įgyvendinti bendrą tikslą.

(436) Sprendime pradėti procedūrą Komisija paaiškino, kad vertinant proporcingumą reikia atsižvelgti į Čekijos valdžios institucijų pasiūlytų paramos priemonių derinį. Dėl priemonės, apie kurią pranešta, kyla trys pagrindiniai susirūpinimą keliantys klausimai, susiję su proporcingumu.

(437) Pirma, manyta, kad įsipareigojimo pirkti sutarties 60 metų trukmė, apie kurią pranešta, buvo per ilga, nes gerokai viršijo numatytą GFP grąžinimo laikotarpį, taip pat tiesioginių kainų rėmimo priemonių, susijusių su ankstesnėmis investicijomis į branduolinę energetiką, trukmę ([184]). Sprendime pradėti procedūrą Komisija abejojo, ar projekto investicinių sąnaudų kompensavimas neturėtų būti labiau suderintas su GFP grąžinimo sąlygomis ir trukme.

([184]) Ten pat, 197–198 konstatuojamosios dalys. Konkrečiai, Hinklio kyšulio C elektrinės įsipareigojimo pirkti sutartis buvo sudaryta 35 metams, o Pakšo II elektrinei nustatytas GFP grąžinimo laikotarpis buvo tik 21 metai ir kartu su priemone nebuvo teikiama jokia kita veiklos pagalba.

(438) Antra, buvo nuspręsta, kad numatyta grąžos norma yra per didelė, tad nebūtų galima atmesti galimybės, jos susidarys kompensacijos permoka, atsižvelgiant į paramos priemonių, apie kurias pranešta, derinį ir su tuo susijusį projekto rizikos profilį. Visų pirma, pagal fiksuotos kainos EEPS sutartį, apie kurią pranešta iš pradžių, SPĮ, taigi ir valstybei, buvo perkelta ir kainos, ir rinkos rizika, o grąžintina finansinė pagalba gerokai sumažino finansavimo riziką, suteikiant finansavimą labai patraukliomis sąlygomis ir statybos laikotarpiu netaikant jokių palūkanų. Galiausiai, apsaugos nuo teisės arba politikos pakeitimų mechanizmas suteikė apsaugą nuo politikos pakeitimų ir kitų įvykių, kurių EDU II negali kontroliuoti. Tai apima Čekijos nacionalinės branduolinės energetikos politikos pakeitimus, sprendimus neskirti kitų paramos priemonių arba sustabdyti įgyvendinimą atmetant elektrinės statybos pasiūlymus pateikusius dalyvius, taip pat išlaidų padidėjimą dėl baigtinio teisėtų pagrindų sąrašo. Atsižvelgdama į rizikos paskirstymą tarp pagalbos gavėjo ir valstybės, Komisija laikėsi nuomonės, kad priedo už branduolinių įrenginių statybą ir eksploatavimą įtraukimas į CAPM vertinimą buvo nepagrįstas.

(439) Be to, Komisija išreiškė abejonių, ar Čekijos pasiūlytas permokos tvarkymo mechanizmas pakankamai padėtų išvengti kompensacijos permokos, visų pirma dėl to, kad pagal jį numatyta, kad valstybė ir EDU II dalysis našta per pusę lygiomis dalimis ([185]).

(440) Trečia, Komisijai kilo abejonių dėl to, ar ČEZ pasirinkimas projekto rengėja nerengiant atviros atrankos procedūros galėtų reikšti, kad projektui reikalinga parama buvo didesnė, nei būtų buvusi kitu atveju.

(441) Tolesniuose skirsniuose šie klausimai bus nagrinėjami atsižvelgiant į Čekijos valdžios institucijų pasiūlytų paramos priemonių pakeitimus, prieš darant galutines išvadas dėl bendro pagalbos paketo.

8.3.3.5.1. Pirkimo sutartis

8.3.3.5.1.1. Pirkimo sutarties trukmė

(442) Kaip minėta 437 konstatuojamojoje dalyje, įsipareigojimo pirkti sutarties 60 metų trukmė, apie kurią pranešta, buvo pripažinta per ilga. Komisija laikėsi nuomonės, kad projekto investicinių sąnaudų kompensacija turėtų būti suderinta su GFP grąžinimo sąlygomis ir trukme, kuri yra apie 30 metų pagal Čekijos valdžios institucijų pateiktą pagrindinį scenarijų.

(443) Čekija teigė, jog, siekiant užtikrinti, kad projektas išliktų finansiškai perspektyvus, visų pirma siekiant užtikrinti, kad GFP galėtų būti visa grąžinta galimo neigiamo poveikio įvykių atveju, tarp pirkimo sutarties termino ir GFP grąžinimo reikalingas laiko rezervas (arba prailgintas laikotarpis). Konkrečiai, Čekijos valdžios institucijos pateikė Tarptautinės atominės energijos agentūros (TATENA) duomenis, iš kurių matyti, kad pastarojo meto didelio masto branduolinės energijos projektai buvo vykdomi ilgą laiką, kol buvo galima stabilizuoti įrenginių dispečerinį skirstymą ir taip pasiekti tikslinį apkrovos koeficientą, sudarant sąlygas finansuoti projektą.

9 lentelė

Apkrovos koeficiento stabilizavimo trukmė

VENDOR	NPP TYPE	COUNTRY	UNIT	DESIGN NET CAPACITY	COD	LOAD FACTOR STABILIZATION TIME
WEC	AP1000	China	SANMEN_1	1157 MWe	21 June 2018	4 years
	AP1000	China	SANMEN-2	1157 MWe	17 Aug 2018	2 years
	AP1000	China	HAIYANG-1	1126 MWe	08 Aug 2018	4 years
	AP1000	China	HAIYANG-2	1126 MWe	29 Sep 2018	2 years
EdF	EPR1750	China	Taishan-1	1660 MWe	13 Dec 2018	5 years
	EPR1750	China	Taishan-1	1660 MWe	29 May 2019	4 years
KHNP	OPR1000	S.Korea	Shin-Kori-1	998 MWe	28 Feb 2011	10 years
	OPR1000	S.Korea	Shin-Kori-1	998 MWe	20 Jul 2012	8 years
	APR1400	UAE	Barakah-1	1310 MWe	01 Apr 2021	2 years (so far)
ŠKODA Praha a.s.	VVER V320	CZ	Temelin-1	1027 MWe	10 Jun 2002	8 years
	VVER V320	CZ	Temelin-2	1029 MWe	18 Apr 2003	8 years
Source: IAEA_PRIS - Reactor Details, 20 June 2023						

([185]) Ten pat, 205 konstatuojamoji dalis.

(444) Čekijos valdžios institucijos pateikė peržiūrėtą pirkimo sutarties trukmę, sutrumpinusios ją nuo 60 iki 40 metų. Tai labiau atitinka GFP trukmę, nors vis dar gerokai ją viršija. Nors tam tikras laikotarpis, per kurį elektrinės eksploatavimas po eksploatavimo pradžios turi stabilizuotis, yra pateisinamas atsižvelgiant į techninius sunkumus, su kuriais susidurta pradėjus vykdyti kitus projektus, šis laikotarpis yra vienas iš ilgesnių, kaip matyti kituose projektuose.

(445) Vis dėlto svarbu pažymėti, kad pirkimo sutarties laikotarpio pradžia nebūtinai sutampa su elektrinės eksploatavimo pradžia. Faktiškai, įsipareigojimo pirkti laikotarpis prasideda nuo ankstesnės iš šių datų: i) pradžios datos, t. y. dienos, kada BE pirmą kartą eksportavo elektros energiją į tinklą, o EDU II pranešė valstybei / SPĮ, kad ji pageidauja, kad pradžios data būtų nustatyta taikant pirkimo sutartyje apibrėžtus terminus, ir ii) galutinės datos, t. y. dienos po paskutinės tikslinio perdavimo eksploatuoti laikotarpio, kuris tęsiasi penkerius metus nuo tikslinio perdavimo eksploatuoti datos, dienos (žr. 39 išnašą). Tikslinė perdavimo eksploatuoti data bus pratęsta siekiant atsižvelgti į visus vėlavimus dėl įvykių, kurie yra teisėti pagrindai. Taigi, jei vėluojama dėl kitų priežasčių, kurios nėra teisėti pagrindai, laikotarpis, kurį apima pirkimo sutartis, atitinkamai sutrumpinamas. Nors jame numatytas 5 metų rezervas vėlavimo atvejams, atsižvelgiant į tai, kad pastaruoju metu vėluojama įgyvendinti trečiosios kartos+ branduolinės energetikos projektus, kyla didelė rizika, kad vėlavimas bus ilgesnis nei 5 metai. Vertinant kartu, trumpesnio pirkimo sutarties laikotarpio rizika ir laikas, kurio reikia elektrinės produkcijai stabilizuoti po eksploatavimo pradžios, reiškia, kad pirkimo sutarties laikotarpis yra panašus į GFP grąžinimo laikotarpį.

(446) Galiausiai, jei išlaidos būtų viršytos, negalima atmesti galimybės, kad GFP grąžinimui iš dalies gali reikėti refinansuoti skolą pasinaudojant privačiosios rinkos paskolomis. Šiuo atveju investicinių sąnaudų grąžinimas nebebūtų tiesiogiai siejamas su GFP laikotarpiu (žr. 180 konstatuojamąją dalį). Visų pirma, jei pirkimo sutarties laikotarpiu gautų rinkos pajamų nepakaktų GFP grąžinimo išlaidoms padengti, rinka pagrįstos paskolos galėtų būti naudojamos GFP grąžinimo išlaidų dalims finansuoti. Tada tos rinka pagrįstos paskolos būtų grąžinamos po GFP grąžinimo, remiantis rinkos pajamomis laikotarpiu po pirkimo sutarties galiojimo pabaigos.

(447) Visų pirmiau išdėstytų elementų pakanka, kad Komisija laikytų, jog 40 metų pirkimo sutarties trukmė yra proporcinga.

(448) Komisija pažymi, kad tai nereiškia, jog projektas būtų perspektyvus, jei jo trukmė būtų tik 40 metų. Iš tiesų, finansinio modelio trukmė yra 60 metų, o tikslinė nuosavo kapitalo VGN, lygi [9–11] %, yra grindžiama rinkos pajamomis pasibaigus pirkimo sutarties laikotarpiui. Nors jautrumo analizėje darant prielaidą, kad pasibaigus pirkimo sutarties laikotarpiui rinkos kainos yra mažos, matyti, kad šiuo metu dėl finansinių paskatų trūkumo elektrinė galėtų nustoti veikti (žr. 148 konstatuojamąją dalį), tai nereiškia, kad investicija būtų vykdoma orientuojantis į tik 40 metų eksploatavimo laikotarpį. Iš tiesų, kad investicija taptų gyvybinga, investuotojas turi priskirti didelę tikimybę rinkos aplinkai, kurioje pasibaigus pirkimo sutarties laikotarpiui būtų galima tęsti veiklą. Tikslinė VGN nustatoma per 60 metų projekto įgyvendinimo laikotarpį. Jei rinkos kainos po pirkimo sutarties laikotarpio pabaigos būtų gerokai mažesnės, nei tikėtasi, tai turėtų neigiamą poveikį gautai investicijų grąžai, o VGN sumažėtų žemiau [9–11] % tikslo.

8.3.3.5.1.2. Kompensacija pagal atlygio formulę

(449) Kaip minėta 88–91 konstatuojamosiose dalyse, pirkimo sutartyje nustatytą atlygio formulę sudaro dvi sąlygos: *ex post* atsiskaitymo laikotarpis ir rinkos poveikio laikotarpis. Ši struktūra panaši į abipusių susitarimų dėl skirtumų (SDS) struktūrą ([186]), todėl daro panašų poveikį, susijusį su pajamų stabilumu ir kompensacijos permokos ribojimu, taip pat veiksmingomis elektrinės eksploatavimo paskatomis. Šiame skirsnyje Komisija vertina aspektus, susijusius su (kompensacijos) proporcingumu, o 8.3.3.6.2 skirsnyje – aspektus, susijusius su veiksmingomis eksploatavimo paskatomis.

([186]) Pavyzdžiui, Hinklio kyšulio C projekte naudojama panaši SDS formulė.

(450) Metiniu *ex post* atsiskaitymo laikotarpiu užtikrinamas elektrinės pajamų stabilumas, kartu apribojant kompensaciją. Atsiskaitymo laikotarpiu elektrinė apdraudžiama nuo vidutinių rinkos kainų neaiškių pokyčių rizikos ir, atsižvelgiant į tai, kad jis apskaičiuojamas fiksuotai orientacinei apimčiai, (taikant 88 ir 90 konstatuojamosiose dalyse aprašytus formulės koregavimus), papildomai apdraudžiama nuo apimties rizikos. Viena vertus, atsiskaitymo laikotarpiu užtikrinama, kad po kiekvienų metų branduolinei elektrinei būtų taikomas bet koks būtinas priedas prie vidutinių rinkos kainų, kad būtų pasiektas tikslinis atlygis. Konkrečiai, jei kitos paros rinkos momentinių valandinių rinkos kainų *ex post* metinis vidurkis (t. y. referencinė kaina) yra mažesnis už vykdymo kainą, atsiskaitymo suma yra atlygis, kurio rinka nenusipelno. Kita vertus, atsiskaitymo laikotarpiu užtikrinama, kad jei vidutinė metinė rinkos kaina yra didesnė nei pakankama tiksliniam atlygiui pasiekti, elektrinė grąžina perviršį (t. y. referencinės kainos ir vykdymo kainos skirtumą), kad būtų išvengta kompensacijos permokos.

(451) Kalbant apie pirkimo sutartyje nustatytos atlygio formulės *ex post* atsiskaitymo laikotarpio koregavimus, kaip aprašyta 88 ir 90 konstatuojamosiose dalyse, pirmuoju koregavimu (kai referencinė kaina (*p'*) viršija kintamąsias veiklos sąnaudas (*c*) užtikrinamas papildomas elektrinės pajamų saugumas tais metais, kai vidutinės rinkos kainos yra neplanuotos. Tada atsipirkimas apribojamas referencinės kainos ir vykdymo kainos, padaugintos iš faktinio kiekio, skirtumu, o ne referenciniu kiekiu. Antruoju koregavimu (kai rinkos orientacinė kaina (*p'*) yra lygi kintamosioms veiklos sąnaudoms (*c*) arba už jas mažesnė) nustatoma atsiskaitymo laikotarpio viršutinė riba ir taip apribojama kompensacijos permoka. Pavyzdžiui, labai mažų rinkos kainų atvejais, kai elektrinė turi paskatų faktiškai mažinti produkciją, atsiskaitymo laikotarpio kompensacija neviršija skirtumo tarp vykdymo kainos ir referencinio kiekio veiklos sąnaudų. Todėl Komisija mano, kad *ex post* atsiskaitymo laikotarpiu, įskaitant koregavimus, užtikrinama, kad elektrinė gautų ne didesnę kompensaciją nei būtina tiksliniam atlygiui pasiekti, kartu užtikrinant pajamų stabilumą ir veiksmingas eksploatavimo paskatas.

(452) Be to, kaip nagrinėjama 8.3.3.6.2 skirsnyje, SDS atlygio formulė pirkimo sutartyje teikia veiksmingas paskatas elektrinei kuo labiau padidinti savo pelną, o ne paskatas kuo labiau padidinti gamybos apimtį. Šį pelningumo poveikį taip pat galima matyti iš to, kad Čekijos valdžios institucijos įvertino elektrinę pagal SDS atlygio formulę, kad gautų vidutiniškai didesnes pajamas ir patirtų mažesnes sąnaudas nei pagal maksimalią gamybos apimtį (žr. 150 konstatuojamąją dalį). Todėl fiksuotą EEPS metodą pakeitus pirkimo sutartyje nustatytos formulės metodu, sumažėja finansavimo atotrūkis (didesnės numatomos pajamos ir mažesnės numatomos sąnaudos), todėl sumažėja vykdymo kaina ir reikalingos pagalbos suma.

8.3.3.5.1.3. Kompensacijos permokos mechanizmas

(453) Sprendime pradėti procedūrą Komisija išreiškė abejonių, ar Čekijos pasiūlytas nuosavo kapitalo prieaugio pasidalijimo mechanizmas pakankamai padėtų išvengti kompensacijos permokos, ir laikėsi nuomonės, kad pasidalijimo koeficientas 50:50 nebuvo suderintas su rizikos pasiskirstymu tarp pagalbos gavėjo ir valstybės, kaip numatyta priemonėje, apie kurią pranešta iš pradžių.

(454) Pirma, Komisija primena, kad, kaip paaiškinta ankstesniame skirsnyje, taikant peržiūrėtą atlygio metodą pagal pirkimo sutartį sumažinama kompensacijos permokos rizika esant didelėms rinkos kainoms, nes operatorius turi grąžinti SPĮ rinkos pajamas, viršijančias pirkimo sutartyje nustatytą vykdymo kainą. Pripažįstama, kad fiksuotos kainos atlygis už pagamintos elektros energijos vienetą, apie kurį iš pradžių pranešė Čekija, turėtų panašų poveikį, nors jis būtų taikomas ilgesnį laikotarpį (t. y. įrenginių gyvavimo laikotarpį, palyginti su maksimalia 40 metų pirkimo sutarties trukme). Tačiau Komisija pažymi, kad modeliavimo rezultatai rodo, jog dėl veiksmingų eksploatavimo paskatų, įtrauktų į peržiūrėtą pirkimo sutartyje nustatytą atlygio formulę, tikėtina, kad vykdymo kaina sumažės, palyginti su fiksuotos kainos pirkimo sutartimi, dėl mažesnių veiklos sąnaudų ir didesnės rinkos grąžos, taigi ir mažesnės paramos per visą pirkimo sutarties galiojimo laikotarpį.

(455) Antra, kalbant apie pelno pasidalijimo koeficientą, Komisija pažymi, kad pirkimo sutarties galiojimo laikotarpiu Čekija išlaiko 50:50 pasidalijimo koeficientą ir per 20 metų nuo pirkimo sutarties galiojimo pabaigos pagalbos gavėjo naudai šiek tiek padidina jį iki 60:40. Čekija šį padidėjimą pagrindžia poreikiu atsižvelgti į didesnę pagalbos gavėjo rinkos kainų riziką. Komisija sutinka, kad pirkimo sutarties trukmės sutrumpinimas iki 40 metų padidina bendrą projekto rizikos profilį, nes dėl to kyla rinkos kainos rizika per gana ilgą laikotarpį, apimantį trečdalį numatomo įrenginių gyvavimo laikotarpio. Todėl Komisija mano, kad patikslinti pelno pasidalijimo koeficientai yra suderinti su apskritai didesniu projekto rizikos profiliu dėl 1 priemonės koregavimo, visų pirma sutrumpinus tiesioginio kainų rėmimo trukmę. Nuosavo kapitalo prieaugio pasidalijimo mechanizmas užtikrins, kad bet kokia EDU II skirta nauda būtų dalijamasi su valstybe, kartu paliekant pakankamai paskatų EDU II siekti, kad toks perteklius būtų realizuojamas, pavyzdžiui, sumažinant sąnaudas.

(456) Čekija atkreipia dėmesį į tai, kad net ir atlikus nežymų koregavimą po pirkimo sutarties, siūlomu pasidalijimo koeficientu operatoriui ir valstybei užtikrinamas didesnis pasidalijimas (t. y. 50:50 per pirkimo sutarties laikotarpį ir 60:40 per likusį BE eksploatavimo laikotarpį), palyginti su ankstesne branduolinės energetikos investicija į Hinklio kyšulio C elektrinę, kai Komisija įvertino, kad pradinis pasidalijimo koeficientas 70:30, taikytinas nuo didesnės projekto VGN, palyginti su šiuo atveju, buvo proporcingas. Komisija pažymi, kad Hinklio kyšulio C projekto nuosavo kapitalo prieaugio pasidalijimo mechanizmas iš tikrųjų buvo pagrįstas dviem slenkstinėmis vertėmis, pagal kurias pagalbos gavėjo ir valstybės pasidalijimo koeficientai pasikeitė nuo 70:30 iki 40:60, kai realizuota nuosavo kapitalo VGN viršija antrąją (aukštesnę) slenkstinę vertę. Todėl Hinklio kyšulio C projekto nuosavo kapitalo prieaugio pasidalijimo mechanizmas visomis įmanomomis aplinkybėmis nelemia valstybei mažiau palankaus pasidalijimo koeficiento, palyginti su šiuo projektu. Be to, Komisija mano, kad Hinklio kyšulio C projekto pelno pasidalijimo mechanizmas nebūtinai yra geras lyginamasis kriterijus vertinant siūlomą projekto kompensacijos permokos mechanizmą, nes projektų rizikos profiliai, rinkos aplinkybės ir paramos paketai labai skiriasi.

(457) Trečia, Čekijos valdžios institucijos taip pat nurodė konkurencinę IVPS atranką, kuri, jų nuomone, apima rinka pagrįstą mechanizmą, kuriuo pašalinami galimi nepageidaujami nenumatyti atvejai, susiję su finansinio modelio pagrindinėmis investicinių sąnaudų prielaidomis. Komisija sutinka, kad konkurencinis IVPS rangovo atrankos procesas, kai potencialūs tiekėjai teikia pasiūlymus sutarčiai laimėti, gali užtikrinti didesnę ekonominę naudą, palyginti, pavyzdžiui, su tiesioginiu IVPS sutarties skyrimu (t. y. be konkurso). Todėl, atsižvelgiant į tai, kad investicinės sąnaudos, naudojamos finansiniame modelyje siekiant nustatyti pirkimo sutartyje numatytos vykdymo kainos dydį, nustatomos konkurso tvarka, jomis gali būti prisidedama prie kompensacijos permokos rizikos mažinimo.

(458) Galiausiai, Komisija pažymi, kad pelnas, kurį SPĮ gaus pakoregavus kompensacijos permoką, bus vienkartinės išmokos iš pagalbos gavėjo formos arba dėl jo sumažės pirkimo sutartyje numatyta vykdymo kaina, taigi sumažės paramos, kurią valstybė turi teikti per visą elektrinės eksploatavimo laikotarpį, dydis.

(459) Atsižvelgdama į išdėstytus argumentus, Komisija mano, kad kompensacijos permokos kontrolės mechanizmai, numatyti pagal pirkimo sutartyje nustatytą atlygio formulę, ir peržiūrėtas nuosavo kapitalo prieaugio pasidalijimo mechanizmas yra tinkami ir suderinti su rizikos pasiskirstymu tarp pagalbos gavėjo ir valstybės.

8.3.3.5.2. Pradinės prielaidos ir scenarijų analizė finansiniame modelyje

(460) Čekijos valdžios institucijos pateikė keletą prielaidų dėl parametrų, kurie vis dar nežinomi, tačiau daro didelį poveikį vykdymo kainai. Tai visų pirma susiję su tikėtinomis rinkos kainomis, elektrinės prieinamumu, statybos sąnaudomis, veiklos sąnaudomis, eksploatavimo nutraukimo išlaidomis ir kapitalo sąnaudomis.

(461) Tos prielaidos naudojamos kaip finansinio modelio įvesties duomenys, siekiant apskaičiuoti šiuo metu tikėtiną vykdymo kainą (žr. 3.6.2 skirsnį), kad per visą projekto eksploatavimo laikotarpį nuosavo kapitalo VGN būtų [9–11] %. Taigi vykdymo kaina yra finansinio modelio išvedinys ir bus apskaičiuojama atitinkamai.

(462) Tam tikros prielaidos taip pat daro tiesioginį poveikį numatomai nuosavo kapitalo VGN. Nors modeliu paprastai siekiama nustatyti [9–11] % tikslinės nuosavo kapitalo VGN, pakeitus dar nežinomus įvesties parametrus gali būti nukrypta nuo šios tikslinės nuosavo kapitalo VGN. Pavyzdžiui,

a) jei techninis prieinamumas sumažėja žemiau [70–100] % tikslinio prieinamumo ir dėl to elektrinė negali gaminti tais laikotarpiais, kai sąnaudos *c* yra mažesnės už rinkos kainą *p*, grąža yra mažesnė; kai taip atsitinka ne dėl teisėtų pagrindų, nuosavo kapitalo VGN sumažėja;

b) jei rinkos kainos *p* didelei projekto gyvavimo laikotarpio daliai yra mažesnės už veiklos sąnaudas *c*, elektrinė nebus eksploatuojama. Šiuo atveju antroje atlygio formulės dalyje nustatoma kompensacijos viršutinė riba, o nuosavo kapitalo VGN sumažinama iki tikėtino [...] % lygio;

c) jei pasibaigus pirkimo sutarties laikotarpiui rinkos kainos būtų gerokai didesnės, nei tikėtasi baziniu atveju, grąža viršytų [9–11] % tikslinę nuosavo kapitalo VGN. Tokiu atveju būtų taikomas pelno pasidalijimo mechanizmas, pagal kurį 60 % šios perteklinės grąžos atitektų EDU II, o 40 % – valstybei.

(463) Dėl pirmiau išdėstytų priežasčių patikimos prielaidos, be kita ko, dėl būsimų rinkos kainų, statybos sąnaudų, veiklos sąnaudų, elektrinės prieinamumo, eksploatavimo nutraukimo išlaidų ir kitų svarbių parametrų, pavyzdžiui, kapitalo sąnaudų ir projekto finansavimo, yra labai svarbios siekiant užtikrinti projektui proporcingą grąžą. Tačiau daugelis šių prielaidų dėl naujų branduolinių elektrinių projektų yra labai neaiškios. Prielaidos dėl III+ kartos BE statybos sąnaudų pastaruoju metu keliuose Europos projektuose buvo nepatikimos. 60 metų eksploatavimo laikotarpio išlaidas įvertinti sudėtinga. Tas pats pasakytina ir apie rinkos kainų prognozes iki amžiaus pabaigos. Atsižvelgiant į tai, Čekijos valdžios institucijos turi ne tik užtikrinti, kad prielaidos, kuriomis grindžiamas pradinis pagalbos skyrimo aktas, būtų patikimos, bet ir kad tais atvejais, kai tuos parametrus reikia atnaujinti, jie būtų atliekami nuspėjamu, skaidriu, objektyviu ir patikrinamu būdu.

(464) Čekijos valdžios institucijos pateikė prielaidas dėl įvairių finansinio modelio pajamų ir sąnaudų įvesties parametrų, kaip išdėstyta 3.6.6 skirsnyje.

(465) Kalbant apie rinkos kainų įverčius, reikėtų pažymėti, kad nėra išankstinių rinkos kainų už laikotarpius, kurie yra pakankamai toli ateityje, kad apimtų laikotarpį po pirkimo sutarties galiojimo pabaigos. Nors per pirkimo sutarties laikotarpį nukrypimus nuo rinkos kainų prognozės iš esmės kompensuoja pirkimo sutarties poveikis, kuris apsaugo EDU II nuo vidutinių kainų nuokrypių, to paties negalima pasakyti apie būsimą laikotarpį po pirkimo sutarties galiojimo pabaigos. Čekija rėmėsi ČEZ komercinėmis prielaidomis dėl vidutinių metinių elektros energijos rinkos kainų raidos Čekijoje 2035–2050 m. Siekdamos apimti visą numatomą elektrinės eksploatavimo laikotarpį, Čekijos valdžios institucijos daro prielaidą, kad 2051–2096 m. laikotarpiu, kuris apima laikotarpį po pirkimo sutarties galiojimo pabaigos, rinkos kainos laipsniškai mažės pastoviu [...] % per metus tempu, atsižvelgdamos į lūkesčius, kad rinkos kainos ilgainiui mažės dėl didėsiančios AEI dalies sistemoje. Nekoregavus infliacijos, centrinės rinkos kainų prielaida pradedama taikyti nuo [...] EUR už MWh 2036 m., iki 2050 m. sumažėjant iki [...] EUR už MWh ir palaipsniui sumažėjant iki [...] EUR už MWh 2076 m. bei iki [...] EUR už MWh 2096 m.

(466) Komisija negali tiksliai numatyti, ar šios kainos iš tiesų bus realizuotos rinkoje. 2016 m. poveikio vertinime, pridėtame prie naujos redakcijos Elektros energijos reglamento (ES) 2019/943, nurodyta, kad „*numatoma, kad 2050 m. AEI E dalis priartės prie 60 %. Šiuo atveju skirtumas tarp bazinės apkrovos ir pikinės apkrovos kainų labai padidėja, daugiausia dėl mažesnių bazinės apkrovos kainų, palyginti su ankstesniais laikotarpiais. Vidutinės kitos paros rinkos kainos išlieka didelės per visą prognozuojamą laikotarpį, nes tikimasi, kad šilumos gamyba dauguma metų valandų vis dar bus nedidelė (taigi lems kitos paros rinkos kainą).*“ ([187]) Laikantis šių prielaidų, pagal poveikio vertinime pateiktą modelį prognozuota, kad vidutinės kitos paros rinkos kainos ES padidės nuo 74 EUR/MWh 2020 m. iki 118 EUR/MWh

([187]) 6.2.6.4 skirsnis, *Level and volatility of wholesale prices* („Didmeninių kainų lygis ir nepastovumas“), Komisijos tarnybų darbinis dokumentas poveikio vertinimas, pridedamas prie pasiūlymo dėl Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos dėl elektros energijos vidaus rinkos bendrųjų taisyklių (nauja redakcija), SWD(2016) 0410 *final* – 2016/0379, 2016 m. lapkričio 30 d.

2035 m. ir po to beveik nekis – 122 EUR/MWh 2050 m. Taigi, remiantis 2016 m. vertinimu, nuo 2036 m. lėtai mažėsiančių kainų prognozė nederėtų su Komisijos atliktais tyrimais.

(467) Tačiau užmojis, susijęs su atsinaujinančiųjų energijos išteklių dalimi, nuo to laiko gerokai padidėjo. 2018 m. priimtoje ir kartu su pirmiau minėtu poveikio vertinimu parengtoje Atsinaujinančiųjų išteklių energijos direktyvoje nustatytas tikslas iki 2030 m. pasiekti, kad 30 % galutinės suvartojamos energijos sudarytų atsinaujinančiųjų išteklių energija. 2023 m. priimtoje persvarstytoje Atsinaujinančiųjų išteklių energijos direktyvoje ES 2030 m. privalomas atsinaujinančiųjų išteklių energijos tikslas padidintas bent iki 42,5 %, kad būtų pasiektas 45 % tikslas. Europos klimato teisės akte ([188]) nustatyta, kad visoje Sąjungoje išmetamas ir absorbuojamas ŠESD kiekis, reglamentuojamas Sąjungos teisės aktais, Sąjungoje turi būti subalansuotas ne vėliau kaip 2050 m., taip iki tos datos sumažinant išmetamą ŠESD kiekį iki nulio, ir kad Sąjunga siekia vėliau pasiekti neigiamą išmetamųjų teršalų kiekį. Šis didesnis atsinaujinančiųjų išteklių energijos gamybos užmojis, daugiausia susijęs su mažomis ribinėmis sąnaudomis, ir dekarbonizacijos tikslai reiškia, kad prielaida, kuria grindžiamas 2016 m. vertinimas, kad „*šilumos gamyba vis dar turėtų būti nedidelė (taip lemiant kitos paros rinkos kainą) didžiąją metų valandų dalį*“, negali būti laikoma jau 2050 m. laikotarpio prielaida. Nors negalima atmesti galimybės, kad didelių ribinių sąnaudų gamyba ir toliau atliks svarbų vaidmenį (pvz., naudojant anglies dioksido surinkimo ir saugojimo technologijas arba naudojant mažo anglies dioksido pėdsako kurą, pvz., vandenilį), pagal kitus scenarijus galima patikimai numatyti didelę valandų dalį, kai ribinės sąnaudos yra labai mažos. Iš tiesų, kai kuriose Sąjungos elektros energijos rinkos dalyse trumpais laikotarpiais tai jau matyti ([189]). Jei jau dabar taip būna išimties tvarka, laikotarpiais, kai pagaminama daug atsinaujinančiųjų išteklių energijos ir yra maža paklausa, tai gali būti laikoma vienu iš kelių galimų scenarijų, susijusių su laikotarpiu po pirkimo sutarties pabaigos, pradedant 2078 m. Tačiau Čekijos valdžios institucijos neteigia, kad daroma prielaida, jog pasibaigus pirkimo sutarčiai elektros energijos kainos vidutiniškai yra artimos nuliui. Vietoj to daroma prielaida, kad vidutinės kainos lėtai mažės ([190]) ir 2096 m. vis dar sieks [...] EUR/MWh vidurkį.

(468) Siekdamos parodyti įvairių kainų prielaidų poveikį modeliui, Čekijos valdžios institucijos pateikė jautrumo kainoms analizę pagal finansinį modelį, remdamosi tolesniais scenarijais, kuriuose daroma prielaida, kad vidutinės pastovios metinės rinkos kainos gali svyruoti nuo −10 EUR už MWh iki 150 EUR už MWh. Pagal scenarijus, pagal kuriuos rinkos kainos yra −10 EUR už MWh, 10 EUR už MWh ir 20 EUR už MWh, jos tikisi, kad elektrinė bus uždaryta po to, kai baigs galioti pirkimo sutartis, nes pajamos bus mažesnės už veiklos sąnaudas. Tokiu atveju kompensacijos permokos rizikos nėra. Kita vertus, jei elektros energijos kainos būtų gerokai didesnės, nei manyta, VGN padidėtų. Tačiau, jei VGN padidės virš [9–11] % tikslinės normos, taikomas pelno pasidalijimo mechanizmas, pagal kurį valstybė susigrąžina 40 % papildomos grąžos iš EDU II. Todėl, jei elektros energijos kainos per visą elektrinės eksploatavimo laikotarpį būtų 150 EUR/MWh, nuosavo kapitalo VGN projekto įgyvendinimo laikotarpiu būtų [...] % prieš pradedant taikyti pelno pasidalijimo mechanizmą ir [...] % po pelno pasidalijimo. Taip užtikrinama, kad net ir gerokai didesnių nei tikėtasi elektros energijos kainų atveju bet kokia kompensacijos permokos rizika būtų nedidelė.

(469) Remiantis tuo, kas išdėstyta, prielaidos dėl elektros energijos kainų yra tikėtinos, o pelno pasidalijimo mechanizmo taikymas bet kokioms perteklinėms pajamoms iš didesnių elektros energijos kainų, ypač pasibaigus pirkimo sutarties laikotarpiui, šiuo atžvilgiu užtikrina proporcingumą.

(470) Kitos pagrindinės prielaidos (visų pirma dėl statybos sąnaudų ir prieinamumo) grindžiamos kitų projektų patirtimi ir technologijų tiekėjų techninių pajėgumų aprašymais. Jei paaiškėtų, kad baziniu atveju naudotos prielaidos yra pernelyg optimistiškos, tai galėtų lemti stabilią VGN (jei išlaidų padidėjimas grindžiamas teisėtais pagrindais ir todėl nedaro poveikio VGN) arba VGN sumažėjimą. Remdamosi informacija apie patirtį, įgytą įgyvendinant kitus

([188]) 2021 m. birželio 30 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2021/1119, kuriuo nustatoma poveikio klimatui neutralumo pasiekimo sistema ir iš dalies keičiami reglamentai (EB) Nr. 401/2009 ir (ES) 2018/1999 (Europos klimato teisės aktas), *OL L 243, 2021 7 9, p. 1*.

([189]) Pavyzdžiui, didmeninės elektros energijos kainos kitos paros rinkoje Pirėnų pusiasalyje 63 % valandų per tris savaites nuo 2024 m. vasario 26 d. iki kovo 17 d. buvo mažesnės nei 10 EUR/MWh. Šaltinis: ENTSO-E skaidrumo platforma.

([190]) Lėtas [1–2] % metinis sumažėjimas 2020 m. kainomis nominaliąja verte yra pernelyg kompensuojamas dėl numatomos 2 % infliacijos, todėl daroma prielaida, kad kainos nominaliąja verte šiuo laikotarpiu lėtai didės.

pastarojo meto branduolinius projektus, Čekijos valdžios institucijos pateikė pakankamą pagrindą manyti, kad reikšmingas išlaidų sumažėjimas yra mažai tikėtinas. Net ir tokiu atveju, jei dėl tokio išlaidų sumažėjimo VGN padidėtų, ji būtų apribota pelno pasidalijimo mechanizmu. Nors kyla didelė rizika, kad išlaidos padidės viršijant bazinio atvejo prielaidas, kompensacijos permokos neatsirastų.

(471) Kalbant apie finansavimo išlaidas, prognozės yra daug patikimesnės nei techninių elementų prognozės. Tai grindžiama aiškiai apibrėžtomis finansavimo išlaidomis pagal GFP. Privataus refinansavimo prielaidos gali turėti nedidelį poveikį VGN, tačiau grindžiamos GFP normos papildymu. Tuo remiantis finansavimo išlaidų prielaidos yra pakankamai patikimos.

(472) 3.6.2 skirsnyje aprašytas finansinis modelis naudojamas apskaičiuojant vykdymo kainą, reikalingą [9–11] % nuosavo kapitalo VGN pasiekti per visą projekto eksploatavimo laikotarpį. Pradiniu (arba baziniu) atveju finansiniame modelyje kaip įvesties duomenys naudojamos kelios prielaidos, iš kurių daugelis bus atnaujintos sudarius IVPS sutartį. Kaip aprašyta pirmiau, Komisija mano, kad šios pradinės prielaidos yra patikimos. Atnaujinimo procesas grindžiamas priede pateiktu parametrų sąrašu. Šiame baigtiniame sąraše nurodyta, kurie parametrai gali būti atnaujinti ir dėl kurių gali būti koreguojama (didinant arba sumažinant) vykdymo kaina, kad būtų išlaikyta tikslinė nuosavo kapitalo VGN. Todėl atnaujinimo procesas yra pakankamai skaidrus ir nuspėjamas.

(473) Komisija įvertino finansinio modelio funkcionalumą ir mano, kad tikslinga apskaičiuoti mažiausią vykdymo kainą, būtiną tikslinei grąžai pasiekti, naudojant kelis įvesties kintamuosius. Komisija patikrino, ar finansiniame modelyje atsižvelgiama į pradines prielaidas, įskaitant 149 konstatuojamojoje dalyje aprašytą apkrovos reguliavimo funkciją, siekiant apskaičiuoti pradinę [65–80] EUR vykdymo kainą, kad būtų pasiekta [9–11] % tikslinė grąža.

(474) Komisija taip pat patikrino, ar finansiniame modelyje galima atsižvelgti į įvairias prielaidas (scenarijus) dėl įvesties kintamųjų ir ar finansinio modelio apskaičiuota nuosavo kapitalo VGN reaguoja atitinkamai. Be to, Komisija patikrino, ar finansinis modelis gali būti naudojamas siekiant išspręsti problemą, susijusią su būtina vykdymo kaina, kad pagal šiuos skirtingus scenarijus būtų pasiekta tikslinė grąža.

(475) Todėl Komisija daro išvadą, kad projekto finansinis modelis, įskaitant jo veikimą ir pagrindines prielaidas, yra patikimas ir tinkamas siūlomai projekto tikslinei grąžai užtikrinti.

8.3.3.5.3. Grąžos normos lyginimas

8.3.3.5.3.1. Įvadas

(476) Šiame skirsnyje Komisija aptaria EDU II investicijų grąžos normos vertinimą. Siekiant užtikrinti valstybės pagalbos priemonės proporcingumą ir išvengti kompensacijos permokos, valstybės pagalbos priemone turi būti užtikrinta minimali grąžos norma pagalbos gavėjui, kad jis galėtų investuoti į EDU II. Kitaip tariant, minimali norma, kuria padengiamas projekto finansavimo trūkumas. Finansavimo trūkumas apibrėžiamas kaip skirtumas tarp faktinio scenarijaus ir priešingos padėties scenarijaus grynosios dabartinės vertės (GDV) ir kartu yra minimali valstybės pagalbos suma, kurios reikia, kad priemonė turėtų skatinamąjį poveikį įmonei, ir maksimali valstybės pagalbos suma, proporcinga investicijoms paskatinti.

(477) Finansavimo trūkumo koncepcija yra giliai įsišaknijusi priimant įprastus verslo sprendimus. Kai įmonės, siekiančios gauti kuo didesnį pelną, nusprendžia, ar vykdyti projektą, jos vertina atitinkamo projekto sukurtą vertę pagal alternatyvias veiksmų kryptis ir pasirenka tą, kurios numatoma grąža yra didžiausia. Taigi, kad įmonės būtų pasirengusios įgyvendinti projektą, kurio numatoma grąža nėra didžiausia, joms gali reikėti paskatų teikiant valstybės pagalbą finansavimo trūkumui padengti.

(478) Šiuo atveju pagal faktinį scenarijų investuojama į EDU II projektą, o pagal priešingos padėties scenarijų – neinvestuojama. Čekijos finansiniame modelyje nustatyta tikėtina EDU II projekto vertė vertinimo dieną, t. y. 2023 m. gruodžio 31 d., diskontuojant teigiamus ir neigiamus pinigų srautus, kuriuos tikimasi sukurti įgyvendinant projektą per visą jo gyvavimo laikotarpį. Iš faktiniam scenarijui (t. y. investicijai į EDU II) taikomo Čekijos finansinio modelio matyti, kad dėl siūlomų valstybės pagalbos priemonių faktinio scenarijaus GDV yra lygi nuliui ir tokios valstybės pagalbos priemonės pritaikomos atsižvelgiant į tai (t. y. pirkimo sutarties vykdymo kaina apskaičiuojama taip, kad projekto GDV, įskaitant pagalbą, yra nulinė). Šiuo atveju pagal priešingos padėties scenarijų neinvestuojama (t. y. investicijos pagal priešingos padėties scenarijų GDV yra lygi nuliui). Tai, kad faktinio scenarijaus, į kurį įtraukta siūloma valstybės pagalba, GDV ir priešingos padėties scenarijaus GDV yra ta pati, reiškia, kad siūlomomis valstybės pagalbos priemonėmis panaikinamas finansavimo trūkumas ir taip skatinamos investicijos į EDU II nesudarant jokios kompensacijos permokos ([191]).

(479) Faktinio scenarijaus nulinė GDV (EDU II investicijų, gautų įtraukus valstybės pagalbos priemones, atveju) reiškia, kad projekto VSKK arba kapitalo sąnaudos ir projekto vidinė grąžos norma (projekto VGN) arba projekto grąža yra tokie patys. VSKK yra nuosavo kapitalo sąnaudų ir skolos tvarkymo išlaidų svertinis vidurkis, kaip aptarta 3.6.5 skirsnyje. Taigi nustatant projekto grąžos normą atsižvelgiama į visą kapitalo struktūrą, naudojamą projektui finansuoti, t. y. akcininkų suteiktą nuosavą kapitalą ir skolintojų suteiktą skolą.

(480) EDU II atveju Komisija daugiausia dėmesio skyrė tikslinės nuosavo kapitalo grąžos vertinimui. Mat šiuo atveju nuosavą kapitalą suteikia ČEZ, o skolą teikia valstybė (GFP), taikydama subsidijuojamą palūkanų normą (žr. 3.7 skirsnį). Skola arba paskola taikant subsidijuojamą palūkanų normą ir susitarimas dėl skirtumų yra priemonės, kuriomis užpildomas EDU II projekto finansavimo trūkumas. Taigi nustatant nuosavo kapitalo sąnaudų proporcingumą užtikrinamas visos valstybės pagalbos proporcingumas.

(481) Tada remiantis nuosavo kapitalo sąnaudų įverčiais siekiama įvertinti, ar akcininkų grąža yra proporcinga. Atsižvelgiant į GFP skolos tvarkymo išlaidas, kai nustatoma, kad tikslinė nuosavo kapitalo grąža yra proporcinga, susitarimo dėl skirtumų vykdymo kaina kalibruojama taip, kad visa valstybės pagalba būtų pašalintas finansavimo trūkumas, t. y. pagal faktinį scenarijų GDV būtų nulinė ([192]). Kitaip tariant, valstybės pagalbos proporcingumas užtikrinamas kalibruojant vykdymo kainą, atsižvelgiant į subsidijuojamą skolos tvarkymo išlaidas ir proporcingą nuosavo kapitalo grąžą. Dėl šių priežasčių likusioje šio skirsnio dalyje Komisija sutelkia dėmesį tikslinės nuosavo kapitalo grąžos proporcingumo vertinimui.

8.3.3.5.3.2. Įvertinimas

8.3.3.5.3.2.1. Atskiros didelės rizikos priedas

(482) Sprendime pradėti procedūrą Komisija išreiškė abejonių dėl Čekijos siūlomos tikslinės nuosavo kapitalo grąžos proporcingumo, visų pirma dėl poreikio be bazinės grąžos įtraukti 3–3,5 % atskiros didelės rizikos priedą (APRP) ([193]).

(483) Kalbant apie APRP, Čekija teigė, kad BE pasižymi tam tikromis unikaliomis savybėmis ir rizika, palyginti su kitais elektros energijos gamybos projektais, į kuriuos reikia atsižvelgti įtraukiant APRP į pagal CAPM nustatytą nuosavo kapitalo grąžą. Čekijos vertinimu, 3–3,5 % ši rizika nebūtų įtraukta į diversifikuotų energetikos komunalinių paslaugų, susijusių su labiau tradicinėmis gamybos formomis ir reguliuojamomis tinklo įmonėmis, beta įverčius ([194]).

([191]) Priešingos padėties scenarijaus nulinė GDV reiškia, kad pagal tą scenarijų įmonė yra pasirengusi vykdyti projektą, pagal kurį kapitalo grąža yra tokia pati kaip to kapitalo sąnaudos (t. y. VSKK = projekto VGN). Taigi, atsižvelgiant į tai, kad šiuo atveju finansavimo trūkumas yra lygus faktinio scenarijaus GDV, tai, kad valstybės pagalba užtikrinama, kad faktinio scenarijaus GDV būtų lygi nuliui, reiškia prielaidą, kad ir pagal faktinį scenarijų VSKK yra lygi projekto VGN, kaip ir pagal priešingos padėties scenarijų.

([192]) Su diskonto norma arba VSKK, atspindinčia atitinkamas skolos tvarkymo išlaidas ir nuosavo kapitalo sąnaudas.

([193]) Sprendimo pradėti tyrimą 67 konstatuojamoji dalis.

([194]) Sprendimo pradėti tyrimą 69 konstatuojamoji dalis.

(484) Sprendime pradėti procedūrą Komisija suabejojo, ar reikia APRP, atsižvelgiant į tris pagalbos priemones, kurios buvo pasiūlytos siekiant sumažinti su BE susijusią riziką. Komisija teigė, kad rizika, kurią investuotojas prisiima apsvarstęs pagal pirkimo sutartį, GFP ir investuotojų susitarimą teikiamą apsaugą, atsispindi CAPM grindžiamoje nuosavo kapitalo grąžoje, todėl jai kilo abejonių dėl papildomos rizikos priedo poreikio ([195]).

(485) Priėmus sprendimą pradėti procedūrą, 2023 m. rugsėjo 25 d. Čekija pateikė dokumentą, kuriuo siekiama paremti APRP įtraukimą ([196]). Komisija pažymi, kad Čekijos šiose pastabose ([197]) pateiktos nuorodos į šaltinius neleidžia įtraukti tokių priedų, kai numatoma valstybės intervencija. Mat valstybės pagalba panaikina didesnio atlygio poreikį, nes pašalinama bent dalis rizikos, kuri priešingu atveju būtų būdinga branduoliniams investiciniams projektams. Be to, nei Hinklio kyšulio C elektrinėje, nei Pakšo II elektrinėje į APRP nebuvo atsižvelgta ([198]). Taigi Komisija daro išvadą, kad APRP įtraukimas į apskaičiuotą nuosavo kapitalo sąnaudų intervalą šiuo atveju būtų neproporcingas.

(486) Tyrimo metu Čekijos valdžios institucijos susitarė, kad apskaičiuojant nuosavo kapitalo sąnaudas į APRP nebus atsižvelgiama. Taip išsklaidomos sprendime pradėti procedūrą iškeltos abejonės dėl APRP įtraukimo.

8.3.3.5.3.2.2. Tikslinė nuosavo kapitalo grąžos norma

(487) Šiame skirsnyje Komisija vertina, ar [9–11] % tikslinė nuosavo kapitalo grąža yra proporcinga. Šiuo tikslu Komisija palygina Čekijos tikslinę nuosavo kapitalo grąžą su rinka grindžiamu nuosavo kapitalo sąnaudų intervalu. Tikslinė nuosavo kapitalo grąža, viršijanti intervalą, reiškia neproporcingai didelę grąžą, o tikslinė nuosavo kapitalo grąža, mažesnė už intervalą, reiškia neproporcingai mažą grąžą (t. y. grąžą, kurios rinkos investuotojas nepriimtų).

(488) Siekdama įvertinti šį rinka grindžiamą nuosavo kapitalo sąnaudų intervalą, Komisija laikosi standartinio CAPM metodo ([199]), pagal kurį nustatomos teorinės nuosavo kapitalo sąnaudos arba nuosavo kapitalo sąnaudų intervalas, kiekvieną jo komponentą įvertindama pagal rinkos duomenis. Be to, Komisija savo analizę atlieka išvestinį nuosavo kapitalo sąnaudų intervalą palygindama su pramonės šakų, kurios yra palyginamos su branduoline pramone, taigi ir su EDU II, intervalu.

(489) Įvertinusi nuosavo kapitalo sąnaudų intervalą, Komisija daro išvadą dėl tikslinės nuosavo kapitalo grąžos proporcingumo. Galiausiai, Komisija vertina, kaip tikslinė nuosavo kapitalo grąža pasikeistų pasikeitus sąnaudoms ir tvarkaraščiui.

8.3.3.5.3.3. Nuosavo kapitalo sąnaudų įvertinimas

(490) Šiame skirsnyje Komisija vertina savo bazines nuosavo kapitalo sąnaudas ir nuosavo kapitalo sąnaudų intervalą. Nuosavo kapitalo sąnaudų intervalas nustatomas parengiant „žemo lygio“ ir „aukšto lygio“ scenarijus. Dėl kiekvieno nuosavo kapitalo sąnaudų parametro Komisija paaiškina priežastis, dėl kurių Čekijos prielaidos buvo priimtos arba paneigtos, ir pateikia lyginamuosius dydžius, pagrįstus plačiai pripažintais šaltiniais.

(491) Komisijos naudojama nuosavo kapitalo sąnaudų vertinimo metodika grindžiama standartine CAPM formule, kurią taip pat naudoja Čekija ir kuri aprašyta 3.6.5.1 skirsnyje. Komisija įvertino nuosavo kapitalo sąnaudų parametrus, kaip paaiškinta toliau.

(492) Kalbant apie RfR, Komisija pažymi, kad Čekija apskaičiavo jų intervalą, remdamasi 2 metų ir 20 metų 30 metų euro vyriausybės obligacijų, 30 metų Vokietijos vyriausybės obligacijų ir Europos AAA 10+Y įmonių obligacijų vidurkiais, ir pridėjo priedą, kad šie vidurkiai būtų perskaičiuoti į RfR intervalą Čekijoje ([200]). Komisija mano, kad būtų tikslingiau įmonių obligacijų nelaikyti pakaitiniais RfR rodikliais, nes jų negalima laikyti nerizikingais. Be to,

([195]) Sprendimo pradėti tyrimą 207 konstatuojamoji dalis.
([196]) Žr. 2023 m. rugsėjo 25 d. Čekijos pateiktas pastabas.
([197]) Žr. 2023 m. rugsėjo 25 d. Čekijos pateiktų pastabų 15 lentelę „Rizikos priedų tyrimai“.
([198]) Sprendimas dėl Pakšo II projekto, 258 punktas. Hinklio kyšulio C elektrinės sprendime nėra jokios nuorodos į APRP ar panašios rūšies priedą.
([199]) Šis metodas grindžiamas Harriso-Pringlo formule ir aprašytas 3.6.5 skirsnyje.
([200]) Daugiau informacijos pateikta 3.6.5.1 skirsnyje.

Komisija mano, kad būtų tikslingiau nagrinėti to meto 6 ir 12 mėnesių duomenis, o ne 2 ar 20 metų duomenis ([201]). Taigi Komisija RfR apskaičiuoja remdamasi Vokietijos ir euro zonos AAA 30 metų vyriausybės obligacijų pajamingumo vidurkiu per 6 mėnesių laikotarpį, prasidedantį 2023 m. liepos mėn., ir 12 mėnesių laikotarpį, prasidedantį 2023 m. sausio mėn. Šie vidurkiai yra atitinkamai 2,72 % ir 2,55 % ([202]). Prie šių RfR pridėjus 0,6 % rizikos priedą ([203]), Komisija gauna pakoreguotą 3,09–3,26 % RfR intervalą. Konservatyvumo sumetimais Komisija taiko Čekijos 2,3 % prielaidą savo žemo lygio scenarijuje, 2,72 % prielaidą savo atskaitos scenarijuje ir 3,26 % prielaidą – aukšto lygio scenarijuje. Taigi Komisijos RfR intervalas yra 2,30–3,26 %, o Čekijos – [2–5] %.

(493) Remdamasi A. Damodarano ir P. Fernandezo duomenimis, Čekija daro prielaidą, kad rinkos rizikos priedas bus [5–7] %, kaip aptarta 3.6.5.1 skirsnyje. Šios duomenų bazės plačiai pripažįstamos ir jomis remiamasi finansų ir verslo pasaulyje. Komisija mano, kad šie šaltiniai yra patikimi, ir pagal savo žemo lygio scenarijų naudoja A. Damodarano duomenų vidurkį (5,6 % ([204])), o pagal aukšto lygio scenarijų – 6,3% ([205]) Čekijos konservatyvų skaičių. Savo atskaitos scenarijuje Komisija naudoja konservatyvią 6,1 % normą, kuri yra A. Damodarano ir P. Fernandezo aritmetinį duomenų vidurkis ([206]).

(494) Kalbant apie beta koeficientą neįskaitant finansinio sverto, Komisija įvertino Čekijos pateiktą metodiką, kuri grindžiama svertiniu panašių beta koeficientų vidurkiu ir pagal kurią gaunamas [...] beta koeficientas ([207]). Komisija nustatė, kad ši metodika atitinka plačiai pripažintas metodikas. ([208]) Komisija mano, kad šis skaičius yra konservatyvus, palyginti su A. Damodarano pateikta pramonės informacija, pagal kurią apskaičiuota, kad atrinktų elektros energijos bendrovių vidutinis beta koeficiento neįskaitant finansinio sverto dydis yra 0,54 ([209]). Komisija daro prielaidą, kad pagal aukšto lygio scenarijų Čekijos beta koeficiento vertė yra 0,54. Tačiau dėl konservatyvumo Komisija savo atskaitos scenarijuje ir mažame scenarijuje daro prielaidą, kad, priešingai nei Čekijos [...], beta koeficientas yra 0,51 ([210]). Šis beta koeficientas yra konservatyvaus vertinimo, atlikto remiantis Čekijos pateiktais duomenimis ([211]), rezultatas ([212]). Reikėtų pažymėti, kad konservatyvumo sumetimais Komisija taiko standartinį

([201]) Tai taip pat atitinka požiūrį, kurio Komisija laikėsi priimdama sprendimą dėl Pakšo II projekto.

([202]) Euro zonos šalių AAA reitingo 30 metų termino vyriausybės obligacijų pajamingumo duomenys gauti iš ECB duomenų portalo, pajamingumo kreivės momentinė norma, 30 metų terminas – vyriausybės obligacijos, nominalioji vertė, visi emitentai, kurių reitingas yra AAA – euro zona (https://data.ecb.europa.eu/data/datasets/YC/YC.B.U2.EUR.4F.G_N_A.SV_C_YM.SR_30Y). Vokietijos vyriausybės 30 metų termino obligacijų pajamingumo duomenys paimti iš „Deutsche Bundesbank“ svetainės, einamųjų 30 metų federalinės obligacijos dienos pajamingumas, laiko eilutė BBSSY.D.REN.EUR.A640.000000WT3030.A (Daily yields of current Federal securities | Deutsche Bundesbank).

([203]) Daugiau informacijos pateikta 3.6.5.1 skirsnyje.

([204]) Daugiau informacijos apie tai, kaip šis skaičius apskaičiuojamas, pateikta 65 išnašoje.

([205]) Šis skaičius yra konservatyvus, palyginti su naujausiu P. Fernandezo RRP tyrimu, paskelbtu 2022 m. birželio mėn., iš kurio matyti, kad RRP mediana yra 6,7 %. Išsamiau žr. 66 išnašą.

([206]) Vidutiniškai A. Damodarano – 5,6 % ir P. Fernandezo – 6,7 %. Šis metodas atitinka Komisijos požiūrį sprendime dėl Pakšo II projekto.

([207]) Daugiau informacijos pateikta 3.6.5.1 skirsnyje.

([208]) Pagal šią Čekijos naudojamą metodiką naudojamas dvejų metų regresinio beta koeficiento ir penkerių metų regresinio beta koeficiento derinys, įvertinant pirmojo du trečdalius ir antrojo – vieną trečdalį. Beta koeficientas = (2/3) 2 metų regresinio beta koeficiento + (1/3) 5 metų regresinio beta koeficiento. Tai ta pati metodika, kurią naudojo prof. A. Damodaranas, kaip paaiškinta čia: *Variables used in Data Set* (nyu.edu).

([209]) Žr. prof. A. Damodarano svetainę, 2023 m. duomenis, rinkmeną „betaEurope“ (elektros energijos sektorius), kurioje parodytas beta koeficientas neįskaitant finansinio sverto, pakoreguotas atsižvelgiant į grynuosius pinigus – 0,54.

([210]) Tai EDU II analogiškų 5 metų savaitinių regresinių beta koeficientų aritmetinis vidurkis. 5 metų regresinis beta koeficientas yra konservatyviausias iš dviejų beta koeficientų rinkinių, kuriuos Čekija ir A. Damodaranas naudoja atlikdami beta koeficientų vertinimą, (kitas – 2 metų savaitinis beta koeficientas). Iš tiesų 2 metų savaitinių beta koeficientų aritmetinis vidurkis yra 0,55. Komisija taip pat pažymi, kad 0,51 beta koeficientas atitinka konservatyvų nepakoreguotą pagal grynuosius pinigus trijų pramonės šakų beta koeficientų aritmetinį vidurkį, kuris gali būti naudojamas lyginamajai EDU II projekto analizei atlikti: *Green and Renewable, Power and Utility* (šaltinis: prof. A. Damodarano svetainė, rinkmena „betaEurope“).

([211]) Komisija, naudodama tą pačią Čekijos naudotą imtį, kitų subjektų beta koeficientai neįskaitant finansinio sverto, atsižvelgiant į mokesčius (darant prielaidą, kad A. Damodarano bendras mokesčio tarifas yra 24,8 %, A. Damodarano rinkmena „betaEurope“, 2023 m. sausio mėn., betaEurope22.xls (live.com). Tai atitinka 213 išnašoje aprašytą Hamados metodą, pagal kurį apskaičiuojant beta koeficientą įtraukiami mokesčiai. Dėl to, remiantis 69 ir 208 išnašose paaiškintu A. Damodarano metodu, gaunamas 0,595 beta koeficiento neįskaitant finansinio sverto įvertis, pagal kurį atsižvelgiama į 2 ir 5 metų savaitinių beta koeficientų svertinį vidurkį. Konservatyvumo sumetimais Komisija iš imties pašalino „Nuclearelectrica“. Tai padarius bendras beta koeficiento neįskaitant finansinio sverto skaičius tampa 0,516.

([212]) Ši prielaida taip pat atitinka Pakšo II projekto prielaidas.

Hamados metodą ([213]) beta koeficiento su finansiniu svertu vertinimui, o ne Harriso-Pringlo metodą ([214]), kuriuo remiasi Čekija.

(495) Vertindama finansinius svertus, Čekija naudojo prielaidą dėl […] % skaičiaus ([215]). Komisija pažymi, kad [...] % yra tikslinis projekto finansinis svertas ([216]), taip pat vidutinis projekto finansinis svertas per visą jo gyvavimo laikotarpį ([217]). Be to, Komisija pažymi, kad per paskutinius visus finansinius metus, kurių duomenų yra, [...] % finansinio sverto atitinka panašių projektų finansinį svertą ([218]) ir yra daug konservatyvesnė vertė nei 98 % finansinis svertas, remiantis projekto kapitalo struktūra ([219]). Komisija taip pat pažymi, kad [...] % finansinis svertas iš esmės atitinka A. Damodarano pateiktą pramonės informaciją, kuri, remiantis skaičiavimais, atrinktų elektros energijos bendrovių atveju vidutiniškai sudaro 61,2 % finansinį svertą ([220]). Taigi, Komisija daro prielaidą, kad jos trijuose scenarijuose numatytas [...] % finansinis svertas.

8.3.3.5.3.3.1. Išvada

(496) Komisijos išvados dėl nuosavo kapitalo sąnaudų pateiktos toliau *Table 10*. Lentelėje pateikti trys nuosavo kapitalo sąnaudų scenarijai, pagrįsti trimis prielaidų rinkiniais: žemo lygio scenarijus, atskaitos scenarijus ir aukšto lygio scenarijus.

10 lentelė

Išvados dėl nuosavo kapitalo sąnaudų

Scenarijai	Žemo lygio	Atskaitos ([1])	Aukšto lygio ([2])
Nerizikinga norma	2,3 %	2,7 %	3,3 %
Nuosavo kapitalo rizikos priedas	5,6 %	6,1 %	6,3 %
Beta koeficientas (be finansinio sverto)	0,51	0,51	0,54
Finansinis svertas (D / (D+E))	[…] %	[…] %	[…] %
Nuosavo kapitalo sąnaudos	[…] %	[…] %	[…] %
Nuosavo kapitalo sąnaudų diapazono vidurio taškas	**[…] %**		

([1]) Komisija pažymi, kad jei pagal atskaitos scenarijų 6 mėn. 2,7 % RfR pakeičiama 12 mėnesių 2,5 % RfR, [9–11] % tikslinė nuosavo kapitalo grąža vis dar pasiekiama.

([2]) Komisija pažymi, kad jei pagal „aukšto lygio“ scenarijų EDU II tikslinis [...] % finansinis svertas būtų pakeistas 56 % EDU II panašių projektų vidutiniu finansiniu svertu per paskutinius ištisus metus, kurių duomenys buvo prieinami „Bloomberg“ (t. y. 2022 m.), nuosavo kapitalo sąnaudos būtų [...] %. Taigi [9–11] % tikslinė nuosavo kapitalo grąža vis tiek būtų pasiekta.

Šaltinis: Komisijos analizė

([213]) Šis metodas grindžiamas Hamados formule. Pagal šį metodą mokesčių skydas dėl palūkanų (t. y. mokesčių sumažinimas taikant leistiną apmokestinamųjų pajamų atskaitą) naudojamas beta koeficientui koreguoti pagal finansinį svertą, taip sumažinant beta koeficientą su finansiniu svertu ir savo ruožtu sumažinant nuosavo kapitalo grąžą. Hamados formulė yra tokia: $\beta_L = \beta_U + \left[1 + \frac{D}{E}(1-T)\right]$, čia β_L – beta koeficientas su finansiniu svertu, β_U – beta koeficientas neįskaitant finansinio sverto, D – skola, E – nuosavas kapitalas, T – mokesčio tarifas ir $(1-T)$ – mokesčio skydas. Daroma prielaida, kad mokesčio tarifas yra 21 % pagal Čekijos finansinį modelį. Atkreipkite dėmesį į tai, kad šioje formulėje laikoma, kad skolos beta koeficiento vertė lygi nuliui.

([214]) Daugiau informacijos pateikta 3.6.5.1 skirsnyje ir 57 išnašoje.

([215]) Tai yra vidutinis projekto panaudojimas sutarties galiojimo laikotarpiu. Daugiau informacijos pateikta 3.6.5.1 skirsnyje.

([216]) Žr. 2024 m. kovo 21 d. Čekijos pateiktas pastabas.

([217]) Čekijos finansinis modelis.

([218]) Per paskutinius ištisus metus, kurių duomenys buvo pateikti „Bloomberg“ svetainėje (t. y. 2022 m.), EDU II darbuotojų darbo jėgos santykis svyruoja nuo 41,8 % iki 75,6 %, vidutiniškai 56,3 % ir 68,4 %– 75-ojo procentilio riba. Todėl tikslinis [...] % finansinis svertas yra mažesnis už 75-ąjį procentilį.

([219]) [...] % rodiklis taip pat yra konservatyvus, palyginti su 67–78 % intervalu, kuris grindžiamas Čekijos pateikta ir 3.6.5.1 skirsnio 76 išnašoje aprašyta faktinio finansinio sverto metodika.

([220]) Žr. prof. A. Damodarano svetainę, 2023 m. duomenys, rinkmena „dbtfundEurope23“, sektorius „power“ (elektros energija).

(497) Table 10 nurodyti nuosavo kapitalo sąnaudų parametrai rodo, kad nuosavo kapitalo sąnaudų intervalas yra [...]–[...] %, o vidutinė vertė – [...] %, o pagal atskaitos scenarijų daroma prielaida, kad vertė yra [...] %. [9–11] % tikslinė nuosavo kapitalo grąža patenka į šį intervalą ir yra mažesnė už trijų scenarijų vidurkį. Reikėtų pažymėti, kad į šiuos skaičius neįtrauktas APRP dėl 8.3.3.5.3.2.1 skirsnyje paaiškintų priežasčių. Šie skaičiai palyginami su Čekijos nuosavo kapitalo sąnaudų intervalu nuo [...] iki [...] ir [...] vidurkiu, išskyrus APRP, kaip aptarta 3.6.5.1 skirsnyje.

(498) Šie nuosavo kapitalo sąnaudų skaičiai yra konservatyvūs, nes vienintelis su pramone susijęs šio skaičiavimo parametras yra beta koeficientas, gautas iš įmonių, kurios investuoja į branduolinę energiją, tačiau turi įvairų portfelį, grupės. Nors paramos priemonėmis mažinama didelė rizika, atskiriems branduoliniams projektams vis dar kyla didelė rizika, kuri daugeliu atveju tebėra siejama su EDU II. Tai visų pirma susiję su mažesniu, nei tikėtasi, prieinamumu, statybos ar eksploatavimo išlaidų padidėjimu ne dėl teisėtų pagrindų, statybos vėlavimu po galutinės datos, neplaniniais atjungimais, visų pirma didelių kainų laikotarpiais, ir elektros energijos kainomis pasibaigus pirkimo sutarties laikotarpiui, kurios galėtų būti gerokai mažesnės, nei šiuo metu tikimasi. Daugelį šių rizikos rūšių gali iš dalies sumažinti bendrovės, turinčios daugiau elektros energijos gamybos įrenginių ir vykdančios kitą energijos rinkos veiklą, ir, jei ta rizika pasireiškia tiems panašiems subjektams, ji daro poveikį tik daliai jų veiklos. EDU II yra atskiras branduolinis projektas, todėl jis yra rizikingesnis nei panašūs projektai, kurių portfelis įvairus.

(499) Be to, Komisija rėmėsi A. Damodarano pramonės lygmens nuosavo kapitalo sąnaudų duomenų baze, kad atliktų reikalaujamos nuosavo kapitalo grąžos lyginamąją analizę ([221]). Šiuo tikslu Komisija įvertino tų pramonės šakų, kurios yra arčiausiai branduolinės pramonės šakų, nuosavo kapitalo sąnaudų vidurkį ir nustatė, kad nuosavo kapitalo sąnaudų vidurkis buvo 10,21–10,26 % ([222]). Šiuose sektoriuose apskaičiuoti nuosavo kapitalo sąnaudų duomenys gali būti laikomi konservatyviais branduolinių elektrinių įverčiais, atsižvelgiant į tai, kad vienintelis sektoriui būdingas parametras yra beta koeficientas, kaip paaiškinta 498 konstatuojamojoje dalyje.

(500) Komisija naudojo Čekijos pateiktą finansinį modelį ([223]), kad įvertintų, kaip nuosavo kapitalo VGN (arba tikslinė nuosavo kapitalo norma) pasikeistų dėl statybos sąnaudų ir statybos laiko pokyčių ([224]).

— Komisija taip pat nustatė, kad taikant scenarijų, pagal kurį dėl neteisėtų pagrindų išlaidos būtų viršijamos 10 %, nuosavo kapitalo VGN sumažėtų iki […] %. Tai tikėtinas scenarijus, atsižvelgiant į naujausią branduolinės pramonės istoriją ([225]). Jei faktinės sąnaudos būtų 10 % mažesnės, nei tikėtasi, nuosavo kapitalo VGN padidėtų iki [...] %. Tačiau tai mažai tikėtinas scenarijus branduolinėje pramonėje.

— Be to, Komisija nustatė, kad dėl 5 metų statybos vėlavimo nuosavo kapitalo VGN būtų [...] %, o jeigu statyba būtų baigta 5 metais anksčiau, nuosavo kapitalo VGN būtų [...] %. Statybos vėlavimas yra realistiškas scenarijus, pagrįstas pramonės istorija, o statybos laikotarpio sutrumpinimas yra nerealistiškas.

(501) Taigi, remdamasi šiuo jautrumu, Komisija nustatė, kad nuosavo kapitalo VGN yra [...]–[...] %, o vidurkis – [...] %. Šis intervalas niekada nėra didesnis už nuosavo kapitalo sąnaudų [...]–[...] % intervalą ir vidutiniškai yra mažesnis už reikalaujamą [9–11] % grąžos normą, taip užtikrinant valstybės pagalbos priemonių proporcingumą.

([221]) Dėl šalies VSKK skaičių, susijusių su 2023 m., žr. „Data“ > „Archived data“ > „Cost of capital by industry“ > „Europe“ > „1/23“ adresu http://pages.stern.nyu.edu/~adamodar/. Ši duomenų bazė yra pasaulinės duomenų bazės dalis ir apima Europos šalis (pažymėtas kaip Vakarų Europa). Tačiau šalys toliau grupuojamos, o Čekija priklauso pogrupiui „Developed Europe“, žr. skirtukus „Global alphabetical“ ir „Europe by industry“, rinkmena http://www.stern.nyu.edu/~adamodar/pc/datasets/indname.xls.

([222]) Šios pramonės šakos yra „žalieji ir atsinaujinantieji energijos ištekliai“, „elektros energija“ ir „komunalinės (bendrosios) paslaugos“. Žaliųjų ir atsinaujinančiųjų energijos išteklių nuosavo kapitalo sąnaudos yra 10,65 %, elektros energijos – 9,98 % ir komunalinių paslaugų – 10,01 %. Šių skaičių aritmetinis vidurkis yra 10,21 %, o svertinis vidurkis (kai svertiniai koeficientai yra atrinktų įmonių skaičius) – 10,26 %. Žr. A. Damodarano svetainę, 2023 m. sausio mėn. duomenis, rinkmeną „waccEurope“.

([223]) Čekijos finansinis modelis.

([224]) Siekdama įvertinti šį jautrumą, Komisija nepakeitė jokių kitų prielaidų, įskaitant vykdymo kainą.

([225]) Žr. 8.3.3.3 skirsnį.

8.3.3.5.4. ČEZ pasirinkimas projekto rengėja

(502) Sprendime pradėti procedūrą Komisija išreiškė abejonių, ar ČEZ būtų veiksmingiausia operatorė, ir konkrečiai paklausė, ar dėl atviros projekto rengėjo atrankos procedūros galėjo sumažėti projektui įgyvendinti reikalinga parama.

(503) Pirma, savo pastabose dėl sprendimo pradėti procedūrą Čekija ir ČEZ pažymėjo, kad dėl ČEZ pasirinkimo projekto rengėja buvo sutaupyta daug lėšų ir laiko. Visų pirma Čekija pažymėjo, kad dėl ČEZ pasirinkimo išvengiama maždaug [200–700] mln. EUR papildomų išlaidų (žr. 254 konstatuojamąją dalį). ČEZ taip pat pastebėjo, kad, ją pasirinkus projekto rengėja, projekto sąnaudos galėjo sumažėti maždaug [200–700] mln. EUR, palyginti su kito operatoriaus vykdoma plyno lauko branduolinės elektrinės projektu (žr. 339 konstatuojamąją dalį). Komisija mano, kad nurodytos sutaupytos išlaidos, t. y. įsigytos aikštelės vertė, ČEZ jau vykdytos licencijavimo ir plėtros veiklos sąnaudos, atrodo tikėtinos ir neįtrauktos į projekto CAPEX įverčius, todėl pagalbos projektui suma sumažėja, palyginti su atvejais, kai turėjo būti vykdoma atvira atranka. Tuo remiantis atlygio formulė ir kompensacijos permokos mechanizmas (žr. 8.3.3.5.1–8.3.3.5.3 skirsnius) užtikrina, kad pagalba būtų apribota iki būtino minimumo.

(504) Antra, bendra projekto struktūra ir rizikos pasiskirstymas tarp pagalbos gavėjo ir valstybės, taip pat paramos priemonių skatinamoji struktūra turėtų užtikrinti, kad statybos ir veiklos sąnaudos būtų kuo mažesnės. Nors paramos priemonėmis mažinama daug rizikos rūšių, EDU II išlieka rizika, susijusi su statybos ir eksploatavimo išlaidų padidėjimu ne dėl teisėtų pagrindų ar statybos vėlavimais po galutinės datos, o tai yra paskata kuo labiau sumažinti išlaidas ir vėlavimus. Projekto statybos ir plėtros etape bendras didžiausias ČEZ nuosavas kapitalas, kurį įsipareigota skirti bet kokiam išlaidų perviršiui finansuoti, bus 1,95 mlrd. EUR (197 konstatuojamoji dalis). Be to, kaip paaiškino Čekija, atnaujinus finansinio modelio įvesties duomenų vertes, kad būtų atsižvelgta į IVPS konkurso rezultatus, turėtų būti užtikrinta, kad faktinės statybos išlaidos, kuriomis remiantis apskaičiuojama pirkimo sutartyje nustatyta vykdymo kaina, būtų konkurencingos, taip pašalinant galimus nepagrįstus nenumatytus atvejus, susijusius su finansinio modelio išlaidų prielaidomis (457 konstatuojamoji dalis). Galiausiai pelno pasidalijimo mechanizmas skatina EDU II dar labiau sumažinti išlaidas ir gauti didesnę grąžą, kuria iš dalies bus dalijamasi su valstybe.

(505) Atsižvelgdama į tai, kas išdėstyta, Komisija daro išvadą, kad projektui skirtame pagalbos pakete numatytos būtinos apsaugos priemonės ir paskatos kuo labiau sumažinti išlaidas, taigi ir projektui būtiną pagalbos sumą, ir mano, kad mažai tikėtina, jog dėl atviros projekto rengėjo atrankos procedūros paramos sumos bus mažesnės.

8.3.3.6. Nederamo neigiamo poveikio konkurencijai ir prekybai vengimo ir pusiausvyros užtikrinimo kriterijus

(506) Kad priemonė būtų suderinama su vidaus rinka, neigiamas pagalbos priemonės poveikis (konkurencijos iškraipymas ir poveikis valstybių narių tarpusavio prekybai) turi būti ribotas ir mažesnis už teigiamą pagalbos poveikį.

(507) Sprendime pradėti tyrimo procedūrą Komisija tvirtino, kad projektas konkurenciją gali iškraipyti keliais būdais.

(508) Pirma, Komisija suabejojo techninėmis ir ekonominėmis priežastimis, dėl kurių ČEZ (vienintelė EDU II savininkė) buvo atrinkta kaip priemonės pagalbos gavėja, atsižvelgiant į tai, kad nebuvo pateikta pasiūlymų arba nebuvo vykdoma atrankos procedūra. Visų pirma šiame etape nebuvo aišku, ar galėjo būti kitų, galbūt veiksmingesnių, operatorių, pasiruošusių vykdyti projektą su mažesne pagalba.

(509) Antra, Komisija išreiškė susirūpinimą, kad EDU II ir SPĮ įsipareigojimo pirkti sutarties sąlygos lems neveiksmingą EDU II vykdomą eksploatavimą ir iškraipys elektros energijos rinkos pirmumo tvarką, nes pigesnės technologijos, pavyzdžiui, atsinaujinantieji energijos ištekliai, būtų išstumiamos.

(510) Trečia, Komisija nurodė tvirtą ČEZ padėtį Čekijos elektros energijos rinkoje ir išreiškė susirūpinimą dėl galimo rinkos struktūros iškraipymo dėl aptariamos pagalbos priemonės, pavyzdžiui, dėl alternatyvių investicijų išstūmimo.

(511) Ketvirta, tuo metu, kai buvo priimtas sprendimas pradėti procedūrą, Komisija negalėjo visiškai atmesti galimybės, kad ČEZ negalėjo iškreipti galutinės grandies rinkos veikimo darydama įtaką rinkos kainai ar kitų rūšių strateginiam elgesiui, kurį palengvina didelė gamybos apimtis, pavyzdžiui, pajėgumų ribojimas.

(512) Galiausiai, Komisija neturėjo pakankamai informacijos, kad galėtų įvertinti SPĮ poveikį rinkai.

8.3.3.6.1.ČEZ pasirinkimas projekto rengėja ([226])

(513) Sprendime pradėti procedūrą Komisija pažymėjo, kad ČEZ buvo pasirinkta projekto rengėja be konkurso, atrankos proceso arba viešo kvietimo pareikšti susidomėjimą, ir pasiteiravo, dėl kokių techninių ir ekonominių priežasčių buvo atrinkta ČEZ. Remdamasi tuo, kas išdėstyta, Komisija suabejojo, ar ČEZ pasirinkimas projekto rengėja galėtų sukelti rinkos struktūros iškraipymą.

(514) Priėmus sprendimą pradėti procedūrą Čekijos valdžios institucijos paaiškino, kad buvo svarstyti alternatyvūs projekto rengėjai ir ČEZ buvo pasirinkta kaip tinkamiausia (50–59 konstatuojamosios dalys).

(515) Čekijos valdžios institucijos taip pat pažymėjo, kad ČEZ yra tinkamiausias projekto rengėjos pasirinkimas, atsižvelgiant į jos gebėjimą ir paskatas įgyvendinti projektą, taip pat į energijos tiekimo saugumo aspektus, nacionalinio saugumo interesus ir technologinį neutralumą (žr. 247 konstatuojamąją dalį).

(516) Be to, Čekijos valdžios institucijos paaiškino, kad pasirinkus ČEZ užtikrinamas didelis efektyvumas, padedama išvengti papildomų išlaidų ir nereikalaujama atskiros aikštelės plėtros. Taigi dėl šio pasirinkimo atsiranda didelis projekto įgyvendinimo laiko pranašumas, kurio negalima atkartoti alternatyviose struktūrose (žr. 248 konstatuojamąją dalį).

(517) Čekijos valdžios institucijos paaiškino įgyvendinimo laiko pranašumus, susijusius su iki šiol atliktais parengiamaisiais darbais. „ČEZ Group“ yra siūlomos BE aikštelės savininkė. Statybvietei reikalingos žemės įsigijimo procesas pradėtas 2008 m. balandžio mėn. ir baigtas 2021 m. (249 konstatuojamoji dalis). Be to, ČEZ atliko galimybių studijas ir ėmėsi licencijavimo ir plėtros veiksmų, siekdama sutrumpinti Čekijos projekto rengimo laiką ir išlaidas. Be to, nuo 2021 m. pradžios ČEZ gavo visas pagrindines licencijas ir leidimus, reikalingus projektui tęsti pagal projekto planą (pvz., branduolinio įrenginio vietos parinkimo licenciją ir PAV (250 konstatuojamoji dalis). Branduolinio įrenginio vietos parinkimo licencijai gauti paprastai reikia 6–7 metų, o PAV parengti – 3–5 metų.

(518) Be to, Čekijos valdžios institucijos paaiškino, kad ČEZ, kaip branduolinės elektrinės savininkė ir operatorė, puikiai išmano ir supranta naujos BE reguliavimo reikalavimus, įskaitant licencijavimo reikalavimus, ir Čekijos teisės aktus (251 konstatuojamoji dalis). Be to, ČEZ ir EDU II yra kelių tarptautinių organizacijų narės, todėl jos turi galimybę naudotis standartais ir procesais, kuriuos reguliavimo institucijos visame pasaulyje pripažįsta ir skatina skatinti nuolatinį tobulinimą (žr. 251 konstatuojamąją dalį).

(519) Čekijos valdžios institucijos taip pat pabrėžė svarbų projekto vaidmenį užtikrinant Čekijos elektros energijos tiekimo saugumą ateityje, ypač atsižvelgiant į anglimis kūrenamų elektrinių eksploatavimo nutraukimą. Konkrečiai, Čekijos valdžios institucijos paaiškino, kad trumpesnis projekto plėtojimo laikotarpis padės spręsti prognozuojamo pajėgumų trūkumo problemą. Kitoje vietoje plėtojant kitą projektą, kuris būtų gerokai ilgesnės trukmės, nebūtų patenkinti sistemos tiekimo saugumo neatidėliotini poreikiai (žr. 252 konstatuojamąją dalį).

([226]) Siekiant aiškumo, pagal 8.3.3.5.4 skirsnį projekto rengėja pasirinkta ČEZ buvo vertinama atsižvelgiant į jos poveikį pagalbos proporcingumui. Pagal šį skirsnį ČEZ pasirinkimas projekto rengėja vertinamas atsižvelgiant į galimą netinkamą neigiamą poveikį konkurencijai ir prekybai.

(520) Be to, Čekija paaiškino, kad jei kuris nors alternatyvus projekto rengėjas norėtų įsigyti potencialiai tinkamą branduolinei elektrinei sklypą Čekijos teritorijoje, dėl to būtų labai vėluojama įgyvendinti projektą, palyginti su ČEZ. Konkrečiai, pagal šį priešingos padėties scenarijų Čekijos valdžios institucijos apskaičiavo, kad, palyginti su projekto įgyvendinimo tvarkaraščiu, vėlavimas sudarytų iki 14 metų. Pagal priešingos padėties scenarijų negalima atmesti galimybės, kad aikštelės apibūdinimo ar planavimo etapuose, kurie buvo sėkmingi įgyvendinant EDU II, būtų susidurta su problemomis ar vėlavimu, todėl padidėtų projekto plėtojimo rizika ir išlaidos. Bet kuriuo atveju Čekijos valdžios institucijos teigia, kad nėra jokių duomenų, kad Europoje branduolinė elektrinė būtų plėtojama ne savo šalyje ir tai darytų technologijų požiūriu neutralus, patyręs branduolinės elektrinės operatorius (žr. 253 konstatuojamąją dalį) ([227]).

(521) Čekija taip pat atkreipia dėmesį į papildomas išlaidas, kurios būtų patirtos, jei projektą plėtotų kitas nei ČEZ projekto rengėjas. Čekija apskaičiavo, kad šios išlaidos būtų bent [200–700] mln. EUR (žr. 254 konstatuojamąją dalį). Panašiai, ČEZ apskaičiavo, kad, palyginti su kitais operatoriais, sutaupyta maždaug [200–700] mln. EUR išlaidų.

(522) Čekijos valdžios institucijos taip pat paminėjo, kad ČEZ pasirinkimas projekto rengėja atitiko ankstesnius Komisijos įvertintus branduolinės energetikos atvejus, kai dėl tų projektų ypatumų nebuvo vykdoma jokia atviro konkurso procedūra projektų rengėjams atrinkti (žr. 255 konstatuojamąją dalį).

(523) Čekija taip pat pateikė įrodymų, kad ČEZ sėkmingai įgyvendino ir eksploatuoja BE (žr. 256 konstatuojamąją dalį).

(524) Be to, Čekija akcentuoja ne tik tiekimo saugumo ir nacionalinio saugumo aspektus, bet ir finansinio saugumo perspektyvą, nes ČEZ turi gerą vyriausybės kredito reitingą (žr. 257 konstatuojamąją dalį).

(525) Galiausiai, Čekija pažymėjo, kad projekto rengėjo, kuris galėtų būti kitas nei ČEZ, atrankos konkursas turėtų didelių trūkumų. Čekija iš esmės teigia, kad tokiu atveju konkurencija šiuo projekto lygmeniu neduotų jokių rezultatų, kad būtų galima pasirinkti veiksmingiausią operatorių. Atkreipdama dėmesį į pirmiau nurodytas priežastis, Čekija laikosi nuomonės, kad dėl to, jog konkurencija nebūtų naudinga, jei būtų paprašyta kitų šalių pareikšti susidomėjimą arba būtų organizuotas konkursas, nebūtų galima kompensuoti šio proceso trūkumų, visų pirma vėlavimo ir papildomų išlaidų, taip pat saugumo problemų, susijusių su bet kuriuo kitu potencialiu kandidatu. Čekija taip pat teigia, kad nė viename projekto planavimo etape nė viena trečioji šalis nesiskundė arba nepareiškė prieštaravimų dėl ČEZ paskyrimo projekto rengėja.

(526) Be to, visų pirma, nė vienas konkurentas ar jokia kita trečioji šalis nekėlė jokių prieštaravimų dėl ČEZ pasirinkimo projekto rengėja. Kita vertus, kai kurios trečiosios šalys aiškiai pažymėjo, kad jos nesutinka su Komisijos susirūpinimu dėl ČEZ pasirinkimo nesurengus konkurso ar nesikonsultavus, ir manė, kad visiškai pagrįsta paskirti valstybės valdomą bendrovę vykdyti pareigą plėtoti naujos BE statybą ir eksploatavimą (žr. 300–301 konstatuojamąsias dalis).

(527) Atsižvelgdama į tai, kas išdėstyta, Komisija mano, kad Čekijos ir trečiųjų šalių per oficialų tyrimą pateiktais argumentais pakankamai išsklaidomos sprendime pradėti procedūrą nurodytos jos abejonės dėl ČEZ pasirinkimo kaip projekto rengėjos ir galimo rinkos struktūros iškraipymo. Komisija pažymi, kad tai nedaro poveikio klausimui, ar būsimiems branduoliniams projektams gali prireikti atviresnės atrankos procedūros, siekiant užtikrinti, kad pagalba būtų apribota iki būtino minimumo.

(528) Galiausiai, Komisija mano, kad, kaip išsamiau paaiškinta 8.3.3.6.3 skirsnyje, dėl ČEZ pasirinkimo projekto rengėja greičiausiai nebus nederamai iškraipoma konkurencija. Be to, per oficialų tyrimą nė vienas konkurentas ar jokia kita trečioji šalis nenurodė jokio nederamo konkurencijos iškraipymo, atsiradusio pasirinkus ČEZ projekto rengėja.

([227]) Komisija pažymi, kad nors daugelį BE eksploatuoja operatoriai, kurių buveinė yra investavimo valstybėje narėje, taip yra ne visada (pvz., EDF, kuri buvo pasirinkta operatore Jungtinėje Karalystėje).

8.3.3.6.2. Elektros pirkimo sutartis

(529) Sprendime pradėti procedūrą Komisija išreiškė susirūpinimą, kad EDU II ir SPĮ EEPS sutarties sąlygos iš esmės sumažintų paskatas, kurias teikia elektros energijos kainų svyravimai, skirti elektros energijai gaminti, kai jos labiausiai reikia. Komisija pažymėjo, kad fiksuota kaina pagal EEPS galėtų paskatinti EDU II išlaikyti didžiausią techninį gamybos lygį ir rinkos sąlygomis, kai gamybos mažinimas būtų veiksmingesnis sistemos požiūriu. Tai ypač svarbu atsižvelgiant į tai, kad naujos BE 60 metų eksploatavimo trukmė yra ilga, atsižvelgiant į tai, kad dėl būsimos gamybos rūšių derinio, kuriam būdinga didesnė atsinaujinančiųjų išteklių energijos dalis, kurios ribinės sąnaudos paprastai yra labai mažos, taip pat priklausomai nuo kitų pokyčių, pavyzdžiui, saugojimo ar vandenilio gamybos, gali padidėti kintamumas, įskaitant mažų ar net neigiamų kainų laikotarpius ([228]). Komisija abejojo, ar šio poveikio veiksmingam dispečerinio skirstymo signalui negalima sumažinti, kartu užtikrinant, kad būtų pasiekti priemonės tikslai ([229]).

(530) Iš tiesų, jei gamintojas gauna fiksuotą atlygį už kiekvieną pagamintą MWh, jis negaus jokios naudos iš rinkos kainos signalo ir iš didėjančios gamybos esant didelėms kainoms (trūkumas), gamybos mažinimo esant žemoms ar neigiamoms kainoms (gausa) arba planinės techninės priežiūros mažos paklausos laikotarpiais (pvz., vasaros mėnesiais). Priešingai, už fiksuotą atlygį už MWh gamintojas turi paskatų gaminti maksimalų produkcijos kiekį neigiamomis kainomis, taip sukeldamas neigiamą poveikį sistemai ir galbūt net išstumdamas mažų ribinių sąnaudų atsinaujinančiųjų išteklių energiją. Be to, fiksuota kaina už visas gamybos valandas skatinamos investicijos į bazinės apkrovos eksploatavimui optimizuotas elektrines, kurioms trūksta lankstumo sparčiai didinti ir mažinti apkrovą arba orientuotis į apkrovą. Visų pirma atsižvelgiant į poreikį paspartinti atsinaujinančiųjų energijos išteklių diegimą siekiant sumažinti ES elektros energijos gamybos priklausomybę nuo iškastinio kuro ir į daugelio atsinaujinančiųjų išteklių energijos gamybos įrenginių kintamą energijos gamybą, mažo anglies dioksido pėdsako elektrinės, kurios techniškai gali suteikti sistemai lankstumo ir kurioms ekonomiškai skatinamos pasinaudoti šiuo lankstumu, yra ypač vertingos teikiant naudą elektros energijos sistemai.

(531) Komisija mano, kad pirkimo sutartyje nustatyta atlygio pagal SDS formulė, kaip aprašyta 88–91 konstatuojamosiose dalyse, ne tik užtikrina pajamų stabilumą ir riboja kompensacijos permoką (kaip aptarta 8.3.3.5.1.1 skirsnyje), bet ir užtikrina veiksmingas elektrinės eksploatavimo paskatas, todėl riboja neigiamą poveikį konkurencijai ir prekybai. Tai daugiausia pasiekiama dėl rinkos pozicijos laikotarpio ir tam tikrų *ex post* atsiskaitymo laikotarpio parametrų pasirinkimo.

(532) Rinkos pozicijos laikotarpis suteikia elektrinei efektyvaus eksploatavimo paskatų, nes elektrinė gauna atlygį už kiekvieną savo produkcijos vienetą už faktinę valandinę kitos paros rinkos kainą ([230]). Remiantis rinkos kainos signalu ir jos pačios veiklos sąnaudomis, elektrinė skatinama veiksmingai skirstyti, išnaudodama savo techninio lankstumo potencialą. Elektrinė skatinama mažinti gamybą, kai rinkos kaina yra mažesnė už jos veiklos sąnaudas, ir didinti gamybą, kai rinkos kaina yra didesnė. Nors elektrinei taikomi techniniai apribojimai (pvz., apkrovos didinimo

([228]) Žr., pvz., poveikio vertinimo, pridedamo prie dokumentų rinkinio „Švari energija visiems europiečiams“, 6.2.6.4 skirsnį „Mažmeninių kainų lygis ir nepastovumas“, SWD(2016) 410 *final*, 2016 m. lapkričio 30 d., kuriame nustatyta, kad „geresnis rinkos modelis lems didesnį vidutinių valandinių kainų nepastovumą, iš dalies dėl vietos signalų, atskleidžiančių skirtingą elektros energijos vertę įvairiuose transporto mazguose, įvedimo. Tačiau šis nepastovumas bus gana ribotas ir jo nenulems itin dideli kainų svyravimai tarp nulio ir prarastos apkrovos vertės. Stebimi kainų intervalai bus gana riboti, jei kintamasis AEI E dalis neviršys tam tikrų ribų. Vis dėlto, kai AEI E dalis, ypač kintamasis AEI E technologijos, viršija šias apytiksles ribas, kainų nepastovumas gali gerokai padidėti, jei dar nėra kitų išteklių, pvz., saugyklų, kad būtų galima absorbuoti didelę jos dalį. Kaip matyti iš toliau pateiktos lentelės, prognozuojama, kad 2050 m. AEI E dalis priartės prie 60 %. Šiuo atveju skirtumas tarp bazinės apkrovos ir pikinės apkrovos kainų labai padidėja, daugiausia dėl mažesnių bazinės apkrovos kainų, palyginti su ankstesniais laikotarpiais. Vidutinės kitos paros rinkos kainos išlieka didelės per visą prognozuojamą laikotarpį, nes tikimasi, kad šilumos gamyba dauguma metų valandų vis dar bus nedidelė (taigi lems kitos paros rinkos kainą).

([229]) Sprendimo pradėti tyrimą 224 konstatuojamoji dalis.

([230]) Remiantis pirkimo sutartimi ir bendra pagalbos struktūra, rinkos laikotarpio atlygis elektrinei mokamas per SPĮ. Vis dėlto, kadangi visos dispečerinio skirstymo teisės lieka elektrinei, o atlygis yra tiesiogiai susijęs su faktinėmis valandinėmis kitos paros rinkos kainomis, elektrinės veiklos paskatos turėtų būti tokios, tarsi elektrinė pati prekiautų tiesiogiai rinkoje.

ir mažinimo sparta ir minimalios apkrovos reikalavimai, kad būtų išvengta visiško sustabdymo), tai skatina elektrinės operatorių kuo optimaliau naudotis techniškai prieinamu lankstumu. Be to, elektrinė skatinama veiksmingai planuoti techninės priežiūros ir kuro papildymo darbus tikėtinų mažesnių kainų laikotarpiais.

(533) *Ex post* atsiskaitymo laikotarpiu pasirinktais parametrais remiamos veiksmingos veiklos paskatos, kurias teikia rinkos kainos pozicija.

(1) Pirma, referencinė kaina apibrėžiama kaip rinkos valandinių kainų *ex post* vidurkis per metus. Per metus atsiskaitymo laikotarpis nenustatomas, todėl apskritai elektrinė skatinama priimti neiškraipytus skirstymo sprendimus, pagrįstus tik rinkos kainos signalu. Be to, paskatos piktnaudžiauti, lemiančios didesnes rinkos kainas (pvz., pajėgumų ribojimas, plg. 8.3.3.6.3 skirsnį), yra sušvelnintos, nes dėl didesnių rinkos kainų referencinė kaina būtų didesnė, taigi ir mažesnis atsiskaitymo laikotarpio mokėjimas.

(2) Antra, vienų metų ataskaitinis laikotarpis yra pakankamai ilgas, kad būtų užtikrinta, jog per ataskaitinį laikotarpį elektrinė būtų veikiama rinkos kainos, todėl ji turėtų daugiau paskatų, palyginti su trumpesniu ataskaitiniu laikotarpiu, veiksmingai vykdyti dispečerinio skirstymo ir techninės priežiūros bei kuro papildymo darbus. Elektrinė skatinama naudotis savo lankstumu, kad galėtų veikti aktyviau tada, kai rinkos kainos yra ypač aukštos, ir mažiau, kai rinkos kainos yra ypač žemos.

(3) Trečia, atsiskaitymo terminas apibrėžiamas kaip fiksuota, iš anksto nustatyta metinė produkcija (referencinis kiekis), atsižvelgiant į toliau išdėstytus koregavimus. Todėl apskritai sprendimai dėl dispečerinio skirstymo ir iš jų gaunamas elektrinės produkcijos kiekis neturi įtakos atsiskaitymo laikotarpiui, nes jais sudaromos sąlygos neiškraipytoms ir veiksmingo elektrinės eksploatavimo paskatoms, grindžiamoms vien rinkos signalu. Referencinis kiekis nustatomas remiantis planuojamu elektrinės produkcijos lygiu per ataskaitinį laikotarpį.

(534) *Ex post* atsiskaitymo termino koregavimai, kaip aprašyta 88 ir 90 konstatuojamosiose dalyse, viena vertus, riboja galimą įmonės atsipirkimą, suteikia apsaugą nuo pernelyg didelės rizikos, kylančios dėl neplaninio atjungimo, kai kainos yra didelės, ir, kita vertus, apriboja atsiskaitymo laikotarpį, kai kainos yra labai mažos, ir taip apsaugo nuo pernelyg didelio atlygio neigiamų kainų laikotarpiais. Šių koregavimų struktūra buvo nustatyta taip, kad iš esmės būtų išlaikytas SDS formulės elementais numatytų efektyvių veiklos paskatų mastas, kaip aprašyta pirmiau. Apskritai veiksmingo eksploatavimo paskatos, numatytos pagal atlygio pagal SDS formulę, nustatytą pirkimo sutartyje, užtikrina, kad pagalba nebūtų teikiama elektrinei neveiksmingai veikti, kai rinkos kainos yra mažesnės už jos veiklos sąnaudas. Toks neefektyvus veikimas iškraipytų elektros energijos rinkos pirmumo tvarką ir keltų riziką, susijusią su pigesnių technologijų, pvz., atsinaujinančiųjų energijos išteklių, išstūmimu. Be to, tai galėtų turėti neigiamą poveikį rinkos integracijai ir atsinaujinančiųjų išteklių energijos plėtrai. Šį efektyvumo poveikį taip pat galima matyti iš to, kad Čekijos valdžios institucijos apskaičiavo, kad elektrinė bus eksploatuojama pagal SDS atlygio formulę ir vidutiniškai turi mažiau pajėgumų nei pagal maksimalią gamybos apimtį (plg. 150 konstatuojamąją dalį), todėl pigesnėms technologijoms, pvz., atsinaujinantiesiems energijos ištekliams, paliekama daugiau „erdvės“.

(535) Komisija taip pat pažymi, kad pirkimo sutartyje nenumatytas tiesioginis pirkimo sutartis pajamų perskirstymas elektros energijos vartotojams. Be to, nesitikima, kad BE dažnai bus kainas nustatanti elektrinė Čekijos rinkoje. Nors dėl GFP ir apsaugos nuo teisės arba politikos pakeitimų priemonių sumažėja bendros projekto išlaidos ir taip padidėja potencialios pajamos pagal pirkimo sutartį, palyginti su pajamomis pagal priemonę, finansuojamą tik SDS lėšomis, dėl to SDS pajamos vartotojams nepaskirstomos labiau, palyginti su priemone, finansuojama tik SDS lėšomis. Taigi trijų priemonių derinys negali iškraipyti konkurencijos vartotojų lygmeniu taikant pajamų paskirstymo mechanizmus.

(536) Remdamasi tuo, kas išdėstyta, Komisija mano, kad per oficialų tyrimą Čekijos padaryti pakeitimai pakankamai išsklaido sprendime pradėti procedūrą jos išreikštas abejones dėl paskatų, atsirandančių dėl atlygio formulės.

8.3.3.6.3. Poveikis rinkos struktūrai, galimas ČEZ manipuliavimas kainomis ir pajėgumų ribojimas

(537) Sprendime pradėti procedūrą Komisija išreiškė susirūpinimą dėl poveikio rinkos struktūrai dėl EDU II struktūros ir dėl EDU II galimybių manipuliuoti rinka ČEZ naudai. Konkrečiai, Komisija nurodė tvirtą ČEZ padėtį Čekijos elektros energijos rinkoje ir negalėjo visiškai atmesti galimo rinkos struktūros iškraipymo dėl aptariamos pagalbos priemonės, pavyzdžiui, konsoliduojant įtaką rinkoje, išstumiant alternatyvias investicijas arba iškraipant tarpvalstybinius srautus. Be to procedūrą, Komisija negalėjo visiškai atmesti galimybės, kad EDU II iškraipytų rinkos veikimą darydama įtaką rinkos kainoms ar siekdama tam tikrų rūšių strateginio elgesio, kurį palengvina didelė gamybos apimtis, pavyzdžiui, pajėgumų ribojimas. Pavyzdžiui, Komisija abejojo, ar laikotarpiu, kai rinkos kainos yra didelės, EDU II turėtų ekonominių paskatų mažinti produkciją, kad padidintų rinkos kainą, kad kiti ČEZ vienetai galėtų parduoti daugiau energijos didesnėmis rinkos kainomis.

Poveikis rinkos struktūrai

(538) Komisija pažymi, kad Čekijos elektros energijos gamybos rinkai būdinga didelė rinkos koncentracija, nes 2020 m. „ČEZ Group“ sudarė 60,29 % dispečerinio skirstymo ([231]) gamybos pajėgumų, įskaitant grynąjį importą. 2020 m. lygiavertė rinkos dalis, atsižvelgiant į bendrus gamybos pajėgumus, buvo 64,29 %. Tokia rinkos koncentracija gali būti žalinga veiksmingai konkurencijai rinkoje, nes tai gali būti kliūtis naujiems rinkos dalyviams patekti į rinką ir gali kilti likvidumo rizika dėl riboto tiekimo pasiūlymų skaičiaus rinkoje.

(539) Čekija aiškina, kad prognozuojama, kad ČEZ rinkos dalis labai sumažės ir kad šiuo pagalbos paketu (projektu) skatinami gamybos pajėgumai neturės didelio poveikio ČEZ įtakai Čekijos elektros energijos rinkoje. Konkrečiai numatoma, kad ČEZ dispečerinio skirstymo gamybos pajėgumų rinkos dalis (neskaičiuojant EDU II) sumažės iki 45,06 % 2040 m. ir iki 28,40% 2050 m., o dėl projekto 2040 m. padidės 4,19 procentinio punkto ir 2050 m. – 5,23 procentinio punkto. Panašiai numatoma, kad ČEZ bendrų gamybos pajėgumų rinkos dalis sumažės iki 45,15 % 2040 m. ir 18,98 % 2050 m., o pagal projektą 2040 m. padidės 12,83 procentinio punkto ir 2050 m. – 10,27 procentinio punkto.

(540) Komisija įvertino duomenis, kuriais grindžiami šie įverčiai, ir mano, kad jie yra patikimi, bet konservatyvūs, atsižvelgiant į tai, kad Čekijos valdžios institucijų priklausomybės nuo iškastinio kuro mažinimo planai per tą laiką tapo platesnio užmojo. Konkrečiai, pirmiau pateikti rinkos dalies įverčiai, gauti iš „Oxera“ ataskaitos, grindžiami prielaidomis, kad dauguma anglimis kūrenamų elektrinių bus uždaryta ne vėliau kaip 2038 m. (konkrečiai Čekija nurodė ČEZ planus iki 2025 m. sumažinti anglimis kūrenamus pajėgumus beveik perpus – 3 GW, o iki 2030 m. – 2 GW) ir kad keturių Dukovanų I blokų eksploatavimas bus nutrauktas 2045–2047 m. Komisija supranta, kad tos prielaidos yra gana konservatyvios, nes Čekija patvirtino planus laipsniškai atsisakyti anglimis kūrenamų elektrinių iki 2033 m. Todėl tikėtina, kad dėl lignitu kūrenamų elektrinių uždarymo ČEZ rinkos dalis ateinančiais metais mažės greičiau ir bus mažesnė numatytu EDU II veiklos pradžios laiku, nei numatyta „Oxera“ ataskaitoje. Be to, tam, kad esami Dukovanų I branduoliniai įrenginiai būtų toliau eksploatuojami iki 2045–2047 m., reikalingas Branduolinės saugos biuro patvirtinimas, kuris sprendimo priėmimo metu dar nebuvo užtikrintas.

(541) Komisija mano, kad projekto struktūra, pagal kurią visa pagal pirkimo sutartį EDU II pagaminta elektros energija turi būti parduota SPĮ, tai, kad SPĮ ir EDU II / ČEZ negali koordinuoti prekybos elektros energija, ir EDU II / ČEZ taikomi prekybos įsipareigojimai pasibaigus pirkimo sutarties galiojimui pakankamai sušvelnina bet kokią galimą papildomą dėl projekto atsiradusią sustiprintą ČEZ įtaką Čekijos elektros energijos rinkai.

([231]) Dispečerinio skirstymo pajėgumams priskiriamos visos šiluminės, branduolinės ir hidroakumuliacinės hidroelektrinės.

(542) Komisija pažymi, kad reikalavimas SPĮ prekiauti elektros energija laikantis prekybos elektros energija įsipareigojimų (žr. 3.6.4 skirsnį) prisidės prie Čekijos trumpalaikių rinkų likvidumo. Užtikrinus pastovią elektros energijos pasiūlą trumpalaikėje rinkoje nediskriminacinėmis sąlygomis, galėtų būti sudarytos palankesnės sąlygos su ČEZ konkuruojantiems tiekėjams patekti į rinką arba joje plėstis. Tai ypač pasakytina apie tai, kad SPĮ parduodama elektros energija pakeičia kitą esamą ČEZ produkciją, kurią ČEZ taip pat gali tiesiogiai naudoti savo mažmeninei veiklai, apeidama didmeninę rinką.

(543) Kalbant apie galimą priemonės poveikį naujiems rinkos dalyviams gamybos rinkoje, Komisija primena 415 konstatuojamojoje dalyje pateiktą vertinimą, iš kurio matyti, kad mažai tikėtina, jog projektu bus išstumtos alternatyvios investicijos, išskyrus atvejus, kai taip galėtų nutikti nebent dėl to, kad gali šiek tiek vėluoti vėjo jėgainių statyba. Be to, atlygio formulė pagal pirkimo sutartį mažina priemonės konkurencinį poveikį rinkos investicijoms į atsinaujinančiuosius energijos išteklius, nes ji suteikia finansinių paskatų efektyviai veikti ir taip riboja galimus elektros energijos rinkos pirmumo tvarkos iškraipymus arba pigesnių technologijų išstūmimą (žr. 534 konstatuojamąją dalį).

(544) Be to, Komisija pažymi, kad Čekija apskaičiavo, jog dėl numatomo elektros energijos gamybos naudojant antracitą ir lignitą nutraukimo pajėgumai gerokai sumažės (apie 6,5 GW), o numatomas laipsniškas esamų Dukovanų I branduolinių blokų eksploatavimo nutraukimas 2045–2047 m. lems papildomą maždaug 2 GW gamybos trūkumą, iš kurio projektu bus padengta tik 1,2 GW. Be to, numatoma, kad per ateinantį dešimtmetį su puse taip pat gerokai padidės prognozuojama elektros energijos paklausa (žr. 14 konstatuojamąją dalį).

(545) Komisija taip pat atsižvelgia į Čekijos pastabas dėl to, kad geografinė rinka yra platesnė nei Čekijos. Iš tiesų Čekijos elektros energijos tinklas yra glaudžiai sujungtas su kaimyninėmis valstybėmis narėmis (žr. 134 išnašą), o elektros energijos gamyba kitose valstybėse narėse neretai lemia kainas Čekijos rinkoje (žr. 262, 551 ir 552 konstatuojamąsias dalis). Jei būtų apibrėžta platesnė nei Čekijos rinka, ČEZ rinkos dalis būtų gerokai mažesnė, o tai dar labiau sumažintų ČEZ galimybę neigiamai paveikti konkurenciją, darant įtaką EDU II elgsenai. Be to, pagal siauresnę galimą rinkos apibrėžtį, atsižvelgiant į atskirą Čekijos elektros energijos rinką, Čekijos sistemos sujungimas su kaimyninėmis šalimis labai apriboja bet kokį tokį elgesį.

(546) Todėl Komisija mano, kad pagalba nedidina rinkos koncentracijos ir daro nedidelį poveikį investicijoms.

Galimas ČEZ manipuliavimas kainomis ir pajėgumų ribojimas

(547) ACER ([232]) teigimu, manipuliacinis pajėgumų ribojimas taikomas, pavyzdžiui, „*kai rinkos dalyvis, turintis santykinį pajėgumą daryti įtaką didmeninio energetikos produkto kainai arba pasiūlos ir paklausos sąveikai, be pateisinamos priežasties nusprendžia nesiūlyti rinkoje turimų gamybos, saugojimo ar transportavimo pajėgumų arba ekonomiškai riboti jų kiekį. Visų pirma, elektros energijos gamybos pajėgumų ribojimas – tai praktika, pagal kurią neleidžiama turimų gamybos pajėgumų konkurencine tvarka siūlyti didmeninėje elektros energijos rinkoje, nepaisant to, kad jų siūlymas konkurencine tvarka dabartinėmis rinkos kainomis leistų sudaryti pelningų sandorių.*“ Todėl būtina įvertinti, ar atitinkamas rinkos dalyvis taip elgdamasis gali daryti įtaką kainai arba pasiūlos ir paklausos sąveikai didmeninėje elektros energijos rinkoje.

(548) Čekija teigė, kad „ČEZ Group“ neturės nei ekonominių paskatų, nei galimybių padidinti didmeninės rinkos kainų apribodama EDU II produkciją. Pirma, Čekija tvirtina, kad „ČEZ Group“ prarastų pajamų pagal hipotetinį scenarijų, pagal kurį EDU II negamintų elektros energijos visus metus, tikrai nebūtų galima susigrąžinti iš papildomų pajamų, gautų kitais metais pardavus neapdraustą produkcijos dalį. Čekija atkreipia dėmesį į tai, kad dėl sumažintos EDU II produkcijos bus prarasti pinigų srautai ir kad gerokai sumažinus apkrovos koeficientą būtų netekta skolai tvarkyti skirtų pinigų ir dėl to EDU II negalėtų tvarkyti GFP arba dėl to pinigų srautų net nepakaktų veiklos sąnaudoms padengti.

([232]) https://acer.europa.eu/sites/default/files/documents/en/remit/Documents/ACER_Guidance_on_REMIT_application_6th_Edition_Final.pdf.

(549) Kaip paaiškinta 39 konstatuojamojoje dalyje, projektas yra itin svarbus „ČEZ Group“, ypač po to, kai bus laipsniškai atsisakyta esamų anglimis kūrenamų elektrinių ir galbūt branduolinės energijos gamybos įrenginių, kurie, kaip tikimasi, bus naudojami iki 2033 m. anglimis kūrenamų elektrinių sektoriuje ir 2045–2047 m. – branduolinės energetikos sektoriuje. Tikimasi, kad projektu bus prisidėta prie „ČEZ Group“ EBITDA padidėjimo [10–20] %, todėl bet koks elgesys, dėl kurio projekto finansiniai rezultatai gali sumažėti, turėtų didelį poveikį „ČEZ Group“ finansiniams rezultatams.

(550) Antra, Komisija pažymi, kad pirkimo sutartyje nustatytoje atlygio formulėje yra esminių elementų, kuriais labai ribojama nauda, kurią pagalbos gavėjas gali gauti dėl manipuliacinių pajėgumų ribojimo veiksmų. Kaip paaiškinta 533 konstatuojamojoje dalyje, piktnaudžiavimas, dėl kurio padidėja rinkos kainos (pvz., pajėgumų ribojimas), yra sušvelninamas, nes dėl jo padidėtų referencinė kaina, taigi ir sumažėtų *ex post* atsiskaitymo laikotarpio mokėjimas. Nepaisant to, kad šių apsaugos nuo ribojimo priemonių laikotarpiu po pirkimo sutarties nebeliks, svarbu pažymėti, kad vis dar bus kažkiek paskatų imtis manipuliacinių pajėgumų ribojimo veiksmų. Nepaisant to, kad *ex post* atsiskaitymo nėra, „ČEZ Group“ negaus su tokiu ribojimu susijusio pelno dėl didelių tokios elektrinės eksploatavimo ir techninės priežiūros sąnaudų. Be to, būsimą piktnaudžiavimą riboja plačios jungtys su kaimyninėmis rinkomis, nes tikimasi, kad elektros energijos gamybos aplinka bus grindžiama įvairesniu ir išvystytu energijos šaltinių deriniu, dėl kurio sumažės pajėgumas daryti įtaką kainoms ribojant gamybą.

(551) Trečia, Čekija nustatė, kad, atsižvelgiant į aukštą Čekijos elektros energijos rinkos jungčių su Austrija, Vokietija, Lenkija ir Slovakija lygį, tikimasi, kad 2030–2050 m. projektas neturės jokio poveikio kainų nustatymui Čekijoje arba tas poveikis bus labai ribotas, nes numatoma, kad sujungto regiono rinkos kaina didžiąją dalį valandų bus grindžiama ne Čekijoje pagamintos elektros energijos kaina. Iš tiesų, kaip išsamiau nurodyta 139 išnašoje, Čekija yra ypač gerai sujungta su kaimyninėmis elektros energijos sistemomis, todėl jos gali daryti didelę įtaką kainodarai Čekijos rinkoje. Tai dera su „Oxera“ ataskaitos išvadomis, kuriose įvertinta kainų nustatymo technologija Čekijos elektros energijos rinkoje 2030–2050 m. ir padaryta išvada, kad projektas prie kainų prisitaikys, nes didžiąją dalį valandų kainą nustatys išorės gamintojai, o likusias valandas daugiausia – Čekijos dujomis ir lignitu kūrenamos elektrinės. Kadangi pradedama gaminti vis daugiau atsinaujinančiųjų išteklių energijos, taip pat tikimasi, kad nulinės kainos valandų skaičius gerokai išaugs ir iki 2050 m. pasieks apie 16 %.

(552) Komisija pažymi, kad šios išvados atitinka Komisijos Jungtinio tyrimų centro (JRC) atliktos analizės išvadas ([233]), iš kurių matyti, kad 2022 m. dėl geografinės padėties ir didelio jungties pajėgumo Čekijos elektros energijos rinkoje kainas daugiausia lėmė kaimyninių šalių rinkos dinamika, kaip matyti iš to, kad išorės gamintojų nustatytų kainų valandų dalis Čekijoje buvo didesnė nei 90 %, o tai yra vienas didžiausių ES rodiklių. Vienas iš pagrindinių veiksnių, darančių poveikį Čekijos elektros energijos kainoms, yra kaimyninė Vokietijos rinka, kuri dėl savo didelės apimties ir didėjančios atsinaujinančiųjų išteklių elektros energijos gamybos vis labiau veikia savo prekybos partnerių kainų modelius. Kadangi Vokietija su kaimyninėmis šalimis prekiauja vis didesniais elektros energijos kiekiais, jų elektros energijos kainas vis labiau lemia svyravimai Vokietijoje ([234]). Iš tiesų Čekijos valandinės elektros energijos kainos kitos paros rinkoje 2021–2023 m. 48 % valandų buvo beveik vienodos (t. y. skyrėsi mažiau nei 1 %) ([235]). Remiantis JRC analize, tikimasi, kad tokia pati tendencija išliks ir laikotarpiu iki 2030 m., kai, kaip numatoma, išorės gamintojai nustatys kainas maždaug 80 % Čekijos kainų valandų. Tikimasi, kad 2030 m. kainų nustatymo technologija Čekijos elektros energijos rinkoje bus gamtinės dujos (apie 50 % laiko), po jos – lignitas, nafta, AEI ir branduolinė energija.

([233]) Pirmumo tvarka ir kainų nustatymo dinamika Europos elektros energijos rinkose, pateikiama adresu https://publications.jrc.ec.europa.eu/repository/handle/JRC134300.

([234]) BloombergNEF: EU Power Weekly: Identifying Europe's 'Macrogrids', 2020 m. vasario 10 d.

([235]) ENTSO-E skaidrumo platforma.

(553) Ketvirta, Čekija teigia, kad elektros energijos rinkos rezultatai skirtingais valandiniais atsiskaitymo laikotarpiais gali labai skirtis ir kad bendros gamybos rinkos dalys neleidžia susidaryti išsamaus įtakos rinkoje vaizdo. Čekija mano, kad tokie rodikliai kaip likutinės pasiūlos indeksas ([236]) yra naudingi vertinant gamintojo gebėjimą veikti nepriklausomai nuo konkurentų, nes jais nustatoma, kokiu mastu gamintojas turi patenkinti likutinę paklausą. Kaip matyti iš „Oxera“ ataskaitoje pateiktos analizės, tikimasi, kad ČEZ svarba pagal likutinės pasiūlos indeksą 2030–2050 m. labai sumažės. Nors tikimasi, kad 2030 m. ČEZ bus labai svarbi beveik visomis valandomis, valandų, kuriomis ČEZ atlieka lemiamą vaidmenį, dalis iki 2050 m. sumažės ir neviršys 10 %. Svarbu tai, kad šiai tendencijai tik šiek tiek įtakos turėjo projekto perdavimas eksploatuoti, nes ČEZ svarba dėl projekto padidėja tik 14 % ir tikimasi, kad iki 2050 m. šis poveikis išnyks. Komisija pažymi, kad manipuliavimo kainomis tikimybė paprastai padidėja, kai ČEZ dominuoja. Kadangi jos rinkos dalys tam tikroje atitinkamoje rinkoje paprastai viršija 50 %, galima daryti prielaidą, kad labai didelės dalys pačios savaime yra dominuojančios padėties įrodymas, išskyrus išimtines aplinkybes ([237]). Be to, vertinant dominuojančią padėtį, rinkos dalys yra tik atskaitos taškas ir reikia atsižvelgti į kitus aspektus ([238]). Šiomis aplinkybėmis Komisija pažymi, kad ČEZ užimamos elektros energijos gamybos rinkos dalys ilgainiui mažėja ir visų pirma 2040 m. labai sumažės ir bet kuriuo atveju iki 2050 m. bus mažesnės nei 45 %. Be to, Komisija nenustatė jokių požymių, rodančių, kad ČEZ lemiamos reikšmės raida nėra tiksli ir patikima. Visų pirma trečiųjų šalių pastabose kelta tik labai nedaug susirūpinimą keliančių klausimų dėl galimo rinkos iškraipymo įgyvendinant projektą.

(554) Penkta, Čekija nurodė „Oxera“ ataskaitos išvadas, pagal kurias EDU II eksploatavimo pradžia turės nedidelį poveikį, nes 2040–2050 m. elektros energijos kaina Čekijos rinkoje sumažės maždaug 2 EUR už MWh.

(555) Apibendrinant, atsižvelgdama į pirmiau išdėstytus argumentus, Komisija mano, kad konkurencijos iškraipymai, susiję su galimu pajėgumų ribojimu, yra minimalūs. Be to, Komisija mano, kad pagal dabartinę priemonės struktūrą rinkos likvidumo rizika, kuri gali kilti, yra nedidelė, o poveikis kainoms, investicijoms ir tarpvalstybiniams srautams yra kuo mažesnis.

8.3.3.6.4. SPĮ vaidmuo rinkoje

(556) Sprendime pradėti procedūrą Komisija iš pradžių laikėsi nuomonės, kad SPĮ modelis, koks tuo metu buvo žinomas, iš esmės yra tinkama struktūra galimoms su konkurencija susijusioms problemoms spręsti. Tačiau šios struktūros poveikį rinkai, visų pirma SPĮ vaidmenį, vis dar buvo sunku įvertinti, atsižvelgiant į tai, kad Čekija nuolat įgyvendina projekto struktūros pakeitimus, taip pat ir dėl pakankamai aiškios informacijos trūkumo. Dėl šios priežasties Komisija išreiškė abejonių dėl SPĮ poveikio rinkai.

(557) Priėmus sprendimą pradėti procedūrą, Čekija keliose pastabose išsamiau apibūdino SPĮ vaidmenį Čekijos rinkoje (žr. 273–278 konstatuojamąsias dalis).

(558) Atsižvelgdama į šias pastabas, Komisija daro išvadą, kad Čekija pakankamai išaiškino faktus, dėl kurių Komisija sprendime pradėti procedūrą išreiškė abejonių, be kita ko, pridėdama papildomų paaiškinimų. Taip yra dėl šių priežasčių:

([236]) Likutinės pasiūlos indeksas apskaičiuojamas kaip visų turimų pajėgumų, atėmus įmonės pajėgumus, santykis, padalytas iš likutinės paklausos.

([237]) 1991 m. liepos 3 d. Sprendimas *AKZO Chemie BV / Europos Bendrijų Komisija*, C-62/86, ECLI:EU:C:1991:286, 60 punktas.

([238]) 1979 m. vasario 13 d. Sprendimas *Hoffmann-La Roche / Komisija*, 85/76, ECLI:EU:C:1979:36, 39–41 punktai.

(559) Pirma, Komisija buvo susirūpinusi dėl SPĮ savarankiškumo, ypač dėl to, ar ji pakankamai veiktų kaip kuo didžiausio pelno siekiantis privatusis subjektas. Šiuo tikslu svarbu, kad SPĮ ir EDU II negali koordinuoti branduolinės elektrinės eksploatavimo ir prekybos pagaminta elektros energija. Nors ČEZ yra vienintelė EDU II akcininkė (žr. 3.2.1 skirsnį), SPĮ akcijas valdo tik Čekija, todėl ČEZ negali vykdyti jokio galimo koordinavimo. Tačiau, kadangi Čekija turi ir ČEZ kontrolinį akcijų paketą (žr. 32 konstatuojamąją dalį), ir SPĮ kontrolinį akcijų paketą, būtų įmanoma, kad pati Čekija koordinuotų branduolinės elektrinės eksploatavimą ir SPĮ prekybos elgseną, kad ČEZ pelnas būtų kuo didesnis.

(560) Komisija pažymi, kad SPĮ valdymo struktūroje jos prekybos strategijos sprendimų priėmimas atskirtas nuo EDU II, užtikrinant savarankiškumą ir kuo labiau sumažinant netinkamos įtakos riziką. Tai ypač svarbu, nes dėl to mažai tikėtina, kad Čekija pasinaudos savo kontroliniu akcijų paketu ČEZ bei EDU II akcijų paketu ir SPĮ kontrole, kad kuo labiau padidintų ČEZ pelną, iš kurio ji galėtų netiesiogiai gauti naudos iš dividendų, didindama ČEZ gamybos pajėgumus ir tuo pačiu metu per SPĮ užtikrindama naują vertikalųjį ryšį su didmeninėmis ir mažmeninėmis rinkomis. Taigi Komisija laikosi nuomonės, kad užtikrinama, kad SPĮ veikimo ir prekybos strategija nebūtų veikiama jokių asmeninių vieno rinkos dalyvio (ČEZ) interesų ir būtų suderinta su platesniais viešojo intereso tikslais, susijusiais su tiekimo saugumu ir prieinamomis energijos kainomis.

(561) Antra, susirūpinimą kėlė galimybė, kad SPĮ struktūra iškreips rinkos signalus, ypač susijusius su elektrinės dispečeriniu skirstymu. Tačiau pagal peržiūrėtą pirkimo sutartį SPĮ neturi įtakos elektrinės, kuri visiškai kontroliuojama EDU II, sprendimui dėl dispečerinio skirstymo. Kaip nurodyta 8.3.3.5.1.2 skirsnyje, atlygio formulė suteikia pakankamai paskatų EDU II veiksmingai veikti elektros energijos rinkoje, taip apribojant rinkos kainos signalo arba pirmumo tvarkos iškraipymus.

(562) Be to, Komisija pažymi, kad „Oxera“ analizė ([239]), kurią cituoja Čekija, rodo, jog BE perdavimas eksploatuoti iš esmės neturės įtakos didmeninėms elektros energijos kainoms ar ČEZ padėčiai rinkoje. BE neturėtų didelės įtakos didmeninėms elektros energijos kainoms, o tai dar kartą patvirtina, kad SPĮ veikla ir perdavimas eksploatuoti neiškraipys rinkos dinamikos ar nesuteiks nederamo pranašumo konkretiems rinkos dalyviams.

(563) Trečia, didelį susirūpinimą kėlė netikrumas dėl to, kaip SPĮ parduos elektros energiją, ypač pramoniniams vartotojams. Atsakydama Čekija įsipareigojo, kad SPĮ ne mažiau kaip 70 % EDU II pagamintos elektros energijos parduos biržoms (žr. 112 konstatuojamąją dalį), o likusią dalį – aukcionuose, kuriuose taikomos sąlygos, kuriomis užkertamas kelias konkurencijos iškraipymams elektros energijos rinkoje (-ose) (žr. 113 konstatuojamąją dalį).

(564) Čekija paaiškino, kad numatomi būsimų branduolinės energijos aukcionų parametrai apims apskaičiuotuosius 1–10 MW pirkimo dalių dydžius, vienų metų, vieno ketvirčio arba trumpesnio laikotarpio aukcionų sutarčių trukmę. Aukcionai bus organizuojami laikantis mokėjimo pagal pasiūlytą kainą principo su iš anksto nustatyta minimalia kaina, kuri bus paskelbta ne anksčiau kaip likus vienai–dviem dienoms iki pasiūlymų teikimo pabaigos. Be to, aukcionų dažnumas yra nuo ketvirtinio iki metinio, taikant skaidrias 30 dienų iki aukciono pradžios skelbimo laikotarpio taisykles. Galiausiai aukcionų trukmė nebus ilgesnė nei septynios kalendorinės dienos, o rezultatai bus skelbiami kitą savaitę. Tai taikoma aukcionams, vykstantiems ir pirkimo sutarties laikotarpiu, ir po jo. Šie numatomi parametrai suteikia pakankamai aiškumo, kad iš tiesų galima tikėtis, jog aukcionai bus vykdomi nediskriminuojant, kad pasiūlymus veiksmingai ir skaidriai galėtų teikti pakankamai didelė rinkos dalyvių grupė.

([239]) Žr. „Oxera“ ataskaitą.

(565) Išskirtinėmis aplinkybėmis EDU II turi teisę tiesiogiai parduoti elektros energiją didmeninėje rinkoje. Tačiau taip yra tik tuo atveju, kai SPĮ nevykdo savo įsipareigojimo pirkti pagal pirkimo sutartį. Šiomis aplinkybėmis elektrinė vis tiek veikia ir elektrą reikia tiekti rinkai. Todėl atsarginė galimybė EDU II tiesiogiai parduoti elektros energiją atrodo pagrįsta. Tačiau reikia vengti, kad EDU II tokiu būdu galėtų apeiti visus nustatytus apribojimus, kuriais siekiama užtikrinti nediskriminacinį elektros energijos pardavimą. Komisija pažymi, kad Čekija įsipareigojo, kad šiuo atveju EDU II visą pagamintą elektros energiją parduos neatidėliotinų sandorių rinkoje kaip prie kainų prisitaikantis subjektas. Taip EDU II negali nei pasirinkti konkretaus pirkėjo (nes pardavimas vyksta anoniminėje biržoje), nei nustatyti pardavimo kainos ar sąlygų (nes standartiniai produktai biržoje parduodami ribine kaina). Tai taip pat dera su pagrindine spręstina problema: jei SPĮ neįsipareigoja pirkti pagamintos elektros energijos, elektrinės produkciją reikia greitai realizuoti. Šį greitą ir patikimą sprendimą galima rasti neatidėliotinų sandorių rinkoje prisitaikant prie jos kainų. Atsižvelgdama į šiuos įsipareigojimus, Komisija mano, kad atsarginis sprendimas dėl išskirtinio tiesioginio EDU II pardavimo papildomų konkurencijos problemų nesukelia.

(566) Net išimtiniais atvejais, kai atitinkamų biržų likvidumas labai sumažėja, šios prekybos sąlygos nepasikeistų, o SPĮ gali tik laikinai pakeisti pagamintos elektros energijos paskirstymo prekybos platformoms santykį. Konkrečiau, tokiais atvejais 50 % pagamintos elektros energijos galėtų būti parduodama biržose, o 50 % – aukcionuose (žr. 117–118 konstatuojamąsias dalis). Ši skaidri veikla užtikrina vienodas galimybes gauti pagamintos elektros energijos ir sustiprina rinkos vientisumą.

(567) Ketvirta, Čekija patikino, kad SPĮ ir ČEZ veiks nepriklausomai ir turės atskiras valdymo ir vadovybės struktūras. Jei SPĮ savo prekybos veiklą perduotų išorės subjektams, tam būtų rengiamas nediskriminacinis viešasis konkursas, užtikrinant, kad jokiam konkrečiam subjektui nebūtų suteiktas nepagrįstas pranašumas. Tačiau, kalbant apie ČEZ, SPĮ negali perduoti savo prekybos elektros energija „ČEZ Group“ arba „ČEZ Group“ priklausantiems subjektams (žr. 46 konstatuojamąją dalį). Šiuo Čekijos įsipareigojimu užtikrinama, kad ČEZ neatgautų faktinės EDU II produkcijos pardavimo kontrolės delegavimo būdu, taip apeidama SPĮ struktūros poveikį.

(568) Komisija pažymi, kad ČEZ, kaip projekto rėmėja ir vienintelė EDU II akcininkė, prižiūrės EDU II veiklą. ČEZ tiesioginis dalyvavimas apsiribos nuosavo kapitalo suteikimu EDU II ir galbūt bendrų paslaugų teikimu EDU II remiantis ištiestosios rankos principu.

(569) Komisija taip pat pažymi, kad dėl valdymo struktūros ČEZ bus atskirta nuo valstybės pagalbos gavėjos EDU II (kaip BE plėtotojos, savininkės ir operatorės) valdymo struktūros. EDU II bus atskiras juridinis asmuo, turintis atskirą valdybą ir vadovybę, kuriam tenka patikėtinio pareiga EDU II atžvilgiu. EDU II bus valdoma nepriklausomai, tiek finansiniu, tiek veiklos požiūriu, ir jai bus taikoma reglamentavimo patikra. EDU II turės apibrėžtą atskaitomybės struktūrą, skirtą komunikacijai su ČEZ, kaip patronuojančiąja bendrove. Valdymo struktūra užtikrins EDU II nepriklausomumą nuo ČEZ ir faktiškai apribos ČEZ galimybę nederamai kištis į kasdienę EDU II veiklą. EDU II veiks pagal paskatas, teikiamas pagal atlygio formulę, laikydamasi savo veiklos strategijos. Komisija daro išvadą, kad Čekija pakankamai paaiškino faktus, dėl kurių Komisija sprendime pradėti procedūrą išreiškė abejonių, pateikdama papildomų paaiškinimų dėl SPĮ, EDU II ir ČEZ ryšio.

(570) Komisija pripažino netinkamos įtakos galimybę, jei SPĮ prekybos veikla būtų perduota išorės subjektams. Tačiau dėl Čekijos įsipareigojimo surengti atvirą ir nediskriminacinį konkursą dėl tokių užsakomųjų paslaugų, nenumatant galimybės naudotis ČEZ užsakomosiomis paslaugomis ir kartu taikant sutartines nuostatas, kuriomis siekiama išlaikyti SPĮ prekybos strategijos atsakomybę, tokia rizika gerokai sumažėja.

(571) Atsižvelgdama į tai, kas išdėstyta, Komisija daro išvadą, kad Čekija tinkamai išsprendė iš pradžių iškeltas problemas. Apibūdintomis priemonėmis ir taikomomis apsaugos priemonėmis užtikrinamas rinkos funkcionalumas ir pakankamas konkurencingumas. Todėl Komisija nebeturi abejonių dėl siūlomo SPĮ vaidmens poveikio rinkai.

8.3.3.6.5. Išvada dėl nederamo neigiamo poveikio konkurencijai ir prekybai

(572) Remdamasi 8.3.3.6.1, 8.3.3.6.2, 8.3.3.6.3 ir 8.3.3.6.4 skirsniais ir atsižvelgusi į Čekijos įsipareigojimus Komisija daro išvadą, kad apskritai galimybės iškraipyti konkurenciją yra ribotos.

8.3.4. *Teigiamo pagalbos poveikio ir neigiamo poveikio konkurencijai ir prekybai pasvėrimas*

(573) Atlikusi kruopštų vertinimą šio sprendimo 8.3.2 skirsnyje, Komisija pripažįsta, kad priemonių rinkiniu siekiama skatinti investicijas į branduolinę energetiką, todėl juo prisidedama prie ekonominės veiklos, t. y. elektros energijos gamybos iš branduolinės energijos šaltinių, plėtojimo, kartu prisidedant prie elektros energijos tiekimo saugumo.

(574) Komisija taip pat atkreipia dėmesį į tai, kad ši veikla, remiantis įsipareigojimu įgyvendinti ES taksonomijos reglamente nustatytus ekonominės veiklos branduolinės energetikos sektoriuje techninės analizės kriterijus, pagal tą reglamentą būtų laikoma aplinkos atžvilgiu tvaria investicija.

(575) Komisija pripažįsta, kad be pagalbos, įskaitant visas tris pagalbos paketą sudarančias priemones, nebūtų galima tikėtis, kad investicija bus įgyvendinta. Todėl pagalba yra būtina šiai ekonominei veiklai plėtoti.

(576) Komisija konstatavo, kad 40 metų trukmės pirkimo sutarties, GFP ir apsaugos nuo teisės pakeitimų mechanizmo derinys, apibūdintas priemonėse, apie kurias pranešta, yra tinkamos priemonės. Atlikus oficialų tyrimą nerasta įrodymų, kad kitos priemonės būtų buvusios vienodai veiksmingos ir turėtų mažesnį iškraipomąjį poveikį.

(577) Pagalba bus teikiama proporcingai, nes pagalbos gavėjas nekaups papildomo pelno, viršijančio tai, kas tikrai būtina branduolinės elektrinės ekonominiam veikimui ir gyvybingumui užtikrinti. Sutrumpinus pirkimo sutarties trukmę užtikrinama, kad kompensavus kapitalo sąnaudas elektrinei kiltų visa kainų rizika.

(578) Konkrečiai Komisija pažymi, kad ir pirkimo sutarties laikotarpiu atlygio formulė labai skatina EDU II veiksmingai eksploatuoti elektrinę, naudojantis esamais lanksčiais pajėgumais reaguoti į rinkos kainas.

(579) Reguliariai peržiūrint aiškiai apibrėžtą finansinio modelio įvesties verčių rinkinį, numatant galimybę tas vertes didinti ir mažinti, užtikrinama, kad dėl šiuo metu egzistuojančių didelių neaiškumų, susijusių su kapitalo ir veiklos sąnaudomis, pagalbos gavėjas negautų kompensacijos permokos. Taikant pelno pasidalijimo mechanizmą taip pat užtikrinama, kad EDU II ir toliau būtų skatinama veikti kuo veiksmingiau, kartu su valstybe dalijantis didesne nuosavo kapitalo grąža, taip apribojant kompensacijos permoką geresnių nei tikėtasi sąnaudų ar pajamų pokyčių atveju.

(580) Tikslinė [9–11] % nuosavo kapitalo grąžos norma yra proporcinga, atsižvelgiant į projekto riziką ir tinkamai atsižvelgiant į pagalbos priemonių rizikos mažinimo poveikį.

(581) Komisija taip pat pažymi, kad ČEZ nekontroliuos SPĮ prekybos veiklos ir jai bus taikomi apribojimai, ribojantys paskatas ir galimybes piktnaudžiauti bet kokia dėl šios priemonės sustiprinta padėtimi rinkoje. Didelis Čekijos sistemos sujungimo lygis taip pat dar labiau suvaržys naudojimąsi įtaka rinkoje. Be to, Komisija pažymi, kad prekybos įsipareigojimais užtikrinamas pastovus SPĮ, o vėliau ČEZ vykdomas elektros energijos pardavimas nediskriminacinėmis sąlygomis visiems rinkos dalyviams, o tai gali padidinti trumpalaikės didmeninės elektros energijos rinkos likvidumą ir galėtų būti naudinga konkurencijai mažmeninėse rinkose.

(582) Remdamasi 8.3.3 skirsnyje išdėstytais argumentais ir atsižvelgdama į Čekijos valdžios institucijų ir pagalbos gavėjo siūlomus įsipareigojimus, Komisija daro išvadą, kad apskritai galimi konkurencijos iškraipymai yra riboti.

(583) Išsamiai apsvarsčiusi siūlomus įsipareigojimus ir į juos atsižvelgusi Komisija priėjo prie išvados, kad konkurencijos iškraipymas, kurį sukeltų priemonė, yra tik būtinas minimumams ir kad jį kompensuoja teigiamas priemonių poveikis.

8.3.5. *Išvada dėl pagalbos suderinamumo*

(584) Remdamasi atliktu vertinimu ir atsižvelgdama į specifines šio atvejo aplinkybes Komisija mano, kad priemonių, apie kurias pranešė ir kurias vėliau iš dalies pakeitė Čekijos valdžios institucijos, rinkinys, įskaitant pateiktus įsipareigojimus, yra valstybės pagalba, kuri yra suderinama su vidaus rinka pagal SESV 107 straipsnio 3 dalies c punktą.

9. **IŠVADA**

(585) Iš dalies pakeista priemonė yra suderinama su vidaus rinka pagal SESV 107 straipsnio 3 dalies c punktą.

(586) Komisija pažymi, kad vertinimui buvo pateikti pirkimo sutarties, investuotojų susitarimo ir grąžintinos finansinės pagalbos sąlygų projektai, dėl kurių iki šiol susitarė Čekijos valstybė, ČEZ ir EDU II. Čekijos valdžios institucijos pareiškia, kad likusiose sąlygose, taip pat galutiniuose finansiniuose dokumentuose bus standartinės sąlygos, kurias bet kuris investuotojas sieks nustatyti panašiam projektui (žr. 194 konstatuojamąją dalį). Kadangi Komisija neturėjo galimybės patikrinti galutinių dokumentų, jeigu pagal juos šiame sprendime nurodyta priemonė bus iš dalies pakeista, Čekijos valdžios institucijos turės apie tuos pakeitimus pranešti Komisijai,

PRIĖMĖ ŠĮ SPRENDIMĄ:

1 straipsnis

Pagalba, kurią Čekija planuoja įgyvendinti naujos branduolinės elektrinės statybai ir eksploatavimui Dukovanuose remti, yra suderinama su vidaus rinka.

2 straipsnis

Šis sprendimas skirtas Čekijos Respublikai.

Priimta Briuselyje 2024 m. balandžio 30 d.

Komisijos vardu
Margrethe VESTAGER
Vykdomoji pirmininko pavaduotoja

PRIEDAS

Finansinio modelio įvesties duomenys, kurie gali kisti

Po IVPS konkurso

Įvesties duomenys	Įvesties duomenų aprašymas	Lapas	Eilutė	Atnaujinimo pagrindimas
2 plėtros etapo trukmė	Projekto 2 plėtros etapo trukmė	Inp_C	43	Atnaujinama atsižvelgiant į IVPS atrankos rezultatus. Tikslus laikas bus patvirtintas atsižvelgiant į konkursą laimėjusį IVPS pasiūlymą.
Statybos laikotarpio trukmė	Projekto statybos laikotarpio trukmė	Inp_C	47	Atnaujinama atsižvelgiant į IVPS atrankos rezultatus. Tikslus laikas bus patvirtintas atsižvelgiant į konkursą laimėjusį IVPS pasiūlymą.
Eksploatavimo visu pajėgumu laikotarpis	Projekto eksploatavimo visu pajėgumu laikotarpio trukmė (išskyrus bandomąsias operacijas)	Inp_C	51	Atnaujinama atsižvelgiant į IVPS atrankos rezultatus. Tikslus laikas bus patvirtintas atsižvelgiant į konkursą laimėjusį IVPS pasiūlymą.
Bazinis CAPEX rodiklis – 2 plėtros etapas	Projekto 2 plėtros etapo sąnaudos	Inp_C	59	Atnaujinama atsižvelgiant į IVPS atrankos rezultatus. Sąnaudos bus patvirtintos atsižvelgiant į konkursą laimėjusį IVPS pasiūlymą.
Bazinis CAPEX rodiklis – statybos etapas	Projekto statybos etapo sąnaudos	Inp_C	60	Atnaujinama atsižvelgiant į IVPS atrankos rezultatus. Sąnaudos bus patvirtintos atsižvelgiant į konkursą laimėjusį IVPS pasiūlymą.
Bendrasis elektrinės pajėgumas	Bendrasis elektrinės pajėgumas (neįskaitant jokių suvartojimo savo reikmėms atskaitymų)	Inp_C	112	Atnaujinama atsižvelgiant į IVPS atrankos rezultatus. Parametras priklauso nuo elektrinės techninių specifikacijų ir bus patvirtintas atsižvelgiant į konkursą laimėjusį IVPS pasiūlymą.
Suvartojimas savo reikmėms	Elektrinei eksploatuoti reikalingas suvartojimas	Inp_C	113	Atnaujinama atsižvelgiant į IVPS atrankos rezultatus. Parametras priklauso nuo elektrinės techninių specifikacijų ir bus patvirtintas atsižvelgiant į konkursą laimėjusį IVPS pasiūlymą.

Įvesties duomenys	Įvesties duomenų aprašymas	Lapas	Eilutė	Atnaujinimo pagrindimas
Prieinamumas bandomuoju laikotarpiu	Elektrinės prieinamumas bandomuoju laikotarpiu	Inp_C	132	Atnaujinama atsižvelgiant į IVPS atrankos rezultatus. Parametras priklauso nuo elektrinės techninių specifikacijų ir bus patvirtintas atsižvelgiant į konkursą laimėjusį IVPS pasiūlymą.
Prieinamumas po bandomojo laikotarpio	Elektrinės prieinamumas eksploatavimo visu pajėgumu laikotarpiu	Inp_C	135, 138	Atnaujinama atsižvelgiant į IVPS atrankos rezultatus. Parametras priklauso nuo elektrinės techninių specifikacijų ir bus patvirtintas atsižvelgiant į konkursą laimėjusį IVPS pasiūlymą.
2 plėtros etapo CAPEX nustatymas	Projekto 2 plėtros etapo išlaidų profilis	Inp_V	43-48 (pasirinkta Inp_C 65)	Atnaujinama atsižvelgiant į IVPS atrankos rezultatus. Sąnaudos ir tikslus laikas bus patvirtinti atsižvelgiant į konkursą laimėjusį IVPS pasiūlymą.
Statybos CAPEX nustatymas	Išlaidų profilis statybos metu	Inp_V	53-61 (pasirinkta Inp_C 66)	Atnaujinama atsižvelgiant į IVPS atrankos rezultatus. Sąnaudos ir tikslus laikas bus patvirtinti atsižvelgiant į konkursą laimėjusį IVPS pasiūlymą.
Prieinamumo prielaidos	Metinis elektrinės prieinamumo profilis	Inp_V	70-82 (pasirinkta Inp_C 138)	Atnaujinama atsižvelgiant į IVPS atrankos rezultatus. Parametrai, turintys įtakos prieinamumo prielaidoms, priklauso nuo elektrinės techninių specifikacijų ir bus patvirtinti atsižvelgiant į konkursą laimėjusį IVPS pasiūlymą. Tačiau atnaujintame variante negalima sumažinti 2024 m. kovo 15 d. finansiniame modelyje pateiktų prieinamumo prielaidų, kurios grindžiamos elektrinės planais, atitinkančiais minimaliuosius Europos komunalinių paslaugų reikalavimus, taikomus branduolinėms elektrinėms su lengvojo vandens reaktoriais.
Kintamosios išlaidos	Išlaidos, kurias daugiausia lemia elektrinės produkcija (pvz., kuras, neradioaktyviųjų atliekų šalinimas, atidėjiniai eksploatavimo nutraukimui)	Inp_V	143-220 (pasirinkta Inp_C 226)	Atnaujinama atsižvelgiant į IVPS atrankos rezultatus. Išlaidos bus patvirtintos atsižvelgiant į konkursą laimėjusį IVPS pasiūlymą.
Pastoviosios išlaidos	Išlaidos, kurių bus patiriama nepriklausomai nuo elektrinės produkcijos (pvz., darbo užmokestis, raštinės reikmenys, saugumas)	Inp_V	237-279 (pasirinkta Inp_C 225)	Atnaujinama atsižvelgiant į IVPS atrankos rezultatus. Išlaidos bus patvirtintos atsižvelgiant į konkursą laimėjusį IVPS pasiūlymą.

Įvesties duomenys	Įvesties duomenų aprašymas	Lapas	Eilutė	Atnaujinimo pagrindimas
Gyvavimo ciklo sąnaudos	Sąnaudos, kurių bus patiriama pakeičiant ir kapitaliai atnaujinant BE komponentus	Inp_V	286-295 (pasirinkta Inp_C 227)	Atnaujinama atsižvelgiant į IVPS atrankos rezultatus. Išlaidos bus patvirtintos atsižvelgiant į konkursą laimėjusį IVPS pasiūlymą.
Veiklos sąnaudos	Parametro c verčių profilis atlygio formulėje	Inp_V	502-506	Atnaujinama atsižvelgiant į IVPS atrankos rezultatus. Išlaidos bus patvirtintos atsižvelgiant į konkursą laimėjusį IVPS pasiūlymą.
Papildomos išlaidos, susidarančios dėl apkrovos reguliavimo	Į kitus išlaidų punktus neįtrauktos išlaidos, kurias lemia elektrinės eksploatavimas reguliuojant apkrovą	Inp_V	300 – 304 (pasirinkta Inp_C 228)	Pagrįsta IVPS rezultatais (išlaidos bus nurodytos remiantis konkurso dalyvio techninėmis specifikacijomis)
Pradinė skola – fiksuotoji / kintamoji palūkanų norma	Nustatoma, ar GFP palūkanų norma yra fiksuotoji ar kintamoji	Inp_C	337	Atnaujinama siekiant perteikti GFP sąlygas.
Pradinė skola – palūkanų norma – marža operacijos metu	GFP skolos tvarkymo sąnaudos eksploatavimo etape	Inp_C	346-356	Atnaujinama siekiant perteikti GFP sąlygas.
Pradinė skola – mokesčiai	Mokesčiai, susiję su GFP užtikrinimu	Inp_C	359-361	Atnaujinama siekiant perteikti GFP sąlygas.
Rezervinės skolos grąžinimo priemonė	Bet kokios rezervinės skolos pagrindinės sumos grąžinimo galimybė	Inp_C	376	Atnaujinama siekiant perteikti GFP sąlygas.

Įvesties duomenys	Įvesties duomenų aprašymas	Lapas	Eilutė	Atnaujinimo pagrindimas
Rezervinė skola – fiksuotoji / kintamoji palūkanų norma	Nustatoma, ar rezervinės skolos palūkanų norma yra fiksuotoji ar kintamoji	Inp_C	380	Atnaujinama siekiant perteikti GFP sąlygas.
Rezervinė skola – palūkanų norma – marža operacijos metu	Rezervinės skolos tvarkymo sąnaudos statybos etape	Inp_C	389-399	Atnaujinama siekiant perteikti GFP sąlygas.
Rezervinė skola – mokesčiai	Mokesčiai, susiję su rezervinės skolos užtikrinimu	Inp_C	402-404	Atnaujinama siekiant perteikti GFP sąlygas.
Kuro sąnaudų nusidėvėjimas	Kuro sąnaudų nusidėvėjimo trukmė	Inp_C	230	Atnaujinama atsižvelgiant į IVPS atrankos rezultatus. Parametras priklauso nuo elektrinės techninių specifikacijų ir bus patvirtintas atsižvelgiant į konkursą laimėjusį IVPS pasiūlymą.
Gyvavimo ciklo sąnaudų nusidėvėjimas	Gyvavimo ciklo sąnaudų nusidėvėjimo trukmė	Inp_C	233	Atnaujinama atsižvelgiant į IVPS atrankos rezultatus. Parametras priklauso nuo elektrinės techninių specifikacijų ir bus patvirtintas atsižvelgiant į konkursą laimėjusį IVPS pasiūlymą.
Apyvartinio kapitalo dienos	Dienos nuo elektros energijos gamybos iki apmokėjimo	Inp_C	251-253	Atnaujinama atsižvelgiant į IVPS atrankos rezultatus (mokėjimo sąlygos su IVPS tiekėju ir SPĮ). Dabartinė modelio prielaida gali būti atnaujinta, kad būtų suderinta su GFP lėšų išmokėjimo ir grąžinimo terminais ir visomis sutarties nuostatomis IVPS sutartyje.
Skolos aktyvaus finansavimo laikotarpio pradžia	GFP lėšų išmokėjimo pradžia	Inp_C	276	Atnaujinama atsižvelgiant į IVPS atrankos rezultatus. Tikslus laikas siejamas su 2 plėtros etapo pradžia ir bus patvirtintas atsižvelgiant į konkursą laimėjusį IVPS pasiūlymą.
Dividendų apribojimas nepaskirstytuoju pelnu	Nustatoma, ar dividendai yra apriboti nepaskirsty-tuoju pelnu	Inp_C	455	Atnaujinama atsižvelgiant į IVPS atrankos rezultatus. IVPS konkurse bus apibrėžtos statybos sąnaudos, taigi ir skolos suma bei galutinė finansavimo struktūra. Be to, šiems įvesties duomenims galėtų turėti įtakos nuosavo kapitalo forma.

Įvesties duomenys	Įvesties duomenų aprašymas	Lapas	Eilutė	Atnaujinimo pagrindimas
Referencinio kiekio (k) profilis	Parametro k verčių profilis atlygio formulėje	Inp_V	473-485 (pasirinkta Inp_C 185)	Atnaujinama atsižvelgiant į IVPS atrankos rezultatus. Parametras priklauso nuo elektrinės techninių specifikacijų ir bus patvirtintas atsižvelgiant į konkursą laimėjusį IVPS pasiūlymą.
Alfa parametro profilis	Alfa parametro verčių profilis atlygio formulėje	Inp_V	489-493 (pasirinkta Inp_C 187)	Atnaujinama atsižvelgiant į IVPS atrankos rezultatus. Parametras priklauso nuo elektrinės techninių specifikacijų ir veiklos sąnaudų ir bus patvirtintas atsižvelgiant į konkursą laimėjusį IVPS pasiūlymą.
Numatomas apkrovos reguliavimas – pagal pajamų modelį – % pajamų	Poveikis pajamoms, gaunamoms dėl apkrovos reguliavimo (modeliuota pajamų modelyje)	Inp_V	523–540 (pasirinkta Inp_C 198)	Atnaujinama atsižvelgiant į IVPS atrankos rezultatus. Parametrai, turintys įtakos apkrovos reguliavimo galimybių prielaidoms, priklauso nuo elektrinės techninių specifikacijų ir bus patvirtinti atsižvelgiant į konkursą laimėjusį IVPS pasiūlymą. Tačiau atnaujintame variante negalima sumažinti 2024 m. kovo 15 d. finansiniame modelyje pateiktų prieinamumo prielaidų, kurios grindžiamos elektrinės planais, atitinkančiais minimaliuosius Europos komunalinių paslaugų reikalavimus, taikomus branduolinėms elektrinėms su lengvojo vandens reaktoriais.
Numatomas apkrovos reguliavimas – pagal pajamų modelį – % veiklos sąnaudų	Poveikis sąnaudoms, susijusioms su apkrovos reguliavimo nulemta nauda (modeliuota pajamų modelyje)	Inp_V	536–542 (pasirinkta Inp_C 199)	Atnaujinama atsižvelgiant į IVPS atrankos rezultatus. Parametrai, turintys įtakos apkrovos reguliavimo galimybių prielaidoms, priklauso nuo elektrinės techninių specifikacijų ir bus patvirtinti atsižvelgiant į konkursą laimėjusį IVPS pasiūlymą. Tačiau atnaujintame variante negalima sumažinti 2024 m. kovo 15 d. finansiniame modelyje pateiktų prieinamumo prielaidų, kurios grindžiamos elektrinės planais, atitinkančiais minimaliuosius Europos komunalinių paslaugų reikalavimus, taikomus branduolinėms elektrinėms su lengvojo vandens reaktoriais.
Tikslinis DSCR	Tikslinis skolos tvarkymo padengimo rodiklis, susijęs su visu skolos tvarkymu	Inp_C	297, 328–330	Grindžiama GFP ir IVPS konkurso pabaiga (statybos išlaidos bus patvirtintos per IVPS konkursą).
Tikslinis LLCR	Tikslinis paskolos aptarnavimo trukmės santykis, susijęs su visu skolos tvarkymu	Inp_C	301	Grindžiama GFP ir IVPS konkurso pabaiga (statybos išlaidos bus patvirtintos per IVPS konkursą).

Įvesties duomenys	Įvesties duomenų aprašymas	Lapas	Eilutė	Atnaujinimo pagrindimas
Tikslinis PLCR	Tikslinis projekto vykdymo trukmės santykis, susijęs su visu skolos tvarkymu	Inp_C	304	Grindžiama GFP ir IVPS konkurso pabaiga (statybos išlaidos bus patvirtintos per IVPS konkursą).
Pradinė skola – skolos grąžinimo terminas ir moratoriumo laikotarpis	Visas GFP laikotarpis	Inp_C	311–312	Atnaujinama atsižvelgiant į IVPS atrankos rezultatus ir GFP, nes investicinės sąnaudos ir GFP suma bus patvirtintos atsižvelgiant į konkursą laimėjusį IVPS pasiūlymą.
Pradinės skolos grąžinimo priemonė	Pagrindinės GFP sumos grąžinimo profilis	Inp_C	329	Atnaujinama atsižvelgiant į IVPS atrankos rezultatus ir GFP, nes investicinės sąnaudos ir GFP suma bus patvirtintos atsižvelgiant į konkursą laimėjusį IVPS pasiūlymą.
Techninės priežiūros rezervo sąskaitos duomenys	Sąskaita, naudojama daliai planinės techninės priežiūros per nustatytą prognozuojamą laikotarpį padengti	Inp_C	466–472	Atnaujinama atsižvelgiant į IVPS atrankos rezultatus ir GFP, nes investicinės sąnaudos ir GFP suma bus patvirtintos atsižvelgiant į konkursą laimėjusį IVPS pasiūlymą.
Skolos tvarkymo rezervo sąskaita	Sąskaita, naudojama daliai numatyto skolos tvarkymo per nustatytą prognozuojamą laikotarpį padengti	Inp_C	482–502	Atnaujinama atsižvelgiant į IVPS atrankos rezultatus ir GFP, nes investicinės sąnaudos ir GFP suma bus patvirtintos atsižvelgiant į konkursą laimėjusį IVPS pasiūlymą.
Eksploatavimo nutraukimo rezervo sąskaitos duomenys	Sąskaita, skirta numatomoms eksploatavimo nutraukimo išlaidoms padengti	Inp_C	474–480	Atnaujinama, jei padidėja išlaidos, susijusios su teisėtais pagrindais.
Eksploatavimo nutraukimo rezervas	Eksploatavimo nutraukimo rezervo finansavimo poreikio profilis	Inp_V	310–315 (pasirinkta Inp_C 477)	Atnaujinama, jei padidėja išlaidos, susijusios su teisėtais pagrindais.
Pradinės skolos pagrindinis veiksnys	Pagrindinės GFP sumos grąžinimo pagrindinis veiksnys	Inp_V	354–364 (pasirinkta Inp_C 330)	Atnaujinama atsižvelgiant į IVPS atrankos rezultatus ir GFP, nes investicinės sąnaudos ir GFP suma bus patvirtintos atsižvelgiant į konkursą laimėjusį IVPS pasiūlymą.

Įvesties duomenys	Įvesties duomenų aprašymas	Lapas	Eilutė	Atnaujinimo pagrindimas
Fiksuotosios skolos grąžinimas	Fiksuotosios skolos pagrindinės sumos grąžinimo per metus profilis	Inp_V	378–388 (pasirinkta Inp_C 335)	Atnaujinama atsižvelgiant į IVPS atrankos rezultatus ir GFP, nes investicinės sąnaudos ir GFP suma bus patvirtintos atsižvelgiant į konkursą laimėjusį IVPS pasiūlymą.
Pradinės skolos kintamoji palūkanų norma	GFP skolos tvarkymo sąnaudų kintamosios normos profilis	Inp_V	390–397 (pasirinkta Inp_C 340)	Atnaujinama atsižvelgiant į IVPS atrankos rezultatus ir GFP, nes investicinės sąnaudos ir GFP suma bus patvirtintos atsižvelgiant į konkursą laimėjusį IVPS pasiūlymą.
Infliacijos prielaidos	Makroekonominės prielaidos, susijusios su pasirinktais indeksavimo mechanizmais	Inp_V	15–24 (pasirinkta Inp_C-239-245)	Atnaujinama siekiant apskaičiuoti nominaliąją CAPEX vertę remiantis vienos nakties CAPEX įvesties duomenimis, gautais per IVPS konkursą.
PVM tarifas	Projektui taikomas pridėtinės vertės mokesčio tarifas	Inp_C	548	Atnaujinama, jei teisės aktai pasikeičia abiem kryptimis (padidėjimas arba sumažėjimas, palyginti su pradinėmis prielaidomis).
PVM taikymas	Pajamų ir išlaidų punktai, kuriems taikomas PVM	Inp_C	544–556	Atnaujinama, jei teisės aktai pasikeičia abiem kryptimis (padidėjimas arba sumažėjimas, palyginti su pradinėmis prielaidomis).
Verslo mokestis – didžiausios leistinos palūkanos, išreikštos EBITDA %	Didžiausios leistinos palūkanų išlaidos, išreikštos EBITDA %, naudojama apmokestinamosioms pajamoms apskaičiuoti	Inp_C	562	Atnaujinama, jei teisės aktai pasikeičia abiem kryptimis (padidėjimas arba sumažėjimas, palyginti su pradinėmis prielaidomis).
Verslo mokesčio tarifas	Projektui taikomas verslo mokesčio tarifas	Inp_C	576	Atnaujinama, jei teisės aktai pasikeičia abiem kryptimis (padidėjimas arba sumažėjimas, palyginti su pradinėmis prielaidomis).
Kapitalo atskaitymų norma – bendrųjų ir specialiųjų palūkanų normų grupė	Kapitalo atskaitymų normos	Inp_C	581–583	Atnaujinama, jei teisės aktai pasikeičia abiem kryptimis (padidėjimas arba sumažėjimas, palyginti su pradinėmis prielaidomis).

Įvesties duomenys	Įvesties duomenų aprašymas	Lapas	Eilutė	Atnaujinimo pagrindimas
Projekto išlaidų apmokestinimas	Nustatomas kapitalo atskaitymų apmokestinimas, susijęs su konkrečiais išlaidų punktais	Inp_C	587–589	Atnaujinama, jei teisės aktai pasikeičia abiem kryptimis (padidėjimas arba sumažėjimas, palyginti su pradinėmis prielaidomis).
Nusidėvėjimas apskaitoje	Įvairių turto kategorijų nusidėvėjimo informacija, susijusi su apskaita	Inp_V	324–336	Atnaujinama, jei teisės aktai pasikeičia abiem kryptimis (padidėjimas arba sumažėjimas, palyginti su pradinėmis prielaidomis).
Su mokesčiais susijęs nusidėvėjimas	Įvairių turto kategorijų nusidėvėjimo informacija, susijusi su mokesčiais	Inp_V	338–350	Atnaujinama, jei teisės aktai pasikeičia abiem kryptimis (padidėjimas arba sumažėjimas, palyginti su pradinėmis prielaidomis).

Pirkimo sutarties laikotarpiu

Įvesties duomenys	Įvesties duomenų aprašymas	Lapas	Eilutė	Atnaujinimo pagrindimas
Kintamosios išlaidos	Išlaidos, kurias lemia elektrinės produkcija (pvz., kuras, neradioaktyviųjų atliekų šalinimas, atidėjiniai eksploatavimo nutraukimui)	Inp_V	143–220 (pasirinkta Inp_C 226)	Kintamosios išlaidos bus atnaujinamos, kad būtų atsižvelgta į išlaidų viršijimą dėl su teisėtais pagrindais susijusių įvykių. Kintamosios išlaidos c bus periodiškai atnaujinamos peržiūrint atlygio formulę.
Pastoviosios išlaidos	Išlaidos, kurių bus patiriama nepriklausomai nuo elektrinės produkcijos (pvz., darbo užmokestis, raštinės reikmenys, saugumas)	Inp_V	237–279 (pasirinkta Inp_C 225)	Atnaujinama, kad būtų atsižvelgta į išlaidų viršijimą dėl su teisėtais pagrindais susijusių įvykių.

Įvesties duomenys	Įvesties duomenų aprašymas	Lapas	Eilutė	Atnaujinimo pagrindimas
Papildomos išlaidos, susidarančios dėl apkrovos reguliavimo	Į kitus išlaidų punktus neįtrauktos išlaidos, kurias lemia elektrinės eksploatavimas reguliuojant apkrovą	Inp_V	297–306 (pasirinkta Inp_C 228)	Tuo atveju, jei dėl su teisėtais pagrindais susijusio įvykio bus viršijamos papildomos apkrovos reguliavimo išlaidos, finansiniame modelyje atitinkamai bus atnaujintas įvesties duomuo „papildomos išlaidos dėl apkrovos reguliavimo“. Be to, atliekant periodinę pirkimo sutartyje nustatytos atlygio formulės peržiūrą, bus peržiūrėtos ir atnaujintos papildomos išlaidos, susijusios su apkrovos reguliavimu.
CAPEX perviršis – 1 plėtros etapas	Perviršinių išlaidų, patirtų pirmajame plėtros etape, dydis	Inp_C	70	Atnaujinama, kad būtų atsižvelgta į išlaidų viršijimą dėl su teisėtais pagrindais susijusių įvykių.
CAPEX perviršis – 2 plėtros etapas	Perviršinių išlaidų, patirtų antrajame plėtros etape, dydis	Inp_C	71	Atnaujinama, kad būtų atsižvelgta į išlaidų viršijimą dėl su teisėtais pagrindais susijusių įvykių.
CAPEX perviršis – statybos etapas	Perviršinių išlaidų, patirtų statybos etape, dydis	Inp_C	72	Atnaujinama, kad būtų atsižvelgta į išlaidų viršijimą dėl su teisėtais pagrindais susijusių įvykių.
Perviršio, susidariusio dėl teisėtų pagrindų, procentinė dalis	Perviršio, susidariusio dėl teisėtų pagrindų, dalis	Inp_C	77	Pateisinama išlaidų perviršiu dėl su teisėtais pagrindais susijusio įvykio. Atnaujinama, kad būtų atsižvelgta į išlaidų viršijimą dėl su teisėtais pagrindais susijusių įvykių.
CAPEX perviršis – 1 plėtros etapas	Perviršinių išlaidų, patirtų pirmajame plėtros etape, profilis	Inp_V	415–420 (pasirinkta Inp_C 83)	Atnaujinama, kad būtų atsižvelgta į išlaidų viršijimą dėl su teisėtais pagrindais susijusių įvykių.

Įvesties duomenys	Įvesties duomenų aprašymas	Lapas	Eilutė	Atnaujinimo pagrindimas
CAPEX perviršis – 2 plėtros etapas	Perviršinių išlaidų, patirtų antrajame plėtros etape, profilis	Inp_V	425–430 (pasirinkta Inp_C 84)	Atnaujinama, kad būtų atsižvelgta į išlaidų viršijimą dėl su teisėtais pagrindais susijusių įvykių.
CAPEX perviršis – statybos etapas	Perviršinių išlaidų, patirtų statybos etape, profilis	Inp_V	435–440 (pasirinkta Inp_C 85)	Pateisinama išlaidų perviršiu dėl su teisėtais pagrindais susijusio įvykio. Atnaujinama, kad būtų atsižvelgta į išlaidų viršijimą dėl su teisėtais pagrindais susijusių įvykių.
Infliacijos prielaidos	Makroekonominės prielaidos, susijusios su pasirinktais indeksavimo mechanizmais	Inp_V	15–24 (pasirinkta Inp_C-239-245)	Atnaujinama, siekiant perteikti atitinkamų indeksų vertės pokyčius per tam tikrą laiką. Verčių atnaujinimą prižiūrės MIT.
PVM tarifas	Projektui taikomas pridėtinės vertės mokesčio tarifas	Inp_C	548	Atnaujinama, jei teisės aktai pasikeičia abiem kryptimis (padidėjimas arba sumažėjimas, palyginti su pradinėmis prielaidomis).
PVM taikymas	Pajamų ir išlaidų punktai, kuriems taikomas PVM	Inp_C	544–556	Atnaujinama, jei teisės aktai pasikeičia abiem kryptimis (padidėjimas arba sumažėjimas, palyginti su pradinėmis prielaidomis).
Verslo mokestis – didžiausios leistinos palūkanos, išreikštos EBITDA %	Didžiausios leistinos palūkanų išlaidos, išreikštos EBITDA %, naudojama apmokestinamosioms pajamoms apskaičiuoti	Inp_C	562	Pagrindžiama mokesčių teisės aktų pakeitimais. Atnaujinama, jei teisės aktai pasikeičia abiem kryptimis (padidėjimas arba sumažėjimas, palyginti su pradinėmis prielaidomis).

Įvesties duomenys	Įvesties duomenų aprašymas	Lapas	Eilutė	Atnaujinimo pagrindimas
Verslo mokesčio tarifas	Projektui taikomas verslo mokesčio tarifas	Inp_C	576	Atnaujinama, jei teisės aktai pasikeičia abiem kryptimis (padidėjimas arba sumažėjimas, palyginti su pradinėmis prielaidomis).
Projekto išlaidų apmokestinimas	Nustatomas kapitalo atskaitymų apmokestinimas, susijęs su konkrečiais išlaidų punktais	Inp_C	587–589	Atnaujinama, jei teisės aktai pasikeičia abiem kryptimis (padidėjimas arba sumažėjimas, palyginti su pradinėmis prielaidomis).
Referencinio kiekio (k) profilis	k parametro verčių profilis atlygio formulėje	Inp_V	473–485 (pasirinkta Inp_C 185)	Referencinis kiekis nustatomas *ex ante* kas penkerius metus. k vertė pasikeis per pirkimo sutarties laikotarpį (atliekant šias periodines peržiūras) ir atspindės numatomą kiekvienais metais elektrinės pagaminamos elektros kiekį, nustatomą remiantis techninės priežiūros veikla, prieš apkrovos reguliavimo poveikį. Šis parametras taip pat bus atnaujinamas teisėtų pagrindų atveju.
Alfa parametro profilis	Alfa parametro verčių profilis atlygio formulėje	Inp_V	489–493 (pasirinkta Inp_C 187)	Alfa parametras bus nustatomas *ex ante* kas penkerius metus (kaip nurodyta 97 konstatuojamojoje dalyje). Alfa parametras kiekvienais metais apibrėžiamas kaip f/c, o jo vertė turės būti atnaujinama atsižvelgiant į visus c atnaujinimus per pirkimo sutarties laikotarpį.